Constituții Apostolice

- Cartea întâi
- Cartea a doua
- Cartea a treia
- Cartea a patra
- Cartea a cincea
- Cartea a șasea
- Cartea a șaptea
- Cartea a opta

Cartea întâi

1. Apostoli și prezbiteri, către toți cei din neamuri care au crezut în Domnul Isus Hristos: Har și pace de la Dumnezeul Atotputernic, prin Domnul nostru Isus Hristos, să vă înmulțiți în cunoașterea Lui!

Biserica Catolică este sădirea lui Dumnezeu și via Lui aleasă. Voi, care ați crezut în evlavia Lui neîngreunată, care ați dobândit Împărăția Lui veșnică prin credință, care ați primit puterea Lui și împărtășirea Duhului Sfânt, care ați fost înarmați prin Isus și ați îmbrățișat frica Lui din toată inima voastră, care ați fost stropiți cu sângele prețios și nevinovat al lui Hristos, care ați primit îndrăzneala de a-L numi pe Dumnezeu Atotputernicul Tată, care sunteți împreună-moștenitori și părtași cu iubitul Său Slujitor - ascultați, voi, care țineți făgăduințele Lui după porunca Mântuitorului, doctrina sacră, care este în conformitate cu profețiile Sale glorioase.

Străduiți-vă, fii ai lui Dumnezeu, să faceți totul în ascultare de Dumnezeu și în toate fiți plăcuți Domnului nostru Hristos; căci oricine rămâie în fărădelege și face lucruri împotriva voinței lui Dumnezeu, va fi socotit de Dumnezeu ca un păgân fărădelege.

2. Feriți-vă de orice lăcomie și nedreptate; căci este scris în Lege: „Să nu poftești nevasta aproapelui tău, nici ogorul lui, nici robul lui, nici roaba lui, nici boul lui, nici măgarul lui, nici vreun alt lucru care este al aproapelui tău.” Pentru că orice poftă după aceste lucruri vine de la cel rău. Căci oricine poftește nevasta aproapelui său sau robul aproapelui său este deja adulter și hoț în gând; dacă nu se pocăiește, este osândit de Domnul nostru Iisus Hristos, prin care slava lui Dumnezeu în veci. Amin. Căci în Evanghelie, care introduce, confirmă și

completează cele zece porunci ale Legii, El spune: „În Lege este scris: «Să nu preacurvești». Dar Eu vă spun (adică, în Lege am vorbit prin Moise și acum vă vorbesc și eu personal): oricine se uită la nevasta aproapelui său ca s-o poftească, a preacurvit și cu ea în inima lui.” Iată, cel ce a poftit este recunoscut ca preacurvar în gând! Și cine a poftit un bou sau un măgar, nu se gândește oare să le fure și să le însușească pentru sine sau să le ia? Sau, din nou, cine a poftit un ogor și a rămas în această intenție, nu acționează oare rău când, după ce a distrus hotarul, îl obligă pe proprietar să i-l dea gratuit? Căci profetul spune într-un loc: „Vai de cei care lipesc casă de casă și ogor de ogor, ca să ia ceva de la aproapele lor”. De ce spune: „Voi sunteți singurii care locuiți în țară? Căci s-a auzit în urechile Domnului oștirilor”; și în alt loc: „Blestemat este cel ce mută hotarele aproapelui său și tot poporul va spune: Amin”; de ce spune Moise: „Nu mutați hotarele aproapelui vostru, pe care le-au pus părinții voștri”. De aceea, după aceștia vin temerile, morțile, judecățile și condamnările de la Dumnezeu. Dar în oamenii care ascultă de Dumnezeu, există o singură lege a lui Dumnezeu, simplă, adevărată, vie, aceasta: „Ceea ce urăști să-ți facă altul, să nu faci altul”. Nu vrei ca cineva să-ți privească de rău soția, ca să o corupă? Și să nu privești de rău soția aproapelui tău. Nu vrei să ți se fure hainele? Și să nu furi hainele altuia. Nu vrei să fii bătut, ocărât, necinstit? Și să nu faci una ca asta altuia.

3. Dar vă blestemă cineva? Ar trebui să-l binecuvântați; căci este scris în cartea Numeri: „Cine vă binecuvântează este binecuvântat, iar cine vă blestemă este blestemat.” Tot așa, este scris în Evanghelie: „Binecuvântați pe cei ce vă blestemă.” Când sunteți ofensați, nu ofensați la rândul vostru, ci fiți răbdători; căci Scriptura spune: „Nu ziceți: Îmi voi răzbuna vrăjmașul pentru că m-a ofensat; ci fiți răbdători, pentru ca DOMNUL să vă răzbune și să se răzbune pe cel ce vă ofensează.” Și din nou, în Evanghelie se spune: „Iubiți-vă vrăjmașii, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă atacă și vă prigonesc și veți fi fii ai Tatălui vostru, DOMNUL care este în ceruri, căci El răsare soarele Său peste cei răi și peste cei buni și dă ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți.” Să ținem cont de aceste porunci, pentru ca prin împlinirea lor să fim găsiți fii ai luminii. Așadar, slujitori și fii ai lui Dumnezeu, îngăduiți-vă unii pe alții.

4. Soțul să nu fie nici arogant, nici mândru față de soția sa, ci milostiv, generos, dorind să-i placă doar soției sale și să o mângâie cu respect, încercând să fie pe placul ei, nu îmbrăcându-se elegant pentru a cuceri o altă femeie. Căci dacă tu, fiind silit de ea, ai păcătuit împotriva ei, atunci moartea veșnică va veni peste tine de la Dumnezeu și vei fi aspru pedepsit. Și chiar dacă nu ai săvârșit o urâciune, ci, după ce ți-ai îndepărtat soția, ai renunțat la ea, atunci și aici ai păcătuit, deși nu ai făcut fapta, ci numai prin îmbrăcarea ta ai prins-o pe soția ta să te poftească: căci ai făcut-o astfel încât prin aceasta ea a avut dorința de a comite adulter cu tine. Desigur, nu ești atât de vinovat, pentru că nu ai fost sedus de cel care te-a prins, căci nu ai dorit-o, iar dacă nu te dăruiești ei, atunci vei fi iertat de

YHWH Dumnezeu, care a spus: „Să nu comiți adulter” și: „Să nu poftești”. Dar dacă a fost lovită în gând și sedusă de tine pentru că te-a văzut sau te-a întâlnit la momentul nepotrivit, atunci, deși tu, ca o persoană pioasă, ai renunțat la ea, te-ai abținut și nu ai păcătuit împotriva ei, ci pentru că a fost rănită în inima ei, încât te-a iubit, pentru că tu, un tânăr chipeș, erai îmbrăcat elegant, - tu, ca fiind cauza ispitei ei, te dovedești vinovat de căderea ei și moștenitor al durerii. De aceea, roagă-te Domnului Dumnezeu ca să nu ți se întâmple niciun rău pentru aceasta. Căci nu trebuie să placi oamenilor pentru păcat, ci să te ții de Dumnezeu, ca să trăiești cu dreptate și să te odihnești în veci.

Nu înfrumusețea frumusețea pe care ți-a dat-o firea de la Dumnezeu, ci cumpătește-o cu smerenie înaintea oamenilor. Așadar, nu lăsa părul tău să crească lung, ci mai degrabă tunde-l și tunde-l, ca nu cumva, pieptănându-ți des părul și ținându-ți capul netuns sau ungându-te cu miresme, să atragi la tine pe acele femei care sunt astfel prinse sau prinse. Și nu purta haine deosebite pentru seducție și nu-ți pune pantaloni sau sandale în picioare cu răutate; ci îmbracă doar ceea ce cer gravitatea și nevoia. Și nu-ți pune inel de aur pe degete. Toate acestea sunt semne ale unei vieți desfrânate. Dacă te dedici acestui lucru mai mult decât se cuvine, nu vei lucra cu dreptate. Căci nu este îngăduit ție, unui credincios și unui om al lui Dumnezeu, să-ți lași părul să crească lung și să-l aduni, adică într-o împletitură, sau să-l ondulezi, sau să-l ții netuns, precum și să-l umflezi, sau să-l faci creț pieptănându-l și ondulându-l, sau să-l vopsești. Legea interzice acest lucru, spunând în Deuteronom: „Să nu vă faceți părul să crească sau să vă onduleze capul”. Nici să nu vă stricați părul bărbii și să schimbați imaginea unei persoane contrar firii. „Să nu vă descoperiți barba”, spune Legea. Pentru aceasta, Creatorul Dumnezeu a făcut-o frumoasă pentru femei, dar pentru bărbați a considerat-o indecentă. Dar tu, care îți descoperi barba ca să fii plăcut, ca unul care te împotrivești Legii, vei fi o urâciune înaintea lui Dumnezeu, care te-a creat după chipul Său. Așadar, dacă vrei să-I placi lui Dumnezeu, atunci abține-te de la tot ce urăște El și nu face nimic ce nu-I place.

5. Nu fiți zburdalnici, nu rătăciți, nu umblați pe ulițe, ca să observați la timp pe cei ce trăiesc rău; ci, în timp ce vă ocupați de meșteșugul și de afacerile voastre, încercați în orice fel să faceți ceea ce este plăcut lui Dumnezeu și, aducându-vă aminte de cuvintele lui Hristos, învățați neîncetat, căci Scriptura vă spune: „Cercetați în Legea Lui zi și noapte, umblând pe câmp și șezând în casă, culcându-vă și sculându-vă, ca să înțelegeți toate lucrurile.” Chiar dacă sunteți bogat, nu aveți nevoie de meșteșug pentru hrană, deci nu fiți vagabond și desfrânat, ci veniți la credincioși și la oameni cu gânduri de aceeași natură și purtați cu ei conversații dătătoare de viață, sau,

Dacă nu, atunci, stând acasă, citiți Legea, cărțile Regilor, profeții, cântați cântările lui David și parcurgeți cu atenție suplimentul lor - Evanghelia.

6. Abțineți-vă de la toate cărțile poporului. La ce vă folosesc discursurile ciudate, sau legile, sau prorocii mincinoși, când îi îndepărtează chiar și pe cei slabi de la credință? Ce vă lipsește în Legea lui Dumnezeu, de vă grăbiți la acele fabule ale poporului? Vreți să studiați lucrări istorice? - Aveți cărțile Regilor. Vreți să studiați lucrări sofistice și poetice? - Aveți profeții, Iov, pildele, în care veți găsi mult mai multă înțelepciune decât în orice poetică și sofism, pentru că acestea sunt profețiile lui YHWH, Unicul Dumnezeu Atotînțelept. Vreți lucrări lirice? - Aveți Psalmii. Vreți antichități? - Aveți Geneza. Vreți lucrări despre legi și porunci? - Aveți Legea glorioasă a lui YHWH Dumnezeu. De aceea, abțineți-vă cu tărie de la tot ce este ciudat și diavolesc. Dar când citești Legea, abține-te de la ceea ce este inclus în ea, iar dacă nu de la tot, atunci de la ceva din ceea ce este inclus în Deuteronom, și citește aceasta doar de dragul istoriei, ca să-L cunoști și să-L slăvești pe Dumnezeu că te-a eliberat de atâtea și atâtea legături.

Să fie înaintea ochilor tăi cunoașterea care este legea naturală și care este legea introdusă, care este Deuteronomul, dată celor care au topit vițelul în pustie. Legea este ceea ce a rostit Domnul Dumnezeu înainte ca poporul evreu să cadă în idolatrie, adică cele zece porunci; dar legăturile care li s-au pus după ce au păcătuit, nu le trag la tine. Căci Mântuitorul nostru n-a venit pentru altceva, ci pentru a împlini Legea și Prorocii și acele legături din Deuteronomul, legăturile legii introduse, fie pentru a anula, fie pentru a schimba: de aceea, chemându-ne, a zis: „Veniți, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă”. Așadar, voi, citind Legea, în acord cu Evanghelia și cu Profeții, citiți și cărțile Regilor, ca să știți că toți regii care au fost drepți au fost ridicați de Dumnezeu și că pentru ei făgăduința vieții veșnice este păstrată de El, dar regii care au curvit de la Dumnezeu, aceia, după dreptatea lui Dumnezeu, au pierit repede în apostazia lor și au fost lipsiți de viața Lui, moștenind pedeapsa veșnică în loc de odihnă. Citind acestea, voi, crescând în credință, vă veți uni cu Hristos, al cărui trup și mădular sunteți.

Și când treci prin piață, dorind să te speli, atunci folosește baia bărbaților, ca nu cumva, expunându-ți trupul femeilor în mod indecent sau privind la un spectacol indecent pentru bărbați, fie să fii prins, fie să nu prinzi femeile care sunt ușor prinse în acest fel. Ia seama la aceasta, ca nu cumva să-ți prinzi sufletul în curse.

7. Căci să ascultăm ce spune sfântul Cuvânt în Înțelepciune: „Fiule, păzește cuvintele Mele și ascunde poruncile Mele la tine. Numește înțelepciunea sora ta și fă priceperea aproapele tău, ca să te păzească de o femeie străină și rea, dacă începe să te lingușească cu cuvinte lingușitoare. Căci dacă vede prin fereastra casei lui pe cineva rezemat pe drum, un tânăr nechibzuit, trecând prin piață pe drumuri spre casa ei și zicând în întuneric de seară: Când va fi odihna nopții și mohorâtă? Și soția îl întâmpină cu o privire adulteră, care înalță inimile tinerilor; dar ea este agitată și desfrânată și picioarele ei nu se odihnesc în casă.

Căci o vreme rătăcește afară și o vreme stă pe drumuri la fiecare colț. Apoi, luându-l, îl sărută și cu o față nerușinată îi zice: Am o jertfă de pace, astăzi îmi împlinesc jurămintele. De aceea am ieșit să te întâmpin; dorind fața Ta, te-am găsit. Mi-am acoperit patul cu cearșafuri și cu covoare fine din Egipt mi-am întins patul. cu șofran și casa mea cu scorțișoară. Veniți și să ne bucurăm de dragoste până dimineața; veniți și să ne bălăcim în poftă și așa mai departe", la care adaugă ea: „și ea l-a ademenit cu conversații lungi și l-a atras cu mrejele buzelor ei; și îndată el a urmat-o, fiind nebun." Și iarăși ea spune: „Nu asculta pe femeia cea rea: căci mierea picură din buzele unei desfrânate, care pentru o vreme îți încântă gustul: «Dar după aceea o vei găsi mai amară decât fierea și mai ascuțită decât o sabie cu două tăișuri»" și iarăși: „dar abate-te și nu zăbovi și nu-ți pune ochii asupra ei; căci a rănit mulți și i-a doborât, și cei pe care i-a ucis sunt nenumărați." Dar altfel, spune el, „te vei pocăi la sfârșitul tău, când carnea trupului tău se va obosi și vei zice: De ce am urât învățătura și inima mea s-a abătut de la mustrarea dreaptă?" „N-am ascultat de glasul celui ce mă învață și nu mi-am plecat urechea spre cel ce mă învață; încetul cu încetul am ajuns în tot felul de rele." Dar, ca să nu mai răspândim mărturiile — înțelepților, dacă am omis vreuna, alegând din Sfintele Scripturi ce este potrivit pentru voi, întăriți-vă, depărtându-vă de orice rău, ca să fiți găsiți drepți în viața veșnică cu Dumnezeu.

8. Soția să fie supusă soțului ei. Căci soțul este capul soției, și capul soțului, care umblă în neprihănire, este Hristos, și capul lui Hristos este Dumnezeu, Tatăl său. Așadar, după Dumnezeu, Tatăl nostru Atotputernic, Domnul veacului de acum și al veacului viitor și Creatorul a toată suflarea și puterea, și după Fiul Său iubit, Domnul nostru Iisus Hristos, prin care slavă lui Dumnezeu, teme-te de soțul tău, o, soție, și rămâi lângă El și străduiește-te să-I placi numai Lui și să-I placi prin slujbele tale, pentru ca și pentru tine soțul să fie binecuvântat de Înțelepciunea, care vorbește prin Solomon: „Cine poate găsi o femeie vitejească? Mai scumpă decât pietrele de mare preț? Inima soțului ei se încrede în ea; un astfel de spor nu-l va lipsi. Căci ea face bine soțului ei toată viața ei. Când găsește lână și in, face bine cu mâinile ei; este ca o corabie negustorească care strânge pentru el bogății de departe. Se scoală noaptea și împarte mâncare în casă și lucrează pentru slujnice: când vede un ogor, îl cumpără și sădește bogății din rodul mâinilor ei. Își încinge mijlocul, își întărește brațele și zice că lucrarea ei este bună; și candela ei se aprinde." Nu este afară toată noaptea. Își întinde coții spre ce este de folos, își întărește mâinile pe furcă, își deschide mâinile către săraci și își întinde mâna către cei nevoiași. Soțul ei nu are grijă de cei din casă, căci toți sunt îmbrăcați în haine; și ea face haine soțului ei, haine din in fin și purpuriu. Soțul ei este slăvit la porți, când stă în adunare cu bătrânii țării. El face in și vinde șorțuri fenicienilor și șorțuri canaaniților. Se va îmbrăca cu glorie și frumusețe și se va bucura la sfârșitul zilelor. Ea își deschide gura cu înțelepciune, își ia seama și poruncește limbii sale rânduială. Drumurile casei ei sunt strâmte și nu mănâncă hrana leneșului. Își deschide gura cu înțelepciune și după lege și

pregătirea de milostenie este pe limba ei. Copiii ei se vor scula și se vor îmbogăți și o vor lăuda, iar soțul ei o va lăuda. „Multe fiice au dobândit bogății, mulți au făcut lucruri bune.” „tărie: dar ai prosperat și te-ai înălțat mai presus de toate. Nu este în tine nicio slugărie falsă sau frumusețe deșartă a femeii, căci femeia evlavioasă este binecuvântată; și frica Domnului s-o laude. Dă-i din rodul buzelor ei și bărbatul ei să fie lăudat la porți.” Și iarăși: „O soție curajoasă este o cunună pentru bărbatul ei.” Ați auzit ce laude primește de la Domnul Dumnezeu o soție castă care își iubește bărbatul.

Dacă vrei, soție, să fii credincioasă și plăcută Domnului, atunci nu te îmbrăca ca să placi soților altora și, purtând împletituri de păr, haine sau jartiere, nu imita pe cei ce duc o viață desfrânată, ca să atragi la tine pe cei prinși în aceasta. Și chiar dacă ai făcut aceste urâciuni nu ca să păcătuiești, ci doar ca să te îmbraci, atunci nici în acest caz nu vei scăpa de pedeapsă mai târziu, dacă înclini pe cineva să se lase dus de pofta ta și nu ai grijă să nu cazi tu însăți în păcat sau să nu arunci pe alții în ispită. Și dacă, cedând celui ispitit de tine, păcătuiești, atunci vei săvârși personal fărădelege și vei fi vinovat în sufletul acelei persoane; apoi, păcătuind cu una, ca și cum ai fi uitat, pentru o dată, te vei întoarce din nou pe nesimțite către ceilalți, după cum spune cuvântul dumnezeiesc: „când cel rău ajunge în adâncul răutății, este nepăsător: dar ocara și ocara vin peste el”; căci o astfel de femeie, fiind în cele din urmă rănită cu cruzime, prinde sufletele celor desfrânați.

Să ascultăm cum cuvântul divin dezonorează astfel de femei, zicând: „Am urât mai mult decât moartea pe femeia care este o cursă și un laț pentru inimă și mâinile ei sunt lanțuri”; și în alt loc: „Cum este un inel de aur în nasul porcului, așa este frumusețea unei femei rele”; și iarăși: „Mai bine este să locuiești într-un colț descoperit decât cu o soție vorbăreață și certăreață”.

Nu imitați astfel de femei, creștine. Dar dacă vreți să fiți credincioase soțului vostru, atunci încercați să-i faceți pe plac numai lui. Acoperă-ți capul pe străzi, căci prin văl nu te vei lăsa privită de cei prea curioși. Nu picta chipul pe care ți l-a dat Dumnezeu, căci nu este nimic în tine care să aibă nevoie de podoabă, pentru că tot ce a creat Dumnezeu este „foarte bun”, iar podoaba excesivă a lucrurilor bune necinstește darul artistului. Mergi pe drumul tău, privind în jos, cu capul acoperit, așa cum se cuvine femeilor.

9. Evitați spălarea indecentă într-o baie cu bărbați, căci cel rău are multe curse. O femeie credincioasă nu ar trebui să se spele într-o baie comună bărbaților și femeilor, căci dacă își acoperă fața, ascunzându-și cu modestie înfățișarea de ceilalți bărbați, cum poate intra într-o baie cu bărbați goi? Dar, din moment ce există o baie pentru femei, să se spele în ea cu decență, cu modestie și cu moderație; dar să nu se spele prea mult, mult și des, nici la amiază, și dacă este

posibil, chiar în fiecare zi. Ceasul al zecelea să fie timpul tău rânduit pentru spălarea cum se cuvine: căci tu, ca credincios, ar trebui în orice fel și întotdeauna să fugi de curiozitatea cu mulți ochi.

10. Și, ca un credincios, înăbușă-ți certăreața față de toți, dar mai ales față de soțul tău, ca nu cumva, dacă este necredincios sau păgân, ispitit de tine, să hulească pe Dumnezeu și să nu ajungi moștenitoare a vaiului de Dumnezeu. Căci vai, zice El, de acela pentru care „Numele Meu este hulit printre neamuri”; dar dacă soțul tău este credincios, atunci, ca unul care cunoaște Scripturile, nu s-ar simți nevoit să spună cuvântul scris în Înțelepciune: „Mai bine este să locuiești într-un pustiu decât cu o femeie vorbăreață și certăreață”.

Așadar, femeilor, arătați evlavie prin modestie și blândețe față de toți cei din afară, atât femei, cât și bărbați, ca să-i atrageți și să-i încurajați la credință. Și fiindcă nu v-am învățat multe îndemnuri, surori, fiice și membre ale noastre, voi înșăși, ca niște oameni înțelepți, trăind întru așa fel încât să nu fiți defăimați, căutați în orice fel să învățați învățăturile prin care să vă puteți apropia cu plăcere de Împărăția Domnului nostru și de odihna lui în vecii vecilor. Amin.

Cartea a doua

1. În ceea ce privește episcopii, am auzit așa de la Domnul nostru. Cel numit pastor-episcop în Biserica oricărei provincii trebuie să fie fără prihană, ireproșabil, liber de orice nedreptate omenească, să nu aibă mai puțin de cincizeci de ani, după ce s-a eliberat cumva de indecențele și calomniile tinereții din afară și, pe lângă acestea, de blasfemiile îngrămădite asupra multora de către unii frați falși care nu cunosc cuvântul lui Dumnezeu care se găsește în Evanghelie: „Oricine rostește un cuvânt deșert va da socoteală pentru el în ziua judecății” și iarăși: „Prin cuvintele tale vei fi îndreptățit și prin cuvintele tale vei fi osândit”. Dacă este posibil, să fie educat, iar dacă este needucat, atunci să fie măcar iscusit în vorbire, după cum se cuvine vârstei sale.

Dacă într-o provincie mică nu există un bătrân ai cărui concetățeni să-l aprobe ca fiind vrednic de episcopat, ci există acolo un tânăr atât de înțelept încât să poată fi făcut episcop, care a arătat în tinerețea sa blândețea și caracterul bun al unui bătrân, atunci, după ce ați verificat dacă toți vorbesc așa despre el, să i se facă pace. Și Solomon a domnit în Israel la vârsta de doisprezece ani, iar Iosia la vârsta de opt ani a domnit cu dreptate, și tot așa Ioas la vârsta de șapte ani a condus poporul. Prin urmare, chiar și un tânăr poate fi episcop, numai dacă este blând, modest și tăcut; căci Domnul Dumnezeu spune prin Isaia: „La cine voi privi? Numai la cei blânzi și tăcuți și mereu tremurând de cuvintele Mele.” La fel și în Evanghelie este așa: „Fericiți cei blânzi, căci ei vor moșteni pământul.” Să fie și el milostiv, căci se spune iarăși: „Fericiți cei milostivi, căci ei vor dobândi

milă.” Să fie și el împăciuitor, căci se spune iarăși: „Fericiți cei împăciuitori, căci ei vor fi numiți fii ai lui Dumnezeu.” Să fie și el conștiincios, curat de orice răutate, ticăloșie și nedreptate, căci se spune din nou: „Fericiți cei curați cu inima, căci ei vor vedea pe Dumnezeu”.

2. Să fie treaz, cast, cumsecade, statornic, netulburat, nu bețiv, nu luptător, ci liniștit, nu certăreț, nu iubitor de argint, nu proaspăt convertit la Dumnezeu, ca să nu se îngâmfe și să cadă în osândă și în cursa diavolului. Căci oricine se înalță pe sine va fi smerit.

Și așa trebuie să fie un episcop: soț al unei singure soții, căsătorit cu o singură soție, care își administrează bine casa.

Așadar, să verifice atunci când cel care primește hirotonisirea este pus în locul episcopal: este el cinstit, este o persoană credincioasă și pioasă, are sau a avut o soție cinstită și credincioasă, a hrănit și crescut copii în evlavie și în învățătura Domnului, toată casa lui se teme de El, le este rușine și Îl ascultă? Căci, dacă rudele lui trupești se răzvrătesc împotriva lui și nu-L ascultă, atunci cum i se vor supune cei care nu sunt din casa lui, când vor deveni ai lui?

3. Să-l cerceteze și pe El în ceea ce privește cele necesare vieții, căci este scris: „Cercetați dacă este vreo prihană în Cel ce este ales pentru preoție.”

Să nu se mânie, căci Înțelepciunea spune: „mânia îi distruge și pe cei înțelepți”. Să fie și milostiv, nobil, înclinat spre iubire, căci Domnul spune: „Prin aceasta veți cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă vă iubiți unii pe alții”. Să fie și generos, iubitor, ospitalier, amabil, bun, neobosit, nerușinat, cu discernământ, cine este mai vrednic de ajutor.

4. Căci dacă există vreo văduvă care își poate asigura cele necesare vieții, iar alta care nu este văduvă și totuși este în lipsă, fie din cauza bolii, fie din cauza îngrijirii copiilor ei, fie din cauza slăbiciunii mâinilor, mai degrabă să-și întindă mâna către cealaltă. Iar cel căruia îi lipsesc lucrurile acestei vieți din cauza risiperii, fie din cauza beției, fie din cauza trândăviei, nu este doar nevrednic de ajutor, ci și de Biserica lui Dumnezeu. Căci Scriptura vorbește despre astfel de oameni, afirmând că „leneșul, care și-a ascuns mâna în sân, nu o poate duce la gură”; și iarăși: „leneșul și-a împreunat mâinile și își mănâncă propria carne”; „căci orice bețiv și curvar va ajunge la sărăcie și se va îmbrăca cu haine zdrențuite, iar orice somnoros cu zdrențe”; și în alt loc: „dacă îți ațintiți ochii spre pahare și cești, veți merge mai jos decât un copac care se albește”, căci trândăvia este cu adevărat mama foametei.

5. Episcopul să fie, de asemenea, imparțial, nici laș, nici lingușitor înaintea bogatului mai mult decât se cuvine și să nu disprețuiască și să nu asuprească pe sărac, căci YHWH îi spune lui Moise: „Nu primi fața bogatului”; și: „Nu arăta milă săracilor la judecată”, „căci judecata este YHWH”; și din nou: „Cel drept, urmărește-l pe cel drept”.

Episcopul să se folosească de mâncare și băutură simplă și cumpătată, ca să fie treaz la îndemnul celor neștiutori. De asemenea, să nu fie extravagant, nici luxuriant, nici voluptuos, nici gurmand. Să fie blând, îndelung răbdător în învățătură, mult în a învăța, studiind și practicând cu sârguință cărțile Domnului, devotat lecturii lor, pentru ca cu sârguință să explice Scripturile, explicând Evanghelia după profeți și Lege; de asemenea, explicațiile sale despre Lege și profeți să fie în acord cu Evanghelia, căci Domnul Isus spune: „Cercetați Scripturile, căci ele mărturisesc despre Mine” și iarăși: „Moise a scris despre Mine”. Dar mai presus de toate, să fie un bun diastoleu, capabil să deosebească Legea de Deuteronomul și să arate care este legea credincioșilor și care sunt legăturile necredincioșilor, pentru ca nimeni să nu se supună acestor legături.

Așadar, ia grijă, Episcope, de cuvânt, ca să-ți fie cu putință să tâlcuiești totul literal și să-ți hrănești din belșug poporul cu multă învățătură și să-l luminezi cu lumina Legii; căci „luminează-te pe tine însuți”, spune YHWH, „cu lumina cunoașterii, cât mai este vreme”.

6. Episcopul să nu fie lacom de câștig, mai ales față de păgâni, care mai degrabă suferă decât să aducă pierderi; nici lacom, nici extorcat, nici înșelător, nici iubitor de bogății, nici urăscător de săraci, nici clevetitor, nici martor mincinos; nici iuți la mânie, nici hulitor, nici implicat în afaceri lumești, nici garant, nici confident în dispute de bani; nici lacom, nici cu sufletul împotrivă la gânduri, nici cu sufletul împotrivă la vorbe; nici iubitor de clemență sau de clemență; nici ipocrit, nici lacom de sărbători păgâne, nici ocupat cu plăceri deșarte; nici pofticios, nici lacom. Toate aceste lucruri sunt scârboase lui Dumnezeu, dar demonilor le sunt de folos.

Episcopul, confirmând toate acestea prin exemplul său, să le vestească oamenilor, îndemnându-i să-i imite comportamentul; căci Scriptura spune: „Faceți ca fiii lui Israel să fie evlavioși”.

Să fie și el înțelept, smerit, instructor în învățăturile Domnului, pios, lepădat de toate grijile rele ale vieții și de toate poftele păgânești.

Să fie atent, discernător, astfel încât să-i recunoască pe oamenii răi și să se ferească de ei, plin de dragoste față de toți, drept, capabil să judece. În general, tot ce este sau este bun în oameni, episcopul să combine toate acestea în sine;

căci un păstor, fără prihană în toate, prin însăși felul său de viață își încurajează sau chiar obligă propriii ucenici să fie vrednici imitatori ai faptelor sale, precum spune profetul într-un loc: „Și va fi precum preotul, așa și poporul”. Așa a început Domnul și Învățătorul nostru Iisus, Hristosul lui Dumnezeu, mai întâi să facă, apoi să învețe, de aceea spune: „Dar oricine va face și va învăța, acela va fi numit mare în Împărăția lui Dumnezeu”.

Și voi, episcopii, trebuie să fiți străjeri pentru popor, pentru că voi înșivă îl aveți pe Hristos ca străjer. Fiți, deci, străjeri pentru poporul lui Dumnezeu, cei buni; căci Domnul vorbește fiecăruia dintre voi prin Ezechiel, zicând: „Fiul omului, te-am pus străjer pentru casa lui Israel; vei auzi cuvântul din gura Mea, îl vei păzi și îl vei vesti de la Mine. Când voi zice celui rău: «Vei muri negreșit», și tu nu vei zice: «Să se apropie cel rău de răutatea lui», acel om rău va muri în răutatea lui și îi voi cere sângele din mâna ta. Dar dacă vei întoarce pe cel rău de la calea lui, ca să te întorci de la el, și el nu se întoarce, va muri în răutatea lui, dar tu ți-ai mântuit viața.” Tot așa, dacă vine sabia războiului și poporul pune o străjieră să stea de pază, și acesta vede că vine sabia și nu avertizează poporul, și sabia ia un suflet, atunci chiar dacă sufletul este luat pentru păcatul său, totuși sângele va fi cerut din mâna străjeri, pentru că nu a dat semnul cu trâmbița. Dar dacă dă semnul cu trâmbița și cel ce-l aude nu ia aminte: atunci, dacă vine sabia și-l ia, sângele lui va fi asupra lui, pentru că a auzit sunetul trâmbiței și nu a luat aminte; dar cel ce a luat aminte și-a mântuit sufletul; iar străjeria, pentru că a dat semnul, va trăi. Și sabia este judecata, trâmbița este Sfânta Evanghelie, iar străjeria este episcopul numit în Biserică, care este obligat să predice, să mărturisească și să ateste judecata. Dacă nu vestiți și nu mărturisiți poporului, atunci păcatul celor ce nu știu va fi asupra voastră. De aceea, învață și ceartă cu îndrăzneală pe cei ce umblă în neștiință, învață pe cei ce nu știu, întărește pe cei ce au fost învățați și întoarce-i pe cei ce se rătăcesc.

Și nu ne ții împotrivă, fraților, că vorbim aceleași lucruri despre aceleași lucruri; căci se poate întâmpla ca unii, rușinându-se că aud adesea aceleași lucruri, chiar dacă fac odată ceva bun și se abat de la rău. Căci Dumnezeu zice prin profet: „Mărturisește-i despre aceasta”, „N-au ascultat ei glasul tău?”; și iarăși: „Vor asculta ei, se vor supune ei?” Iar Moise zice poporului: „Dacă auziți cu urechile voastre pe Domnul Dumnezeu și faceți ce este bine și plăcut înaintea Lui”; și iarăși: „Ascultă, Israele! Domnul Dumnezeul tău este un singur Domn.” Și Domnul ne amintește adesea în Evanghelie, zicând: „Cine are urechi de auzit, să audă.” Și înțeleptul Solomon zice: „Ascultă, fiule, mustrarea tatălui tău și nu lepăda legămintele mamei tale.”

Dar ei n-au auzit până acum; chiar crezând că au auzit, n-au ascultat: căci L-au părăsit pe singurul și adevăratul Dumnezeu și s-au lăsat duși de erezii dăunătoare și cumplite, despre care vom vorbi mai jos.

7. Să vă fie cunoscut, preaiubiților, că cei ce au fost botezați în moartea Domnului Isus nu mai trebuie să păcătuiască. Căci, după cum morții nu mai sunt în stare să păcătuiască, tot așa nici cei ce au murit împreună cu Hristos nu mai trebuie să păcătuiască. Da, fraților, noi nu credem că cineva, după ce a fost spălat prin spălarea vieții, ar trebui să mai facă desfrânările celor fără de lege; dar oricine păcătuiește după botez, dacă nu se pocăiește și nu încetează să păcătuiască, va fi osândit în Gheenă.

8. Iar dacă cineva este calomniat de necredincioși, pentru că nu mai are parte de vorbe obscene cu ei, să știe că este binecuvântat de Dumnezeu, precum spune Domnul în Evanghelie: „Fericiți sunteți voi când vă vor ocărî sau vă vor izgoni sau vor spune tot felul de cuvinte rele și mincinoase împotriva voastră, pentru Mine. Bucurați-vă și veseliți-vă, căci plata voastră mare este în ceruri.” Fericit, spunem noi, este cel împotriva căruia se rostesc blasfemii mincinoase, căci Scriptura spune: „Omul fără experiență nu este ispitit de Dumnezeu.” Dar oricine este prins făcând ceva nelegiuit nu numai că și-a făcut rău sieși, ci a adus și blasfemie asupra trupului de rând al Bisericii și asupra învățăturii sfinte, ca și cum nu facem ceea ce pretindem a fi bine și ca și cum am merita și această mustrare din partea Domnului: „zic și nu fac”. De ce ar trebui ca unii ca aceștia, care sunt cu adevărat condamnați, dacă nu își schimbă comportamentul, episcopul să fie exclus cu îndrăzneală.

9. Căci un episcop nu trebuie doar să fie fără poticnire, ci și imparțial și să-i mustreze cu bunătate pe cei ce păcătuiesc. Dar dacă, fiind fără scrupule, dorește totuși să placă cuiva, atunci, de dragul acceptării lăcomiei de daruri, îl va cruța pe cel care a păcătuit în mod nelegiuit, îi va permite să rămână în Biserică și nu va asculta de glasul lui Adonai YHWH, zicând: „Drepților, prigoniți pe cei drepți”; „Nu luați în judecată persoane”; „Nu-l socotiți drept pe cel rău, nu luați daruri pentru vieți, căci darurile orbesc ochii înțelepților și strică cuvintele drepților”; și în alt loc spune: „Îndepărtați răul de la voi înșivă”; iar Solomon spune în Proverbe: „Izgoniți pe nimicitorul din adunare și va fi o ceartă cu el”.

10. Cine nu ia aminte la aceasta, îl va cruța în mod nebunesc pe cel care ar trebui pedepsit, așa cum Saul l-a cruțat pe Agag și Eli pe copiii lui, care nu-L cunosc pe YHWH. Un astfel de om își pângărește atât propria demnitate, cât și Biserica lui Dumnezeu care este în provincia lui: de aceea este nedrept atât înaintea lui Dumnezeu, cât și înaintea oamenilor drepți, ca autor al ofensei pentru mulți nou-iluminați și catehumeni, și, în plus, pentru tineri de ambele sexe; îl așteaptă durerea, o piatră de moară în jurul gâtului său și o prăpastie de care este supus. Căci cei care își văd conducătorul atât de frivol și fără de lege vor începe și ei să se clatine și, fiind infectați cu aceeași boală, vor fi forțați să piară odată cu el, așa cum poporul a pierit odată cu Ieroboam și complicii lui Core odată cu Core.

Dacă însă păcătosul vede că episcopul și diaconii sunt nevinovați de ocară și turma este curată, atunci, fiind lovit de conștiința sa, să nu îndrăznească să intre în biserica lui Dumnezeu; dar dacă, nepăsându-se de nimic, intră în ea, atunci fie să fie imediat condamnat și pedepsit, precum Uza, care s-a atins de Chivot ca să-l susțină, și precum Ahar, care a furat din lucrul blestemat, și precum Ghehazi, care a luat bunurile lui Naaman; fie, după îndemnul păstorului, să fie supus pocăinței: după ce a examinat pe toți în parte și nu a găsit viciu în nimeni - nici în episcop, nici în oamenii supuși lui - să iasă afară, rușinat și întristat, cu pace, cu smerenie și multe lacrimi; și turma va rămâne curată, și să plângă înaintea lui Dumnezeu și să se pocăiască de păcatul său: în felul acesta va avea el însuși o bună nădejde, și întreaga turmă, văzând lacrimile lui, va avea înțelegerea că păcătosul nu este nimicit de dragul pocăinței.

11. De aceea, episcope, străduiește-te să fii curat în fapte, cunoscându-ți locul și vrednicia, ca unul care porți chipul lui Dumnezeu printre oameni, ca să domnești peste toți oamenii, peste preoți, regi, conducători, tați, fii, învățători și peste toți cei ce ți se supun. De aceea, când rostești un cuvânt, stai în biserică, ca unul care are putere să judece pe păcătoși; pentru că vouă, episcopilor, vi s-a spus: „Ce este legat în cer, veți lega și pe pământ; și ce este dezlegat în cer, veți dezlega și pe pământ.”

12. De aceea, o, episcope, judecă cu autoritate, așa cum judecă Dumnezeu; dar primește-i pe cei ce se pocăiesc, căci Dumnezeu este un Dumnezeu al milei. Mustră-i pe cei ce păcătuiesc, avertizează-i pe cei ce nu se întorc, convinge-i pe cei ce stau neclintiți să continue în bunătate, primește-i pe cei ce se pocăiesc, pentru că Domnul Dumnezeu a promis cu jurământ că va da iertare de păcatele lor celor ce se pocăiesc. Astfel, prin Ezechiel, El spune: „Spune-le: Pe viața Mea, zice Adonai YHWH, că nu am plăcere în moartea celui rău, ci ca cel rău să se întoarcă de la calea lui cea rea și să trăiască. Întoarceți-vă de la căile voastre cele rele și de ce muriți, casa lui Israel?” Aici, cuvântul lui Dumnezeu a dat speranță celor ce păcătuiseră, că dacă se pocăiesc, vor avea speranță de mântuire, astfel încât, în disperare, să nu se dea pradă fărădelegii, ci, având speranță de mântuire, să se întoarcă și să plângă pentru păcatele lor înaintea lui Dumnezeu și să se pocăiască din inimă, ispășindu-L și primind de la El, ca de la un Tată bun, iertare.

13. Cei nevinovați să rămână așa și să nu experimenteze păcate, pentru ca mai târziu să nu fie supuși întristării, jalei și plânsului, pe care le cere pocăința. Și de ce să știi tu, omule, că, păcătuind, vei trăi puțin mai mult în această viață prezentă pentru a te pocăi? Ieșirea ta din această viață este necunoscută; și oricine sfârșește în păcat, pentru el nu există pocăință, după cum se spune prin David: „În iad cine te va mărturisi?” De aceea, trebuie să fim pregătiți în bine, ca să putem termina acea cale fără întristare.

De aceea cuvântul dumnezeiesc ne îndeamnă: „Pregătește-ți faptele pentru ieșire și gata-te de câmp”, ca să nu ne lipsească nimic bun, precum celor cinci fecioare din Evanghelie, prin nebunia lor, le-a lipsit untdelemnul evlaviei, iar ele, stingând candelele cunoașterii lui Dumnezeu, au fost respinse din patul conjugal. Așadar, cine își cruță viața și rămâne nevinovat, trăiește fără nicio teamă în ceea ce privește păstrarea virtuților pe care le-a săvârșit mai înainte.

„Judecați, deci, cum ați judeca înaintea lui Dumnezeu; căci judecata este YHWH”, spune El. „De aceea, mai întâi condamnați pe cel vinovat cu autoritate, apoi atrageți-l la voi cu milă, generozitate și credincioșie, promițându-i mântuire dacă își schimbă comportamentul și se întoarce la pocăință, iar dacă se pocăiește, atunci, după ce l-ați pedepsit aspru, primiți-l, amintindu-vă că Domnul a zis: „Este bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăiește”.

14. Și dacă nu-l primiți pe cel pocăit, atunci îl veți da în mâinile celor răi, uitând că David spune: „Nu dați fiarelor sufletul care Ție se mărturisește”. De aceea, Ieremia, îndemnând la pocăință, spune: „Nu se ridică cel ce cade sau nu se întoarce cel ce se întoarce? De ce s-a îndepărtat poporul Meu cu o aversiune nerușinată și s-a întărit în voia lor? Întoarceți-vă, fii care vă întoarceți, și Eu vă voi vindeca abaterea de la cale”.

Așadar, primiți pe cel pocăit, fără nicio ezitare sau jenă din partea celor care spun fără milă că nu ar trebui să se interacționeze cu astfel de oameni, nici măcar să aibă părtășie în cuvânt. Astfel de sugestii aparțin celor care nu-L cunosc pe Dumnezeu și providența Lui, judecătorilor nerezonabili și fiarelor crude; căci ei nu știu că trebuie să se ferească de părtășia cu cei care păcătuiesc nu în cuvânt, ci în faptă. Căci „dreptatea celui drept va fi peste el și nelegiuirea celui rău va fi peste el”; și din nou: „Dacă țara va păcătui împotriva Mea prin trădare, și Îmi voi întinde mâna asupra ei și voi rupe toiagul pâinii din ea și voi trimite foamete peste ea și voi nimici oamenii și animalele din ea: și dacă acești trei oameni vor fi în mijlocul ei, Noe, Iacov și Daniel, ei își vor mântui sufletele în dreptatea lor, zice Adonai YHWH.” Aici Scriptura a arătat foarte clar că cel drept care se asociază cu cel nedrept nu piere odată cu el. Căci în această lume atât cei drepți, cât și cei nedrepți sunt uniți unul cu celălalt în părtășia vieții numai, și nu a dreptății; dar în aceasta cei ce-L iubesc pe Dumnezeu nu păcătuiesc, ci mai degrabă Îl imită pe Tatăl lor ceresc, care poruncește soarelui Său să răsară peste cei drepți și peste cei nedrepți și trimite ploaia Sa peste cei răi și peste cei buni. Și de aici nu există nicio primejdie pentru cei drepți: căci în arenă sunt atât învingători, cât și învinși, iar la coroană sunt doar cei care au luptat cu vitejie.

Căci fiecare va răspunde pentru sine, iar Dumnezeu nu-i va nimici nicidecum pe cei drepți împreună cu cei nedrepți, pentru că El nu pedepsește pe cei care nu au păcătuit. Astfel, El nu l-a înecat pe Noe, nici nu l-a ars pe Lot, nici nu a nimicit-

o pe Rahav împreună cu ceilalți din poporul ei. Și dacă vreți, atunci aflați ce s-a întâmplat printre noi: Iuda, împreună-slujitorul nostru, a primit aceeași soartă cu noi în slujbă, și Simon vrăjitorul, pecetea Domnului; dar fiecare dintre ei s-a dovedit a fi rău. Și Noe și fiii lui erau în corabie; dar numai unul dintre fiii lui, Ham, care s-a dovedit a fi rău, a primit pedeapsa.

Dar dacă tații nu sunt pedepsiți pentru copiii lor, nici fiii pentru tații lor, atunci este clar că soțiile nu sunt pedepsite pentru soții lor, nici slujitorii pentru stăpânii lor, nici rudele pentru rude, nici prietenii pentru prieteni, nici cei drepți pentru cei nedrepți, ci fiecare va da socoteală de fapta sa. Căci Noe nu a fost pedepsit pentru lume, nici Lot nu a fost ars pentru Sodoma, nici Rahav a fost măcelărită pentru ierihoiți, nici israeliții nu s-au înecat pentru egipteni. Nu conviețuirea este cea care condamnă pe cei drepți cu cei nedrepți, ci acordul în gând.

Prin urmare, nu ar trebui să-i ascultăm pe acei oameni care sunt mereu gata să ucidă, care urăsc oamenii, cărora le place să acuze și care, în mod plauzibil, cauzează moartea. Nimeni nu moare pentru altul, ci „fiecare este atras în captivitate de păcatele sale” și: „Iată omul și fapta lui înaintea feței lui”.

Dar trebuie să-i ajutăm pe cei bolnavi, pe cei aflați în pericol și pe cei înșelați și, dacă este posibil, prin convingerea cuvântului, să-i vindecăm și să-i izbăvim de moarte; căci „cei sănătoși n-au nevoie de doctor, ci cei bolnavi”, întrucât „nu este voia Tatălui să piară vreunul dintre cei mici”. Nu trebuie să privim la care este voia oamenilor cu inima împietrită, ci la care este voia lui Dumnezeu și Tatăl tuturor prin Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia fie slava în veci. Amin.

De asemenea, este nedrept ca tu, episcope, fiind capul, să asculți de coadă, adică de un om lumesc care se răzvrătește pentru distrugerea altuia, ci numai de Dumnezeu. Căci tu ar trebui să fii conducătorul celor de sub tine și nu să fii sub stăpânirea lor; pentru că nici fiul nu domnește peste tatăl său prin legea descendenței, nici sclavul peste stăpânul său prin legea autorității, nici elevul peste învățătorul său, nici soldatul peste rege, nici omul lumesc, prin urmare, peste episcop.

Și ca să nu se creadă că cei care se apropie de cei nedrepți sunt pângăriți prin părtășia lor la vorbire sau devin părtași la păcatele lor, Ezechiel, întrerupând această presupunere a celor răi, spune: „De ce spuneți această proverbă în țara lui Israel: Părinții au mâncat mâncare astringentă, iar dinții copiilor s-au strepezit? Viu sunt Eu, zice Adonai YAHWEH, că această proverbă nu se va spune între voi în Israel: căci toate sufletele sunt ale Mele; precum sufletul tatălui, așa este sufletul fiului: sufletul care păcătuiește, acela va muri. Dar omul care este drept, împlinind judecata și dreptatea”; și din nou, adăugând despre alte virtuți, o pecetluiește, zicând: „Acesta este drept, își va trăi viața, zice Adonai YAHWEH.

Și dacă va naște un fiu care distruge, care varsă sânge, nu va umbla pe calea tatălui său cel drept”; Și adăugând ce urmează, adaugă în cele din urmă: „Nu va trăi prin viață; cel ce a săvârșit toate aceste fărădelegi va muri negreșit: sângele lui va fi asupra lui. Și veți spune: «Fiul n-a iertat nelegiuirea tatălui său, nici dreptatea lui, care a săvârșit dreptate și îndurare». „Și să le spui: «Sufletul care păcătuiește, acela va muri; fiul nu va ierta nelegiuirea tatălui, nici tatăl nu va ierta nelegiuirea fiului. Dreptatea celui drept va fi asupra lui și nelegiuirea celui rău va fi asupra lui». Și după puțin timp spune: «Dacă un om drept se abate de la dreptatea lui și săvârșește nelegiuire, toată dreptatea lui și toate fărădelegile pe care le-a săvârșit nu vor fi pomenite; pentru nelegiuirea lui în care nu s-a îndreptățit și pentru păcatul lui în care a păcătuit, în el va muri».” și după puțin timp adaugă: „Când cel rău se întoarce de la răutatea pe care a săvârșit-o și face dreptate și dreptate, își mântuiește sufletul și, întorcându-se de la toate fărădelegile pe care le-a săvârșit, va trăi și nu va muri”; și din nou: „Vă judec, casă a lui Israel, după căile voastre, zice DOMNUL DOMNUL.”

15. Vedeți, iubiții noștri copii, cum YHWH Dumnezeul nostru este atât drept, cât și milostiv, bun și filantrop și nu-i lasă pe cei vinovați nepedepsiți și îi primește și îi învie pe cei care se întorc la El, fără a lăsa loc presupunerii celor care vor să judece neomenește și să se îndepărteze complet de păcătoși și să nu aibă părtășie cu ei în conversații mângâietoare care pot duce la pocăință. Spre deosebire de ei, Dumnezeu le spune episcopilor prin Isaia: „Mângâiați, mângâiați poporul Meu, preoți, vorbiți cu căldură Ierusalimului.” Ascultându-L, trebuie să-i mângâiați pe cei care au păcătuit și să-i treziți la pocăință și să-i conduceți la o bună nădejde și să nu presupuneți că, pentru dragostea voastră pentru ei, veți deveni părtași la păcatele lor.

Dimpotrivă, primește-i cu plăcere pe cei ce se pocăiesc, bucurându-te de ei, judecându-i cu milă și generozitate pe cei ce păcătuiesc. Așadar, dacă ai împinge pe cineva care merge lângă un râu și este pe punctul de a cădea în el cu un băț și l-ai arunca în râu, în loc să-ți întinzi mâna spre el, l-ai ucide pe fratele tău. Cu atât mai mult ar trebui să dai mâna dreaptă cuiva care cade în păcat, ca să nu piară cu desăvârșire, pentru ca oamenii să-și vină în fire, iar păcătosul să nu piară cu desăvârșire.

Tu, Episcope, nu ar trebui să privești cu dispreț la păcatele poporului și nici să te întorci de la cei care se pocăiesc, ca nu cumva, ca un om fără experiență, să corupi turma Domnului și să disprețuiești noul Său nume impus poporului Său și să fii supus ocării pentru aceasta, asemenea acelor păstori din vechime despre care Dumnezeu i-a vorbit lui Ieremia: „Mulțimea păstorilor Mi-a stricat via, Mi-au pângărit moștenirea”; și în alt loc: „Mânia Mea s-a aprins împotriva păstorilor și M-am mâniat pe miei”; și în alt loc: „voi, preoții, care disprețuiești Numele Meu”.

16. Și când vezi pe cineva păcătuind, atunci, fiind supărat, poruncește să fie scos afară, iar când începe să plece, să se supăre diaconii și să-l țină afară din biserică, interogându-l cu atenție, și apoi, intrând, să te întrebe pentru el, căci și Mântuitorul L-a rugat pe Tatăl pentru cei ce au păcătuit, așa cum este scris în Evanghelie: „Părinte, iartă-i, că nu știu ce fac”. Apoi poruncește-i să intre și, după ce l-ai întrebat dacă se pocăiește și este vrednic să fie primit pe deplin în Biserică și după ce i-ai rânduit un post, după păcat, timp de două, sau trei, sau cinci, sau șapte săptămâni, trimite-l așa, spunându-i ce este potrivit să-i spună celui ce pedepsește pentru învățătura și convingerea păcătosului, ca să rămână acasă, smerit și rugându-L pe Dumnezeu să-i arate milă și zicând: „Dacă priveghiezi la fărădelegi, Doamne Adonai, cine va sta? Căci cu Tine este curățirea”. Ceva din aceasta este sugerat în ceea ce i s-a spus lui Cain în Geneza: „Ai păcătuit? Taci”, adică nu continua să păcătuiești. Căci faptul că păcătosul ar trebui să se rușineze de păcatul său, acest lucru este dovedit în mod suficient de cuvântul divin spus lui Moise despre Maria, când s-a rugat pentru iertarea ei. Dumnezeu îi spune: „Dacă tatăl ei ar fi scuipat-o în față, nu s-ar fi rușinat-o? Să lipsească din tabără șapte zile, iar după aceea să intre.” Așa trebuie să facem și noi: pe cei care spun că se pocăiesc de păcat, îi excomunică pentru un timp determinat proporțional cu păcatul, apoi, dacă se pocăiesc, îi primim așa cum îi primesc tații pe fii.

17. Dar dacă episcopul însuși este în cădere, cum va îndrăzni să cerceteze vina cuiva sau să supună pe cineva la penitență, când conștiința îl va mustra fie pe el, fie pe diaconi pentru părtinire sau pentru primirea de daruri? Când conducătorul întreabă și judecătorul ia, atunci judecata nu atinge scopul; iar complicii hoților și subordonații episcopului, care nu iau aminte la judecata văduvelor, nu-l pot ajuta pe episcop în lupta împotriva viciilor, căci îi vor spune ce este scris în Evanghelie: „De ce cauți paiul care este în ochiul fratelui tău, dar nu bagi bănuiala la bârnă care este în ochiul tău?” Episcopul și diaconii săi să fie atenți, ca să nu dea prilej să se audă un astfel de cuvânt. De îndată ce păcătosul vede pe cineva făcând același lucru ca și el, va fi încurajat să facă acest lucru. După aceasta, cel rău, căpătând ocazia prin unul, acționează asupra celorlalți - ceea ce s-ar putea să nu se întâmple - și astfel turma va fi coruptă. Căci cu cât sunt mai mulți păcătoși, cu atât mai mare va fi răul săvârșit de ei. Căci păcatul neostenit se înmulțește și îi infectează pe alții. Așadar, puțină plămădeală strică tot amestecul, și un hoț aduce rușine peste întregul popor, și „muștele moarte putrezesc dulceața untdelemnului”; și „împăratul care aude cuvinte nedrepte, toți slujitorii care sunt sub el sunt călcători de lege”. Tot așa, și o oaie râioasă, dacă nu este separată de oaia sănătoasă, își transmite boala altora; și un om infectat cu o ciumă este cumplit pentru mulți, iar un câine turbat este periculos pentru toți cei pe care îi atinge. Prin urmare, dacă nu-l separăm pe omul rău de Biserica lui Dumnezeu, vom face casa Domnului o peșteră de hoți. Căci păcătoșii nu trebuie trecuți cu vederea, ci mustrați, avertizați, hărțuiți, obosit prin post, pentru a insufla

respect altora. „Faceți pe fiii lui Israel cu respect”, se spune. Căci este necesar ca episcopul, prin îndemn, să fie atât un alungător al păcatelor, cât și un păzitor al dreptății și un vestitor al binecuvântărilor pregătite de Dumnezeu și un vestitor al mâniei care va veni la judecată, astfel încât, în caz de neglijență a grădinii lui Dumnezeu, să nu audă, pentru neglijența sa, ceea ce s-a spus în Osea: „De ce taci nelegiuirea și mănânci roadele ei?”

18. De aceea, episcopul să aibă grijă de toți, atât de cei ce n-au păcătuit, ca să rămână fără păcat, cât și de cei ce au păcătuit, ca să se pocăiască; căci Domnul vă spune: „Vedeți să nu disprețuiți pe niciunul dintre acești micuți”. Și celor ce se pocăiesc se cuvine să se acorde iertare, căci de îndată ce vreunul dintre cei ce au păcătuit spune din inimă sinceră: „Am păcătuit înaintea Domnului”, Duhul Sfânt răspunde: „Și YHWH ți-a iertat păcatul tău: îndrăznește, nu vei muri”.

Așadar, Episcope, cunoaște-ți demnitatea: ai moștenit puterea atât de a lega, cât și de a dezlega. Așadar, având puterea de a dezlega, fii conștient de tine însuți și trăiește în această viață vrednică de locul tău, știind că ți se va cere o socoteală mai mare. „Dar cui, se spune, i s-a dat mult, i se va cere mult.” Căci nimeni nu este fără de păcat, afară de Cel care s-a făcut om pentru noi, după cum este scris: „Niciun om nu este curat de întinăciune, chiar dacă trăiește o zi”. Din acest motiv sunt descrise viețile și conduita foștilor oameni drepți și patriarhi - nu pentru ca, citindu-le, să-i mustrăm, ci pentru ca să ne pocăim și să nădăjduim că vom primi iertare. Căci petele lor păcătoase ne servesc drept avertizare și asigurare că, dacă și noi, după ce am păcătuit, ne pocăim, vom primi iertare, deoarece este scris: „Cine se va lăuda că are o inimă curată sau cine va îndrăzni să spună că este curat de păcat?” Nimeni, spunem noi, nu este fără de păcat. Dar tu, pe cât poți, străduiește-te să fii fără prihană și îngrijește-te de toți, pentru ca nimeni, fiindcă s-a poticnit prin tine, să nu piară. Omul lumesc se îngrijește numai de sine, dar tu îngrijești de toți, ca având o povară mai mare și purtând un jug mai mare; căci este scris: „Domnul a zis lui Moise: tu și Aaron luați păcatele preoției.” Așadar, ca voi care aveți mai multe de dat socoteală, îngrijiți-vă de toți. Păziți pe cei sănătoși, învățați pe cei ce au păcătuit, eliberați pe cei ce sunt epuizați de post, primiți pe cel ce și-a jelit păcatul, la cererea întregii Biserici pentru el și, punându-ți mâna peste el, îngăduie-i, în sfârșit, să fie în turmă; dimpotrivă, convertiți, sprijiniți, convingeți și vindecați pe cei somnoroși și nepăsători, știind ce răsplată aveți dacă faceți aceasta și care, dimpotrivă, este pericolul pentru voi dacă neglijați acest lucru.

Căci Ezechiel le spune episcopilor care neglijează poporul: „Vai de păstorii lui Israel, care se păsesc pe ei înșiși! Păstorii nu păsc oile, ci pe ei înșiși. Voi mâncați lapte și sunteți îmbrăcați cu lână, junghiați pe cei puternici, dar nu hrăniți oile. Nu ați ridicat pe cei slabi, nu ați vindecat pe cei bolnavi, nu ați legat pe cei răniți, nu ați adus înapoi pe cei lepădați, nu ați căutat pe cei pierduți, ci i-ați

pedepsit cu putere și cu batjocură. Așa că sunt risipiți, pentru că nu este păstor, și au ajuns hrană pentru toate fiarele pădurii”; și iarăși: „Și păstorii nu au căutat oile Mele, ci păstorii s-au păscut pe ei înșiși și nu au păscut oile Mele”; și după puțin timp: „Iată, Eu sunt împotriva păstorilor și voi cere oile Mele din mâna lor și le voi izbăvi de la turma oilor Mele, și păstorii nu se vor mai paște singuri și voi izbăvi oile Mele din mâna lor și ele nu vor fi hrană pentru ei”. Și întorcându-se către popor, el zice: „Iată, Eu voi judeca între oaie și oaie, între berbec și berbec. Nu v-a fost oare puțin lucru că ați păscut pășune bună și ați călcat cu picioarele voastre restul pășunii, iar oile mănâncă călcarea picioarelor voastre?” Și după puțin timp, adaugă: „Și veți ști că Eu sunt DOMNUL și voi sunteți oile pășunii Mele, voi sunteți poporul Meu și Eu sunt Dumnezeul vostru, zice DOMNUL DOMNUL.”

19. Ascultați, episcopi, și luați aminte, oameni buni, cum zice Dumnezeu: „Voi judeca între oi și oi, între berbec și berbec”, și cum zice El păstorilor: veți fi judecați pentru lipsa voastră de experiență și pentru nimicirea oilor. Adică, voi judeca episcop împotriva episcopului, și popor împotriva poporului, și conducător împotriva conducător. Căci atât oile, cât și berbecii sunt inteligenți și nu muți, ca nu cumva cineva din popor să zică vreodată: „Sunt oaie și nu păstor, nu m-am uitat la mine însumi, de aceea păstorul va vedea, el singur va purta pedeapsa pentru mine”. Căci, precum oaia care nu urmează un păstor bun este lăsată în mâna lupilor ca să fie nimicită, tot așa cea care urmează un păstor rău va muri cu siguranță, pentru că el o va devora. De aceea trebuie să fugim de păstorii distrugători.

20. Dimpotrivă, oamenii trebuie să-l cinstească, să-l iubească și să-l teamă pe bunul păstor ca pe domnul lor, ca pe stăpânul lor, ca pe marele preot al lui Dumnezeu, ca pe un învățător al evlaviei; căci cine-L ascultă pe El ascultă pe Hristos, iar cine-L leapădă pe El leapădă pe Hristos, iar cine nu-L primește pe Hristos nu-L primește pe Dumnezeu și pe Tatăl Său. „Cine vă ascultă pe voi”, spune El, „Mă ascultă pe Mine; și cine vă leapădă pe voi, Mă leapădă pe Mine; și cine Mă leapădă pe Mine, îl leapădă pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”

În același fel, episcopul trebuie să iubească poporul ca pe copii, încălzindu-i și iubindu-i cu pasiune, ca pe ouăle de clocit, sau ținându-i în sân, ca pe puii de clocit, învățându-i pe toți, pe toți cei ce au nevoie de pedeapsă, lovindu-i, dar nu lovind-o; obosind, pentru a converti, dar nu pentru a se întoarce; mustrând, pentru a se întoarce; pedepsind, pentru a îndrepta și a pune pe calea cea dreaptă; păzind pe cei puternici, adică păstrându-i neclintiți pe cei tari în credință; păstând poporul în pace; sprijinind pe cei slabi, adică întărindu-i pe cei ispitiți prin mustrare; vindecând pe cei neputincioși, adică vindecându-i pe cei bolnavi de șovăielile în credință prin mustrare; legând pe cei zdrobiți, adică pe cei care s-au

rătăcit sau sunt zdrobiți sau atât de zdrobiți de păcate încât șchiopătează pe cale, legându-i cu o mustrare mângâietoare.

O, Episcope, ușurează pe cei împovărați de păcate și, încurajându-i, întărește-i în Biserică ca tari, întorcându-i în turmă. Adu înapoi pe cei care au fost lepădați, adică pe cei care au fost lepădați în păcate și au fost alungați ca pedeapsă, nu-i lăsa să rămână afară, ci, după ce i-ai primit și i-ai convertit, întărește-i în turmă, adică în poporul Bisericii neprihănite. Caută-i pe cei care s-au pierdut, adică pe cei care, prin mulțimea păcatelor lor, au pierdut nădejdea mântuirii, nu-i lăsa să piară complet. Caută-i pe cei care, prin multă nesimțire și torpoare, s-au cufundat într-un somn adânc și, din cauza greutății somnului lor, și-au uitat deja viața și s-au îndepărtat atât de mult de turma lor încât să fie devorați de lupi și, mustrându-i, convertește-i și înduplecă-i să fie treji și să semeni speranță în ei, nelăsându-le să spună ceea ce au spus unii: „Nelegiuirile noastre sunt în noi și ne topim în ele și cum putem trăi?” Și dacă există o posibilitate, atunci episcopul să ia asupra sa păcatul altuia și să-i spună păcătosului: „Întoarce-te tu, și eu voi lua moartea pentru tine, așa cum Domnul a luat moartea pentru mine și pentru toți.” Căci „păstorul cel bun își dă viața pentru oi, dar plătitul și păstorul cel nerăbdător, căruia nu-i aparțin oile, vede lupul (adică diavolul) venind și lasă oile și fuge, și lupul le ia.”

Este necesar să știm că Dumnezeu, fiind milostiv, a făgăduit pocăință celor care au păcătuit cu jurământ. Dar oricine a păcătuit și nu cunoaște această făgăduință a lui Dumnezeu despre pocăință și nu a ajuns să cunoască îndelunga Lui răbdare și blândețea, și mai mult decât atât, nu cunoaște Sfintele Scripturi care propovăduiesc despre aceasta, pentru că nu a fost învățat de voi, acela piere. Dar voi, ca un păstor iubitor și un păstor sârguincios, cercetați, numărând turma: ce lipsește, aceea căutați. Adonai YAHWEH, bunul nostru Tată, trimițându-L pe Fiul Său, Bunul Păstor și Mântuitor, Învățătorul nostru Isus, l-a poruncit să lase nouăzeci și nouă de oi pe munți și să meargă să caute pe cea pierdută și, după ce o va găsi, să o ia pe umeri și să o ducă la turmă, bucurându-se că a fost găsită cea pierdută. Așadar, voi, Episcopele, fiți ascultători, căutând ce este pierdut, punând pe calea cea dreaptă ce este rătăcit, aducând înapoi ce este rămas în urmă; căci voi aveți puterea să aduceți înapoi și să eliberați pe cei asupriți. Prin tine, Mântuitorul vorbește celui care este în păcat: „Iertate sunt păcatele tale; credința ta te-a mântuit: du-te în pace.” Și pace și un liman liniștit este Biserica lui Hristos: de ea izbăvește-i și pe cei care au păcătuit, eliberându-i, sănătoși și fără prihană, având o nădejde bună, plini de râvnă, străduindu-se în fapte bune. Ca un medic experimentat și plin de compasiune, vindecă pe toți cei care au rătăcit în păcat; căci „cei sănătoși nu au nevoie de doctor, ci cei bolnavi, căci Fiul omului a venit să mântuiască și să caute ce era pierdut.” Așadar, fiind un medic al Bisericii Domnului, folosește medicamentul potrivit fiecărui pacient, tratează în orice fel, vindecă, întoarce-te sănătos la Biserică. Hrănește turma nu

cu cruzime și ferocitate, ca unul în putere, ci ca un păstor bun, adunând mieii la sânul său și conducând în liniște pe femeile însărcinate.

21. Fiți buni, buni, amabili, nu trădători, nu mincinoși, nu cruzi, nu obraznici, nu aspri, nu mândri, nu neomenești, nu pompoși, nu plăcuți oamenilor, nu temători, nu cu gândul împotrivă, nu batjocoriți pe oamenii supuși voștri, nu le ascundeți legile lui Dumnezeu și învățăturile despre pocăință, nu vă grăbiți să alungați și să izgoniți, ci precauți, nu ușor înclinați să mustre, nu pripiți, nu primiți mărturii împotriva cuiva fără trei martori credincioși și care sunt cunoscuți de mult timp ca fiind buni și care nu sunt mânați de dușmănie sau invidie. Căci sunt mulți răuvoitori, vorbăreți, cu o a treia limbă, urându-și frații, dornici să risipească oile lui Hristos. Dacă vreți să primiți astfel de cuvinte fără temei, atunci vă veți risipi turma și o veți da să fie mâncată de lupi, adică demoni și oameni răi, sau mai degrabă, nu de oameni, ci de fiare în formă omenească - păgâni, iudaizatori și eretici fără de Dumnezeu; Căci lupii năprasnici se apropie imediat de cel izgonit din Biserică și însetează să-l devoreze ca pe un miel, socotind că pieirea lui este câștigul lor, pentru că tatăl lor, diavolul, este un ucigaș. Și dacă cineva, fiind excomunicat pe nedrept din cauza nebuniei voastre, fiind sfâșiat de deznădejde și dedat lașității, sau se retrage în păgânism sau se încurcă în erezii și se înstrăinează complet de Biserică și de nădejdea în Dumnezeu și se încurcă în impietate, atunci voi veți fi vinovați de pieirea lui.

Căci este nedrept să fii gata să izgonești pe păcătos și încet să primești pe cel ce se întoarce la el și repede să tai și neomenește să vindeci pe cel suferind. Despre aceștia spune Dumnezeiasca Scriptură: „Picioarele lor sunt grăbite la rău, grabnice să verse sânge”, „căință și amărăciune sunt pe căile lor și nu au cunoscut calea păcii: nu este frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor”. Iar calea păcii este Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care ne-a învățat, zicând: „Iartă și ți se va ierta; dă și ți se va da”; dă, adică iertarea păcatelor și căderile tale vor fi iertate, așa cum prin rugăciune ne-a învățat să-I spunem lui Dumnezeu: „Iartă-ne nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”. Deci, dacă nu iertați pe cei ce au păcătuit, cum veți primi voi înșivă iertarea păcatelor voastre? Nu vă legați voi înșivă, dimpotrivă, când spuneți că părăsiți și nu părăsiți? Nu vă contraziceți propriile buze când spuneți: „Părăsim” și nu părăsiți? Să știți că cel ce izgonește pe cel ce n-a săvârșit nicio crimă sau cel ce nu primește pe cel ce se întoarce, îl ucide pe fratele său și îi varsă sângele, așa cum Cain a vărsat sângele fratelui său Abel, și că sângele lui, strigând către Dumnezeu, va fi cerut. Căci, precum un om drept, ucis pe nedrept de cineva, va fi în pace cu Dumnezeu pentru totdeauna, așa va fi și cel ce este excomunicat în zadar de un episcop. Dar cel ce izgonește pe un om nevinovat ca pe un nimicitor este mai rău decât un ucigaș, nu privește la mila lui Dumnezeu, nu-și amintește de bunătatea Lui față de cei pocăiți și nu acordă atenție celor care prin pocăință au primit iertarea multor căderi. De aceea, cel ce respinge un om nevinovat este mai neomenesc

decât un ucigaș fizic. În același fel, cel ce nu-i primește pe cei ce se pocăiesc risipește ceea ce este al lui Hristos și devine dușmanul Lui. Căci, în măsura în care Dumnezeu este drept când judecă pe păcătoși, în aceeași măsură este milostiv când îi primește pe cei ce se întorc la El; căci iubitul de Dumnezeu David I-a cântat despre milă și judecată.

22. Se cuvine ție, Episcope, să ai trecutul înaintea ochilor și să-l folosești cu iscusință, pentru a-i mustra pe cei care au nevoie de cuvinte aspre sau de mângâiere. De asemenea, este drept ca în judecată să urmezi voia lui Dumnezeu și să judeci așa cum Dumnezeu îi judecă pe cei ce păcătuiesc sau se întorc. Astfel, când David, căzând, a fost mustrat de Natan și i-a spus că se pocăiește, nu l-a izbăvit El îndată de la moarte, zicând: „Îndrăznește, nu vei muri”? Când Iona, care nu voia să predice ninivitenilor, după ce a fost înghițit de mare și de balenă, s-a rugat în pântecele peștelui, nu i-a izbăvit El sufletul de la pieire? Când Ezechia, umflându-se oarecum de mânie, s-a rugat apoi cu lacrimi, nu i-a iertat El fărădelegile?

Ascultați, episcopi, un exemplu util în acest sens. În cartea a patra a Regilor și în cartea a doua a Cronicilor este scris așa: „Și Ezechia a murit, și fiul său Manase a început să domnească. Era de doisprezece ani când a început să domnească și a domnit cincizeci și cinci de ani la Ierusalim; numele mamei sale era Efșiva. Și a făcut rău înaintea Domnului și nu s-a oprit de la urâciunile neamurilor pe care Domnul le nimicise înaintea copiilor lui Israel. Și Manase s-a întors și a zidit înălțimile pe care le dărâmase tatăl său Ezechia, a ridicat idoli lui Baal, a ridicat un altar lui Baal și a făcut Astarteele pe care le făcuse Ahab, împăratul lui Israel. Și a zidit altare în Casa Domnului, despre care Domnul vorbise lui David și fiului său Solomon, zicând: „Îmi voi pune Numele în ea.” Apoi Manase a zidit altare și a slujit lui Baal în ea, zicând: „Numele Meu va dăinui pe vecie.” Și a zidit altare în cele două curți ale Casei Domnului pentru oștirea cerurilor. Și-a ars copiii în foc în valea lui Ben-Hinom, a practicat ghicirea, a slujit prin vrăjitorie, a avut ventrilocvi, descântători, vrăjitori și terafimi și a înmulțit să facă rău înaintea Domnului, ca să-L mânie. A așezat chipul Așerei, chipul pe care îl făcuse, în Casa Domnului, unde Domnul făgăduise că va pune Numele Lui acolo, în Ierusalim, cetatea sfântă, pentru totdeauna, și a zis: „Nu-Mi voi mișca niciodată picioarele din țara lui Israel, pe care am dat-o părinților lor, dacă nu vor păzi tot ce le-am poruncit și toate poruncile pe care le-a dat robul Meu Moise.” Dar ei n-au vrut să asculte; ci Manase i-a amăgit ca să facă rău înaintea Domnului, mai mult decât neamurile pe care le zdrobise Domnul dinaintea copiilor lui Israel. Atunci Domnul a vorbit lui Manase și poporului său prin slujitorii săi, prorocii, zicând: „Pentru că Manase, împăratul lui Iuda, a făcut aceste urâciuni rele mai mult decât toți amoriții dinaintea lui și a făcut pe Iuda să păcătuiască prin idolii lui, așa vorbește Domnul Dumnezeul lui Israel: «Iată, voi aduce nenorocirea peste Ierusalim și peste Iuda, încât oricine le aude va avea amândouă urechile

furnicând. Voi întinde peste Ierusalim măsura Samariei și firul cu plumb al casei lui Ahab și voi șterge Ierusalimul cum se șterge un alabastru uzat și îl voi răsturna cu fața în jos. Voi lepăda ce a mai rămas din moștenirea Mea și o voi da în mâinile vrăjmașilor lor și vor fi de pradă și de robie pentru toți vrăjmașii lor, pentru că au făcut rău înaintea ochilor Mei și M-au mâniat, din ziua în care i-am scos pe părinții lor din țara Egiptului până în ziua aceasta. Manase a vărsat foarte mult sânge nevinovat, până a umplut Ierusalimul din gură în gură, pe lângă păcatele lui cu care a făcut pe Iuda să păcătuiască, făcând rău înaintea ochilor lui Dumnezeu. DOMNUL. Atunci Domnul a adus împotriva lui pe căpeteniile oștirii împăratului Asiriei și l-au luat pe Manase în lanțuri, i-au legat picioarele cu lanțuri de aramă și l-au dus la Babilon. Și a fost legat și acoperit cu fier peste tot în închisoare; și i-au dat pâine din tărâțe în greutate, apă și oțet în măsură mică, ca să trăiască; și a fost în mare necaz și necaz. Și când a fost foarte amărât, a căutat fața Domnului Dumnezeului său și s-a smerit foarte înaintea Domnului Dumnezeului părinților săi și s-a rugat Domnului, zicând: „Doamne Atotputernic, Dumnezeul părinților noștri,Avraam, Isaac, Iacov și sămânța lor cea dreaptă, care ai făcut cerul și pământul cu toată frumusețea lor, care ai legat marea prin cuvântul poruncii Tale, care ai închis adâncul și l-ai pecetluit cu numele Tău înfricoșător și slăvit, de care toți se tem și se cutremură la fața puterii Tale, căci nu pot sta înaintea strălucirii slavei Tale, nici nu pot suporta mânia care este peste păcătoși, mustrarea Ta. Dar mila făgăduinței Tale este nemăsurată și nepătrunsă; căci Tu ești DOAMNE, milostiv, îndelung răbdător, bogat în îndurare și Te pocăiești de nelegiuirea oamenilor; căci Tu, Dumnezeule, în bunătatea Ta, ai făgăduit iertare celor ce au păcătuit prin pocăință și, în mulțimea îndurărilor Tale, ai hotărât pocăința pentru păcătoși spre mântuire. De aceea, Tu, DOAMNE, Dumnezeul celor drepți, n-ai rânduit pocăința pentru cei drepți, pentru Avraam, Isaac și Iacov, care n-au păcătuit împotriva Ta, ci mi-ai rânduit pocăința mie, păcătosului, căci am păcătuit mai mult decât nisipul mării. Înmulțite s-au nelegiuirile mele, Doamne, înmulțite s-au nelegiuirile mele și nu mai sunt vrednic să privesc în sus și să văd înălțimea cerului, din cauza mulțimii nelegiuirilor mele. Sunt plecat cu mulțimea legăturilor de fier, pentru că ți-am provocat mânia și am făcut rău înaintea Ta; am pus urâciuni și am înmulțit pietre de poticnire. Și acum îmi plec genunchii inimii, cerând bunătatea Ta. Am păcătuit, Doamne, am păcătuit și îmi cunosc nelegiuirile. Dar Te implor, rugându-Te, dă-mi lenevie, Doamne, dă-mi lenevie și nu mă nimici cu nelegiuirile mele și nu fi vrăjmaș pentru totdeauna, păzind răul meu, nu mă condamna în cele mai de jos părți ale pământului; căci Tu, Dumnezeule, ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc și arată-mi bunătatea Ta, căci am fost nevrednic; mântuiește-mă după marea Ta îndurare și Te voi lăuda pururea, în toate zilele vieții mele. Căci toată oștirea cerurilor Îți cântă și a Ta este slava în veci. Amin. Și Domnul i-a auzit glasul și S-a îndurat de el; o flacără de foc a apărut împrejurul lui și toate legăturile de fier în care se afla s-au topit. Și Domnul a vindecat pe Manase de suferința lui și l-a adus înapoi la Ierusalim, în împărăția lui. Atunci Manase a cunoscut că DOMNUL este singurul

Dumnezeu și a slujit DOMNULUI, singurul Dumnezeu, cu toată inima lui și cu tot sufletul lui, în toate zilele vieții lui și a fost găsit drept. Apoi a îndepărtat dumnezeii străini și idolii din casa DOMNULUI și toate altarele pe care le zidise în casa DOMNULUI și toate altarele din Ierusalim și le-a aruncat afară din cetate. A zidit din nou altarul DOMNULUI și a adus pe el o jertfă de mântuire și de laudă. Apoi Manase a poruncit lui Iuda să slujească DOMNULUI, Dumnezeul lui Israel. Și a murit în pace cu părinții săi. Și fiul său, Amon, a domnit în locul lui și a făcut rău înaintea DOMNULUI, după tot ce făcuse Manase, tatăl său, la început și a mâniat pe DOMNUL Dumnezeul său.Dumnezeule, cel preaîndurat și care Te pocăiește de răutatea oamenilor, căci Tu, Dumnezeule, în bunătatea Ta ai făgăduit pocăință celor ce au păcătuit și, în mulțimea îndurărilor Tale, ai hotărât pocăință pentru păcătoși, spre mântuire. De aceea, Tu, Doamne, Dumnezeul celor drepți, n-ai rânduit pocăință pentru cei drepți, pentru Avraam, Isaac și Iacov, care n-au păcătuit împotriva Ta, ci mi-ai rânduit pocăință mie, păcătosului, pentru că am păcătuit mai mult decât nisipul mării. Nelegiuirile mele s-au înmulțit, Doamne, nelegiuirile mele s-au înmulțit și nu mai sunt vrednic să privesc în sus și să văd înălțimea cerului, din cauza mulțimii nelegiuirilor mele. Sunt plecat cu mulțime de legături de fier, pentru că ți-am mâniat mânia și am făcut rău înaintea Ta; am pus urâciuni și am înmulțit pietre de poticnire. Și acum îmi plec genunchii inimii, căutând bunătatea Ta. Am păcătuit, Doamne, am păcătuit și îmi cunosc nelegiuirile; Dar Te implor, Te rog, iartă-mă, Doamne, iartă-mă și nu mă nimici cu fărădelegile mele și nu fi vrăjmaș pentru totdeauna, păzind nelegiuirea mea, nu mă condamna în cele mai adânci părți ale pământului, căci Tu, Dumnezeule, ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc. Arată-mi bunătatea Ta, căci am fost nevrednic; mântuiește-Mă după marea Ta îndurare și Te voi lăuda pururea, în toate zilele vieții mele. Căci toată oștirea cerurilor Îți cântă Ție și a Ta este slava în veci. Amin. Domnul i-a auzit glasul și S-a mișcat de milă față de el. O flacără de foc s-a arătat împrejurul lui și toate legăturile de fier în care era topit. Domnul l-a vindecat pe Manase de suferința lui și l-a adus înapoi la Ierusalim, în împărăția lui. Atunci Manase a cunoscut că DOMNUL este singurul Dumnezeu și a slujit DOMNULUI, singurul Dumnezeu, din toată inima lui și din tot sufletul lui, în toate zilele vieții lui și a fost găsit drept. Apoi a îndepărtat dumnezeii străini și idolii din casa Domnului și toate altarele pe care le zidise în casa Domnului și toate altarele din Ierusalim și le-a aruncat afară din cetate. A zidit din nou altarul Domnului și a adus pe el o jertfă de mântuire și de laudă. Apoi Manase a poruncit lui Iuda să slujească Domnului, Dumnezeului lui Israel. Și a murit în pace cu părinții săi. Și fiul său Amon a domnit în locul lui și a făcut rău înaintea Domnului, după tot ce făcuse tatăl său Manase la început și a mâniat pe Domnul Dumnezeul său.Dumnezeule, cel preaîndurat și care Te pocăiește de răutatea oamenilor, căci Tu, Dumnezeule, în bunătatea Ta ai făgăduit pocăință celor ce au păcătuit și, în mulțimea îndurărilor Tale, ai hotărât pocăință pentru păcătoși, spre mântuire. De aceea, Tu, Doamne, Dumnezeul celor drepți, n-ai rânduit pocăință pentru cei drepți, pentru Avraam, Isaac și Iacov, care n-au păcătuit

împotriva Ta, ci mi-ai rânduit pocăință mie, păcătosului, pentru că am păcătuit mai mult decât nisipul mării. Nelegiuirile mele s-au înmulțit, Doamne, nelegiuirile mele s-au înmulțit și nu mai sunt vrednic să privesc în sus și să văd înălțimea cerului, din cauza mulțimii nelegiuirilor mele. Sunt plecat cu mulțime de legături de fier, pentru că ți-am mâniat mânia și am făcut rău înaintea Ta; am pus urâciuni și am înmulțit pietre de poticnire. Și acum îmi plec genunchii inimii, căutând bunătatea Ta. Am păcătuit, Doamne, am păcătuit și îmi cunosc nelegiuirile; Dar Te implor, Te rog, iartă-mă, Doamne, iartă-mă și nu mă nimici cu fărădelegile mele și nu fi vrăjmaș pentru totdeauna, păzind nelegiuirea mea, nu mă condamna în cele mai adânci părți ale pământului, căci Tu, Dumnezeule, ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc. Arată-mi bunătatea Ta, căci am fost nevrednic; mântuiește-Mă după marea Ta îndurare și Te voi lăuda pururea, în toate zilele vieții mele. Căci toată oștirea cerurilor Îți cântă Ție și a Ta este slava în veci. Amin. Domnul i-a auzit glasul și S-a mișcat de milă față de el. O flacără de foc s-a arătat împrejurul lui și toate legăturile de fier în care era topit. Domnul l-a vindecat pe Manase de suferința lui și l-a adus înapoi la Ierusalim, în împărăția lui. Atunci Manase a cunoscut că DOMNUL este singurul Dumnezeu și a slujit DOMNULUI, singurul Dumnezeu, din toată inima lui și din tot sufletul lui, în toate zilele vieții lui și a fost găsit drept. Apoi a îndepărtat dumnezeii străini și idolii din casa Domnului și toate altarele pe care le zidise în casa Domnului și toate altarele din Ierusalim și le-a aruncat afară din cetate. A zidit din nou altarul Domnului și a adus pe el o jertfă de mântuire și de laudă. Apoi Manase a poruncit lui Iuda să slujească Domnului, Dumnezeului lui Israel. Și a murit în pace cu părinții săi. Și fiul său Amon a domnit în locul lui și a făcut rău înaintea Domnului, după tot ce făcuse tatăl său Manase la început și a mâniat pe Domnul Dumnezeul său.— Dumnezeul celor pocăiți și arată bunătatea Ta asupra mea, căci am fost nevrednic. Mântuiește-mă după mila Ta cea mare și Te voi lăuda pururea în toate zilele vieții mele. Căci toată oștirea cerească Te cântă și a Ta este slava în veci. Amin. Și YHWH i-a auzit glasul și S-a mișcat de milă față de el și o flacără de foc a apărut împrejurul lui și toate legăturile de fier în care era topit și YHWH l-a vindecat pe Manase de suferința lui și l-a adus înapoi la Ierusalim în împărăția lui. Și Manase a știut că YHWH este singurul Dumnezeu și a slujit singurului YHWH Dumnezeu cu toată inima lui și cu tot sufletul lui în toate zilele vieții lui și a fost socotit drept. Și a luat zeii străini și idolii din casa YHWH și toate altarele pe care le zidise în casa YHWH și toate altarele din Ierusalim și le-a aruncat afară din cetate și a zidit din nou altarul YHWH și a adus pe el jertfă de mântuire și de laudă. Și Manase a poruncit lui Iuda să slujească Domnului Dumnezeului lui Israel. Și a murit în pace cu părinții săi. Și fiul său Amon a domnit în locul lui și a făcut rău înaintea Domnului, după tot ce făcuse Manase, tatăl său, la început, și a mâniat pe Domnul Dumnezeul său.— Dumnezeul celor pocăiți și arată bunătatea Ta asupra mea, căci am fost nevrednic. Mântuiește-mă după mila Ta cea mare și Te voi lăuda pururea în toate zilele vieții mele. Căci toată oștirea cerească Te cântă și a Ta este slava în veci. Amin. Și YHWH i-a

auzit glasul și S-a mișcat de milă față de el și o flacără de foc a apărut împrejurul lui și toate legăturile de fier în care era topit și YHWH l-a vindecat pe Manase de suferința lui și l-a adus înapoi la Ierusalim în împărăția lui. Și Manase a știut că YHWH este singurul Dumnezeu și a slujit singurului YHWH Dumnezeu cu toată inima lui și cu tot sufletul lui în toate zilele vieții lui și a fost socotit drept. Și a luat zeii străini și idolii din casa YHWH și toate altarele pe care le zidise în casa YHWH și toate altarele din Ierusalim și le-a aruncat afară din cetate și a zidit din nou altarul YHWH și a adus pe el jertfă de mântuire și de laudă. Și Manase a poruncit lui Iuda să slujească Domnului Dumnezeului lui Israel. Și a murit în pace cu părinții săi. Și fiul său Amon a domnit în locul lui și a făcut rău înaintea Domnului, după tot ce făcuse Manase, tatăl său, la început, și a mâniat pe Domnul Dumnezeul său.

Ați auzit, iubiții noștri copii, cum Domnul Dumnezeu, pedepsindu-l ușor pe cel care se agățase de idoli și ucisese mulți nevinovați, l-a primit când s-a pocăit și, iertându-i păcatele, l-a adus înapoi în împărăție; căci El nu numai că îi iartă pe cei ce se pocăiesc, ci îi și înalță la demnitatea lor de odinioară.

23. Nu există păcat mai mare decât idolatria, căci este o impietate împotriva lui Dumnezeu: totuși, și aceasta este iertată datorită pocăinței sincere. Dar dacă cineva păcătuiește ca și cum ar fi pregătit pentru o luptă, ispitindu-L pe Dumnezeu, ca și cum El nu i-ar persecuta pe cei răi, nu va avea iertare, chiar dacă își spune: „Este bine cu mine, voi trăi așa cum m-a obișnuit inima mea cea rea și apoi mă voi pocăi.” Acesta a fost un anume Amon, fiul lui Manase. Căci Scriptura spune: „Amon a avut un gând rău de fărădelege și a zis: Tatăl meu a făcut multă nelegiuire din tinerețea lui, dar la bătrânețe s-a pocăit; acum voi umbla așa cum îmi place sufletul și după aceea mă voi întoarce la DOMNUL. Și a făcut rău înaintea DOMNULUI mai mult decât toți cei dinaintea lui. Și DOMNUL Dumnezeu l-a nimicit repede din țara lui bună. Și slujitorii lui au năvălit asupra lui și l-au ucis în casa lui și a domnit doar doi ani.”

24. Luați seama, oameni buni, ca nu cumva vreunul dintre voi să-și întipărească în inimă gândurile lui Amon și să piară repede. Tot așa, și episcopul, dacă este posibil, să aibă grijă ca cei ce n-au păcătuit să rămână fără păcat și să-i primească și să-i vindece pe cei ce s-au întors de la păcatele lor. Dar dacă el, fiind neomenesc, nu-l primește pe cel pocăit, atunci păcătuiește împotriva lui YHWH, Dumnezeul său, îndreptățindu-se mai mult decât dreptatea Lui și neprimindu-L pe Cel pe care L-a primit prin Hristos, pentru Care L-a trimis pe Fiul Său pe pământ printre oameni, pentru Care a binevoit ca El, Creatorul bărbatului și al femeii, să se nască din femeie, pentru Care a îngăduit ca Fiul Său iubit, Dumnezeu Cuvântul, Îngerul marelui Său sfat, să sufere, nepătimitor prin fire, aducându-L la cruce, moarte și îngropare, ca să-i elibereze de moarte pe cei ce erau supuși morții.

Iată Pe Cine Îl mânie pe cei ce nu-i primesc pe cei ce se pocăiesc! Căci nu I-a fost rușine de mine, Matei, care am fost odinioară vameș; și de Petru, care de trei ori L-a lepădat de frică, ci L-a ispășit prin pocăință și a plâns amarnic, L-a primit și iarăși L-a făcut păstor al mieilor Săi; la fel și pe Pavel, tovarășul nostru apostol, care odinioară ne-a făcut mult rău și a rostit hule împotriva sfântului nume, de la un prigonitor L-a ales să fie apostol și L-a arătat a fi un vas ales; și unei femei păcătoase i-a spus: „Păcatele tale, care sunt multe, îți sunt iertate, căci ai iubit mult”; iar când bătrânii au adus înaintea Lui o altă femeie care păcătuise și, lăsându-I judecata, au ieșit afară, El, Domnul Care cunoaște inimile, după ce a întrebat-o dacă bătrânii au condamnat-o, iar ea a spus: „Nu”, i-a zis El: „Du-te, dar, și nu te voi condamna”.

Voi, episcopilor, să-L aveți ca model, pe Mântuitorul, Împăratul și Dumnezeul nostru Isus; să fiți imitatori ai Lui, blânzi, tăcuți, buni, milostivi, pașnici, nu mânioși, capabili și gata să învățați, să convertiți, să primiți, să mângâiați, nu certați, nu mânioși, nu iritabili, nu mânioși, nu bețivi, nu desfrânați, nu voluptuoși, nu extravaganți, folosind darurile lui Dumnezeu nu ca fiind ale altuia, ci ca fiind ale voastre, ca niște buni administratori, ca și cum ați da socoteală lui Dumnezeu.

Episcopul să aibă hrană cumpătată și îmbrăcăminte corespunzătoare nevoilor și demnității. Să nu abuzeze de binecuvântările Domnului, ca și cum ar fi ale altcuiva, ci să le folosească cu moderație, căci lucrătorul merită răsplata pentru munca sa. Să nu fie nici desfrâu, nici lăudăros, ci să dorească doar cele necesare.

25. Să cheltuiască zeciuiala și pârga dată după porunca lui Dumnezeu, ca un om al lui Dumnezeu. Să împartă cu dreptate darurile de bunăvoie pentru săraci orfanilor, văduvelor, celor necăjiți și străinilor nevoiași, ca unul care trebuie să dea socoteală pentru aceasta lui Dumnezeu, care i-a încredințat o astfel de dispensație. Și dacă împărțiți cu dreptate tuturor celor ce au nevoie și vă folosiți voi înșivă de lucrurile bune ale Domnului, dar nu le abuzați, mâncând din ele, ci împărțind cu cei ce au nevoie, veți fi fără poticnire înaintea lui Dumnezeu. Căci dacă le cheltuiți singuri, veți primi ocară de la Dumnezeu, care spune celor nesățioși și monogami: „Mâncați lapte și vă îmbrăcați cu lână”; și în alt loc: „Sunteți voi singuri pe pământ?” De aceea și în Lege vi se poruncește: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”.

Nu spunem aceasta ca să nu vă folosiți de ostenelile voastre, căci este scris: „Să nu dați înapoi boul când treiera grâul”, ci ca să le folosiți cu moderație și dreptate. Căci, precum bouul care lucrează în arie fără botniță, deși mănâncă, tot nu mănâncă totul, tot așa și voi, cei care lucrați în această arie, adică în Biserica lui Dumnezeu, mâncați din Biserică, așa cum mâncau leviții, care slujeau în cortul

mărturiei, care în toate era un simbol al Bisericii și, în plus, prin însăși numele „mărturie” semnifica cortul Bisericii. Aici, leviții înșiși, care veneau la cort, împreună cu soțiile, fiii și fiicele lor, se bucurau fără piedică de darurile, porțiile, pârgile, zeciuiala, jertfele și ofrandele pe care tot poporul le dădea ca ofrandă lui Dumnezeu; pentru că munca lor era să slujească cortului, nu primeau niciun pământ ca moștenire printre copiii lui Israel, ci moștenirea leviților și moștenirea seminției lor erau ofrandele poporului.

Acum voi, leviții, sunteți episcopi pentru poporul vostru, slujind sfântului cort, sfânta Biserică sobornicească, și stând înaintea altarului lui YHWH Dumnezeul nostru, și aducându-I jertfe verbale și fără sânge prin marele Preot Isus. Voi sunteți proroci, conducători, căpetenii, regi pentru poporul vostru; voi sunteți mijlocitori între Dumnezeu și cei ce cred în El, urmași și vestitori ai cuvântului lui Dumnezeu, experți în Scripturi și în glasurile lui Dumnezeu și martori ai voii Sale; voi sunteți cei care purtați păcatele tuturor și trebuie să dați socoteală pentru toți, voi, după cum ați auzit, sunteți amenințați cumplit de cuvântul lui Dumnezeu, dacă ascundeți de oameni cheia cunoașterii; care sunteți în pericol de pieire, dacă nu vestiți voia Lui poporului supus vouă; cărora, dimpotrivă, le este o adevărată răsplată și o cinste nespusă în slavă la Dumnezeu, dacă slujiți bine sfântului cort. Căci, precum este a voastră povara, așa și voi adunați hrana care vi se dă și celelalte trebuințe. Voi sunteți imitatori ai lui Hristos Domnul. După cum El a purtat păcatele noastre ale tuturor pe lemn, fiind răstignit fără prihană pentru cei vrednici de pedeapsă, tot așa și voi trebuie să luați asupra voastră păcatele oamenilor, când se spune despre Mântuitorul în Isaia: „El poartă păcatele noastre și suferă pentru noi”; și iarăși: „El a purtat păcatele multora și a fost dat în mâna Domnului pentru fărădelegile lor”. Voi sunteți exemple: și voi înșivă Îl aveți pe Hristos ca exemplu. El este un exemplu pentru noi toți, iar voi sunteți exemple pentru oamenii supuși vouă; căci să nu credeți că episcopatul este o povară confortabilă și ușoară. Așadar, din moment ce voi purtați povara, este necesar să fiți primii care se bucură de roade și să le distribuiți celor nevoiași, având să dați socoteală Celui care nu poate fi înșelat în niciun fel, atunci când v-o va cere.

Așadar, cei care sunt mereu atașați de Biserică trebuie să se hrănească din Biserică, căci ei sunt preoți, leviți, președinți, slujitori ai lui Dumnezeu, așa cum este scris despre preoți în cartea Numeri: „Și Iahve a zis lui Aaron: tu, fiii tăi și casa țării tale, ridică păcatele sfinților, preoția ta. Iată, ți-am dat moștenirea pârgilor din tot ce-Mi este sfințit de la copiii lui Israel: ție ți le-am dat spre cinste și fiilor tăi după tine, ca o lege veșnică. Și aceasta va fi pentru tine din cele sfințite, din darurile de mâncare și din darurile de mâncare și din toate jertfele și din orice fărădelege și din păcate și tot ce-Mi vor da din toate lucrurile sfinte, va fi pentru tine și pentru fiii tăi: în locul sfânt le veți mânca”; Și după puțin timp: „Toate pârgile untdelemnului, ale mustului și ale grâului, câte dau ei Domnului, ți le dau

ție și ți-am dat tot întâiul născut al fiului; și, pe lângă acestea, tot ce este sfințit, tot întâiul născut al omului și al fiarelor, curat și necurat, jertfele, piepturile și spata dreaptă sunt ale preoților și celorlalți care sunt cu ei, leviților.”

Ascultați și voi acestea, popor, Biserica aleasă a lui Dumnezeu, căci poporul era numit mai înainte poporul lui Dumnezeu și „neam sfânt”, de aceea și voi sunteți sfânta Biserică sfântă a lui Dumnezeu, scrisă în ceruri, o preoție împărătească, un neam sfânt, un popor luat ca o moștenire aparte, o mireasă împodobită pentru Domnul Dumnezeu. Ascultați acum, o mare Biserică, Biserica credincioasă, ce s-a spus mai înainte: părți, zeciuială și pârgă lui Hristos, marele preot, și slujitorilor Săi, zeciuiala mântuirii, începutul numelui lui Isus. Ascultați, o sfântă Biserică sobornicească, care ați scăpat de cele zece plăgi și ați primit cele zece porunci și ați învățat legea și ați primit credința și ați crezut în Isus și ați cunoscut zeciuiala și ați crezut în iota, care este începutul numelui lui Isus și este chemată după numele Lui și este întemeiată și strălucește în desăvârșirea slavei Sale.

Ceea ce atunci erau jertfe, acum sunt rugăciuni, cereri și mulțumiri; ceea ce atunci erau pârghii, zeciuieli, porții și daruri, acum sunt ofrande, pe care episcopii drepți le aduc Domnului Dumnezeu prin Iisus Hristos, care a murit pentru ei. Căci ei sunt marii voștri preoți, iar bătrânii voștri preoții voștri, iar leviții sunt acum diaconii voștri, cititorii voștri, cântăreții voștri, ușierii voștri, diaconițele voastre, văduvele voastre, fecioarele voastre și orfanii voștri. Și cel mai înalt dintre toți este marele preot, episcopul.

26. Episcopul este un slujitor al cuvântului, un păzitor al cunoașterii, un mediator între Dumnezeu și voi în slujbele Sale. El este un învățător al evlaviei; el este, după Dumnezeu, tatăl vostru, care prin apă și duh v-a regenerat spre înfiere; el este conducătorul și comandantul vostru; el este regele și conducătorul vostru; el este, după Dumnezeu, dumnezeul vostru pământesc, căruia sunteți datori să-i aduceți cinste, căci despre El și despre cei ca El, Dumnezeu însuși a zis: „Am zis: sunteți dumnezei și toți fii ai Celui Preaînalt”; și: „Să nu huliți pe dumnezei”.

Așadar, episcopul să vă prezideze, ca unul onorat de vrednicia lui Dumnezeu, prin care cârmuiește clerul și poruncește întregului popor.

Și diaconul să stea înaintea episcopului, precum Hristos înaintea Tatălui, și să-i slujească în toate fără prihană, precum Hristos, nefăcând nimic de la sine, face întotdeauna cele plăcute Tatălui.

Și o cinstiți pe diaconiță ca pe o imagine a Duhului Sfânt: ea nu ar trebui să facă și să spună nimic fără diacon, așa cum Mângâietorul nu spune și nu face nimic de la sine, ci, slăvind pe Hristos, așteaptă voia Lui și, așa cum este imposibil să

crezi în Hristos fără duhul învățăturii, tot așa nicio femeie nu ar trebui să vină la diacon sau la episcop fără diaconiță.

Și considerați-i pe bătrâni ca reprezentanți ai noștri, apostolii, învățători de teologie, pentru că Domnul a zis, trimițându-ne: „Duceți-vă și învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească tot ce v-am poruncit”.

Dar considerați văduvele și orfanii ca exemple ale altarului; și onorați fecioarele ca exemple de cădelniță și tămâie.

27. După cum nu era îngăduit nimănui din altă semințe decât Levi să aducă ceva sau să se apropie de altar fără preot, tot așa și voi să nu faceți nimic fără episcop. Dar cine face ceva fără episcop face în zadar, căci nu i se va socoti. După cum lui Saul, când a adus jertfă fără Samuel, i s-a spus: „Ai lucrat în nebunie”, tot așa orice om din popor care face ceva fără preot se ostenește în zadar. Și precum regele Ozia, care a îndeplinit îndatoririle preoțești fără a fi preot, a fost lovit de lepră pentru nelegiuirea sa, tot așa nimeni din popor care L-a disprețuit pe Dumnezeu, care s-a înfuriat împotriva preoților Săi, care s-a jefuit de onoare, care nu L-a imitat pe Hristos, care nu și-a luat asupra Sa slava de a fi Mare Preot, ci a așteptat ca Tatăl să spună: „A jurat Domnului și nu se va pocăi; Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec”. Dacă Hristos nu Se glorifică pe Sine fără Tatăl, atunci cum este posibil ca un om să încerce să fie preot fără a primi această demnitate de la Cel Mai Înalt și să facă ceea ce este permis doar preoților? Nu au fost coreenii, deși erau din seminția lui Levi, arși de foc când s-au ridicat împotriva lui Moise și Aaron și au început să se lupte pentru ceea ce nu le aparținea? Și nu s-au coborât Datan și Abiram de vii în iad și nu a oprit toiagul care s-a răcit nebunia multora și nu l-a indicat pe marele preot ales de Dumnezeu?

Așadar, voi, fraților, dați-i episcopului, ca mare preot, jertfele voastre, adică darurile voastre, fie personal, fie prin diaconi. Nu aduceți însă numai jertfe, ci și pârghii, zeciuială și daruri de bunăvoie, căci El cunoaște pe cei ce sunt în nevoie și dă fiecăruia după cum se cuvine, ca să nu primească cineva de două ori sau mai mult în aceeași zi sau în aceeași săptămână, iar altul nu o dată. Căci dreptatea vrea să-i ajutăm pe cei ce sunt cu adevărat în nevoie, mai degrabă decât pe cei ce par a fi în nevoie.

28. Cine a hotărât să invite femei în vârstă la agapă sau la sărbătoare, cum a numit-o Domnul, să trimită mai des la cel pe care diaconii îl știu că este în necaz. Și la sărbătoare, să pună deoparte porția obișnuită pentru pastor, adică pârgile, chiar dacă acesta nu este prezent la sărbătoare, ca pentru un preot, în cinstea lui Dumnezeu, care i-a încredințat preoția. Și să dea diaconilor, în cinstea lui

Hristos, de două ori cât se dă fiecărei femei în vârstă. Iar prezbiterilor, ca cei care lucrează neîncetat în jurul cuvântului învățăturii, să pună deoparte o porție dublă, în cinstea apostolilor Domnului, al căror loc ocupă ca consilieri ai episcopului și coroanei Bisericii, căci ei sunt soborul și sfat al Bisericii. Și dacă este vreun cititor, să primească și el o porție, în cinstea profeților. Cântărețul și portarul să primească și el aceeași cantitate. Poporul să arate cinstea cuvenită oricărei demnități în daruri și jertfe ale vieții.

Și să nu-l tulbure ușor pe conducător; ci orice vor să dea, să ofere prin slujitori, adică diaconi, la care să aibă mai multă îndrăzneală. Și la Dumnezeul Atotputernic vin numai prin Hristos. Așadar, poporul să-i spună episcopului tot ce vrea prin diacon și astfel să-i îndeplinească părerea.

Și în vremurile de demult nimic sacru nu se aducea sau nu era în templu fără preot; căci „buzele preotului”, spune profetul într-un loc, „vor păstra priceperea și vor căuta legea din gura lui; căci el este îngerul Domnului Atotputernic”. Chiar dacă slujitorii demonilor în urâciunile lor murdare, josnice și necurate imită totuși sacrul, atunci, deși josnicia lor nu poate fi în niciun fel comparată cu sacrul, totuși, dacă în batjocurile lor nu aduc nimic și nu fac nimic fără un nepreot, dimpotrivă, îl consideră pe nepreotul lor ca fiind buzele pietrelor și așteaptă ca El să le poruncească să facă, și orice le poruncește El să facă, ei fac, dar fără El nu fac nimic, și îl cinstesc pe El, pe nepreot, și îi respectă numele din cinste față de idolii fără suflet și de îndumnezeirea duhurilor rele; Dacă, spunem noi, ei, slăvind deșertăciunea și falsitatea și neavând nicio nădejde solidă pentru ei înșiși, încearcă să imite cele sfinte, atunci cu cât mai drept este să-L cinstim, prin conducători, pe Domnul Dumnezeu și să-i socotim pe episcopi ca gura lui Dumnezeu - voi, care aveți cea mai sigură credință și o nădejde adevărată și așteptați făgăduința glorioasă și veșnică și neclintită?

29. Dacă Aaron este numit profet pentru că a rostit cuvintele lui Moise către Faraon, iar Moise a fost zeul lui Faraon, ca rege și mare preot în același timp, așa cum îi spune Dumnezeu: „Te-am făcut zeu pentru Faraon, iar fratele tău Aaron va fi profetul tău”; atunci de ce nu-i socotești pe mediatorii cuvântului tău ca profeți și nu-i cinstesci pe episcopi ca pe zei?

30. Acum, în locul lui Aaron aveți un diacon, iar în locul lui Moise un episcop. Dacă deci Domnul l-a numit pe Moise zeu, iar pe Aaron proroc, atunci îl cinstiți și pe episcop ca pe un zeu, iar pe diacon ca pe prorocul său.

După cum Hristos nu face nimic fără Tatăl, tot așa și diaconul nu face nimic fără episcop; și după cum nu există Fiu fără Tatăl, tot așa nu există diacon fără episcop; și după cum Fiul este obligat să-Și îndeplinească datoria față de Tatăl, tot așa fiecare diacon este obligat față de episcop; și după cum Fiul este Îngerul

și Prorocul Tatălui, tot așa diaconul este Îngerul și Prorocul episcopului. De aceea, tot ce face față de cineva, să fie cunoscut episcopului și să se facă prin el.

31. Dar fără episcop să nu facă nimic și fără voia lui să nu dea nimic nimănui. Dacă dă cuiva ceva pe ascuns de la episcop, ca unuia care are nevoie, atunci dă spre a defăima pe episcop și îl face să pară neglijent față de cei aflați în nevoie. Dar cine defăimează pe episcop, fie cu cuvântul, fie cu fapta, îl irită pe Dumnezeu, neascultând de cuvintele Lui: „Să nu defăimați pe zei”; căci El n-a legiuit despre urâciuni de lemn sau de piatră, detestabile pentru că poartă în mod fals numele divin, ci despre preoți și judecători, cărora le-a zis: „Voi sunteți toți zei și fii ai Celui Preaînalt”.

32. Așadar, dacă știi tu, diaconule, că cineva este în necaz, amintește-i episcopului și spune-i aceasta; dar în secret să nu faci nimic împotriva calomniei lui, ca să nu stârnești o murmură împotriva lui; căci murmurul nu va fi împotriva lui, ci împotriva Domnului Dumnezeu, iar diaconul și ceilalți vor auzi același lucru pe care l-au auzit Aaron și Miriam când l-au mustrat pe Moise: „Cum nu te-ai temut să-l mustri pe robul meu, Moise?” Și iarăși, Moise însuși le spune celor adunați împotriva lui: „Curțirea voastră nu este împotriva noastră, ci împotriva Domnului Dumnezeului nostru.” Dacă vreunul dintre cei care au spus „Raca” sau „nebun” nu este nepedepsit ca a insultat numele lui Hristos, atunci ce se va întâmpla dacă cineva spune ceva împotriva episcopului, prin care Domnul v-a dat Duhul Sfânt la punerea mâinilor, prin care ați învățat dogmele sfinte, ați ajuns să-L cunoașteți pe Dumnezeu și ați crezut în Hristos, prin care ați fost cunoscuți de Dumnezeu, prin care ați fost pecetluiți cu untdelemnul bucuriei și cu pacea înțelegerii, prin care ați fost găsiți fii ai luminii, prin care, în timpul iluminării voastre, Domnul, mărturisind despre punerea mâinilor episcopului, a rostit un glas sacru peste fiecare dintre voi, zicând: „Tu ești Fiul Meu, astăzi Te-am născut”?

Prin episcopul tău, omule, Dumnezeu te înfiază ca fiu. Cunoaște, fiule, mâna ta dreaptă, mama ta; iubește-L pe Cel ce după Dumnezeu ți-a fost Tată și adoră-L.

33. Dacă despre părinții după trup spune cuvântul divin: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine” și „Oricine va blestema pe tatăl tău sau pe mama ta, să moară”, cu atât mai mult despre părinții spirituali vă îndeamnă cuvântul lui Dumnezeu să-i onorați și să-i iubiți ca pe binefăcători și mijlocitori înaintea lui Dumnezeu, care v-au regenerat cu apă, v-au umplut cu Duhul Sfânt, v-au hrănit cu lapte, într-un cuvânt, v-au hrănit cu învățătură, v-au întărit cu îndemnuri, v-au făcut vrednici de trupul mântuitor și de sângele cel prețios, v-au absolvit de păcate, v-au făcut părtași la sfânta și sfânta Euharistie și v-au făcut părtași și împreună-moștenitori ai făgăduinței lui Dumnezeu? Cinstiți-i și cinstiți-i cu toată

cinstea; căci ei au primit de la Dumnezeu puterea vieții și a morții, puterea de a judeca și de a condamna pe cei ce au păcătuit la moartea focului veșnic și de a absolvi și de a învia pe cei ce se întorc de la păcate.

34. Cinstiți-i ca pe conducătorii și regii voștri și aduceți-le tribut ca pe niște regi; căci ei și concetățenii lor trebuie să se hrănească din averile voastre. După cum Samuel a dat poporului o poruncă cu privire la rege în prima carte a Regilor, și Moise cu privire la preoți în cartea Leviticului, așa poruncim și noi pentru voi cu privire la episcopi. Dacă poporul de acolo dădea tribut după demnitatea regelui, cu cât mai mult episcopul nu ar trebui să primească acum de la voi ceea ce Dumnezeu i-a rânduit, pentru întreținerea lui și a clerului care locuiește cu el? Și dacă trebuie să adaug ceva la cuvânt, acesta să primească mai mult decât ceea ce primea celălalt în vremurile de demult; pentru că acesta din urmă era ocupat numai cu treburi militare, îngrijindu-se de război și pace, pentru a păstra trupurile, dar primul trece peste preoția lui Dumnezeu, abatând trupul și sufletul de la pericole. Prin urmare, precum sufletul este superior trupului, tot așa preoția este superioară împărăției, căci leagă și dezleagă pe cei vrednici de pedeapsă sau de iertare.

De aceea, trebuie să-l iubești pe episcop ca pe un tată, să-l temi ca pe un rege, să-l cinstești ca pe un domn, aducându-i roadele tale și lucrarea mâinilor tale ca o binecuvântare pentru tine, dându-i, ca pe un preot al lui Dumnezeu, pârgile tale, zeciuiala ta, părțile tale și darurile tale, cele dintâi din grâul tău, din vinul tău, din untdelemnul tău, din merele tale, din lâna ta și tot ce-ți dăruiește Domnul Dumnezeu. Atunci darul tău va fi primit ca o mireasmă plăcută Domnului Dumnezeului tău și Domnul va binecuvânta lucrarea mâinilor tale și va spori bunătățile țării tale, căci „binecuvântarea este pe capul celui ce dăruiește”.

35. Dar trebuie să știți că, deși Domnul v-a eliberat de robia legăturilor impuse și v-a scos afară la mângâiere, nepermițându-vă să mai jertfiți animale mute pentru păcate și v-a eliberat de purificări, iertare, spălări și stropiri constante, totuși, El nu v-a eliberat de contribuțiile pe care le datorați preoților și de caritatea față de cei nevoiași. Domnul vă spune în Evanghelie: „Dacă dreptatea voastră nu întrece pe cărturari și farisei, nu veți intra în Împărăția cerurilor.” Dreptatea voastră să se sporească atât de mult încât să aveți mai multă grijă de preoți, orfani și văduve, după cum este scris: „A risipit, a împărțit săracilor, dreptatea Lui dăinuie în veac”; și iarăși: „Prin milostenie și credință se curăță păcatele”; și iarăși: „Orice suflet simplu este binecuvântat”.

Să faci așa cum a hotărât Domnul și să dai preotului ce i se cuvine, pârga ariei și a teascului și jertfele pentru păcate, ca mijlocitor între Dumnezeu și cei ce au nevoie de curățire și de mijlocire; căci se cuvine ca voi să dați, iar el să împartă, pentru că el este administratorul și conducătorul treburilor bisericești. Numai să

nu cereți socoteala episcopului și să nu supravegheați asupra ispășirii lui, cum, când, cui sau unde, bine sau rău, sau cum se cuvine, o îndeplinește. El are propriul său Cerător de socoteală, Domnul Dumnezeu, care i-a încredințat o astfel de economie și l-a socotit vrednic de un astfel de loc în preoție.

36. Să aveți frica de Dumnezeu înaintea ochilor voștri, aducându-vă mereu aminte de cele zece cuvinte ale lui Dumnezeu. Iubiți-L pe unicul YHWH Dumnezeu cu toată puterea voastră. Nu luați aminte la idoli sau la altceva, la zei, adică la cei fără suflet sau fără grai sau la demoni. Învățați diferitele construcții ale lui Dumnezeu, care și-au primit începutul prin Hristos, și păstrați Sabatul de dragul Aceluia care a încetat să mai creeze, dar nu a încetat să poarte de grijă; ci păstrați Sabatul, practicând legile divine și nedelectându-vă cu trândăvia. Îndepărtați de la voi orice dorință nelegiuită, orice vătămare spre distrugerea oamenilor și orice mânie. Cinstiți-vă părinții, ca pe începătorii existenței voastre. Iubiți-vă aproapele ca pe voi înșivă. În nevoile vieții, aveți părtășie cu cei aflați în nevoie. Fugiți de mărturie mincinoasă și de jurămintele des în zadar; căci nu veți rămâne nevinovați. Nu vă înfățișați înaintea preoților cu mâinile goale, ci aduceți-vă neîncetat darurile voastre de bunăvoie. Nu părăsiți Biserica lui Hristos, ci mergeți la ea dimineața înainte de orice lucrare și, din nou, seara mergeți la ea, mulțumindu-I lui Dumnezeu că v-a dat viață. Lucrează, fii sârguincios, trudește, adu-ți darurile de bunăvoie Domnului; căci se spune: „Cinstește-L pe YHWH cu osteneala ta cea dreaptă”. Dacă nu poți pune ceva în vistieria bisericii, atunci dă măcar unul, doi sau cinci bănuți străinilor. Strânge-ți bogății cerești, pe care nici molia, nici hoții nu le strică.

Și făcând aceasta, nu judeca episcopul tău sau fratele tău. Dacă îl condamni pe fratele tău, vei deveni judecător, deși nimeni nu te-a ales ca judecător, căci judecata este rezervată numai preoților, pentru că li s-a spus: „Executați o judecată dreaptă”; și iarăși: „Fiți meșteri iscusiți”, dar aceasta nu vă este acordată, dimpotrivă, celor care nu au demnitatea de judecător sau învățător, li s-a spus: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați”.

37. Episcopul însă trebuie să judece drept, după cum este scris: „Judecați cu dreptate”, iar în alt loc: „De ce nu judecați voi înșivă cu dreptate?” Fiți, deci, asemenea argintarilor iscusiți. După cum ei leapădă monedele rele și își însușesc pe cele bune, tot așa și episcopul trebuie să păstreze ce este fără prihană și fie să vindece ce este rău, fie, dacă nu se poate vindeca, să-l lepădе, dar să nu-l taie imediat și să nu creadă pe toți; căci se întâmplă ca unii, din gelozie sau invidie, să aducă o acuzație mincinoasă împotriva vreunui frate, precum au făcut cei doi bătrâni din Babilon împotriva Susanei și femeia egipteană împotriva lui Iosif.

Așadar, ca om al lui Dumnezeu, nu accepta fără temei ceea ce ți se spune despre alții, ca nu cumva să-i distrugi pe cei nevinovați și să-i ucizi pe cei drepți. Cine acceptă de bunăvoie astfel de lucruri este tatăl mâniei mai degrabă decât al păcii; și unde este mânie, nu este Domnul acolo, căci mânia, ca prieten al Satanei, adică mânia stârnită de frații mincinoși împotriva dreptății, nu permite niciodată să fie unanimitate în Biserică. Așadar, cunoscând astfel de nebuni, certăreți, geloși, răufăcători, nu-i crede, nici măcar ferește-te de ei când auzi de la ei ceva împotriva fratelui tău; pentru că a ucide pe cineva nu înseamnă nimic în ochii lor și ei răstoarnă un om acolo unde nimeni nu bănuiește.

Așadar, fii atent la acuzator și observă cu înțelepciune ce fel de viață are, iar dacă descoperi că spune adevărul, atunci acționează după îndrumarea Domnului. După ce ai primit pe cineva acuzat, mustră-l singur cu tine, ca să se pocăiască. Dacă nu este convins, atunci arată-i păcatul lui în prezența a doi sau trei, mustrându-l cu blândețe și învățătură, pentru că „în inima bună se odihnește înțelepciunea, dar în inima celor nebuni nu se cunoaște”.

38. Dacă este convins prin gura a trei dintre voi, atunci este bine cu el; dar dacă cineva se împietrește, spuneți Bisericii; iar dacă nu ascultă de Biserică, să fie pentru voi ca un păgân și un vameș - nu-l primiți în Biserică ca pe un creștin, ci scoateți-l din ea ca pe un păgân. Dar dacă voiește să se pocăiască, atunci primiți-l, căci Biserica primește un păgân sau un vameș în părtășie numai atunci când fiecare dintre ei se pocăiește de nelegiuirea lui de dinainte. Căci Domnul nostru Iisus, Hristosul lui Dumnezeu, a rânduit pocăința celor ce își schimbă felul de a fi.

39. Eu, Matei, unul din cei doisprezece, care vă vestesc această învățătură, sunt apostol. Am fost vameș mai înainte; dar acum, pentru că m-am pocăit de faptele mele dinainte și am crezut, mi s-a arătat milă și am fost vrednic să fiu apostol și propovăduitor al Cuvântului lui Dumnezeu. Și Zacheu, pe care Domnul l-a primit ca pe un pocăit și rugător de El, a fost și el vameș mai înainte. Și iată, soldații și mulțimea vameșilor, ajungând la învățătura Domnului despre pocăință, aud de la profetul Ioan după botez: „Nu cereți mai mult decât ce vă este rânduit!” Tot așa, viața neamurilor nu va fi lepădată dacă ele, pocăindu-se, leapădă necredința.

Gândește-te, așadar, la un vameș sau la un păgân care, fiind condamnat pentru o faptă rea, nu se pocăiește. Dar dacă după aceea se pocăiește și se întoarce de la greșeală, atunci, așa cum îi primim în biserică pe păgânii care vor să se pocăiască, ca să audă cuvântul lui Dumnezeu, dar nu avem părtășie cu ei până când nu sunt desăvârșiți, după ce au primit pecetea; tot așa le permitem și acestora, până când arată rodul pocăinței, să intre în biserică, ca să audă cuvântul lui Dumnezeu și să nu piară brusc și cu totul; și să nu aibă părtășie la rugăciune, ci după ce citesc Legea, Profeții și Evanghelia, să iasă, ca prin

procesiune să-și îmbunătățească modul de viață, străduindu-se zilnic să vină la adunări și să fie sârguincioși în rugăciune, pentru ca ei înșiși să fie primiți, iar cei care îi văd să ajungă la căință și să devină mai evlavioși, temându-se să treacă prin același lucru.

40. Da, nu disprețui, episcope, pe cel care a căzut în greșeală o dată sau de două ori și nu-i opri cuvântul Domnului și nu-l izgoni din locuința comună; căci nici Domnul nu a refuzat să mănânce cu vameșii și păcătoșii, iar când fariseii L-au condamnat pentru aceasta, El a spus: „Cei sănătoși nu au nevoie de doctor, ci cei bolnavi”. De aceea, cu cei pe care i-ați excomunicat pentru păcat, îngrijiți-vă de ei și trăiți împreună, îngrijindu-i, mângâindu-i, sprijinindu-i, spunându-le: „Întăriți mâinile slăbite și întăriți genunchii plecați”. Căci cei ce plâng trebuie mângâiați, iar cei slabi de inimă încurajați, ca nu cumva o întristare nemăsurată să-i înnebunească, deoarece „cei slabi de inimă sunt foarte nebuni”.

41. Dar când cineva, întorcându-se, arată rodul pocăinței, atunci primește-l la rugăciune. Acel fiu care se rătăcise, care se rătăcise, care risipise averea tatălui său cu desfrânate, care păștea deja porci și care dorea să se sature cu cojile, dar nu le primise, când, pocăindu-se, s-a întors la tatăl său și a zis: „Am păcătuit împotriva cerului și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău”, tatăl iubitor l-a primit cu triumf și i-a dat veșnica, inelul și încălțămintea lui de dinainte, a junghiat vițelul cel îngrășat și s-a veselit cu prietenii lui. Așa fă și tu, Episcope; și precum primești pe un păgân, spălându-l după învățătura lui, așa și acesta, ca unul curățit prin pocăință, cu rugăciunea tuturor pentru el, întoarce-te la pășunea lui de dinainte prin punerea mâinilor, și punerea mâinilor va fi pentru el în loc de spălare; Căci Duhul Sfânt a fost dat și credincioșilor prin punerea mâinilor noastre. Dacă vreunul dintre frați, care nu s-a întinat niciodată, vă condamnă pentru că v-ați împăcat cu el, spuneți-i: „Tu ești întotdeauna cu mine și tot ce am este al tău. Dar era nevoie să ne bucurăm și să ne veselim, pentru că acest frate al tău era mort și a înviat; era pierdut și a fost găsit.”

Căci faptul că Dumnezeu nu numai că îi primește pe cei ce se pocăiesc, ci îi și restaurează la demnitatea lor de odinioară este mărturisit îndeajuns de Sfântul David, care, după păcatul său împotriva lui Urie, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Dă-mi bucuria mântuirii Tale și mă întărește cu Duhul Tău cel Stăpânitor” și iarăși: „Ascunde fața Ta de păcatele mele și curăță-mă de toate fărădelegile mele; zidește în mine o inimă curată, Dumnezeule, și un duh nou și drept în mine; nu mă lepăda de la fața Ta și nu lua de la mine Duhul Tău Cel Sfânt”.

Așadar, tu, ca un medic milostiv, tratează pe toți cei care au păcătuit, folosind mijloace salutare și potrivite, folosind nu numai incizii sau medicamente arzătoare sau caustice, ci și bandaje și bandaje și medicamente liniștitoare, vindecătoare și stropind cu cuvinte de mângâiere. Dacă rana este veche, atunci

înmoaie-o cu un plasture înmuiator, astfel încât, umplută cu papile cărnoase, să devină capabilă de vindecare; iar dacă este necurată, atunci curăță-o cu praf cauterizant, adică cu un cuvânt de pedeapsă; iar dacă se umflă, atunci stoarce-o cu un bandaj ascuțit - amenințarea judecății; iar dacă se întinde, atunci folosește cauterizarea și scoate impuritățile, adică epuizează-o cu posturi. Când ai făcut aceasta și ești convins că din cap până în picioare nu este loc să aplici nici plasture, nici ulei, nici bandaj, ci rana se întinde și se opune oricărei vindecări, precum focul Sfântului Anton care lovește fiecare mădular; atunci cu mare precauție, după ce te-ai consultat cu alți medici experimentați, taie mădularul putrezit, ca să nu se strice întregul trup al Bisericii. Nu te grăbi să tai, nu te grăbi să tai, nu lua repede un ferăstrău cu mulți dinți, ci folosește mai întâi un cuțit și deschide abcesul, pentru ca, după ce ai îndepărtat cauza bolii care este înăuntru, să păstrezi trupul fără durere. Și dacă vezi pe cineva nepocăit și împietrit, atunci cu tristețe și tânguire, îndepărtează-l din Biserică, fără vindecare. Căci: „Îndepărtați răul din voi înșivă” și: „Faceți pe fiii lui Israel cu respect”; și iarăși: „nu căutați fața bogatului la judecată și nu arătați milă de sărac la judecată”, „căci judecata este YHWH”.

42. Dar dacă acuzația de calomnie este falsă, iar voi, pastori și diaconi, fie prin favoritism, fie de dragul darurilor convenite, dorind să-l mulțumiți pe calomniator, acceptați minciuna drept adevăr și îl expulzați pe acuzat din Biserică, chiar dacă este străin de crimă, atunci veți da un răspuns în ziua lui YHWH, căci este scris: „Să nu ucizi pe cel nevinovat și drept; să nu iei daruri ca să rănești sufletul; căci darurile orbesc ochii înțelepților și strică cuvintele drepților”; și iarăși: „Vai de cei ce socotesc neprihăniți pe cel rău prin daruri și iau orice dreptate de la cel drept.”

Feriți-vă să judecați pe cineva pe nedrept și să favorizați pe cel rău; „căci vai de cel ce numește răul bine, și binele rău, amar dulce și dulce amar, care face lumina întuneric și întunericul lumină.” Luați seama să nu deveniți părtinitori și să cădeți în această voce a Domnului; căci dacă îi judecați pe alții pe nedrept, vă veți judeca pe voi înșivă, pentru că Domnul spune: „Cu ce judecată judecați, veți fi judecați”.

Dacă judecați, așadar, fără nicio părtinire, cercetați pe acuzatorul care a mărturisit mincinos împotriva aproapelui său și arătați-i că este un calomniator, un bârfitor, un ucigaș, că încurcă totul cu dispute rele, este nestatornic în cuvintele sale, se contrazice în știri și este prins în cuvintele gurii sale; căci un astfel de om își întinde o cursă puternică, chiar și buzele sale. Când un astfel de om este condamnat pentru mărturie mincinoasă, judecați-l cu asprime, dați-l sabiei aprinse și faceți-i ceea ce a vrut să facă aproapelui său. Căci, pe cât a putut, l-a ucis pe fratele său, spunându-i judecătorului, și este scris: „Cine varsă sângele omului, acesta va fi vărsat în locul lui” și: „Ia de la voi sângele nevinovat vărsat în zadar”.

43. Excomunicați-l pe un astfel de om din Biserică ca ucigaș de frate. Apoi, după un timp, dacă spune că se pocăiește, stabiliți-i posturi și, după aceasta, primiți-l prin punerea mâinilor, avertizându-l însă să nu mai incite pe nimeni. Dar dacă, după ce intră în Biserică, se răzvrătește din nou în mod similar, fără să înceteze să incite și să hulească pe un frate, născocind crime în cearta sa, atunci alungați-l ca pe o ciumă, ca să nu pustiească Biserica lui Dumnezeu; căci un astfel de om provoacă tulburări în cetăți și, chiar dacă este în Biserică, este necuviincios, superfluu și inutil în ea, pângărind, pe cât poate, trupul lui Hristos. Dacă unii oameni, având din naștere mădulare de prisos, crescute trupului, ca niște degete sau excrescențe, le taie de la ei înșiși din cauza lipsei lor de aspect, și nicio lipsă de aspect se întâmplă atunci când o persoană primește frumusețe naturală cu ajutorul unui artist, atunci cu atât mai mult voi, păstorii Bisericii, întregul trup, alcătuit din mădulare sănătoase, crezând în Dumnezeu cu frică de Domnul și cu dragoste, să faceți același lucru atunci când un mădular este găsit de prisos, gândind rău, pricinuind desfigurarea restului trupului și chinuindu-l cu răzvrătire, război și ocară, provocându-i temeri, fapte, crime, calomnii, discordie și acțiuni similare ale diavolului, săvârșind-o, ca și cum ar fi fost ales de diavol să pângărească Biserica cu hule, multă discordie, ceartă și dezbinare. De aceea, acest om, fiind izgonit din Biserică a doua oară, este pe bună dreptate izgonit din adunarea Domnului; și Biserica Domnului s-a arătat acum mai frumoasă decât înainte, când avea un membru în plus și unul care nu-i era potrivit: de ce de acum înainte nu mai este hulită și hulită, fiind eliberată de oamenii răi, vicleni, calomniatori, cruzi, trădători, urători de bine, voluptuoși, vanitoși, seducători, socotindu-se înțelepți, făcându-și o treabă din a risipi, sau mai degrabă a risipi, mieii Domnului.

Așadar, tu, Episcope, străduiește-te împreună cu clerul supus ție să administrezi cu dreptate cuvântul adevărului; căci Domnul zice: „Dacă te vei abate la Mine, și Eu mă voi abate la tine”; și în alt loc: „Cu cel credincios vei fi credincios, și cu cel fără prihană vei fi fără prihană, și cu cel stricat - după strâmbitatea lui”. Umbla cu credință, ca să fii vrednic de laudă de la Domnul, mai degrabă decât, dimpotrivă, de mustrare.

44. Episcopilor, fiind cu un gând unii cu alții, fiți împăcați unii cu alții, miloși, iubitori de frați, păstorind poporul cu sârguință, învățând cu un gând pe cei ce sunt sub voi să fie cu un gând și să aibă același gând despre aceleași lucruri, ca să nu fie între voi dezbinări, ci să fiți un singur trup și un singur Duh, uniți într-un singur duh și un singur gând, după rânduiala Domnului. Iar diaconul, chiar dacă poate să aducă toate înaintea episcopului, așa cum Hristos aduce Tatălui, totuși să se îndrepte singur ce poate, după ce a primit putere de la episcop, așa cum Domnul a primit de la Tatăl puterea de a crea și de a purta de grijă; iar episcopul să judece despre lucrurile mai grele. Mai mult, diaconul să fie urechea, ochiul și gura, inima și sufletul episcopului, pentru ca episcopul să nu se îngrijoreze de

multe lucruri, ci numai de cele mai grele, după cum și Ietro a hirotonit pe Moise, și sfatul lui a fost primit.

45. Este o laudă frumoasă pentru un creștin să nu aibă legătură cu nimeni; iar dacă, prin instigarea sau ispita cuiva, se ivește o problemă cu cineva, să încerce să pună capăt ei, chiar dacă ar trebui să sufere vreo pierdere de pe urma ei, și să nu se ducă la curtea păgânilor. Și nu îngăduiți ca treburile voastre să fie judecate de conducătorii lumești; căci prin ei diavolul cauzează necazuri slujitorilor lui Dumnezeu și stârnește ocară, ca și cum n-am avea niciun om înțelept care să poată judeca părțile beligerante sau să rezolve disputele.

46. Să nu cunoască păgânii discordia care este între voi. Și să nu-i luați pe necredincioși ca martori împotriva voastră. Să nu vă duceți la judecată înaintea lor și să nu le datorați nimic cu biruri sau frică. Ci „dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”, cum ar fi: birul sau kinsonul sau didrahma, căci Domnul nostru, dând un stater, a fost izbăvit de necaz.

Așadar, alegeți mai degrabă să suferiți pierderea și să căutați ceea ce duce la pace nu numai cu frații, ci și cu necredincioșii; căci, după ce ați suferit o pierdere în cele lumești, voi, ca o persoană evlavioasă și trăind după porunca lui Hristos, nu veți suferi niciun rău în cele dumnezeiești. Dar dacă frații au vreo ceartă între ei - ceea ce nu se poate întâmpla! - atunci voi, conducătorii, trebuie să înțelegeți de aici că aceștia nu fac lucrarea fraților în Domnul, ci mai degrabă a dușmanilor dușmani. Și dacă unul dintre ei se dovedește a fi blând, liniștit, fiu al luminii, iar celălalt crud, obraznic, lacom, atunci acesta, după ce se știe că este astfel, să fie supus pocăinței și excomunicat și să sufere pedeapsa urii frățești; apoi, dacă se schimbă, să fie primit și astfel, devenind cast, vă vor înlesni judecățile. De asemenea, se cuvine ca nu judecătorii să ierte greșelile făcute unii altora, ci cei înșiși care le-au comis, așa cum a declarat Domnul când, fiind întrebat de mine, Petru: „Dacă păcătuiește fratele meu împotriva mea, de câte ori să-l iert? Până la șapte ori?” El a răspuns: „Nu vă zic: Până la șapte ori, ci până la șaptezeci de ori câte șapte.” Cu adevărat, Domnul vrea ca ucenicii Săi să se comporte așa și să nu aibă niciodată nimic împotriva nimănui, cum ar fi: nici mânie nestăpânită, nici irascibilitate excesivă, nici poftă nedreaptă, nici ură ireconciliabilă. De aceea, pe oricine se mânie, uniți-l în prietenie; pe oricine este vrăjmaș, aduceți-l în unanimitate; pentru că Domnul spune: „Fericiți cei împăciuitori, căci ei vor fi numiți fii ai lui Dumnezeu”.

47. Să vă fie judecata a doua zi după Sabat, ca, dacă va fi între voi vreo neînțelegere, să aveți timp până la Sabat ca să îndreptați neînțelegerea și să împăcați pe cei ce nu se înțeleg între voi în ziua Domnului. Diaconii și prezbiterii să fie împreună cu voi la judecată, judecând ca oameni ai lui Dumnezeu cu dreptate și fără părtinire. Iar când vine celălalt care are o neînțelegere, cum

spune Legea, fiecare să stea în mijlocul scaunului de judecată. După ce i-ați ascultat, trageți la sorți cu dreptate, încercând să-i faceți pe amândoi prieteni, înaintea părerii episcopului, ca să nu se facă publică judecata împotriva păcătosului. Căci și episcopul are la judecată pe Hristos Dumnezeu ca martor și aprobator al judecății. Și când cineva este acuzat pe nedrept de cineva că umblă nedrept în Domnul, ascultați tot așa ambele părți, atât pe acuzator, cât și pe acuzat, numai nu cu părtinire, nici cu îngăduință pentru o parte, ci cu dreptate, ca să dați o părere despre viață sau despre moarte veșnică. „Cel drept", zice Dumnezeu, „prigonește pe cel drept". pentru că pe care l-ați pedepsit și l-ați excomunicat pe bună dreptate, acela este respins de la viața și slava veșnică și este necinstit de oamenii drepți și condamnat de Dumnezeu.

48. Și nu pronunțați aceeași părere despre fiecare păcat, ci despre fiecare păcat înrudit, discutând cu multă prudență fiecare fărădelege, atât cea mică, cât și cea mare; și condamnați păcatul prin faptă în mod diferit și, din nou, în mod diferit - păcatul prin cuvânt, în mod diferit - păcatul prin intenție, în mod diferit - păcatul de calomnie, în mod diferit - păcatul de suspiciune și supuneți-i pe unii doar amenințărilor, pe alții pomanei pentru săraci, căci unii pun posturi stricte și îi excomunică pe alții, după mărimea nelegiuirii lor.

Și Legea nu a rânduit aceeași pedeapsă pentru fiecare păcat; ci una pentru păcatele împotriva lui Dumnezeu, împotriva unui preot, împotriva unui templu, împotriva unui sanctuar; alta pentru păcatele împotriva unui rege, împotriva unui conducător, împotriva unui soldat, împotriva unui supus, împotriva unui egal sau a unui slujitor, sau împotriva proprietății sau împotriva unui animal mut; și iarăși, diferite pentru păcatele împotriva părinților și rudelor; alta și pentru păcatele de bunăvoie și alta pentru păcatele involuntare; și pe unii i-a supus la moarte fie pe cruce, fie prin lapidare, iar pe alții la amenzi, bătăi sau pedepse. Tot așa și voi, pentru felurite păcate, impuneți felurite pedepse, ca nu cumva vreo nedreptate să se strecoare și să-L provoace pe Dumnezeu la mânie; căci în orice judecată nedreaptă veți fi mediatori, pentru aceea veți primi și răsplată de la Dumnezeu; căci cu ce judecată judecați, veți fi judecați.

49. Așadar, când veți sta la judecată, în prezența amândurora (nu-i vom numi frați până când nu se vor împăca unul cu celălalt), întrebați cu atenție pe cei care se ceartă și mai întâi pe acuzator, dacă acesta îl acuză pe el mai întâi sau dacă a adus și el acuzații împotriva celorlalți și dacă vina se datorează nemulțumirii sau certitudinii lor și care este felul lui de viață. Dar să nu-L credeți numai pe El, chiar dacă este conștiincios, căci aceasta este împotriva Legii, ci să aibă și alți martori, asemenea lui în purtare, după cum spune Legea: „Orice cuvânt se va stabili pe gura a doi sau trei martori". De ce atunci, am spus, trebuie să întrebăm despre purtarea lor? Pentru că se întâmplă adesea ca doi sau mai mulți să mărturisească răul și să susțină în unanimitate o minciună, așa cum au făcut cei

doi bătrâni în Babilon împotriva Susanei, fiii celor fără de lege în Samaria împotriva lui Nabot și o mulțime de iudei în Ierusalim împotriva Domnului și împotriva lui Ștefan, primul său mucenic.

Martorii să fie, deci, blânzi, nemânioși, drepți, iubitori de suflet, cumpătați, cumpătați, nu răi, credincioși, evlavioși; căci mărturia unora ca aceștia este sigură prin purtarea lor și adevărată prin felul lor de a vorbi. Dar dacă unii nu sunt de acest fel, nu le primiți mărturia, chiar dacă par să fie de acord în acuzație. Căci Legea poruncește: „Să nu te iei după mulțime ca să faci rău, să nu primești zvonuri deșarte, să nu te unești cu mulțimea ca să răstălmăcești adevărul.”

Pe de altă parte, trebuie să-l cunoști și pe acuzat, ce fel de viață și comportament duce, dacă viața lui este aprobată, dacă este fără prihană, dacă este plin de râvnă pentru dreptate, dacă iubește văduvele, dacă iubește ospitalitatea, dacă iubește săracii, dacă își iubește frații, dacă nu este lacom, dacă nu este lacom, dacă nu este înclinat spre jaf, dacă este cast, dacă nu este desfrânat, dacă nu este bețiv, dacă nu este parazit, dacă este milostiv și generos.

50. Căci dacă a mai comis fapte rele în trecut, chiar și acum acuzațiile aduse împotriva sa par parțial adevărate, dacă nu cumva dreptatea nu-l ajută; căci se poate întâmpla ca el să fi păcătuit odată, dar de crima de care este acuzat acum să fie nevinovat. De aceea, cercetând cu atenție acest lucru, pronunță opinii atente și ferme împotriva celui condamnat; și dacă după excomunicare cere iertare, cade în fața episcopului și mărturisește că a păcătuit, atunci primește-l. Dar nu lăsa nepedepsit pe calomniator, ca nu cumva să defăimeze și pe cineva care trăiește bine sau să-l convingă pe altcineva să-i facă același lucru; tot așa nu lăsa nerușinat pe cel condamnat, ca nu cumva altul să comită aceeași crimă; căci nici „martorul mincinos nu va rămâne nepedepsit”, nici păcătosul nu va scăpa de pedeapsă.

51. Am spus că este nedrept să judeci unilateral. Căci dacă asculți o persoană, iar cealaltă nu este prezentă, iar aceasta nu se apără împotriva crimei aduse împotriva sa și tragi sorții condamnarea cu nepăsare, atunci înaintea lui Dumnezeu, Judecătorul cel drept, vei fi găsit vinovat de crimă și vei fi măsurat cu aceeași măsură ca și calomniatorul. Căci „ca cel care ține un câine de coadă, așa este cel care prezidează judecata altuia”. Dar dacă devii imitatori ai bătrânilor Babilonului, care, după ce au dat mărturie mincinoasă împotriva Susanei, au condamnat-o pe nedrept la moarte, atunci vei fi vinovați de judecata și condamnarea lor, pentru că, deși YHWH a smuls-o pe Susana din mâinile celor fără de lege prin Daniel, i-a condamnat pe bătrânii care erau vinovați de sângele ei să fie arși și te-a mustrat prin Daniel, zicând: „Sunteți atât de nebuni, copii ai lui Israel? Au condamnat-o pe fiica lui Israel fără să încerce sau să

înțeleagă adevărul. Întoarceți-vă la judecată, căci acești oameni au mărturisit mincinos împotriva ei”.

52. Priviți și la tribunalele seculare, sub a căror autoritate sunt aduși înaintea noastră ucigași, adulterini, vrăjitori, gropari și tâlhari. Acolo, conducătorii, după ce au întrebat despre crima acuzatului de la cei care i-au adus, îl întreabă pe criminal dacă acesta este exact cazul său și, chiar dacă acesta mărturisește, nu-l trimit imediat la pedeapsă, ci timp de mai multe zile conduc o anchetă despre el cu mare atenție și după ce trag cortina. În cele din urmă, cel care intenționează să pronunțe sentința împotriva lui și să tragă sorțul împotriva lui, ridicând mâinile spre soare, mărturisește că nu este vinovat de sânge omenesc. Acești conducători acționează în acest fel, în ciuda faptului că sunt păgâni și nu cunosc nici Divinitatea, nici răzbunarea divină împotriva lor dacă condamnă pe cineva nevinovat.

53. Cum puteți, așadar, să dați o părere jignitoare despre cineva, știind cine este Dumnezeul nostru și care sunt judecățile Lui, când Dumnezeu știe imediat despre judecata voastră și că, dacă rostiți o judecată dreaptă, veți fi vrednici de răsplătiri drepte atât acum, cât și în viitor, iar dacă este una nedreaptă, atunci veți primi din nou ceea ce corespunde faptei voastre? Vă sfătuim, fraților, să fiți vrednici de laudă de la Dumnezeu, mai degrabă decât de ofensă; pentru că lauda lui Dumnezeu este viața veșnică pentru oameni, așa cum ofensa este moartea veșnică.

Fiți, așadar, judecători drepți, pașnici, nu mânioși; căci: „cine se mânie în zadar pe fratele său va fi în primejdia judecății”. Și dacă se întâmplă să vă mâniați pe cineva din cauza provocării cuiva, atunci să nu apună soarele peste mânia voastră. „Mâniați-vă”, spune David, „și nu păcătuiți”, adică, împăcați-vă repede, pentru ca mânia ținută în inimă să nu se transforme în ranchiună și să nu păcătuiască; căci „sufletele celor ce își amintesc de rău”, spune Solomon, „sunt spre moarte”. Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos spune în Evanghelie: „Dacă aduceți darul vostru la altar și acolo vă aduceți aminte că fratele vostru are ceva împotriva voastră, lăsați darul vostru acolo înaintea altarului și, ducându-vă mai întâi, împăcați-vă cu fratele vostru și apoi, venind, aduceți darul vostru”. Și darul este o rugăciune și o mulțumire a fiecăruia către Dumnezeu. Așadar, dacă aveți ceva împotriva fratelui vostru sau dacă el are ceva împotriva voastră, atunci nici rugăciunile voastre nu vor fi ascultate, nici mulțumirea voastră nu va fi primită, pentru că sunteți mânioși. Dar voi, fraților, să vă rugați neîncetat. Întrucât Dumnezeu nu-i ascultă pe cei ce se cer pe nedrept cu frații lor, chiar dacă se roagă de trei ori pe oră, atunci este necesar să se destrame orice vrăjmășie și lașitate, ca să ne putem ruga cu o inimă curată și fără pată. Mai mult, Domnul a poruncit să iubim chiar și pe dușmani și să nu urîm prietenii. Iar legiuitorul spune: „Să nu urăști pe nimeni, să nu-ți urăști fratele în gândul tău, să-l mustrezi pe

fratele tău și să nu-ți iei în primire păcatul din pricina lui.” Iar David spune: „Dacă am răsplătit răul celor ce-mi răsplătesc.”

Așadar, dacă vrei să fii creștin, atunci urmează legea Domnului: „orice legătură nedreaptă să se desfacă”. Domnul a pus în tine puterea de a ierta păcatele fratelui tău săvârșite împotriva ta, „până la șaptezeci de ori câte șapte”, adică până la patru sute nouăzeci de ori. De câte ori l-ai iertat deja pe fratele tău, încât nu vrei să-l ierți nici acum? Ascultă ce spune Zaharia: „Nimeni să nu aibă răutate față de aproapele său în inimile voastre”. Dar vă aduceți aminte de răutate și nutriți vrăjmășie și mergeți la tribunal și cugetați la răutate, iar rugăciunea voastră este împiedicată!

Dar chiar dacă l-ai iertat pe fratele tău de patru sute nouăzeci de ori, atunci sporește-ți și mai mult lipsa de mânie spre binele tău: chiar dacă nu iartă, încearcă să-l ierți pe aproapele tău de dragul lui Dumnezeu, ca să fii fiu al Tatălui tău ceresc și, când începi să te rogi, ca să fii ascultat ca prieten al lui Dumnezeu.

54. De aceea, episcopilor, când sunteți pe cale să începeți rugăciunea, după citire, psalmodiere și învățătură din Scripturi, diaconul care stă lângă voi să spună cu glas tare: „Nimeni să nu se îndure împotriva nimănui, nimeni să nu se înfățișeze”, pentru ca cei ce au o neînțelegere să se roage lui Dumnezeu, chinuiți de conștiință, și să se împace cu frații lor. Dacă cei ce intră în casa cuiva trebuie mai întâi să spună: „Pace acestei case” și, ca niște fii ai păcii, să dea pace celor vrednici, pe care Domnul i-a recunoscut ca ai Săi, atunci cu atât mai mult cei ce intră în biserica lui Dumnezeu trebuie să ceară mai întâi pacea lui Dumnezeu. Și dacă o cer pentru alții, atunci cu atât mai mult fiecare să o aibă în sine, ca un copil al luminii; căci cine n-o are în sine nu poate fi încredințat să o dea altora. De aceea, mai întâi de toate, trebuie să fie cineva împăcat cu sine însuși. Căci cel ce nu este în dușmănie cu sine însuși nu va fi în dușmănie cu altul, ci va fi pașnic, prietenos, adunând lucrurile Domnului și lucrând împreună cu Domnul pentru a înmulți în unanimitate pe cei ce sunt mântuiți pentru El. Căci cei ce născocesc uri și certuri, discordii și judecăți, sunt răi și străini de Dumnezeu.

55. Dumnezeu, fiind un Dumnezeu al milei, de la început cheamă fiecare generație la pocăință prin cei drepți și prin profeți. Astfel, El a adus la castitate pe cei care au trăit înainte de potop prin Abel, Set, precum și prin Enos și Enoh care a fost mutat în cer, și pe cei care au trăit în timpul potopului prin Noe, pe sodomiți prin ospitalierul Lot, pe cei care au trăit după potop prin Melhisedec, patriarhi și Iov cel iubitor de Dumnezeu, pe egipteni prin Moise, pe israeliți prin el și prin Isus Navin, Caleb, Fineas și alții, pe cei care au fost sub lege prin îngeri și profeți, și pe ei prin propria Lui întrupare din Fecioară, pe cei care au trăit cu puțin timp înainte de arătarea Lui în trup prin Ioan Botezătorul, și pe ei prin El Însuși și prin cuvintele Sale după nașterea Sa: „Pocăiți-vă, căci Împărăția cerurilor este

aproape”, pe cei care au trăit după suferința Lui prin noi doisprezece și prin vasul ales Pavel.

Noi, care am avut onoarea de a fi martori ai venirii Sale, împreună cu Iacov, fratele Domnului, și cu ceilalți șaptezeci și doi de ucenici și cu cei șapte diaconi ai Săi, am auzit de pe buzele Domnului nostru Iisus Hristos și cu deplină convingere spunem că voia cea bună, plăcută și desăvârșită a lui Dumnezeu, recunoscută de noi prin Iisus, este ca nimeni să nu piară, ci ca toți oamenii, crezând în El după credința lor și trimițându-I laude armonioase, să trăiască în veac.

56. Iată ce ne-a învățat Domnul să-I spunem Tatălui Său în timpul rugăciunii noastre: „Facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ”, pentru ca, așa cum firile cerești ale puterilor netrupești să-L slăvească pe Dumnezeu la unison, tot așa pe pământ toți oamenii, cu o gură și o inimă, să-L slăvească pe singurul Dumnezeu adevărat prin Unul-Născut Hristos. Tocmai aceasta este voia Lui cu privire la Hristos, ca mulți să se mântuiască în El și nu ca cineva să-I facă rău, sau ca voi să împuținați Biserica sau să-i reduceți numărul ucigând chiar și un suflet omenesc, care ar fi putut fi mântuit prin pocăință, dar a pierit nu numai din cauza mâniei sale, ci și din cauza înșelăciunii voastre și ați împlinit ceea ce este scris: „Cine nu adună cu Mine risipește”. Un astfel de om este un risipitor, un adversar al oilor, un dușman al lui Dumnezeu, un nimicitor al mieilor al căror păstor S-a făcut Domnul. I-am adunat pe acești miei din felurite neamuri și seminții cu multă muncă și primejdie, cu neîncetate epuizare, privegheri, foamete, culcare la pământ, prigoniri, răni, bătăi, închisori, pentru ca, împlinind voia lui Dumnezeu, să umplem ospățul, adică sfânta Biserică sobornicească, cu cei care stau jos, se bucură, sunt poftiți și se veselesc, cântând și slăvind pe Dumnezeu, care i-a chemat prin noi la viața lui Dumnezeu; iar voi, cât ați putut, i-ați risipit.

Și voi, oameni buni, aveți pace între voi, străduindu-vă, ca oameni înțelepți, să înmulțiți biserica și să aduceți înapoi în ea pe cei numiți sălbatici, să-i îmblânziți și să-i puneți înapoi la starea lor de dinainte. Căci aceasta este cea mai mare răsplată de la Dumnezeu, conform făgăduinței: „Dacă vei despărți ce este prețios și vrednic de ce este josnic, atunci vei fi gura Mea”.

57. Iar tu, episcopule, fii sfânt, fără prihană, nu luptător, nu mânios, nu crud, ci un administrator, curtenitor, învățător, blând, liniștit, blând, îndelung răbdător, persuasiv, mângâietor, ca un om al lui Dumnezeu.

După ce ați adunat Biserica lui Dumnezeu, așadar, asemenea cârmaciului unei corăbii mari, cu toată cunoștința, rânduiește să se formeze adunările, poruncind diaconilor, asemenea marinarilor, să dea locuri fraților, asemenea înotătorilor, cu toată sârguința și seriozitatea. Înainte de toate, clădirea să fie lungă, cu fața spre

răsărit, cu pridvoare de ambele părți spre răsărit, ca o corabie. În mijloc să fie așezat tronul episcopal, iar de ambele părți ale lui să stea presbiteriul, iar diaconii să stea ageri și îmbrăcați ușor, căci sunt ca marinarii și supraveghetorii vâslașilor pe părțile laterale ale corabiei; și, după porunca lor, poporul să stea într-o altă parte a clădirii cu toată tăcerea și cuviința, iar femeile separat, și să stea, păstrând tăcerea.

În mijloc, cititorul, stând la o anumită înălțime, să citească cărțile lui Moise și Iosua, cărțile Judecătorilor și Regilor, cărțile Cronicilor și cărțile întoarcerii; pe lângă acestea, cărțile lui Iov și Solomon și cărțile profeților.

După ce cele două lecturi au fost terminate, altcineva să cânte Cântările lui David, iar poporul să cânte împreună cu ultimele cuvinte ale versetelor. După aceasta, diaconul sau prezbiterul să citească Evanghelia. Și în timpul citirii Evangheliei, toți prezbiterii și diaconii și tot poporul să stea în liniște adâncă; căci este scris: „Taci și ascultă, Israele”; și iarăși: „Dar tu stai aici și asculți”.

Apoi, bătrânii, unul câte unul, nu toți deodată, să îndemne poporul; și după toți, episcopul, care este ca un cârmaci. Iar portarii să stea la intrările bărbaților, păzindu-i; iar diaconițele la intrările femeilor, ca acelea care primesc marinarii pe o corabie; căci aceeași rânduială și disciplină a fost păstrată atât în cortul mărturiei, cât și în templul lui Dumnezeu.

Dacă cineva este găsit stând într-un loc nepotrivit, să fie mustrat de diacon, ca de un navigator, și adus înapoi la locul său. Căci biserica este asemenea unei corăbii și a unei staule. După cum păstorii aranjează fiecare animal necuviincios, adică caprele și oile, după soiul și vârsta lor, și cum fiecare animal asemănător aleargă la altul, așa și în biserică tinerii să stea separat, dacă este loc, iar dacă nu, să stea în picioare. Cei care au ajuns la maturitate să stea în ordine, iar tații și mamele lor să-i ia pe cei mici care stau în picioare. Din nou, tinerii să rămână singuri, dacă este loc, iar dacă nu, să stea în spatele femeilor. Iar cei care sunt deja căsătoriți și au copii să fie așezați separat, iar fecioarele, văduvele și bătrânele să stea în picioare sau în fața tuturor.

Diaconul să fie păzitorul locurilor, pentru ca fiecare dintre cei care intră să-și ocupe locul și nimeni să nu stea la intrare. Tot așa, diaconul să vegheze asupra oamenilor, ca nimeni să nu facă zgomot, să nu doarmă, să nu râdă, să nu facă semn cu mâna; căci în biserică trebuie să stea cu atenție, cu sobrietate și cu bucurie, cu urechea ațintită asupra cuvântului Domnului. După aceasta, toți împreună, ridicându-se și privind spre răsărit, după ce catehumenii și penitenții au ieșit, să se roage lui Dumnezeu, care S-a înălțat la cerul cerurilor spre răsărit, amintindu-și de vechea moștenire a raiului, care era în răsărit, din care primul om a fost izgonit după ce a călcat porunca, cedând calomniei șarpelui.

După rugăciune, unii dintre diaconi să se ocupe de jertfa euharistică, slujind cu frică trupului Domnului, iar alții să vegheze asupra poporului, ca acesta să păstreze tăcerea. Iar diaconul, stând lângă marele preot, să spună poporului: „Nimeni să nu fie împotriva nimănui, nimeni să nu fie în ipocrizie.” Apoi, bărbații și femeile să se sărute unii pe alții cu sărutare în Domnul, dar nimeni să nu-l sărute pe altul cu viclenie, așa cum Iuda L-a trădat pe Domnul cu o sărutare. După aceasta, diaconul să se roage pentru toată Biserica și pentru întreaga lume și pământurile ei, pentru roadele pământului, pentru preoți și mai-marii, pentru marele preot și rege, pentru pacea întregii lumi.

Apoi, marele preot, cerând pace pentru popor, să-l binecuvânteze, așa cum Moise le-a poruncit preoților să binecuvânteze poporul cu aceste cuvinte: „Domnul să vă binecuvânteze și să vă păzească; DOMNUL să facă să strălucească fața Lui peste voi și să aibă milă de voi; DOMNUL să-Și întoarcă fața spre voi și să vă dea pace.”

Așadar, episcopul să se roage și să spună: „Mântuiește poporul Tău, DOAMNE, și binecuvântează moștenirea Ta, pe care ai dobândit-o și ai cumpărat-o cu sângele scump al Hristosului Tău și ai numit-o preoție împărătească și neam sfânt.”

După aceasta, să aibă loc jertfa, cu tot poporul în picioare și rugându-se în tăcere, iar când o aduc, fiecare rând să se împărtășească în ordine cu trupul Domnului și cu scumpul sânge, cu evlavie și frică, ca cei ce vin la trupul împărătesc; iar femeile să vină cu capul acoperit, așa cum se cuvine sexului feminin, și să păzească ușile, ca niciun necredincios sau neluminat să nu poată intra.

58. Și dacă vreun frate sau soră vine din altă provincie cu o scrisoare de aprobare, diaconul să examineze ce-i privește, aflând dacă sunt credincioși, dacă sunt copii ai Bisericii, dacă nu sunt pângăriți de erezie și, din nou, dacă sunt căsătoriți sau văduvi; și astfel, aflând despre ei că sunt adevărați credincioși și au un gând în Domnul, să-i conducă pe fiecare la locul lui. Și dacă vine un prezbiter din provincie, prezbiterii să-l primească în părtășie, iar dacă este diacon, atunci diaconii, iar dacă este episcop, să stea cu episcopul, fiind socotit vrednic de aceeași cinste de către el. Și tu, episcope, roagă-l să spună un cuvânt ziditor poporului; căci învățătura și mustrarea străinilor este primită cu bunăvoință și este de mare folos, pentru că „niciun profet”, spune el, „nu este primit în patria sa”. Îngăduie-i și lui să celebreze Euharistia. Dar dacă el, ca un om înțelept, din respect și evlavie față de tine, nu vrea să celebreze Euharistia, atunci silește-l măcar să binecuvânteze poporul.

Dacă însă, în timpul ședерii, se va apropia vreun alt om decent și onorabil, fie străin, fie băștinaș, atunci tu, episcopule, dacă vorbești poporului despre Dumnezeu sau asculți pe cineva cântând sau citind, nu neglija slujba cuvântului din respect față de persoane, astfel încât să dai primul loc celui care a intrat, ci rămâi calm, fără să-ți întrerupi vorbirea sau ascultarea. Frații să-l primească prin diaconi, iar dacă nu este loc, atunci diaconul, cu chibzuință, dar nu cu mânie, după ce îl scoate pe cel mai tânăr din locul lui, să se așeze în locul celui care a intrat. De asemenea, este drept ca cel care iubește frații să facă el însuși acest lucru; dar dacă refuză, atunci scoate-l împotriva voinței lui și pune-l în spatele tuturor, pentru ca și ceilalți să învețe să dea loc celui mai onorabil. Când intră un sărac sau o persoană de jos sau un străin, bătrân sau tânăr în vârstă, și nu este loc, atunci diaconul să-i facă loc din toată inima, nu ca să placă oamenilor, ci ca slujba lui să fie plăcută lui Dumnezeu. Diaconița să facă la fel când vin femei, sărace sau bogate.

59. Și când tu, Episcope, înveți, atunci poruncește și îndeamnă poporul să meargă cu sârguință la biserică în fiecare zi, dimineața și seara, și în niciun caz să nu părăsească adunarea, ci să meargă la ea neîncetat, și nimeni, prin absența sa de la ea, să nu schilodească Biserica și să facă trupul lui Hristos fără mădular; căci nu se spune numai despre preoți, ci și fiecare credincios ar trebui să înțeleagă despre sine ceea ce a spus Domnul: „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea și cine nu adună cu Mine risipește.” Nu vă risipiți voi înșivă, mădulare ale lui Hristos, nemergând la adunare. Avându-L pe Hristos ca și cap al vostru, care după făgăduința Lui este prezent nouă și unit cu noi, nu vă neglijați pe voi înșivă, nu luați mădularele Mântuitorului, nu despărțiți trupul Lui, nu risipiți mădularele Lui, nu puneți cuvântul dumnezeiesc mai presus de nevoile acestei vieți, ci adunați-vă în fiecare zi dimineața și seara pentru cântare și rugăciune în clădirile Domnului: dimineața, spunând psalmul șaizeci și doi, iar seara - al o sută patruzecilea. Adunați-vă acolo cu mare sârguință mai ales în ziua Sabatului și în ziua învierii Domnului, adică în ziua lui YHWH, aducând laude lui Dumnezeu, care a creat toate prin Isus și L-a trimis la noi, care L-a îngăduit să pătimească și L-a înviat din morți. Căci cum va fi socotit neprihănit înaintea lui Dumnezeu cel ce nu vine să audă cuvântul mântuitor despre înviere într-o astfel de zi, când facem trei rugăciuni stând în picioare, în amintirea Celui ce a înviat a treia zi, și când sunt lecturi din profeți și propovăduirea Evangheliei și aducerea de jertfe și daruri de mâncare sfântă?

60. Cum nu este vrăjmaș al lui Dumnezeu cel ce se îngrijorează de lucrurile trecătoare, ziua și noaptea, dar neglijează lucrurile veșnice, cel ce se îngrijorează în fiecare zi de spălări și de hrana trecătoare, dar nu-i pasă de lucrurile veșnice? Cum nu va zice Domnul acum unuia ca acesta: „Neamurile sunt mai îndreptățite decât tine”, așa cum a zis: „Sodoma este îndreptățită de tine”, când a mustrat Ierusalimul? Dacă neamurile, trezindu-se în fiecare zi din

somn, aleargă la idoli ca să le slujească și se roagă lor înainte de orice muncă și înainte de orice ocupație și nu neglijează sărbătorile și solemnitățile lor, ci se îngrijesc foarte mult de aceasta, nu numai locuitorii locului, ci și cei ce locuiesc departe și toți se adună la spectacolele lor, ca și cum ar fi într-o adunare; Tot așa, dacă evreii, care sunt numiți pe nedrept, lucrează șase zile, iar în ziua a șaptea se adună în sinagoga lor, fără să lipsească sau să părăsească niciodată nici sărbătorile, nici sinagoga, în timp ce, prin necredința lor, au pierdut din vedere puterea Cuvântului și, pe lângă aceasta, numele lui Iuda, cu care se numesc pe ei înșiși (căci Iuda înseamnă mărturisire, iar cei care au comis pe nedrept uciderea lui Hristos nu mărturisesc lui Dumnezeu, pentru ca, pocăindu-se, să fie mântuiți; dacă, spunem noi, chiar și cei care nu sunt mântuiți ajung adesea unde nu primesc niciun folos, cum vă veți îndreptăți înaintea Domnului Dumnezeu, care părăsiți Biserica Sa și nici măcar nu imitați neamurile, ci, părăsind-o, păreți neglijenți sau apostați sau nelegiuiți?

Către astfel de oameni le vorbește Yahweh prin Ieremia: „N-au păzit legile Mele și n-au umblat după rânduielile neamurilor, ba chiar le-au întrecut puțin”; și iarăși: „Israel și-a îndreptățit sufletul mai mult decât Iuda, cel călcător de lege”; și iarăși: „Oare neamurile și-au schimbat dumnezeii? Treceți de aceea prin insulele hitiților și vedeți, trimiteți la Chedar și cercetați cu atenție, s-a întâmplat așa ceva? Nu și-au schimbat legile, ci poporul Meu și-a schimbat slava”, spune El, „cu ceva din care nu vor primi niciun folos.” Așadar, cum se poate îndreptăți cel care neglijează Biserica lui Dumnezeu sau fuge de ea?

61. Dacă cineva nesocotește Biserica, născocind o scuză pentru păcate și dând dinainte drept pretext negoțul său, să știe că meșteșugurile credincioșilor sunt niște îndeletniciri, iar negoțul lor este evlavia. De aceea, ocupați-vă de meșteșugurile voastre ca de la întâmplare, ca să vă hrăniți; ci străduiți-vă în evlavie, ca în negoț, după cum a zis și Domnul: „Lucrați nu pentru mâncarea care piere, ci pentru mâncarea care rămâne în viața veșnică”; și iarăși: „Lucrul lui Dumnezeu este să credeți în Acela, pe care L-a trimis El.”

Așadar, încercați să nu părăsiți niciodată Biserica lui Dumnezeu. Și oricine o disprețuiește și intră în necurățiile neamurilor sau în adunarea iudeilor sau a ereticilor, cum va fi el îndreptățit înaintea lui Dumnezeu în ziua judecății, părăsind cuvintele vii și dătătoare de viață ale Dumnezeului celui Viu, care pot elibera pe cineva de pedeapsa veșnică, și intrând în clădirea demonilor sau în sinagoga ucigașilor de Hristos sau în biserica celor răi, fără să asculte de Cel ce zice: „Am urât biserica celor răi și cu cei fără de lege nu voi intra; n-am șezut cu adunarea deșertăciunilor și cu cei răi nu voi ședea”; și iarăși: „Ferice de omul care n-a umblat în sfatul celor răi și n-a stat pe calea păcătoșilor și n-a șezut pe scaunul celor ciumați, ci a cărui voință este în legea lui YHWH și care se exersează în legea Lui zi și noapte”?

Dar voi, părăsind adunarea credincioșilor, Biserica lui Dumnezeu și legile Sale, vă îndreptați privirea spre peșterile tâlharilor, cinstind ca sfânt ceea ce El a numit josnic și generalizând ceea ce El a împărțit, și nu numai că faceți aceasta, ci alergați și la ceremoniile grecești și vă grăbiți la spectacole, dorind să fiți numărați printre cei care merg acolo și participă la spectacole indecente, ca să nu spun josnice, neascultând de Ieremia, care spune: „Doamne, nu am stat în adunarea cântăreților lor, ci m-am temut din cauza mâinii Tale”; nici de Iov, care spune la fel: „Chiar dacă aș fi umblat vreodată cu batjocoritorii, atunci voi sta pe balanța dreptății”! De ce vreți să participați la învățăturile eline, la învățăturile oamenilor morți, care, la instigarea diavolului, propovăduiesc ceea ce este mortal și corupe credința, iar cei care ascultă acestea duc la politeism?

De aceea, voi, fiind ocupați cu legile lui Dumnezeu, le socotiți mai scumpe decât nevoile acestei vieți și, dându-le mare cinste, vă adunați la Biserica Domnului, pe care El a câștigat-o cu sângele iubitului Său Hristos, întâiul născut dintre toate făpturile. Căci ea este fiica Celui Preaînalt, Care ne-a născut prin cuvântul harului și L-a zidit pe Hristos în noi, din care sunteți acum părtași, mădulare sfinte și alese, fără pată, fără zbârcitură sau altceva de felul acesta, ci sfinți și fără prihană în credință, desăvârșiți în El, după chipul lui Dumnezeu, Care v-a creat.

62. Feriți-vă să vă bucurați de cei pierduți, care formează o adunare păgână pentru amăgire și distrugere; căci Dumnezeu nu are părtășie cu diavolul și oricine se adună cu cei ce gândesc lucruri diavolești va fi numărat printre ei și va moșteni vai.

Fugiți și de spectacolele indecente, adică de teatre și ceremonii eline, șoapte, farmece, vrăjitorie, purificări, divinație, citirea păsărilor, chemarea morților, invocații, pentru că este scris: „Căci nu este divinație în Iacov, nici vrăjitorie în Israel”; și iarăși: „Vrăjitoria este păcat”; și în alt loc: „Nu practicați vrăjitoria”; și: „Nu urmați vrăjitorii, vrăjitorii și ventrilocviile, nu angajați vrăjitori”; de aceea și Ieremia îndeamnă, zicând: „Nu umblați pe căile popoarelor și nu vă temeți de semnele cerului”.

De aceea, credinciosul trebuie să fugă de adunările grecilor și iudeilor nelegiuiți și ale altor eretici, pentru ca, sărbătorind împreună cu ei, să nu ne încurcăm sufletele în mreje, pentru ca, sărbătorind împreună cu ei sărbătorile lor, care se sărbătoresc în cinstea demonilor, să nu ne facem părtași la răutatea lor.

De asemenea, trebuie să evitați pieețele și jocurile care au loc acolo; căci un credincios nu ar trebui să meargă la piață decât pentru a răscumpăra trupuri și a dobândi suflete și pentru a cumpăra altceva necesar vieții. Așadar, abțineți-vă de

la orice ceremonie idolească, fast, sărbătoare, ospăț, dueluri și orice spectacol demonic.

63. Voi însă, tineri ai Bisericii, străduiți-vă să slujiți în toate nevoile, nu leneș, ci ocupați-vă de treburile voastre cu toată cinstea, ca în toată viața voastră să vă puteți întreține atât pe voi înșivă, cât și pe cei aflați în nevoie, ca să nu împovărați Biserica lui Dumnezeu cu voi înșivă. Așa și noi, deși suntem ocupați cu cuvântul Evangheliei, totuși nu neglijăm studiile noastre; căci unii dintre noi suntem pescari, alții sunt stâne, alții sunt agricultori, ca să nu fim niciodată leneși. Și Solomon spune într-un loc: „Du-te la furnică, lenește, și imită-i căile, văzându-i căile, și fii mai înțelept decât ea; căci el, nefiind agricultor, neavând pe nimeni să-l silească, nefiind sub stăpân, pregătește hrană pentru recoltă și face o mare pregătire în timpul anului; sau du-te la albină și învață cât de harnică este și cât de cinstită este munca ei: din osteneala ei se folosesc regii și oamenii simpli de sănătatea ei și este iubită de toți și glorioasă; deși slabă în putere, dar cinstită în înțelepciune produce.” Și iarăși: „Până când, lenește, zaci? Când te vei trezi din somn? Puțin somn, puțin șezut, puțin moțăit, puțin îmbrățișează-ți pieptul cu brațele; atunci sărăcia va veni la tine ca un călător rău, iar nevoia - ca un fugar bun. Dacă nu ești leneș, recolta ta va veni ca un izvor, iar nevoia va fugi ca un om rău.” Și iarăși: „Cel ce-și ară pământul se va sătura de pâine.” Și în alt loc spune: „Lenește își încrucișează mâinile și își mănâncă carnea.” Și iarăși: „Lenește care își ascunde mâna nu o va putea duce la gură.” Și iarăși: „În mâini lenește, casa va avea scurgeri.”

Lucrați neîncetat, căci viciul lenește este de nevindecat. Și dacă cineva nu muncește, să nu mănânce nici în mijlocul vostru. Căci Domnul Dumnezeul nostru urăște pe leneși și dintre cei ce se închină lui Dumnezeu, nimeni să nu fie leneș.

Cartea a treia

1. Dar numiți văduvele cu vârsta de cel puțin șaizeci de ani, ca să nu aveți vreun motiv să bănuiți, din cauza vârstei lor, că se vor căsători a doua oară. Dar dacă numiți o femeie mai tânără în rândul văduvelor, și ea, nefiind văduvă în tinerețe, se căsătorește, va aduce necinste peste slăvita ceată a văduvelor și va da socoteală lui Dumnezeu, nu pentru că s-a căsătorit a doua oară, ci pentru că nu și-a ținut promisiunea, căzând în desfrâu împotriva lui Hristos, pentru că și-a ținut promisiunea nu în credință și în frică de Dumnezeu. De aceea, nu trebuie să facă o promisiune pripită, ci cu prudență; căci este mai bine pentru ea „să nu promită, decât să promită și să nu împlinească”.

Dacă însă vreo tânără, după ce a trăit puțin timp cu soțul ei, după ce a fost lipsită de el prin moarte sau prin alt accident, rămâne singură, având darul văduviei, va fi găsită binecuvântată, precum văduva din Sarepta Sidonului, la care a locuit

prorocul lui Dumnezeu Ilie. O astfel de femeie va fi asemănată cu Ana, fiica lui Fanuel, din semința lui Așer, care nu a părăsit templul, ci a stăruit zi și noapte în rugăciune și cerere, având optzeci și patru de ani, care a trăit cu soțul ei doar șapte ani de la fecioria ei și, slăvind venirea lui Hristos, L-a lăudat pe Domnul și a vorbit despre El tuturor celor care așteptau răscumpărarea în Israel. O astfel de femeie, după ce a primit aprobarea, va fi cinstită și, precum pe pământ va avea slavă de la oameni, așa și în cer - laudă veșnică de la Dumnezeu.

2. Dar văduvele tinere să nu se alăture grupului văduvelor, ca nu cumva, sub pretextul că nu pot învinge ardoarea bătrâneții, să se căsătorească a doua oară și să devină vinovate. Aceștia să primească tot sprijinul și ajutorul posibil, ca nu cumva, sub pretextul că sunt abandonate, să comită un act indecent intrând într-o a doua căsătorie.

Căci ești obligat să știi că monogamia, care are loc conform legii, este dreaptă, fiind în conformitate cu voia lui Dumnezeu, dar o a doua căsătorie după o promisiune este nelegiuită, nu prin uniune, ci prin încălcarea promisiunii, iar trigamia este un semn de necumpătare; iar căsătoria, care are loc după a treia, este curvie fățișă și desfrânare neîndoielnică; căci la creație Dumnezeu a dat unui soț o singură soție, căci „amândoi vor fi un singur trup”.

Iar tinerelor femei, după moartea primului lor soț, să li se îngăduie un al doilea, ca să nu cadă în ocara diavolului și în multe curse și în pofte nesimțite și vătămătoare pentru suflete, care atrag mai multă pedeapsă decât iertare.

3. Văduvele sunt cele care au luat un singur soț și sunt cunoscute de mulți pentru faptele lor bune; văduve cu adevărat curate, fără prihană, credincioase, evlavioase, care au crescut cu bine copiii și au primit pe străini fără prihană. Aceștia sunt cei de care trebuie să ne îngrijim, ca niște oameni închinați lui Dumnezeu.

Dar pomenește-ți și de săraci, Episcope, întinzându-le mâna ta de ajutor și îngrijindu-te de ei, ca un administrator al lui Dumnezeu, care împarte daruri la vremea potrivită tuturor: văduvelor, orfanilor, celor neajutorați și celor aflați în strângere de fonduri.

4. Iar dacă alții, nici văduvi, nici văduvi, totuși au nevoie de ajutor din cauza sărăciei, sau din cauza bolii, sau pentru întreținerea copiilor, voi trebuie să aveți grijă de toți și să vă îngrijiți de toți. Căci cei ce dau de pomană nu dau văduvelor fără socoteală, ci îi includ în strângerea generală, numindu-i de bunăvoie, pentru ca voi, care îi cunoașteți pe cei aflați în nevoie, să le dați din pomană cu grijă, ca un bun administrator. Căci Dumnezeu știe cine a dat, chiar dacă voi dați celor aflați în nevoie chiar și în absența celui care dă, și el are o răsplată pentru

milostenia lui, iar voi pentru administrarea voastră conștiincioasă - binecuvântarea. Vorbiți-le și despre cel care a dat, ca să se roage pentru el pe nume.

De aceea, trebuie să facem bine tuturor oamenilor, fără să întrebăm despre aceasta sau cine sunt; căci Domnul spune: „Dă oricui îți cere", evident - celui cu adevărat nevoiaș, chiar dacă este prieten, chiar dacă este dușman, chiar dacă este rudă, chiar dacă este străin, chiar dacă este necăsătorit, chiar dacă este căsătorit. Căci în toată Scriptura Domnul îndeamnă cu privire la săraci, zicând prin Isaia: „împinge-ți pâinea celui flămând și adu în casa ta pe săracul fără adăpost; și dacă vezi pe cel gol, îmbracă-l și nu disprețui pe vreunul din neamul tău". Și prin Daniel spune conducătorului: „De aceea, împărate, fie-ți plăcut sfatul meu și ispășește-ți păcatele cu milostenie și nelegiuirile tale cu generozitate față de săraci". Și prin Solomon spune: „Prin milostenie și credință se curăță păcatele". Și prin David spune din nou: „Ferice de cel ce se uită la cel sărac și nevoiaș, căci în ziua cea rea îl va izbăvi DOMNUL"; și din nou: „El a risipit, a împărțit celor nevoiași: dreptatea Lui dăinuie în veac". Și Solomon spune: „Cine are milă de săraci împrumută lui Dumnezeu și, după dăruirea lui, i se va da înapoi"; și iarăși: „Cine își astupă urechile ca să n-asculte pe cel nevoiaș, chiar și când strigă, nu va fi nimeni care să-l audă".

5. Orice văduvă să fie blândă, tăcută, liniștită, nu răutăcioasă, nu mânioasă, nu vorbitoare, nu vorbăreață, nu clevetitoare, nu grabnică la vorbire, nu cu două limbi, nu dornică să se amestece în treburile altora. Dacă vede sau aude ceva necuvenit, să se poarte ca și cum nu ar vedea sau nu ar auzi și văduva să nu se îngrijoreze de nimic altceva decât să se roage pentru cei ce dau și pentru întreaga Biserică. Dacă cineva o întreabă ceva, să nu răspundă cu ușurință, decât în ceea ce privește credința, îndreptățirea și încrederea în Dumnezeu. Să-i îndrume pe cei ce vor să fie proclamați în dogmele evlaviei către superiorii lor și să răspundă doar la ceea ce privește răsturnarea erorii politeismului, arătând doctrina domniei unice a lui Dumnezeu; dar să nu răspundă la nimic pripit în ceea ce privește restul, ca nu cumva, vorbind în neștiință, să aducă blasfemie asupra cuvântului lui Dumnezeu. Căci Domnul a învățat că cuvântul lui Dumnezeu este ca un bob de muștar și acest bob este ascuțit la gust: cine îl folosește fără să știe cum îl va găsi amar. Aceasta înseamnă că în ceea ce privește tainele nu trebuie să fim trădători, ci precauți; căci Domnul ne îndeamnă, zicând: „Nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și să se întoarcă și să vă sfâșie". Căci atunci când necredincioșii aud învățătura despre Hristos, mai ales despre întruparea sau pătimirea Lui, nu așa cum ar trebui să fie, chiar fără nevoie, vor râde mai degrabă de ea ca de o mincinoasă decât să o laude, iar bătrâna se va face vinovată atât de nechibzuință, cât și de blasfemie și va moșteni durerea. Vai de cel, spune el, prin care „Numele Meu este hulit printre neamuri".

6. De aceea nu le permitem femeilor să învețe în biserică, ci doar să se roage și să asculte de învățători. Însuși Învățătorul și Domnul nostru Isus, trimițându-ne doisprezece ca să învățăm popoarele și neamurile, n-a trimis niciodată femei să propovăduiască, deși nu ducea lipsă de ele, căci erau cu noi Maica Domnului și surorile Lui, Maria Magdalena și Maria, mama lui Iacov, Marta și Maria, surorile lui Lazăr, Salomeea și alte câteva. Căci, dacă ar fi fost nevoie ca femeile să învețe, Însuși Domnul ar fi fost cel dintâi care ar fi poruncit ca ele, împreună cu noi, să propovăduiască oamenilor. Și dacă capul femeii este soțul, nu este drept ca restul trupului să domnească peste cap.

Văduva să știe că ea este altarul lui Dumnezeu și să stea în casa ei și, sub niciun pretext, să nu intre în casele credincioșilor ca să ia ceva, căci altarul lui Dumnezeu nu se mișcă niciodată, ci stă într-un singur loc. Nici fecioara, spunem noi, nici văduva să nu meargă sau să umble prin casele altora; căci desfrânatele, femeile fără rușine și altele asemenea lor nu-și odihnesc picioarele într-un singur loc, pentru că nu sunt văduve, ci escroace, adică luatoare de cuvânt, vorbărețe, clevetitoare, bârfitoare, obraznice, fără rușine. Cei care sunt astfel sunt nevrednici de Cel ce i-a chemat.

Căci în ziua lui YHWH, ei nu se adună într-o adunare generală, cum se adună cei treji, ci fie moțăie, fie vorbesc, fie lingușesc, fie cerșesc, fie iau pe alții captivi și îi duc la diavol, nelăsându-i să fie treji în Domnul, ci îi fac să iasă așa cum au intrat, complet goi, pentru că nu au ascultat pe cei ce învață cuvântul Domnului și nu-l citesc. Despre aceștia zice și profetul Isaia: „Veți auzi, dar nu veți înțelege; veți privi, dar nu veți pricepe, căci inima acestui popor s-a îngreunat și urechile lor sunt grele de auzit.”

7. Tot așa și urechile văduvelor unor astfel de văduve sunt închise, ca să nu stea acasă sub acoperișurile lor și să vorbească cu Domnul, ci să urmeze din casă în casă pentru câștig și să împlinească prin vorbe goale poftele diavolului. Astfel de văduve nu pot fi asemănate cu altarul lui Hristos.

Căci sunt unele văduve care își petrec tot timpul cu veniturile lor și, pentru că cer fără rușine și primesc cu lăcomie, i-au făcut deja pe mulți leneși în a da. Ar trebui să se mulțumească cu ajutorul bisericii, după cum au nevoie. Dar ei, dimpotrivă, umblă pe la casele bogaților, îi scutură și, după ce au strâns mulți bani pentru ei înșiși, îi împrumută cu dobândă mare și se preocupă doar de Mamona. Dumnezeul lor este punga; preferă mâncarea și băutura oricărei virtuți, zicând: „Să mâncăm și să bem, căci mâine murim”, și consideră acest lucru ca fiind permanent și nu trecător. O astfel de văduvă, străduindu-se să dobândească bani, slujește lui Mamona în loc de Dumnezeu, este o robă a lăcomiei, dar nu poate fi plăcută lui Dumnezeu și ascultătoare de slujbele Lui, pentru că nu este capabilă să se întoarcă la El în mod constant, ca una care și-a concentrat mintea

și voința asupra strângerii de bani, deoarece unde este comoara ei, acolo este și inima ei; căci se gândește unde să meargă să ia ceva sau răspândește vestea că un prieten sau altul a uitat-o și trebuie să-i spună ceva. Dar cea care gândește așa ceva nu se mai dedică rugăciunii, ci oricărui lucru care îi vine în minte. De aceea, chiar dacă ar vrea vreodată să se roage pentru cineva, nu va fi ascultată, căci nu aduce rugăciunea Domnului cu toată inima, ci cu un gând distrat. Dar cea care vrea să-și îndrepte mintea către Dumnezeu, ea, stând acasă, se gândește la Domnul, zi și noapte, cu buze neîncetate, oferind rugăciune curată lui Dumnezeu. Așa cum înțeleapta Iudita, faimoasă pentru castitatea ei, se ruga lui Dumnezeu zi și noapte pentru Israel, tot așa o văduvă ca ea va aduce neîncetat o cerere lui Dumnezeu pentru Biserică, iar El o va auzi, deoarece gândul ei este legat numai de aceasta și nu este legat nici de lăcomie, nici de o dorință care cere multe cheltuieli. Ochiul ei este fără pată, auzul ei este curat, mâinile ei sunt neîntinate, picioarele ei sunt calme, iar buzele ei nu sunt pregătite pentru lăcomie sau vorbărie: dimpotrivă, ea vorbește ceea ce i se cuvine și acceptă doar ceea ce este necesar pentru întreținerea vieții. Oricine este atât de calm și netulburat, acela va fi plăcut lui Dumnezeu și, în același timp, dacă va cere ceva, atunci darul o va preceda. „Căci iarăși îi voi spune celui ce vă vorbește”, spune el, „: Iată, am venit”. Și fiind astfel, să nu fie iubitoare de argint, nici arogantă, nici lacomă, nici lacomă, nici râvnită, ci cumpătată, blândă, netulburată, evlavioasă, cumpătată, să stea în casa ei, să cânte psalmi, să se roage, să citească, să privegheze, să postească, să vorbească întotdeauna cu Dumnezeu în cântări și cântece. Și când ia lână, să o ia pentru a-i ajuta pe alții, mai degrabă decât pentru a se împlini pe sine în ceva, amintindu-și de văduva, lăudată de Domnul în Evanghelie. Aceasta, mergând la templu, a pus în vistierie doar doi bănuți, adică un cvadran. Însă Hristos, Domnul și Învățătorul nostru, care cunoaște inimile, a văzut-o și a zis: „Adevărat vă spun că această văduvă a pus în vistierie mai mult decât toți ceilalți; căci toți au pus din prisosul lor, iar ea, din sărăcie, a pus toată pâinea pe care a avut-o.”

De aceea, văduvele să fie treze, supuse episcopilor, preoților și diaconilor și, mai ales, diaconițelor, evlavioase, conștiincioase, fricoase, fără încăpățânare și nedorind să facă ceva peste hotărârea dată fără voia diaconului, cum ar fi: să meargă la cineva să mănânce și să bea de la el sau să ia ceva de la cineva. Iar dacă face unul ca acesta fără să primească poruncă, atunci să fie pedepsită cu post sau să fie excomunicată ca insolentă.

8. Căci cum știe o văduvă ce fel de femeie este de la care primește mâncare sau din ce serviciu oferă mâncare, dacă nu din jaf sau din alt câștig rău? Nu știe o văduvă că va da socoteală lui Dumnezeu pentru fiecare dintre aceste lucruri, dacă le primește în mod nedemn? Și preoții nu vor accepta niciodată darurile voluntare ale unei astfel de persoane, de exemplu, ale unui hoț sau ale unei desfrânate; căci este scris: „Să nu poftești ce este al aproapelui tău” și: „Să nu

aduci lui YHWH Dumnezeu plata unei desfrânate”. De la astfel de persoane, precum și de la cei excomunicați, nu trebuie primită.

Văduvele să fie gata să asculte de cele poruncite de superiorii lor și să facă după hotărârea episcopului, ascultându-l ca pe Dumnezeu. Căci oricine primește de la un astfel de om necinstit sau excomunicat din Biserică și se roagă pentru cel care a hotărât să rămână în rău și nu vrea să se pocăiască niciodată, se împărtășește cu el în rugăciune și Îl întristează pe Hristos, Cel ce respinge pe cei nedrepți și îi aprobă primind un dar nevrednic și, împreună cu ei, se întinerește, nepermițându-le să vină la pocăință, să plângă și să se roage lui Dumnezeu.

9. Cât despre imersiunea prin femei, să știți că nu este un pericol mic pentru cei care o încearcă: de ce nu consimțim la ea, căci este periculoasă, chiar nelegiuită și nelegiuită. Dacă capul soției este soțul și dacă el este ales pentru preoție, atunci este nedrept să acționezi împotriva legii creației și, lăsând începutul, să te îndrepți către restul trupului. Căci soția este trupul soțului, din oasele sale, și este supusă celui de care este separată pentru a naște copii. „El”, spune el, „va domni peste voi”; căci începutul soției este soțul, pentru că el este capul.

Dacă în cele de dinainte nu le-am permis femeilor să învețe, cum le-ar permite cineva, împotriva firii, să oficieze? A numi femei preote zeițelor este o eroare a ateismului elen și nu o rânduială a lui Hristos. Mai mult, dacă femeile ar fi fost botezate, atunci, desigur, Domnul ar fi fost botezat de Mama Sa și nu de Ioan, sau, trimițându-ne pe noi să botezăm, ar fi trimis femei împreună cu noi să facem același lucru. Totuși, El nu a poruncit și nu a dat niciodată așa ceva într-o scrisoare, căci El cunoștea atât ordinea firii, cât și cuviința lucrurilor, ca Creator al firii și Legiuitor al rânduielii.

10. Dar nu permitem oamenilor să săvârșească vreuna dintre lucrările preoțești, cum ar fi jertfa, scufundarea, punerea mâinilor sau binecuvântarea, fie ea mică sau mare. Căci nimeni nu primește această cinste de la sine, ci cel chemat de Dumnezeu, pentru că această demnitate este dată prin punerea mâinilor episcopului, iar cel care nu a primit-o, ci a luat-o el însuși, va suferi pedeapsa lui Ozia.

11. Nu permitem altor clerici să boteze, cum ar fi cititorii, cântăreții, portarii sau slujitorii, ci numai episcopilor și prezbiterilor, cu diaconi care să-i slujească. Și oricine îndrăznește să facă aceasta va fi supus pedepsei coreenilor.

De asemenea, nu le permitem prezbiterilor să hirotonească diaconi, diaconițe, lectori, pastori, cântăreți sau portari, ci numai episcopi. Aceasta este rânduiala și structura bisericii.

12. Cât despre invidie, gelozie, clemență, discordie sau ceartă, v-am spus deja că acestea sunt străine unui creștin, și mai ales văduvelor. Dar diavolul, ca un instigator viclean și extrem de priceput în a face rău, țintește asupra văduvelor false, așa cum a făcut odată cu Cain. Căci unii spun că sunt văduve, dar nu păzesc poruncile vrednice de văduvie, așa cum Cain nu a păzit legile frăției. Ei nu știu că nu numele de văduvie îi va aduce în împărăție, ci credința adevărată și faptele drepte; iar dacă cineva, dobândind numele de văduvie, practică faptele potrivnicului, atunci văduvia ei nu va fi cinstită, iar ea, izgonită din împărăția lui Dumnezeu, va fi dată pedepsei veșnice.

Căci auzim că unele văduve sunt geloase, pizmuitoare, clevetitoare, invidioase pentru bunurile altora. Aceștia nu sunt ai lui Hristos și nici nu sunt ucenici ai învățăturii Sale. Căci, când o văduvă este îmbrăcată de cineva sau primește bani sau mâncare sau băutură sau încălțăminte de la cineva, atunci când o vede pe sora ei vie, să zică:

13. Binecuvântat ești Tu, Dumnezeule, care ai înviat văduva! Binecuvântează, Doamne, și slăvește pe cel ce a slujit-o și să se înalțe lucrarea lui până la Tine cu adevăr și pomenește-l cu bine în ziua cercetării lui. Și pe episcopul meu, care Ți-a slujit bine și a învățat-o pe bătrâna mea, care este goală, să dea milostenie la vreme potrivită. Adaugă-i slavă și dă-i cunună de bucurie în ziua descoperirii cercetării Tale.

Tot așa, văduva care a căpătat milă să se roage pentru cel ce a slujit-o.

14. Cine face milostenie să-și ascundă numele, ca o femeie înțeleaptă, care nu sună din trâmbiță înaintea ei, pentru ca milostenia ei să fie în ascuns înaintea lui Dumnezeu, după cum zice Domnul: „Tu, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, pentru ca milostenia ta să fie în ascuns.” Și văduva să se roage pentru cel ce dăruiește, oricine ar fi el, căci ea este un altar sfânt al lui Dumnezeu. Și Tatăl, care vede în ascuns, va răsplăti celui binefăcător.

Văduvele însă, care nu voiesc să trăiască după porunca lui Dumnezeu, încearcă să afle cine este cel care a slujit și cine sunt cei care au primit, iar când află, îl mustră pe cel care a slujit, zicând: „Nu știai că sunt mai aproape de tine și am mai multă nevoie decât ea? De ce ai preferat-o mie?” Dar aceasta spune femeia cea nesăbuită, fără să ia în considerare că aceasta nu a fost voia omului, ci porunca lui Dumnezeu. Căci dacă ea însăși mărturisește că este mai aproape decât ea și este pusă în mai mare nevoie și este mai goală decât ea, atunci să ia în considerare cine a hotărât aceasta și, în tăcere și fără să-l mustre pe cel care a slujit, să intre în casa ei și să cadă cu fața la pământ și să se roage lui Dumnezeu să-i ierte păcatul. Căci Dumnezeu a poruncit ca binefăcătoarea să nu-și facă de râs fapta bună, dar ea a mustrat-o că nu-și vestise numele, astfel

încât și ea, aflând aceasta, să alerge să o primească și nu numai să o mustre, ci să o și blesteme, uitând cine a zis: „Ferice de cine te binecuvântează și blestemat de cine te blestemă”. Dar Domnul zice: „În orice casă intrați, ziceți: Pace casei acesteia. Și dacă va fi acolo un fiu al păcii, pacea voastră se va odihni peste ea; dar dacă casa nu este vrednică, pacea voastră se va întoarce la voi”.

15. Dacă pacea se întoarce iarăși la cei ce au trimis-o, pentru că n-a găsit pe nimeni vrednic de ea, cu cât mai mult blestemul se va întoarce asupra capului celui ce l-a trimis pe nedrept, pentru că cel căruia i-a fost trimis nu a meritat să-l primească. Căci oricine se mustră în zadar se ocărăște pe sine, precum spune Solomon: „Cum zboară păsările și vrăbiile, așa și blestemul deșert nu va găsi pe nimeni”; și iarăși zice: „Dar cei ce poartă ocări sunt nebuni”. Precum albina slabă în putere, când înțeapă pe cineva, își pierde acul și devine stearpă, așa și voi: dacă faceți ceva nedrept altora, vă faceți vouă înșivă; căci „a săpat o groapă și a săpat-o și va cădea în groapa pe care a făcut-o”; și iarăși: „Cine sapă o groapă aproapelui său va cădea în ea”.

Așadar, cel ce se ferește de blestem să nu blesteme pe altul; căci ceea ce urăști să ți se întâmple ție, nu face altora. De aceea, avertizează pe cei neascultători, lovește pe cei nerușinați, mângâie pe cei slabi de inimă, întărește pe cei slabi, laudă pe cei ce umblă în dreptate. Să binecuvânteze mai degrabă decât să ocărască, să facă pace și nu să se răzbune.

Așadar, nici episcopul, nici prezbiterul, nici diaconul, nici altcineva din lista preoților, să nu-și pângărească limba cu clemență, ca nu cumva în loc de binecuvântare să moștenească un blestem. Iar episcopul să se străduiască și să aibă grijă să nu rostească blestem nici măcar din partea poporului; căci treaba lui este să aibă grijă de toți: de clerici, de fecioare, de văduve, de popor.

Așadar, ca niște ajutători în viață, ca niște lucrători ai dreptății, alege, episcope, diaconi plăcuți lui Dumnezeu, despre care să înveți de la tot poporul că sunt vrednici de diaconat și capabili să poarte ostenelile acestei slujbe.

Alegeți și o femeie credincioasă și sfântă ca diaconiță, ca să le slujească femeilor; căci se întâmplă uneori că în unele case este imposibil să se trimită un diacon bărbat la femei din cauza necredincioșilor: de aceea, pentru a potoli gândurile celor răi, trimiteți acolo o diaconiță.

Într-adevăr, în multe cazuri folosim o femeie diaconie. Și anume, când femeile sunt luminate, diaconul să le ungă fruntea doar cu untdelemn sfânt, iar după el diaconia să le ungă; căci nu este necesar ca bărbații să se uite la femei. Iar episcopul, în timpul punerii mâinilor, să-i ungă doar capul, așa cum erau unși mai

înainte preoții și regii, pentru că din Hristos devin creștini, o preoție împărătească și un neam sfânt, Biserica lui Dumnezeu, stâlpul și temelia luminii prezente - cei care odată nu erau un popor, dar acum au devenit iubiți și aleși, care sunt chemați cu numele Lui cel nou, așa cum mărturisește profetul Isaia, zicând: „Și vor numi poporul cu un nume nou, pe care i-l va numi YHWH”.

16. Tot așa, tu, episcope, unge capul celor ce vor fi botezați, fie bărbați, fie femei, cu untdelemn sfânt, ca semn al scufundării spirituale. Apoi, fie tu, episcope, fie preotul subordonat ție, rostind peste ei pe nume invocația sfântă a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, scufundă-i în apă; bărbatul fiind primit de un diacon, iar femeia de o diaconiță, pentru ca acordarea peceții indestructibile să se facă cu decență. După aceasta, episcopul îi va unge cu mir pe cei ce sunt botezați.

17. Se propovăduiește scufundarea în moartea lui Isus, iar apa semnifică mormântul, untdelemnul Duhul Sfânt, pecetea crucea; smirna este confirmarea mărturisirii de credință; Tatăl este amintit ca Autor și Trimitetor; Duhul este primit ca martor; scufundarea este co-mortificare; descărcarea este co-învierea. Tatăl este YHWH, Dumnezeu peste toate; Hristos este Dumnezeu Cel Unul Născut, Fiul iubit, Domnul slavei; Duhul Sfânt este Mângâietorul, trimis de Hristos și învățat de El și predicând despre El.

18. Iar cel ce se botează să fie străin de orice necinste, neobosit în păcat, prieten al lui Dumnezeu, vrăjmaș al diavolului, moștenitor al lui Dumnezeu Tatăl și împreună moștenitor cu Fiul Său, după ce s-a lepădat de Satana, demoni și de înșelăciunile lui, fără prihană, curat, drept, iubitor de Dumnezeu, fiu al lui Dumnezeu, rugându-se ca un fiu tatălui său și vorbind ca și cum ar fi în numele adunării generale a credincioșilor astfel: „Tatăl nostru, DOAMNE, care ești în ceruri, sfințească-se Numele Tău; vie Împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Căci a Ta este Împărăția, puterea și slava în veci. Amin!”

19. Diaconii să fie fără prihană în toate, ca episcopii, dar mai activi, potriviți adunării Bisericii, ca să poată sluji celor slabi, ca niște lucrători care n-au de ce să se rușineze.

Și femeia să se străduiască să aibă grijă de femei. Și amândouă să-și îndeplinească datoriile - să informeze, să viziteze, să slujească, să slujească, așa cum a spus Isaia despre YHWH, zicând: „să îndreptățească pe cel drept, care slujește bine multora”. Fiecare să-și cunoască locul și să-l parcurgă cu sârguință, în unanimitate, cu un gând, știind despre răsplata pentru slujire. Și să nu le fie rușine să slujească celor aflați în nevoie. După cum Domnul nostru Iisus

Hristos „n-a venit să fie slujit, ci să slujească și să-Și dea viața ca răscumpărare pentru mulți”: așa ar trebui să acționeze. Chiar dacă ar fi necesar să-și dea viața pentru un frate, să nu ezite să facă aceasta, căci Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos n-a ezitat să-Și dea viața, așa cum Însuși a spus, pentru prietenii Săi. Căci dacă Domnul cerului și al pământului a suferit toate pentru noi, cum vă puteți îndoi să slujiți celor aflați în nevoie, voi care sunteți datori să fiți imitatori ai Lui, care a suferit pentru noi robia, sărăcia, bătăile și crucea?

Așadar, și noi trebuie să slujim fraților ca imitatori ai lui Hristos, căci „oricine vrea să fie mare între voi”, spune El, „să fie slujitorul vostru; și oricine vrea să fie cel dintâi între voi, să fie robul vostru”. Așadar, El Însuși a împlinit acest „lucr bun de a sluji multora” în fapte, nu în cuvinte. Căci a luat un ștergar și s-a încins, apoi a turnat apă în lighean și, pe când stăteam jos, a venit și ne-a spălat picioarele tuturor și le-a șters cu ștergarul și, făcând aceasta, ne-a arătat dorința de dragoste frățească, ca să facem la fel unii față de alții. Dacă Domnul și Învățătorul nostru S-a smerit astfel, cum vă veți rușina voi, făcători ai adevărului și căpetenii ale evlaviei, să faceți aceasta celor slabi și slabi dintre frați?

De aceea, slujiți cu dragoste, fără să cârtiți și fără să provocați discordie; căci nu faceți lucrul acesta pentru om, ci pentru Dumnezeu. Și pentru slujba voastră veți primi răsplată de la El în ziua cercetării voastre.

De aceea, este necesar ca voi, diaconilor, să vizitați pe toți cei care au nevoie de vizitare și să-i spuneți episcopului vostru despre cei aflați în necaz; căci sunteți datori să fiți sufletul și simțul lui, gata să-L slujiți și să-L ascultați în toate, ca pe episcopul vostru, ca pe tatăl și învățătorul vostru.

20. Dar poruncim ca un episcop să fie hirotonit de trei sau cel puțin doi episcopi; dar nu îngăduim să fiți numiți de un singur episcop, căci mărturia a doi sau trei este mai puternică și mai sigură.

Și poruncim ca prezbiterul și diaconul, precum și ceilalți clerici, să fie hirotoniți de un singur episcop, astfel încât nici prezbiterul, nici diaconul să nu hirotonească clerici din popor, ci prezbiterul să învețe, să înalțe, să boteze, să binecuvânteze poporul, iar diaconul să slujească episcopului și prezbiterilor, adică să îndeplinească slujba de diacon, dar în niciun caz să nu îndeplinească altceva.

Cartea a patra

1. Și când vreun creștin, băiat sau fată, devine orfan, atunci va fi bine ca unul dintre frați, care nu are copii, să ia băiatul și să-l aibă în loc de fiu și să o unească pe fată în căsătorie cu el, dacă are un fiu de vârsta ei și pregătit pentru căsătorie;

căci cei care fac aceasta săvârșesc o faptă mare, devenind tați de orfani și primesc o răsplată de la Domnul Dumnezeu pentru o astfel de slujbă.

Dacă vreun bogat, trăind după voia oamenilor, se rușinează de mădularele unui orfan, atunci Tatăl orfanilor și Judecătorul văduvelor va avea grijă de orfan, dar bogatul va fi atacat de cineva care va epuiza tot ce i-a părut rău, și se va împlini despre el ceea ce s-a spus: „Ceea ce n-au mâncat sfinții, vor mânca asirienii”, după cum spune Isaia: „țara ta este mâncată de străini înaintea ta”.

2. De aceea, episcopi, îngrijiți-vă de nevoile lor pentru întreținerea lor și nu-i abandonați deloc, ci îngrijiți-vă de orfani ca de părinți și de văduve ca de soți și măritați-i pe adulți, dați de lucru meșteșugarilor, arătați-vă milă de cei bolnavi, oferiți adăpost străinilor, hrană celor flămânzi, băutură celor însetați, îmbrăcăminte celor goi, vizitați bolnavii și ajutor prizonierilor. Mai mult, aveți și mai multă grijă de orfani, ca să nu le lipsească nimic: dați o fată, de îndată ce ajunge la vârsta măritișului, în căsătorie cu fratele ei și oferiți băiatului mijloace pentru ca acesta să învețe o meșteșugărie și să trăiască din belșugul ei, iar când va fi învățat cu succes meșteșugul, să-și poată cumpăra unelte pentru atelier, astfel încât să nu mai împovăreze dragostea sinceră a fraților săi pentru sine, ci să se poată satisface pe sine. Căci binecuvântat este cel care, putând să se ajute singur, nu constrânge locul orfanului, străinului și văduvei.

3. Și Domnul a zis: „Mai binecuvântat este cel ce dă decât cel ce primește”; și iarăși a zis: „Vai de cei ce au și primesc cu fățărnicie, sau de cei ce se pot ajuta singuri și vor să primească de la alții”; căci fiecare va da socoteală Domnului Dumnezeu în ziua judecății. Dar cel ce primește fie pentru că este orfan, fie pentru bătrânețe, fie pentru boală, fie pentru întreținerea copiilor, nu numai că nu va fi ocărât, ci va fi și lăudat; căci, fiind socotit de Dumnezeu ca un altar, va fi cinstit de Dumnezeu, rugându-se neobosit și neîncetat pentru cei ce-i dau, nu primind în zadar, ci după puterea sa, dând răsplată pentru milostenie prin rugăciune. Un astfel de om va fi binecuvântat de Dumnezeu în viața veșnică. Dar cel ce are și primește cu fățărnicie sau în trândăvie, în loc să lucreze și să ajute pe alții, va suferi pedeapsa de la Dumnezeu, pentru că a furat o bucată de mâncare de la săraci.

4. Căci oricine are arginți și nu-i împarte altora, nici nu-i folosește el însuși, a moștenit locul șarpelui, despre care se spune că stă întins pe comori, iar despre el este adevărată Scriptura care spune: „A strâns bogății din care nu va avea parte”, și nu-i folosește la nimic, pentru că va pieri prin pedeapsă: „Bogățiile sunt inutile”, spune el, „în ziua mâniei”. Un astfel de om nu s-a încrezut în Dumnezeu, ci în aurul său, socotindu-l ca pe un dumnezeu și încrezându-se în el. El este un prefăcut, un cerșetor de persoane, necredincios, viclean, fricos, timid, frivol, nestatornic, nemulțumit de soarta sa, un chinuitor de sine, un dușman al său și

un prieten al nimănui. Bogățiile sale vor pieri, un străin le va mânca, fie luându-le în timpul vieții sale, fie folosindu-le după moartea sa; căci bogățiile adunate pe nedrept vor fi vărsate.

5. Îi îndemnăm pe văduve și pe orfani să primească ceea ce li se aduce cu toată frica și respectul și să-I mulțumească lui Dumnezeu, „care dă hrană celor flămânzi” și să-și țintească privirea asupra Lui. Căci „cine dintre voi”, spune El, „mănâncă sau bea afară de El?” El „își deschide mâna și satură tot ce are viață ca să-și placă”, dă hrană tinerilor, vin fecioarelor și untdelemn pentru bucuria vieții, „iarbă pentru vite și grâu pentru slujba oamenilor”, carne pentru fiare, semințe pentru păsări și hrană potrivită pentru toți. De aceea, Domnul spune: „Uitați-vă la păsările cerului: ele nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu strâng în hambare, și totuși Tatăl vostru le hrănește. Nu sunteți voi cu mult mai buni decât ele? De aceea, nu vă îngrijorați, zicând: «Ce vom mânca sau ce vom bea?» Căci Tatăl vostru știe că aveți nevoie de toate aceste lucruri.” Profitând de această providență a Lui și primind beneficii de la El, sunteți datori să aduceți laudă Dumnezeului Atotputernic, care primește orfanul și văduva, prin Fiul Său iubit, Iisus Hristos, Domnul nostru, prin care slavă lui Dumnezeu în Duh și adevăr, în veci de veci. Amin.

6. Se cuvine episcopului să știe ale cui ofrande să le accepte și ale cui nu. Astfel, nu ar trebui să permită cârciumarilor să dea, pentru că „cârciumarul nu este îndreptățit de păcat”, căci Isaia a spus despre ei într-un loc, mustrând Israelul: „cârciumarii tăi amestecă vinul cu apă”. De asemenea, ar trebui să fugă de desfrânați (căci: „nu aduceți lui YHWH plata unei desfrânate”), și de extorcători, și de cei care poftesc ce-i dorește altuia, și de adulteri; căci jertfele lor sunt urâte înaintea lui Dumnezeu. Dar și cei care asupresc pe văduvă și asupresc pe orfan și umplu închisorile cu nevinovați, sau își tratează slujitorii rău, adică îi bat, nu-i hrănesc și îi obosesc cu muncă grea, sau devastează orașe întregi - tu, episcopule, ar trebui să fugi de ei: chiar și ofrandele lor sunt urâte.

Depărtați-vă și de cei necinstiți, de cei care proslăvesc nedreptatea, de cei care fac idoli, de cei care hoțesc, de cei nedrepți, de cei care înșeală, de cei care blestemează, de cei care dăunează săracilor, de cei care umblă împotriva lor, de cei care umblă împotriva lor, de cei care săvârșesc urâciuni, de cei care bețivesc, de cei care blasfemiază, de cei care desfrânează, de cei care plănuiesc nelegiuire, de cei care plătesc nelegiuire, de cei care plătesc desfrânări, de cei care plătesc desfrânări, de cei care plătesc desfrânări, de cei care plătesc desfrânări, de cei care plătesc cămătărie și care se împotrivesc voinței lui Dumnezeu; căci Scriptura spune că toți aceștia sunt urâți înaintea lui Dumnezeu. Cei care primesc de la aceștia și astfel hrănesc văduvele și orfanii vor fi vinovați la scaunul de judecată al lui Dumnezeu, așa cum a menționat profetul Adonia în cărțile Regilor, care nu a ascultat de Dumnezeu și a mâncat pâine și a băut apă

în locul unde DOMNUL i-a interzis din cauza nelegiuirii lui Ieroboam, a fost ucis de un leu.

Căci pâinea legii, pe care văduvele și orfanii o dobândesc prin muncă, chiar dacă ar fi cu moderație și puțină, este mai vrednică decât cea dobândită prin nedreptate și clemență, chiar dacă ar fi multă și obținută cu osteneală. Căci Scriptura spune: „Mai bine este puțin pentru cel drept decât mulțimea bogățiilor păcătoșilor”. Dar dacă o văduvă, care a mâncat și s-a săturat de cei răi, se roagă pentru ei, nu va fi ascultată, pentru că Dumnezeu, care cunoaște inimile, a spus aceasta cu judecată despre cei răi: „Chiar dacă Moise și Samuel s-ar înfățișa înaintea Mea pentru ei, nu-i voi asculta; și nu vă rugați pentru acest popor, nici nu cereți să li se arate milă, nici nu veniți la Mine pentru ei, căci nu vă voi asculta”.

7. Și cei care continuă în păcate și nu se pocăiesc nu numai că nu vor fi ascultați când se roagă, dar îl și mânie pe Dumnezeu amintindu-I de răutatea lor. Evitați slujbe precum prețul unui câine și răsplata unei desfrânate; căci ambele sunt interzise de legi. Căci nici Elisei nu a primit darurile lui Hazael, nici Ahia nu le-a primit pe cele ale lui Ieroboam. Dacă profeții lui Dumnezeu nu au primit daruri de la oameni răi, atunci este drept ca voi, episcopii, să nu le acceptați. Dar când Simon Magul mi-a adus bani, mie, lui Petru și lui Ioan și a încercat să obțină har neprețuit prin cumpărare, noi nu i-am acceptat, ci l-am legat cu blesteme veșnice pentru că s-a gândit să dobândească darul lui Dumnezeu nu prin bunăvoință față de Dumnezeu, ci prin prețul banilor. De aceea, evitați ofrandele aduse altarului lui Dumnezeu de la oameni cu conștiință rea. „Depărtați-vă”, spune el, „de cei nedrepți și nu vă veți teme și tremurul nu se va apropia de voi”.

8. Veți zice: „Ei dau de pomană” și: „Dacă nu primim de la ei, cum vom întreține văduvele și cum vor hrăni nevoiașii din popor?”

Ascultați de la noi: Ați primit darul leviților, ofranda poporului vostru, ca să vă întrețineți și pe cei nevoiași, și nu ca, atunci când veți fi aduși la sărăcie, să primiți de la cei răi. Dar dacă bisericile sunt într-adevăr în așa lipsă, cum spuneți voi, atunci este mai bine să pieriți decât să primiți ceva de la vrăjmașii lui Dumnezeu, spre ocara și batjocura prietenilor Săi. Căci despre astfel de oameni spune profetul: „Să nu-mi ungă capul untdelemnul păcătosului!” Cunoașteți-i pe aceștia și de la cei ce trăiesc cu dreptate, primiți și dați celor nevoiași; dar de la cei ce sunt excomunicați, nu luați până când nu sunt vrednici să fie membri ai bisericii. Și dacă nu mai sunt milostenii, spuneți-le fraților și, după ce ați strâns de la ei, împărțiți cu dreptate orfanilor și văduvelor.

9. Și poporului supus vouă, spuneți același lucru pe care l-a zis înțeleptul Solomon: „Cinstiți pe Domnul cu osteneala voastră cea dreaptă și dați-I cele

dintâi roade ale dreptății voastre, pentru ca hambarele voastre să fie pline de grâu și teascurile voastre să dea pe dinafară must.”

Așadar, cei ce nu au hrană și îmbrăcăminte, se hrănesc și se îmbracă din munca dreaptă a credincioșilor și folosesc banii strânși de la ei, așa cum am spus mai înainte, pentru răscumpărarea sfinților, pentru eliberarea robilor, captivilor, prizonierilor, a celor asupriți, a celor care merg, prin osânda tiranilor, pentru numele lui Hristos, la luptă singulară și la moarte; căci Scriptura spune: „Eliberați pe cei ce sunt duși la moarte și izbăviți pe cei ce sunt uciși, nu cruțați”.

10. Și dacă, atunci când nevoia te obligă împotriva voinței tale să iei bani de la vreo persoană nedreaptă, atunci cheltuiește-i pe lemne și cărbuni, ca nu cumva o văduvă sau un orfan, după ce a primit ceva de la ei, să fie nevoit să cumpere mâncare sau băutură împotriva datoriei sale. Căci este drept ca ceea ce se primește de la cei răi să fie pradă de foc, și nu hrană a celor pioși. Și Legea poruncește acest lucru, numind această jertfă necomestibilă și poruncind să fie mistuită de foc. Căci acele ofrande sunt rele, nu după fire, ci după sufletul celor care le oferă. Acum poruncim aceasta, ca să nu-i îndepărtăm pe cei care se apropie de noi; căci știm că și o întâlnire cu cei pioși a fost adesea benefică celor răi, dar că simpla asociere cu superstiția este dăunătoare. Toate acestea, iubiților, v-au fost spuse ca o avertizare pentru voi.

11. Voi însă, taților, învățați-vă copiii în Domnul, crescându-i în disciplina și învățătura lui YHWH și instruiți-i în abilitățile necesare și în conformitate cu cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca, atunci când va veni ocazia, să nu se dedau plăcerilor luxului și, rămânând nepedepsiți de părinții lor și primind libertatea înainte de vreme, să nu se depărteze de bine. De aceea, nu vă temeți să-i mustrați și să-i pedepsiți aspru. Căci, pedepsindu-i, nu-i veți ucide, ci mai degrabă îi veți păstra, după cum spune și Solomon într-un loc în Înțelepciunea: „Pedepsește-ți fiul și el îți va da odihnă”, „căci așa va fi demn de încredere pentru tine”; „căci îl vei bate cu nuiaua, dar îi vei izbăvi sufletul de moarte.” Și iarăși spune aceasta: „Cine își cruță nuiaua își urăște fiul”; și iarăși: „Frânge-i coastele cât este tânăr, ca nu cumva, atunci când se încăpățânează, să nu te asculte.” Prin urmare, oricine încetează să-și convingă și să-și mustre fiul își urăște propriul copil.

Așadar, învățați-vă copiii cuvântul lui YHWH și puneți-i în frâu cu nuiele și faceți-i supuși. Învățați-i din tinerețe scripturile sfinte, atât ale voastre, cât și cele divine, și împărtășiți-le toate Scripturile divine. Nu le dați frâu liber, ca nu cumva, împotriva dorinței voastre, să ia putere asupra voastră. Nu le permiteți să se întâlnească cu semenii lor la ospăț, căci prin aceasta se vor transforma în dezordine și vor cădea în curvie, iar dacă sunt supuși la aceasta din neglijența părinților lor, atunci părinții lor vor fi vinovați în sufletele lor. Căci dacă se

întâlnesc cu cei nestăpâniți, din nepăsarea părinților lor, atunci nu numai copiii care păcătuiesc vor fi pedepsiți, ci și părinții lor vor fi condamnați pentru ei. Așadar, când ajung la vârsta căsătoriei, încercați să-i uniți și să-i aduceți împreună în căsătorie, astfel încât la vârsta lor înfloritoare și arzătoare să nu adopte moravurile desfrânaților și să nu dați socoteală Domnului Dumnezeu în ziua judecății.

12. Și ce vom mai spune despre slujitori, decât că slujitorul trebuie să arate bunătate stăpânului său cu frică de Dumnezeu, chiar dacă este nelegiuit sau rău, dar în niciun caz să consimtă la slujbă? Și stăpânul să-și iubească slujitorul și, chiar dacă este diferit de el, să-l considere egal cu sine, întrucât este om. Și oricine are un stăpân credincios, păstrându-și stăpânirea, să-l iubească atât ca pe stăpân, cât și ca pe un tată, nu ca pe unul care slujește doar în ochii oamenilor, ci ca pe unul care își iubește stăpânul, știind că Dumnezeu îi va da răsplată pentru slujba lui. În același fel, un stăpân care are un slujitor credincios, păstrându-și slujba, să-l iubească ca pe un fiu sau ca pe un frate, în părtășie în credință.

13. Supuneți-vă oricărei împărății și stăpâniri, în tot ce este plăcut lui Dumnezeu, ca slujitorilor lui Dumnezeu și pedepsitorilor celor răi. Dați-le toată frica cuvenită, tot ce este dator, tot ce este datoria, tot ce este cinstea, birul și birul. Aceasta este porunca lui Dumnezeu: nimeni să nu fie dator cu nimic, decât doar cu o dovadă de prietenie, așa cum a rânduit Dumnezeu prin Hristos.

14. Cât despre feciorie, nu am primit nicio poruncă despre ea, ci o lăsăm în voia celor care o doresc, ca un jurământ. Numai că îi îndemnăm să nu promită nimic cu pripită, întrucât Solomon spune: „Mai bine este să nu promiți decât să promiți și să nu plătești”. Și fecioara să fie sfântă cu trupul și cu sufletul, ca templul lui Dumnezeu, ca casa lui Hristos, ca locașul Duhului Sfânt. Căci este necesar ca cea care a făcut un jurământ să arate prin săvârșirea unor fapte vrednice de jurământ că făgăduința ei este adevărată și făcută din râvnă pentru evlavie și nu pentru a defăima căsătoria. Să nu fie desfrânată, nici vagabondă, nici cu sufletul împotrivit, ci cinstită, cumpătată, castă, fără prihană, ferindu-se de întâlnirile cu mulți, și mai ales cu cei necinstiți.

Cartea a cincea

1. Dacă vreun creștin, pentru numele lui Hristos și pentru dragostea lui Dumnezeu și credința în El, va fi condamnat de cei răi să fie arătat în spectacol, sau să fie mâncat de fiare sălbatice, sau să fie aruncat în mine, nu-l disprețuiți, ci din munca și sudoarea voastră trimiteți-i ce să mănânce și ce să dea soldaților drept răsplată, ca ei să-l ajute și să aibă grijă de el, astfel încât, pe cât depinde de voi, binecuvântatul vostru frate să nu ajungă în nenorocire. Căci cel

condamnat pentru numele Domnului Dumnezeu este un sfânt mucenic, un frate al Domnului, un fiu al Celui Preaînalt, un tovarăș al Sfântului Duh, prin care fiecare dintre credincioși a primit lumina sfintei evanghelii slăvite, pentru că a fost socotit vrednic de o cunună nestricăcioasă și de mărturia suferințelor Lui și de părtășia cu sângele Lui, ca să fie făcut asemenea morții lui Hristos, spre înfiere.

Așadar, voi toți credincioșii, slujiți sfinților prin episcopul vostru, din averile și din munca voastră; și cine nu are ce să slujească, să postească, iar ce rămâne din ziua aceea, să dea sfinților. Și cine trăiește din belșug, să le slujească și mai mult, după puterea lui. Și dacă este astfel încât, dând toate averile sale, să le elibereze din închisoare, va fi binecuvântat și prieten al lui Hristos. Căci dacă este desăvârșit cel ce, învățând dumnezeiești, își împarte averea săracilor, cu atât mai desăvârșit este cel ce o împarte mucenicilor. Un astfel de om, fiind vrednic de Dumnezeu, va împlini voia Lui, suplimentând pe cei ce L-au mărturisit înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel, și despre care Domnul a zis, zicând: „Oricine Mă mărturisește înaintea oamenilor, îl voi mărturisi și Eu înaintea Tatălui Meu”. Și dacă sunt astfel încât și Hristos mărturisește despre ei înaintea Tatălui, atunci să nu vă fie rușine să veniți la ei în închisoare. Dacă faci așa, atunci ți se va socoti ca un martiriu, pentru că ei au devenit martiri prin faptă, dar tu altfel, prin pregătirea pentru martiriu, ca părtași la lupta lor. Căci într-un loc, Domnul le spune așa unora ca aceștia: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii. Căci am fost flămând și Mi-ați dat să mănânc; Mi-a fost sete și Mi-ați dat să beau; am fost străin și M-ați primit; gol și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; am fost în temniță și ați venit la Mine.” Atunci, Îi vor răspunde cei drepți, zicând: „Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Când Te-am văzut gol și Te-am îmbrăcat? Sau bolnav și Ți-am slujit? Când Te-am văzut străin și Te-am primit? Sau în temniță și am venit la Tine?” El le va răspunde: „Ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia dintre acești frați ai Mei, Mie Mi le-ați făcut. Și aceștia se vor duce în viața veșnică.” Atunci va zice și celor de la stânga lor: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui!” Căci „Am fost flămând și nu Mi-ați dat să mănânc; Mi-a fost sete și nu Mi-ați dat să beau; am fost străin și M-ați primit; gol și nu M-ați îmbrăcat; bolnav am fost în închisoare și nu M-ați vizitat.” Atunci, Îi vor răspunde și ei: „Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în închisoare și Ți-am slujit?” Atunci le va răspunde El: „Adevărat vă spun că, ori de câte ori n-ați făcut aceste lucruri unuia dintre aceștia, cei mai mici, Mie nu Mi le-ați făcut. Și aceștia se vor duce în chinurile veșnice.”

2. Iar dacă cineva, numindu-se frate, a fost înșelat de cel rău și a făcut rău și a fost condamnat la moarte ca adulter sau ucigaș, atunci depărtați-vă de el, ca să fiți în siguranță și niciunul dintre voi să nu fie suspectat de a fi părtaș la această

nelegiuire și să dea naștere la blasfemie, ca și cum toți creștinii se bucură de fapte fărădelegii. De aceea, depărtați-vă departe de ei. Dar toți cei ce au suferit ocări pentru Hristos și sunt aruncați în închisoare sau sunt dați la moarte sau la lanțuri sau la exil, ajutați cu toată sârguința, eliberând mădularele voastre din mâinile celor răi. Iar dacă cineva, mijlocind pentru ei, este prins de ei și supus necinstei, este fericit, pentru că a devenit părtaș al unui mucenic și un imitator al suferințelor lui Hristos. Noi, după ce am primit în repetate rânduri bătăi de la Caiafa, Alexandru și Ana, am plecat bucurându-ne că am fost socotiți vrednici să suferim acestea pentru Mântuitorul nostru. Și voi, care suferiți aceste lucruri, bucurați-vă, căci veți fi binecuvântați în ziua aceea.

3. Iar pe cei ce sunt prigoniți pentru credință și, după porunca Domnului, fug din cetate în cetate, primiți-i, ocrotiți-i și slujiți-le în tot felul, ca pe niște mucenici, bucurându-vă că ați devenit părtași prigonirii lor și știind că sunt binecuvântați de Domnul. Căci El zice: „Fericiți sunteți voi când vă vor ocărî și vă vor prigoni și vor zice tot felul de lucruri rele împotriva voastră, mințind, din pricina Mea. Bucurați-vă și veseliți-vă, căci mare este răsplata voastră în ceruri; căci așa i-au prigonit pe prorocii care au fost înaintea voastră”; și iarăși: „Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni”; și iarăși: „Când vă vor prigoni într-o cetate, fugiți în alta”, pentru că „în lume veți avea necazuri”, „căci vă vor da în sinagogi și vă vor duce înaintea dregătorilor și a împăraților din pricina Mea, ca să le aduceți mărturie; dar cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.” Căci cel ce a fost prigonit pentru credință și a mărturisit despre El și a răbdat, este cu adevărat un om al lui Dumnezeu.

4. Dar cel care a tăgăduit că este al lui Hristos, ca să nu fie urât de oameni și și-a iubit viața mai mult decât pe Domnul în mâna căruia este suflarea lui, este nenorocit și nenorocit, ca un blestemat și josnic, care a dorit să fie prietenul oamenilor și dușmanul lui Dumnezeu, care a primit o parte nu mai cu sfinții, ci cu cei condamnați, care în loc de împărăția celor binecuvântați a însetat după focul veșnic pregătit pentru diavol și îngerii lui, nu mai urât de oameni, ci înstrăinat de Dumnezeu și respins de fața Lui. Despre aceasta a vorbit Domnul, zicând: „Oricine se tăgăduiește de Mine înaintea oamenilor și se rușinează de numele Meu, de acela și Eu mă voi tăgădui și mă voi rușina înaintea Tatălui Meu care este în ceruri.” Și iarăși El le vorbește ucenicilor Săi, adică nouă, astfel: „Cine iubește pe tatăl sau pe mama mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; și cine iubește pe fiul sau pe fiica mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; și cine iubește pe fiul sau pe fiica mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine. Și cine nu-și ia crucea și nu-Mi vine Mie nu este vrednic de Mine. Cine-și găsește viața o va pierde; și cine-și pierde viața pentru Mine o va găsi”; „Căci ce-i va folosi omului să câștige toată lumea și să-și piardă sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” Și iarăși: „Nu vă temeți de cei ce ucid trupul,

dar nu pot ucide sufletul; ci temeți-vă mai degrabă de Cel ce poate pierde și sufletul și trupul în gheenă.”

5. Oricine studiază o meserie, văzând că învățătorul său își perfecționează priceperea prin activitate și experiență, este dornic să facă același lucru și cu ceea ce are la îndemână; și dacă nu este în stare să facă aceasta, atunci nu este încă desăvârșit în ocupația sa. De ce atunci nu imităm învățătura Lui, noi care Îl avem ca învățător pe Domnul nostru Iisus Hristos? El, din ascultare de Tatăl și din dragoste pentru noi, oamenii, a renunțat la lux, la lux, la slavă, la bogății, la aroganță, la răzbunare, la mamă și la frați, chiar și la propria viață și a îndurat nu numai persecuție și biciuire, ocară și batjocură, ci și pironirea pe lemn pentru a-i mântui pe iudeii și grecii pocăiți. Dacă a renunțat la odihnă pentru noi, nu S-a rușinat de cruce, nu a considerat moartea lipsită de glorie, atunci de ce nu imităm și noi suferințele Lui și nu renunțăm la propria noastră viață pentru El, când ne dă răbdare? El a făcut toate acestea pentru noi, și noi le facem pentru noi înșine; căci El nu are nevoie de noi, ci noi avem nevoie de mila Lui. El ne cere doar o credință sinceră și de bunăvoie, așa cum spune Scriptura: „Dacă ești drept, ce-I vei da? Sau ce-ți va lua El din mână? Evlavia ta față de un om ca tine și dreptatea ta față de fiul omului.”

6. Să ne lepădăm de părinți, rude, prieteni, soție, copii, bunuri și de toate binecuvântările vieții, ori de câte ori vreunul dintre ele va fi o piedică în calea evlaviei. Cu adevărat, trebuie să ne rugăm să nu fim supuși ispitei. Dar dacă ne cheamă la mucenicie, atunci trebuie să mărturisim cu fermitate Numele cel scump; și dacă, pentru El, ne trimit la execuție, să ne bucurăm, ca cei care se grăbesc spre nemurire. Când suntem prigoniți, să nu ne uimim. Să nu iubim lumea de acum, nici lauda oamenilor, nici slava și cinstea conducătorilor, cum unii dintre iudei, uimiți de lucrările Domnului, nu credeau în El, temându-se de preoții cei mai de seamă și de ceilalți conducători, căci iubeau mai mult slava oamenilor decât slava lui Dumnezeu.

Și când mărturisim cea bună spovedanie, nu numai că ne mântuim pe noi înșine, ci îi întărim și pe cei nou luminați și îi întărim pe catehumeni. Dar dacă lăsăm ceva din spovedanie, după ce am renunțat la evlavie prin slăbiciune a voinței și frica pedepselor trecătoare, atunci nu numai că ne lipsim de slava veșnică, ci devenim și pricină de pieire pentru alții și suferim o dublă pedeapsă, aceea că am dat prin renunțarea noastră un motiv să creadă că adevărul pe care l-am slăvit odinioară este o rătăcire.

Așadar, să nu fim pripiți și îndrăzneți în primejdie, căci Domnul spune: „Rugați-vă ca să nu cădeți în ispită: duhul este binevoitor, dar trupul este slab”, iar când ne apucă, să nu ne fie rușine să mărturisim din sfială. Căci oricine, lepădându-și nădejdea, care este Iisus, Fiul lui Dumnezeu, a fost eliberat de moartea

trecătoare, dacă a doua zi, în patul său, ar fi supus celei mai grele boli a pântecelui sau a stomacului sau a capului, sau vreunei suferințe incurabile, putrefacției, sau focului Sfântului Anton, sau slăbiciunii, sau hidropiziei, sau colicilor și ar pleca din viață printr-o moarte năprasnică, nu a fost el lipsit de binecuvântările acestei lumi și nu a căzut de binecuvântările veșnice și, dimpotrivă, nu a fost el supus pedepsei veșnice, plecând în întunericul din afară, unde este plâns și scrâșnirea dinților?

Și cel ce a fost socotit vrednic de mucenicie să se bucure cu bucurie în Domnul, că a primit o astfel de cunună și a plecat din viață prin spovedanie. Chiar dacă ar fi catehumen, să plece fără întristare; căci suferința pentru Hristos va fi pentru el o scufundare preaslăvită, pentru că moare cu Domnul de fapt, iar ceilalți - figurat. Să se bucure că imită pe Învățător. Așa se poruncește: „Fiecare să fie desăvârșit, ca învățătorul său”. Dar Învățătorul a fost bătut pentru noi, a îndurat hule și ocări cu îndelungă răbdare, a fost scuipat, bătut peste obraji, pălmuit, după batjocură pironit pe cruce, i s-a dat să bea oțet și fiere și, după ce a împlinit tot ce este scris, a zis lui Dumnezeu și Tatăl: „În mâinile Tale îmi încredințez duhul”.

Așadar, cine vrea să fie ucenicul Lui să fie plin de râvnă pentru isprăvile Lui, să imite răbdarea Lui, știind că, chiar dacă oamenii îl vor arde în foc, nu va pătimi nimic, precum acei trei tineri, sau dacă va pătimi ceva, va primi răsplată de la Domnul, crezând în singurul Dumnezeu și Tatăl adevărat prin Iisus Hristos, Marele Preot, izbăvitorul de suflete și răsplătitorul isprăvilor, Căruia să fie slava în veci. Amin.

7. Căci Însuși Dumnezeu Atotputernicul ne va învia prin Domnul nostru Iisus Hristos, după făgăduința Sa sigură, și ne va învia împreună cu toți cei ce au adormit de la începutul lumii, așa cum suntem noi în această formă de acum, fără schimbare sau stricăciune, căci vom învia nestricăcioși. Chiar dacă vom pieri în mare, chiar dacă vom fi risipiți pe pământ, chiar dacă vom fi sfâșiați de fiare sau de păsări, El ne va învia prin puterea Sa, pentru că întreaga lume este în mâna lui Dumnezeu. „Niciun fir de păr din capul vostru”, spune El, „nu va pieri”, de aceea ne înduplecă și pe noi, zicând: „Prin răbdarea voastră vă veți dobândi sufletele”. Iar despre învierea morților și răsplata martirilor, Gabriel îi vorbește lui Daniel: „Și mulți din cei ce au adormit se vor învia din țărâna pământului, unii spre viața veșnică, iar alții spre ocara și rușinea veșnică. Și cei drepți vor străluci ca soarele și ca firmamentul și ca stelele.”

Așadar, Preasfântul Gavriil a profețit că sfinții vor străluci ca luminile cerului; căci sfântul înger a mărturisit despre aceasta despre cei care au înțeles adevărul. Dar învierea este făgăduită nu numai martirilor, ci tuturor oamenilor, drepți și nedrepți, pioși și răi, pentru ca fiecare să primească după vrednicia sa. „Căci

Dumnezeu”, spune El, „va aduce toată făptura la judecată pentru fiecare păcat, fie bun, fie rău”. Necrezând în această înviere, evreii din vechime spuneau: „Oasele noastre s-au uscat, suntem uciși”. Dar Dumnezeu le-a răspuns: „Iată, voi deschide mormintele voastre și vă voi ridica din ele și voi pune Duhul Meu în voi și veți trăi și veți ști că Eu, DOMNUL, am vorbit și voi face”. Și prin Isaia El spune: „Morții vor învia, cei ce sunt în morminte se vor închina și cei ce dorm în pământ se vor bucura, căci roua voastră este un leac pentru ei”.

Multe alte lucruri s-au spus despre înviere și despre locuința veșnică a celor drepți în slavă, precum și despre pedeapsă, cădere, respingere, condamnare, lipsă de slavă, foc veșnic și viermele fără sfârșit al celor răi. Și că Dumnezeu ar fi putut, dacă ar fi vrut, să facă astfel încât toți oamenii să nu moară, a arătat-o nepermițându-le lui Enoh și Ilie să experimenteze moartea. Și că a vrut să-i învie pe cei care au murit în toate timpurile, a arătat acest lucru clar atât prin Sine Însuși, cât și prin alții, înviind pe fiul văduvei prin Ilie și pe fiul șunamitei prin Elisei. Și că moartea nu este o răsplată a pedepsei, suntem convinși de faptul că chiar și sfinții au fost supuși ei, chiar și Domnul sfinților Însuși, Iisus Hristos, viața credincioșilor și învierea morților. Din acest motiv, El provoacă moartea pentru scurt timp celor care trăiesc în marea cetate, după isprăvile lor, pentru ca, după ce a înviat, să-i respingă sau să-i încoroneze pe fiecare. Căci Cel care a creat trupul lui Adam din pământ va învia trupul primului om și restul oamenilor după distrugere, pentru că acest lucru, înțelegem noi, este propriu naturii raționale a oamenilor - să trăiască veșnic. Prin urmare, Cel care face separarea sufletului de trup face și învierea; Cel care a spus: „YAHWEH a luat țărână din pământ și l-a făcut pe om și i-a suflat în nări suflare de viață și omul s-a făcut un suflet viu” și care, după neascultare, a adăugat: „ești țărână și în țărână te vei întoarce”, El ne-a promis ulterior și învierea. „Toți cei ce sunt în morminte vor auzi”, spune El, „glasul Fiului lui Dumnezeu și, auzind, vor trăi”.

Mai mult, credem că va fi o înviere, pentru că Domnul a înviat. Căci El este același care a înviat pe Lazăr în vârstă de patru zile, pe fiica lui Iair și pe fiul văduvei și, prin porunca Tatălui, S-a înviat pe Sine însuși în a treia zi, ca garanție a învierii noastre, căci „Eu”, spune El, „sunt învierea și viața”. Cel ce l-a scos pe Iona din pântecele chitului viu și nevătămat în a treia zi, precum și pe cei trei tineri din cuptorul babilonian și pe Daniel din gura leilor, nu va duce lipsă de puterea de a ne învia pe noi.

Dacă grecii, care nu cred în Scripturile noastre, își bat joc de aceasta, atunci să-i convingă profetesa lor Sibila. Ea le spune literalmente:

„Apoi, când totul se va preface în țărână în pământ,

Și Dumnezeu, lăsând lumea fără lumină în întuneric sumbru,

Din țărână vor ieși oasele omului,

Și el va învia muritorii pentru veacul viitor,

Atunci va urma adevărata judecată a lui Dumnezeu,

Unde tot ce este vrednic va fi găsit conform meritului:

Răutatea și viciul vor fi acoperite de pământ,

Dar sfințenia și dragostea se vor ridica deasupra ei,

Când Judecătorul Veșnic se învrednicește să dea

Pentru cei pioși este duh, viață și har.

Atunci fiecare se va cunoaște cu adevărat pe sine,

Și atunci fiecare se va vedea pe sine cel mai clar.”

Deci, dacă și ea mărturisește învierea și nu respinge noua existență și îi deosebește pe cei pioși de cei nelegiuiți, atunci în zadar nu ne cred. Totuși, admit și o înviere parțială, dar nu cred propria lor poveste.

Se spune că există o anumită pasăre, unică în felul ei, care oferă dovezi din belșug ale învierii. Se spune că nu are pereche și este unică în lume. O numesc pasăre phoenix și povestesc că la fiecare cinci sute de ani zboară în Egipt, într-un loc numit altarul soarelui, cărând cu ea o mare cantitate de scorțișoară, cassia și lemn de balsam și, stând spre est, cum se spune, se roagă soarelui și este arsă de bunăvoie și prefăcută în cenușă, iar din cenușă se naște un vierme, care, prin acțiunea căldurii, se transformă într-o mică pasăre phoenix și, devenind pasăre, zboară în Arabia, care se află de cealaltă parte a țării egiptene.

Dacă, așa cum se spune, învierea este arătată printr-o pasăre fără cuvinte, atunci de ce în zadar nu recunosc mărturisirea noastră, că Cel care prin puterea Sa a adus la ființă ceea ce nu era, poate chiar și după distrugere să trezească ceea ce era? Ca urmare a deplinei convingeri a acestui lucru, suferim răni, persecuții și morți; căci în zadar am îndura acestea, dacă nu am fi pe deplin convinși de ceea ce mărturisim că predicăm.

Noi credem în Moise, care spune: „La început Dumnezeu a creat cerul și pământul” și știm că Dumnezeu nu a avut nevoie de materie, ci că Hristos prin voia Sa a produs ceea ce i s-a poruncit, adică cerul, pământul, marea, lumina, noaptea, ziua, corpurile de lumină, stelele, păsările, peștii, patrupedele,

insectele, plantele, ierburile. Tot așa, El va învia pe toți prin voia Sa, fără a avea nevoie de ajutor, întrucât este lucrarea aceleiași puteri să creeze lumea și să învie morții. Abia atunci l-a creat pe om, care nu exista, din materie eterogenă, dându-i un suflet din nimic, iar acum va restaura trupurile distruse ale sufletelor existente; căci învierea este învierea celor care se odihnesc, nu a celor neexistente. Prin urmare, Cel ce a creat primele trupuri din nimic și din ele a format diverse trupuri, El va învia și morții, dând viață. Și Cel ce îl formează pe om în pântece dintr-o sămânță mică și îi creează un suflet din ceva ce nu există, așa cum El Însuși spune într-un loc în Ieremia: „Înainte să te fi format în pântece, te-am cunoscut”, și în alt loc: „Eu sunt YHWH, care am întemeiat cerurile și am întemeiat pământul și care formez duhul omului în el” - El va învia și pe toți oamenii creați de El, așa cum mărturisește dumnezeiasca Scriptură că Dumnezeu i-a zis Unuia-Născut Hristos: „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră; și Dumnezeu a creat pe om, după chipul lui Dumnezeu l-a creat: bărbat și femeie i-a creat”. Și preadumnezeiescul și răbdătorul Iov, despre care Scriptura spune: „Scris este că va învia, cu care Domnul îl va înălța”, îi spune lui Dumnezeu: „Nu m-ai muls ca pe lapte și nu m-ai îngroșat ca pe brânza? Cu piele și carne m-ai îmbrăcat și cu oase și tendoane m-ai cusut. Ai pus viață și milă cu mine și cercetarea Ta mi-a păzit duhul. Eu, care am aceste lucruri în mine, știu că pot face totul și nimic nu este imposibil pentru Tine. Și iubitorul de Dumnezeu David spune: „Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit”; și iarăși: „Tu cunoști creația noastră”; și iarăși: „M-ai creat și ai pus mâna Ta peste mine. Minunată este priceperea Ta de la mine: este prea puternică, nu pot să o fac”, și apoi: „Ochii Tăi au văzut ce n-am făcut și în cartea Ta toate vor fi scrise.” Dar Isaia spune și el, rugându-se Lui: „Noi suntem lutul și Tu ești Creatorul nostru”.

Deci, dacă omul este creația Lui, creat de Hristos, atunci, desigur, după moarte va fi înviat de El, fie pentru a fi încoronat pentru fapte bune, fie pentru a fi pedepsit pentru păcate: căci dacă El judecă după adevăr, ca Legiuitor, atunci precum îi pedepsește pe cei răi, așa îi mântuiește pe credincioși și pe sfinții junghiați pentru El făcând bine, făcând pe unii strălucitori ca stelele, iar pe alții strălucitori ca niște lumini, așa cum i-a spus Gavriil lui Daniel.

Așadar, noi toți, credincioșii, ucenicii lui Hristos, credem în făgăduințele Sale; căci Cel ce a făgăduit nu este mincinos, iar fericitul proroc David spune că „YAHWEH este credincios în toate cuvintele Sale și drept în toate lucrările Sale”. Cu adevărat, Cel ce Și-a pregătit un trup din Fecioară, El este Creatorul altor oameni și Cel ce S-a înviat din morți, El va învia și pe toți cei adormiți. Cel ce dintr-un bob scoate din pământ multe roade, Cel ce face ca pomul tăiat să crească într-o ramură tânără, Cel ce a făcut să înflorească toiagul uscat al lui Aaron, El ne va trezi și pe noi în slavă. Cel ce a pus pe picioare sănătos pe paralitic și l-a vindecat pe cel ce avea mâna uscată și a dat mădularul care lipsea

de pe pământ și scuipat celui orb din naștere, El ne va trezi și pe noi. Cel ce a hrănit cinci mii de oameni cu cinci pâini și doi pești, astfel încât au rămas douăsprezece coșuri, a transformat apa în vin și a trimis un stater luat din gura peștelui ca tribut vameșilor, pentru mine, Petru, Acela va învia și pe morți. Toate aceste lucruri mărturisesc despre El, iar ceilalți sunt prorocii. Noi, care am mâncat și am băut împreună cu El, am fost martori oculari ai lucrărilor Sale minunate, ai vieții, ai lucrării, ai cuvântărilor, ai suferințelor, ai morții și ai învierii Sale din morți și, după învierea Sa, am vorbit cu El timp de patruzeci de zile și am primit de la El porunca să propovăduim Evanghelia în toată lumea și să învățăm toate neamurile și să botezăm în moartea Lui, după autoritatea Dumnezeului tuturor, care este Tatăl Său, și cu mărturia Duhului, care este Mângâietorul - vă învățăm despre toate acestea, că după ce ne-a dat aceste porunci, a fost primit în cer sub ochii noștri la Cel ce L-a trimis. Dacă credeți aceasta, veți fi binecuvântați, iar dacă nu credeți, vom fi găsiți nevinovați de necredința voastră și curați de ea.

8. Iar despre mucenici, vă spunem ca ei să fie ținuți de voi cu toată cinstea, așa cum sunt cinstiți de noi fericitul Iacov episcopul și sfântul nostru împreună-slujitor Ștefan. Căci ei sunt binecuvântați de Dumnezeu și cinstiți de oamenii credincioși, curați de orice fărădelege, neînduplecați față de păcat, neschimbați în bunătate, fără îndoială vrednici de laudă. Despre ei a zis și David: „Scumpă este înaintea Domnului moartea credincioșilor Săi”, iar Solomon: „Pomenirea celor drepți este cu laudă”. Despre ei a zis și profetul: „Drepții sunt înălțați”.

9. Dar aceasta se spune despre cei care au suferit cu adevărat martiriul pentru Hristos, și nu despre martirii falși, despre care cuvântul lui Dumnezeu spune: „Numele celui rău se stinge”. Căci „martorul credincios nu minte, ci martorul fals întărește minciuna”. Căci cel care în timpul martiriului nu a murit în mod fals pentru adevăr, acela este un adevărat martir, vrednic de credință prin faptul că, luptând pentru cuvântul evlaviei, l-a întărit cu propriul său sânge.

10. Vă îndemnăm, frați și tovarăși de slujbă, să fugiți de vorbele deșarte, de limbajul murdar, de glume, de beție, de poftă, de efeminare, de impulsurile nestăpânite și de vorbele deșarte, pentru că nici în zilele Domnului, în zilele bucuriei, nu vă îngăduim să spuneți sau să faceți ceva necinstit, căci Scriptura spune într-un loc: „Slujiți lui YHWH cu frică și bucurați-vă de El cu cutremur.” De aceea, bucuriile voastre să fie cu frică și cutremur. Căci un creștin credincios nu ar trebui să scoată din gura sa nici cântece populare, nici un cântec de desfrânare, pentru că în timpul cântării va fi nevoit să-și amintească numele demonice ale idolilor și un duh rău îl va ataca în locul Duhului Sfânt.

11. De asemenea, este interzis să juri pe idoli și să rostești numele lor abominabile cu gura, sau să te închini lor, sau să te temi de ei ca de zei; căci nu

sunt zei, ci fie demoni răi, fie glume. Căci Dumnezeu spune într-un loc despre israeliți: „M-au părăsit și au jurat pe cei ce nu sunt zei”; și iarăși: „Voi lua numele idolilor din gura lor”; și în alt loc: „M-au provocat la mânie din cauza celor ce nu sunt zei, M-au provocat la mânie din cauza idolilor lor.” Același lucru este interzis de Domnul Dumnezeu în toate Scripturile.

12. Dar nu în ceea ce privește idolii nu permit această Scriptură. Atunci când stabilesc legea și cu privire la luminatori, ei ne îndeamnă să nu jurăm pe ei și să nu le slujim; căci spun: „Ca nu cumva, atunci când veți vedea soarele, luna și stelele, să fiți amăgiți și să vă închinați lor”; și în alt loc: „Nu învățați să umblați pe căile popoarelor și nu vă temeți de semnele cerului”. Căci stelele și luminatorii au fost dați oamenilor pentru a le da lumină, și nu pentru ca oamenii să li se închine.

Israeliții, în corupția vieții, s-au închinat creaturii în locul Creatorului și, insultându-L pe Creator și fiind uimiți de creație mai mult decât se cuvenea, uneori, ca în deșert, au făcut un vițel, iar alteori s-au închinat lui Baal-Peor, alteori lui Baal și Tamuz și Astarteei din Sidon și, din nou, lui Moloh și Chemoș, și alteori soarelui, așa cum se spune în Ezechiel, și pe lângă acestea, animale mute, precum egiptenii Apis și țapul med, și zei de argint și aur, ca în Iudeea. Dar YHWH, amenințându-i pentru toate acestea, a spus prin profet: „Este puțin lucru pentru casa lui Iuda să facă aceste urâciuni pe care le-au săvârșit, pentru că au umplut țara de nelegiuiri, ca să Mă mânie? Și iată, întind o viță până la nările Mele. Și voi face cu mânie; ochiul Meu nu va cruța și nici nu voi avea milă; și vor striga în urechile Mele cu glas tare, dar Eu nu-i voi auzi.

Vedeți, iubiților, ce spune Domnul împotriva celor care se închină la idoli și la soare și la lună. De aceea, este necesar ca omul lui Dumnezeu, ca și creștin, să nu jure pe soare, nici pe lună, nici pe stele, nici pe cer, nici pe pământ, nici pe vreunul dintre elemente, mici sau mari. Dacă Învățătorul ne-a poruncit să nu jurăm pe Dumnezeul cel adevărat, pentru ca cuvântul nostru să fie mai sigur decât jurământul, nici pe cerul însuși (căci aceasta este impietatea elenă), nici pe Ierusalim, nici pe sanctuarul lui Dumnezeu, nici pe altar și pe dar, nici pe aurul templului, nici pe capetele noastre (căci acesta este obiceiul evreilor corupți și de aceea este interzis), ci a poruncit credincioșilor să spună: „Da, da” și: „Nu, nu, și orice este mai mult decât acestea, este de la cel rău”, atunci cu cât mai vinovați sunt cei care jură pe ceea ce este numit fals și consideră ceea ce este imaginar ca fiind adevărat, pe care, pentru răutatea lor, Dumnezeu i-a lăsat pradă nebuniei de a face ceea ce nu este drept!

13. Păziți zilele sfinte, fraților, și mai ales ziua Nașterii Domnului, prăznuind-o în ziua a douăzeci și cincea a lunii a noua.

După aceea, să vă fie foarte onorata ziua arătării, în care Domnul ne-a arătat Dumnezeirea Sa, și să o sărbătoriți în ziua a șasea a lunii a zecea.

După aceste zile, să țineți postul Postului Mare, care cuprinde pomenirea vieții și a legiuitorului Domnului, și să faceți acest post înainte de postul Paștelui, începându-l în a doua zi și terminându-l vineri.

După aceste zile, după ce ați postit, începeți săptămâna sfântă a Paștelui, postind în ea cu frică și cutremur, rugându-vă în aceste zile pentru cei care pier.

14. Căci au sfătuit împotriva Domnului în a doua zi după Sabat, în prima lună, care se cheamă Xantica, iar în a treia zi după Sabat au ținut sfat și în a patra au hotărât să-L ridice pe cruce. Știa și Iuda, care fusese de mult corupt, dar apoi fusese rănit de iubirea de argint chiar de diavolul. Mai înainte pusese ochii pe vistieria și fura ce era al săracilor. Dar Domnul, în îndelunga Sa răbdare, nu L-a lepădat. Dimpotrivă, chiar și când mâncam cu El, El, voind atât să-L facă curat, cât și să ne arate prestiința Lui, a zis: „Adevărat, adevărat vă spun că unul dintre voi Mă va trăda.” Fiecare dintre noi a zis: „Sunt eu oare?” Și Domnul a tăcut, dar eu, unul dintre cei doisprezece, iubit de El mai mult decât ceilalți și rezemându-mă de sânul Lui, m-am ridicat și L-am rugat să ne spună cine era cel care avea să-L vândă. Bunul Dumnezeu nu ne-a spus nici atunci numele Lui, ci ne-a arătat două semne ale trădătorului, unul ca acesta: „cel care întinde împreună cu Mine în farfurie” și celălalt ca acesta: „cel căruia îi voi întinde bucățica”. Chiar și când Iuda a întrebat: „Sunt eu oare, Rabi?”, Domnul nu a spus: „Da”, ci: „Tu ai spus” și, vrând să-l înspăimânte prin aceasta, a zis: „Vai de omul acela prin care este vândut Fiul Omului! Mai bine ar fi fost ca omul acela să nu se fi născut”. Iuda, auzind aceasta, s-a dus și le-a zis preoților: „Ce vreți să-mi dați? Vi-L voi da în mâini.” Ei I-au oferit treizeci de arginți. Și s-a împlinit Scriptura care zice: „Au luat cei treizeci de arginți, prețul Celui ce fusese prețuit dintre copiii lui Israel, și i-au dat pentru Țarina olarului.”

În a cincea zi, pe când mâncam Paștele cu Domnul, Iuda, întinzându-și mâna în farfurie, luând pâine și ieșind noaptea, ne-a zis Domnul: „A venit ceasul când veți fi risipiți și Mă veți lăsa singur”. Și, după ce fiecare dintre voi a promis că nu-L va părăsi, iar eu, Petru, am făgăduit să mor cu El, El a zis: „Adevărat vă spun că, înainte să cânte cocoșul, te vei lepăda de trei ori că nu Mă cunoști”.

Și după ce ne-a încredințat tainele prețioase ale trupului și sângelui Său, pe când Iuda nu era cu noi, S-a dus la Muntele Măslinilor, lângă pârâul Chedron, unde era o grădină. Și noi eram cu El și, după obiceiul nostru, am cântat. Dar El, nedepărtând-se de noi, S-a rugat Tatălui, zicând: „Tată, depărtează paharul acesta de la Mine! Totuși, facă-se nu voia Mea, ci a Ta!” Și după ce a făcut

aceasta a treia oară, când noi am adormit de întristare, a venit la noi și a zis: „S-a apropiat ceasul și Fiul omului este dat în mâinile păcătoșilor.”

Și iată că vine Iuda și cu el o mulțime de oameni răi, și le dă un semn de trădare - o sărutare trădătoare, iar ei, înțelegând semnul convenit, L-au apucat pe Domnul și, după ce L-au legat, L-au dus în casa marelui preot Caiafa, unde adesea se aduna nu poporul, ci mulțimea, și nu bătrânii sfinți, ci o oaste de oameni fără de lege și o oaste trădătoare de oameni răi. Făcând multe lucruri împotriva Lui aici, nu au omis nicio formă de batjocură - L-au scuipat, L-au batjocorit, L-au bătut, L-au pălmuit, L-au ocărat, L-au ispitit, L-au cerut, în loc de profeții, ghicind, L-au numit prefăcut, blasfemiator, criminal al Legii lui Moise, distrugător al Templului, distrugător de jertfe, dușman al romanilor, adversar al Cezarului. După ce L-au tratat astfel cu insolență până târziu în dimineață, boii și câinii L-au dus la Ana, socrul lui Caiafa, și acolo, făcând același lucru cu El, când era ziua săptămânii, L-au predat guvernatorului roman Pilat, acuzându-L de multe și grave crime, dintre care nu au putut dovedi niciuna. Pentru care guvernatorul a zis indignat: „Nu găsesc nicio vină împotriva Lui.” Dar ei, aducând doi martori mincinoși, au vrut să-L calomnieze pe Domnul și, când aceștia s-au dovedit a fi dezacordați, au transformat lucrul într-o insultă la adresa autorității supreme, zicând: „Acest om se numește rege și oprește plata birurilor Cezarului!” Și au devenit atât acuzatori, cât și martori, judecători și autorități ale sentinței, zicând: „Răstignește-L, răstignește-L, ca să se împlinească ce a fost scris despre El în profeți: „Martori mincinoși s-au adunat împotriva Mea și nelegiuirea s-a mințit singură”; și iarăși: „O mulțime de câini M-a înconjurat, o ceată de răi M-a înconjurat”; și în alt loc: „Moștenirea Mea Mi-a ajuns ca un leu în pădure, care a răcnit împotriva Mea.”

Pilat, deci, necinstindu-și autoritatea prin timiditate, s-a convins pe sine de răutate, slujind gloatei și nu omului drept, iar Cel despre care mărturisise că este nevinovat, l-a predat ca vinovat pedepsei crucii, deși legile romanilor poruncesc că nimeni nu trebuie omorât fără condamnare. Și călăii, luându-L pe Domnul slavei, L-au pironit pe lemn, răstignindu-L în ceasul al șaselea și primind sentința cu privire la El în ceasul al treilea. Apoi I-au dat să bea oțet amestecat cu fiere, apoi au împărțit hainele Lui prin sorți, apoi au răstignit împreună cu El doi făcători răi de o parte și de alta, ca să se împlinească ceea ce este scris: „Mi-au dat fiere de mâncare și, când mi-a fost sete, Mi-au dat oțet să beau”; și iarăși: „Mi-au împărțit hainele între ei și pentru haina Mea au tras la sorți”; și în alt loc: „Și a fost numărat cu cei răi”. După aceea, s-a făcut întuneric timp de trei ore, de la ceasul al șaselea până la al nouălea, iar spre seară s-a luminat din nou, după cum este scris: „Și nu era zi, nici noapte, și seara avea să se lumineze.” Toate acestea au fost văzute de răufăcătorii răstigniți împreună cu El, dintre care unul a blasfemiat, ca și cum Hristos nu s-ar fi putut abține din cauza slăbiciunii Sale, iar altul l-a mustrat pe blasfemiat pentru ignoranța sa și, întorcându-se către Domnul, ca și

cum ar fi fost luminat de El și știind Cine era Cel ce suferea, L-a rugat să-și amintească mai târziu de el în împărăție. Domnul, după ce i-a acordat îndată iertare și uitare a trecutului, l-a condus în rai pentru a se bucura de binecuvântări tainice. Pe la ceasul al nouălea, Hristos, strigând, a zis Tatălui: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?” și, după puțin timp, a strigat cu glas tare: „Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac” și, adăugând: „În mâinile Tale Îmi încredințez duhul”, Și-a dat duhul.

Și L-au îngropat înainte de apusul soarelui într-un mormânt nou. Și în zorii zilei de după Sabat, înviind din morți, El a împlinit ceea ce ne prezisese înainte de patima Sa, spunând că Fiul Omului trebuie să rămână „în inima pământului trei zile și trei nopți”. După învierea Sa din morți, El S-a arătat mai întâi Mariei Magdalena și Mariei, mama lui Iacov, apoi lui Cleopa pe drum și după aceea nouă, ucenicilor Săi, care fugiseră de frica iudeilor și întrebau în ascuns despre El. Dar toate acestea sunt scrise în Evanghelie.

15. El Însuși ne-a poruncit să postim aceste șase zile din cauza răutății și fărădelegii iudeilor, poruncindu-ne să-i jelim și să plângem pentru nimicirea lor; căci El Însuși a vărsat lacrimi pentru ei, care n-au cunoscut vremea pedepsei lor.

Miercurea și vinerea ne-a poruncit să postim, în prima zi pentru că atunci a fost trădat, iar în aceasta pentru că atunci a pătimit; și ne-a poruncit să rupem postul în ziua a șaptea, când cântă cocoșul, iar chiar sâmbăta ne-a poruncit să postim, nu pentru că trebuie să postim sâmbăta când creația este terminată, ci pentru că trebuie să postim doar în acea sâmbătă în care Creatorul era încă sub pământ. Căci evreii L-au prins pe Domnul chiar la sărbătoarea lor, pentru ca să se împlinească cuvântul care spune: „Și-au pus semnele în mijlocul sărbătorii lor și nu le-au cunoscut”. De aceea, trebuie să-i jelim, pentru că nu L-au crezut pe Domnul când a venit, ci au respins învățătura Lui, recunoscându-se nevrednici de mântuire.

Dar voi, care odinioară nu erați un popor, dar acum sunteți un popor sfânt, eliberați de înșelăciunea idolilor, de ignoranță, de răutate, cărora odinioară nu li s-a arătat milă, dar acum vi se arată milă pentru ascultarea inimii voastre, sunteți binecuvântați. Căci voua, care sunteți dintre neamuri, care odinioară nu erați iubiți, dar acum sunteți iubiți, popor rânduit să-L dobândiți pe Dumnezeu pentru vestirea virtuților Sale, despre care Mântuitorul a zis: „Am fost găsit de cei ce nu Mă căutau, M-am descoperit celor ce nu întrebau de Mine, am zis: iată-Mă, unui popor care nu chema Numele Meu” - vouă vi se deschid porțile vieții. Căci El v-a căutat când voi nu-L căutați, dar voi, crezând în El, ați ascultat de chemarea Lui, ați părăsit nebunia politeismului și ați recurs la adevărata domnie unipersonală a Dumnezeului Atotputernic, prin Iisus Hristos, devenind plinătatea numărului celor mântuiți, de zece mii de ori zece mii și mii de mii, după cum este scris în David.

Dumnezeu îi spune Israelului infidel: „Mi-am întins mâinile toată ziua către un popor neascultător și răzvrătit, care n-a umblat pe calea cea bună, ci a urmat păcatele lui, un popor care M-a batjocorit în față.”

16. Vedeți cum L-a întristat poporul lui Israel pe Domnul necrezând în El; de aceea El spune: „Au întristat pe Duhul Sfânt și El le-a devenit vrăjmaș.” O asemenea orbire venise asupra acelui popor, prin răutatea lor, încât atunci când l-au văzut pe Isus, nu au crezut că El era Hristosul lui Dumnezeu, născut din El mai întâi, Fiul singur născut, Cuvântul Dumnezeu. Nu L-au cunoscut, prin necredință, nici din lucrările Sale, nici din profețiile scrise despre El. Căci El se va naște dintr-o Fecioară, oamenii citiseră despre aceasta: „Iată, Fecioara va rămâne însărcinată în pântecele ei și va naște un fiu, și-I vor pune numele Emanuel. Căci ni s-a născut un Copil, un Fiu, și ni s-a dat. slujba Lui este pe umărul Lui. Și numele Lui este: Îngerul Sfatului cel Mare, Minunat, Sfatuitor, Dumnezeu Tare, Stăpânitor, Prinț al Păcii, Tatăl veacului viitor.” Și că nu-L va crede din cauza unei răutăți excesive, Domnul spune despre aceasta: „Cine a crezut vestea noastră și cui i s-a descoperit brațul lui YHWH?”; și iarăși: „Veți auzi cu auzul, dar nu veți înțelege; veți privi cu privirea, dar nu veți pricepe, căci inima acestui popor s-a îngrășat.”

De aceea, acest popor și-a pierdut priceperea, pentru că a văzut și n-a văzut, a auzit și n-a auzit. Dar vouă, celor dintre neamuri, Împărăția vi s-a dat, pentru că voi, care nu L-ați cunoscut pe Dumnezeu, L-ați cunoscut prin propovăduirea credinței; ba mai mult, ați fost cunoscuți de El, prin Isus, Mântuitorul și Răscumpărătorul celor ce se încred în El. Căci, după ce v-ați schimbat felul de viață de odinioară, plin de osteneală, ați lepădat idolii fără suflet și i-ați disprețuit pe demonii care locuiesc în întuneric, ați fugit la Lumina adevărată și, prin El, L-ați cunoscut pe singurul Dumnezeu și Tatăl adevărat, v-ați arătat moștenitori ai Împărăției Lui. Așadar, fiind botezați în moartea Domnului și în învierea Lui, ca niște prunci nou-născuți, să nu mai păcătuiți, pentru că nu sunteți ai voștri, ci ai Celui ce v-a răscumpărat cu sângele Lui.

Referitor la vechiul Israel, Domnul a spus, din cauza necredinței lor, că „Împărăția lui Dumnezeu va fi luată de la ei și dată unui neam care va aduce roadele ei”. Este clar că, după ce v-a dat împărăția vouă, care odinioară erați departe de El, El primește de la voi roadele bunătății. Voi ați fost odată trimiși în vie și nu ați ascultat, dar israeliții au ascultat; dar voi, pocăindu-vă de disputa voastră, lucrați acum în vie, dar ei, primind contractele lor cu nemulțumire, nu numai că au lăsat via necultivată, dar i-au ucis și pe supraveghetorii viei Domnului, unul cu pietre, pe altul cu sabia, pe unul l-au tăiat în bucăți, iar pe altul înăuntru, în sanctuar, l-au ucis între templu și altar, și în cele din urmă l-au ucis pe Însuși Moștenitorul, ducându-L afară dincolo de vie: și L-au respins ca pe o piatră nefolositoare, dar voi L-ați primit ca piatră de temelie, de aceea El spune

despre voi: „Neamuri pe care nu le-am cunoscut Mi-au slujit; cu auzul urechii M-au ascultat”.

17. Voi, deci, fraților, răscumpărați prin sângele lui Hristos, trebuie să prăznuiți zilele Paștelui cu exactitate și cu toată sârguința după echinocțiu, pentru ca pomenirea unei singure suferințe să nu se facă de două ori pe an, ci Cel ce a murit o singură dată să fie pomenit o dată pe an, fără să se mai păzească de acum înainte, pentru a se prăznui cu iudeii; căci acum nu avem părtășie cu ei, pentru că ei greșesc chiar și în socoteala timpului, socotind-o corectă, ca și cum s-ar fi rătăcit și s-ar fi îndepărtat de adevăr în toate privințele.

Voi însă observați cu precizie revenirea echinocțiului de primăvară, care are loc în ziua a douăzeci și doua a lunii a douăsprezecea a lui Distra, notând până la luna a douăzeci și una, astfel încât ziua a paisprezecea a lunii să nu cadă în nicio altă săptămână și, ca nu cumva, din ignoranță, să sărbătorim Paștele de două ori pe an sau să nu sărbătorim ziua Învierii Domnului nostru Isus în altă zi decât ziua lui YHWH.

18. În zilele de Paște, începând din a doua zi, până vineri și sâmbătă, șase zile, mâncând numai pâine, sare și legume și bând apă; dar abțineți-vă de la vin și carne în aceste zile, căci acestea sunt zile de doliu, nu de sărbătoare. Vineri și sâmbătă, postiți complet, cine poate, fără să mănânce nimic până când cântă cocoșul noaptea; iar dacă cineva nu poate posti două zile la rând, să țină măcar Sabatul.

Căci Domnul vorbește despre Sine într-un loc astfel: „Când va fi luat mirele de la ei, atunci vor posti în zilele acelea”, iar El a fost luat de la noi de către iudeii cu nume fals în acele zile și a fost pironit pe cruce și socotit alături de cei fără de lege.

19. De aceea vă îndemnăm să postiți în zilele acelea până seara, așa cum am postit și noi când a fost luat de la noi. Iar în celelalte zile, până vineri, fiecare să mănânce la ceasul al nouălea, sau seara, sau după cum poate cineva. Iar în ziua de Sabat, postiți până cântă cocoșul, iar în zorii zilei de după Sabat, care este ziua Domnului, încetați postul. De seară până cântă cocoșul, vegheați și adunați în biserică, petreceți noaptea în priveghi, rugăciuni și cereri către Dumnezeu, citind înainte de cântarea cocoșului Legea, Prorocii, Psalmii și botezându-vă catehumenii. Și după ce ați citit Evanghelia cu frică și cutremur și ați pus înaintea poporului un discurs despre lucrurile privitoare la mântuire, încetați să vă plângeți și rugați-vă lui Dumnezeu ca Israel să se întoarcă și să primească un loc de pocăință și iertare a fărădelegii.

Căci judecătorul străin s-a spălat pe mâini și a zis: „Sunt nevinovat de sângele acestui Om Drept, vedeți!” Dar Israel a strigat: „Sângele Lui să fie asupra noastră și asupra copiilor noștri!” Și când Pilat a zis: „Să răstignesc pe împăratul vostru?”, ei au strigat: „N-avem alt împărat decât pe Cezar.” Și iarăși au strigat: „Răstignește-L, răstignește-L; căci oricine se face împărat este potrivnic al Cezarului; și dacă-L lași să plece, nu ești prieten al Cezarului.” Atunci Pilat, guvernatorul, și împăratul Irod au poruncit ca El să fie răstignit. Și s-a împlinit cuvântul lui Dumnezeu, care zice: „De ce se turbură neamurile și de ce învață norodul lucruri deșarte? Împărații pământului s-au ridicat și conducătorii s-au adunat împotriva lui YHWH și împotriva lui Mesia” și L-au respins pe Preaiubitul ca pe „un cadavru urâcios”.

Întrucât a fost răstignit vineri și a înviat în zorii zilei lui YHWH, s-a împlinit Scriptura care zice: „Scoală-te, Dumnezeule, judecă pământul, căci Tu vei moșteni printre toate neamurile”; și iarăși: „Eu voi învia, zice YHWH; Mă voi pune pentru mântuire”; și: „Dar Tu, YHWH, ai milă de mine și mă ridică, și Eu le voi răsplăti.” De aceea și voi, fiindcă Domnul a înviat, aduceți jertfa voastră, pe care El a hotărât-o pentru voi prin noi, zicând: Faceți aceasta spre pomenirea Mea și, în sfârșit, renunțați la post, bucurându-vă și sărbătorind, pentru că arvuna învierii noastre, Iisus Hristos, a înviat din morți. Care vă va fi ca lege veșnică, până la sfârșitul veacului, până va veni Domnul, căci pentru evrei Domnul este încă mort, dar pentru creștini a înviat - pentru aceia din cauza necredinței, dar pentru aceștia - din cauza încrederii neîndoielnice că nădejdea în El este viață nemuritoare și veșnică.

Și după opt zile, să ne fie iarăși nouă această a opta zi o sărbătoare cinstită, în care Domnul m-a asigurat pe mine, Toma, care nu credeam în învierea Lui, arătându-mi rănile cuielor și rana de la suliță în coasta mea.

Și din nou, după ce au numărat patruzeci de zile de la prima zi a lui YHWH, în a cincea zi de la ziua lui YHWH să sărbătorim sărbătoarea înălțării Domnului, în care, după ce a împlinit întreaga dispensație și decret, S-a înălțat la Dumnezeu și Tatăl care L-a trimis și a șezut la dreapta puterii și așteaptă până când vrăjmașii Săi vor fi puși sub picioarele Lui. El va veni la sfârșitul veacului cu putere și multă slavă ca să judece pe cei vii și pe cei morți și să răsplătească fiecăruia după faptele sale. Atunci vor privi la Fiul iubit al lui Dumnezeu, pe care L-au străpuns, și când vor ști, se vor jeli pe ei înșiși, fiecare trib separat și soțiile lor separat.

20. Și acum, în ziua a zecea a lunii Gorpya, evreii, adunându-se, au citit Plângerile lui Ieremia, unde se spune: „Duhul dinaintea feței noastre, Mesia YHWH, a fost dus în gropile lor”, și Baruh, în care este scris: „Acesta este Dumnezeul nostru, nimeni altul nu se poate compara cu El; El a inventat orice cale a înțelepciunii și a dat-o lui Iacov, robului Său, și lui Israel, iubitul Său; apoi

S-a arătat pe pământ și a locuit printre oameni”, iar în timpul lecturii ei gem și, așa cum își imaginează ei înșiși, jelesc devastarea cauzată de Nebucadnețar, dar, de fapt, încep inconștient jalea care urmează să li se apropie.

Și la zece zile după înălțare, adică în a cincizecea zi de la prima zi a lui YHWH, să vă fie o mare sărbătoare; căci în ziua aceea, la al treilea ceas, Domnul Isus a trimis peste noi darul Duhului Sfânt și am fost umpluți de puterea Lui și am vorbit în limbi noi, așa cum ne-a dat El, și am propovăduit atât evreilor, cât și neamurilor că El este Mesia lui Dumnezeu, numit de El să fie Judecătorul celor vii și al celor morți. Despre El Moise a mărturisit, zicând: „YHWH a primit foc de la YHWH și l-a turnat ca ploaie”. Pe El Iacov l-a văzut ca pe un om și a zis: „L-am văzut pe Dumnezeu față în față și sufletul meu este mântuit”. Primindu-L ca pe un străin, Avraam L-a mărturisit ca Judecătorul și Domnul său. Pe El Moise l-a văzut în rug. Despre El a spus în Deuteronom: „Domnul Dumnezeu vă va ridica din mijlocul fraților voștri un prooroc ca mine; ascultați-L în tot ce vă va spune; și orice suflet care nu va asculta de prooroc acela va fi nimicit din mijlocul poporului său.” Iosua L-a văzut ca fiind comandantul oștirii înarmate a Domnului, ajutând Israelul în asediul Ierihonului și I s-a închinat, căzând cu fața la pământ, ca un rob al stăpânului său. El, privind pe Unsul lui Dumnezeu, a fost numit de Samuel pe preoți și regi unși. El, văzându-L, a cântat David un cântec despre El, zicând: „Un cântec despre Cel Preaiubit”, și adăugând despre persoana Lui, a zis: „Încinge-Ți sabia la coapsă, Tu, Puternicule, cu bunătatea și frumusețea Ta și îndelungează-te și grăbește-te și domnește de dragul adevărului, blândeții și dreptății; și dreapta Ta te va călăuzi minunat. Săgețile Tale sunt ascuțite, Tu, Puternicule: neamurile de sub tine vor cădea în inima dușmanilor împăratului. De aceea, Dumnezeu, Dumnezeul tău, te-a uns cu untdelemnul bucuriei mai presus de tovarășii tăi. Despre El a vorbit și Solomon în numele Lui: „DOMNUL m-a creat ca începutul căilor Sale în lucrările Sale; înainte de lumi m-a întemeiat, la început, înainte de a face pământul, înainte ca munții să fie așezați, dar înainte de toate dealurile m-a scos la iveală”; și iarăși: „Înțelepciunea și-a zidit casa”. Despre El a vorbit și Isaia: „O toiag va ieși din rădăcina lui Iese și o floare va ieși din rădăcinile Lui”. „Și rădăcina lui Iese se va ridica ca să stăpânească peste neamuri: în el se vor încrede neamurile”; și Zaharia: „Iată, Împăratul tău vine, drept și mântuitor, blând și călare pe un măgar și pe un armăsar, mânzul unui jug.” Daniel Îl numește Fiul Omului, mergând la Tatăl și primind de la El toată judecata și cinstea, și Piatra dezlipită din munte, fără mâini, a crescut într-un munte mare și a umplut tot pământul, zdrobind pluralitatea guvernărilor diferitelor popoare și închinarea la mulți zei, propovăduind pe Unicul Dumnezeu și alegând singura guvernare a romanilor. Despre El a vorbit și Ieremia, prorocind: „duhul care era înaintea feței noastre, Mesia YHWH, a fost dus în gropile lor, despre care am zis: la umbra Lui vom locui printre neamuri.” Dar Ezechiel și ceilalți profeți de pretutindeni spun că El este Mesia, YHWH, Împărat, Judecător, Legiuitor, Înger al Tatălui, Dumnezeul Unul Născut. Acesta este Cel pe care vi-L

propovăduim și vi-l vestim, Dumnezeu Cuvântul, Creatorul tuturor lucrurilor. În El, crezând, Veți trăi, dar dacă nu credeți, veți fi pedepsiți. Căci „oricine nu crede în Fiul nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el”.

După ce ați sărbătorit Rusaliile, sărbătoriți o săptămână; iar după aceea, postiți o săptămână. Căci este drept să vă bucurați și de darul lui Dumnezeu și să postiți după odihnă. Căci atât Moise, cât și Ilie au postit patruzeci de zile, iar Daniel n-a mâncat pâine bună trei săptămâni și n-a luat carne, nici vin în gură. Și fericita Ana, întrebând de Samuel, a zis: „N-am băut vin, nici băutură tare, ci mi-am vărsat inima înaintea Domnului.” Și ninivitenii, după ce au postit trei zile și trei nopți, au scăpat de mânia amenințătoare. Prin post, Estera, Mardoheu și Iudita au scăpat de răzvrătirea ticăloșilor Olofern și Haman. Și David zice: „Genunchii mi slăbesc de post și trupul mi s-a schimbat din cauza untdelemnului.” Și tu, când postești, cere de la Dumnezeu ceea ce ceri.

După această săptămână de post, vă poruncim să postiți în fiecare miercuri și vineri, iar restul postului să dați săracilor.

Dar în fiecare Sabat, afară de unul, și în fiecare zi a Domnului, adunați-vă și bucurați-vă; căci cine postește în ziua Domnului, ca în ziua învierii, sau jelește la Rusalii, sau în general în ziua sărbătorii Domnului, va fi vinovat de păcat. Căci în aceste zile este cuviincios să ne bucurăm și nu să ne tânguim.

Cartea a șasea

1. Mai presus de toate, păziți-vă, episcopi, de ereziile cumplite, periculoase și fărădelegi. Fugiți de ele ca de un foc care arde pe cei ce se apropie de el. Fugiți și de schisme. Căci este nelegiuit să înclini mintea spre ereziile nelegiuite; este, de asemenea, nelegiuit să te desparți de cei de același cuget din poftă de putere.

Chiar și în vremurile străvechi, unii care au îndrăznit să încerce acest lucru nu au scăpat de pedeapsă. Astfel, Datan și Abiram, care s-au răzvrătit împotriva lui Moise, au fost înghițiți de pământ. Așadar, Core și cele două sute cincizeci de tovarăși ai săi, care s-au răzvrătit împotriva lui Aaron, au devenit hrană pentru foc. Așadar, Miriam, care l-a mustrat pe Moise, spunând: „Moise a luat de soție o femeie etiopiană”, a fost alungată din tabără timp de șapte zile. Mai mult, Azaria sau Ozia, regele lui Iuda, care a încălcat preoția și a vrut să ardă tămâie, ceea ce nu ar fi trebuit să facă, când marele preot Azaria și optzeci de preoți i-au interzis să facă acest lucru și el nu a ascultat, a fost lovit de lepră pe frunte și a ieșit în grabă, pentru că YHWH îl mustrase.

2. Să observăm, așadar, iubiților, ce glorie există în răzvrătiți și care este sentința împotriva lor. Dacă cel care se ridică împotriva împăraților este vrednic de

pedeapsă, chiar dacă este fiu, chiar dacă este prieten, cu cât mai mult este vrednic de pedeapsă cel care se ridică împotriva preoților? Căci cu cât preoția împărăției este mai înaltă, ca luptă pentru suflet, cu atât mai aspru va fi pedepsit cel care îndrăznește să i se împotrivească decât împărăția. Și nici una, nici cealaltă nu vor rămâne nepedepsite.

Astfel, nici Abesalom și Abed-Adan, nici Core și Datan nu au rămas nepedepsiți, când au intrat în rivalitate, primul cu David în legătură cu împărăția, iar cel de-al doilea cu Moise în legătură cu întâietatea, iar Abesalom l-a batjocorit pe David, tatăl său, ca pe un judecător nedrept, spunându-le fiecăruia: „Cuvintele tale sunt bune, dar nu este nimeni care să te asculte sau să te îndreptățească; de-aș fi făcut eu conducător”, iar Abed-Adan: „N-am parte în David, nici parte în fiul lui Iese”: în mod clar, că nu puteau sta sub conducerea lui David, despre care Dumnezeu a spus: „Am găsit un om după inima mea, pe David, fiul lui Iese, care îmi va împlini toate dorințele”, iar Datan, Abiram și corehiții i-au zis lui Moise: „Este puțin lucru că ne-ai scos din țara Egiptului, o țară în care curge lapte și miere? De ce ne-ai orbit și ochii? Și încă domnești peste noi?” Și au adunat o mare adunare împotriva lui, iar coreenii au zis: „A vorbit Dumnezeu numai lui Moise?” De ce i-a dat marea preoție numai lui Aaron? „Nu este sfântă toată adunarea Domnului? De ce numai Aaron domnește ca preot?” Dar altcineva vorbise înaintea lor: „Cine te-a pus conducător și judecător peste noi?”

3. Și s-au ridicat împotriva lui Moise, slujitorul lui Dumnezeu, cel mai blând dintre toți și cel mai credincios, și dezonorat, cel mai nerecunoscător, un om atât de mare, un legiuitor, un păzitor, un mare preot și un rege, o taină a lucrărilor divine, care, asemenea Creatorului, a revelat activitatea Creatorului, cel mai blând, deloc arogant, răbdător, cel mai uman, care prin dreptatea sa i-a izbăvit de multe pericole și i-a eliberat de felurite morți, care a săvârșit pentru popor atâtea semne și minuni divine, care a săvârșit atâtea fapte glorioase și minunate spre beneficiul lor: a adus zece plăgi asupra egiptenilor, a despărțit marea Suf și a pus apele la dreapta și la stânga ca un zid și a condus poporul prin mare ca printr-un deșert uscat și l-a scufundat pe Faraon și pe egipteni și pe toți cei care erau cu ei, care a îndulcit un izvor pentru popor cu un copac și a scos apă dintr-o stâncă solidă pentru cel însetat, a dat mană din cer și carne din aer, care i-a adus un stâlp de foc pentru lumină și călăuzire noaptea și un stâlp de nor pentru umbră de căldura soarelui din timpul zilei, care i-a dat Legea lui Dumnezeu, scrisă pe table de piatră prin gură și mâini și în scrierea lui Dumnezeu, numărul perfect al celor zece porunci, cu care Dumnezeu a conversat față în față, așa cum vorbește cineva cu prietenul său, și despre care El a spus: „Nu s-a ridicat un profet ca Moise”. Acesta este cel împotriva căruia s-au ridicat coreenii și rubenii și au aruncat cu pietre asupra lui Moise când s-a rugat și a spus: „Nu lua aminte la jertfa lor”! Dar slava lui Dumnezeu care s-a arătat i-a aruncat pe unii în pământ și i-a ars pe alții cu foc, și astfel pământul, deschizându-și gura, i-a înghițit pe

conducătorii erorii schismatice, care au spus: „Să ne punem un conducător”, și corturile și proprietățile lor, și s-au coborât de vii în lumea de dincolo, dar Dumnezeu i-a nimicit pe coreeni cu foc.

4. Dacă Dumnezeu a pedepsit imediat pe cei care au provocat schismă din sete de putere, cu cât mai mult îi va pedepsi pe cei care conduc erezii impie? Nu va aduce El cea mai aspră pedeapsă asupra celor care blasfemiază providența sau creația Sa?

Voi însă, fraților, care ați fost învățați de Scriptură, luați seama să nu provocați dezbinări, fie în gândurile voastre, fie în unitatea voastră; căci cei ce înțelepciunea fărădelegii se fac străjeri ai pieirii pentru neamuri. Tot așa și voi, omule, nu vă apropiați de cei ce învață învățături împotriva voinței lui Dumnezeu și nu vă luați părtași la nelegiuirea lor. Căci Dumnezeu zice: „Despărțiți-vă de oamenii acestora, ca să nu pieriți împreună cu ei!” Și iarăși: „Ieșiți din mijlocul lor și despărțiți-vă de ei”, zice Domnul, „și nu vă atingeți de ce este necurat, și Eu vă voi primi.”

5. Cu adevărat trebuie să fugim de cei ce hulesc pe Dumnezeu. Căci, în timp ce majoritatea celor răi suferă din cauza necunoașterii lui Dumnezeu, aceștia sunt afectați de răutate, ca luptători împotriva lui Dumnezeu; căci din răutatea ereticilor, așa cum spune profetul Ieremia, „stricăciunea s-a răspândit pe tot pământul”.

Domnul Dumnezeu a respins deja sinagoga cea rea și a lepădat casa, așa cum spune Ieremia într-un loc: „Mi-am părăsit casa, mi-am părăsit moștenirea”; și din nou Isaia: „Îmi voi părăsi via și nu va mai fi tăiată, nici săpată, și spinii vor crește în ea ca într-o poiană și voi porunci norilor să nu toarne ploaie peste ea”. Și-a lăsat poporul „ca o colibă într-o vie, ca o chioșcă într-o grădină de zarzavat și ca o cetate protejată” și, după ce a luat de la ei Duhul Sfânt și ploaia profetică, Și-a umplut Biserica cu har spiritual, ca râul Egiptului în zile noi și a înălțat-o ca o casă pe un munte sau ca un munte foarte înalt, ca un munte deluros și un munte roditor, „pe care Dumnezeu a binevoit să locuiască și pe care YHWH va locui pentru totdeauna”, așa cum spune Ieremia: „un tron înălțat al slavei este locul sfințirii noastre”; Și Isaia spune: „În zilele din urmă, muntele lui YHWH și casa lui Dumnezeu se vor descoperi pe vârful munților și vor fi înălțați deasupra dealurilor.”

Dumnezeu, spunem noi, Și-a părăsit poporul și a lăsat templul gol, după ce a rupt perdeaua templului și după ce a luat de la popor Duhul Sfânt, căci „iată”, spune El, „casa voastră vă este lăsată pustie”, El v-a dat har duhovnicesc vouă, cei dintre neamuri, așa cum spune prin Ioel: „Și se va întâmpla după acestea, zice Dumnezeu, că voi turna Duhul Meu peste orice făptură și fiii voștri vor

prooroci, fiicele voastre vor avea vedenii și bătrânii voștri vor visa vise”, căci, după ce a luat de la poporul evreu toată puterea și eficacitatea cuvântului și o anumită cercetare, Dumnezeu le-a transferat vouă, cei dintre neamuri. De aceea, diavolul, pizmuind sfânta Biserică a lui Dumnezeu, s-a năpustit asupra voastră și a adus printre voi nenorociri, prigoane, tulburări, hule, schisme, erezii. El a supus acel popor prin uciderea lui Hristos și pe voi, cei care ați părăsit desșartea Lui, vă ispitește în felurite moduri, în mod diferit, așa cum a făcut cu fericitul Iov. El s-a împotrivit puțin marelui mare preot Isus, fiul lui Iosedec, și ne-a cerut adesea să divorțăm de el, pentru ca credința noastră să piardă; dar Domnul și Învățătorul nostru, după ce l-a pus la încercare, i-a zis: „Domnul să te mustre, diavole, și DOMNUL să te mustre, care a ales Ierusalimul! Nu este el un tăciune smuls din foc?” Cel care le-a zis atunci celor care stăteau înaintea marelui preot: „Scoate-i hainele murdare” și a adăugat: „Iată, ți-am luat nelegiuirile”, va spune acum, așa cum a spus odată în adunarea noastră: „M-am rugat ca credința ta să nu piardă”.

6. Așadar, și națiunea iudaică a avut erezii rele. Din ea au provenit saducheii, care nu mărturisesc învierea morților, și fariseii, care atribuie faptele păcătoșilor întâmplării și sorții, și mausoteiștii, care neagă providența, spunând că ceea ce există s-a format din mișcare întâmplătoare și distrug nemurirea sufletului, și imerobaptiștii, care sunt botezați în fiecare zi și fără aceasta nu mănâncă, nici măcar nu folosesc paturi și farfurii, sau cești, pahare și scaune, decât dacă le curăță cu apă. Din ei și ebioniții, care au apărut în vremea noastră, care vor ca Fiul lui Dumnezeu să fie un om simplu, afirmând că S-a născut din Iosif și Maria pe cale naturală.

Cei care s-au separat de toți aceștia și au păstrat obiceiurile părinților lor sunt esenienii.

Dar aceasta era printre oamenii de odinioară. Acum, cel rău, iscusit în a face răul și complet neștiutor de bine, după ce a smuls pe unii dintre noi, a născut erezii și schisme între ei.

7. Începutul noilor erezii a fost astfel. Diavolul, intrând într-un anume Simon, samaritean, din așa-numitul loc Gitta, prin viclenia unui vrăjitor, l-a făcut slujitor al voinței sale stricate. Când Filip, tovarășul nostru, prin darul Domnului și puterea Duhului Său, făcea puteri vindecătoare în Samaria, așa că samaritenii uimiți au crezut în Dumnezeul tuturor și în Domnul Isus și au fost botezați în numele Lui, când Simon însuși, văzând că semne și minuni se făceau fără nicio vrăjitorie magică și fiind uimit, a crezut, a fost botezat și a perseverat în post și rugăciune: noi, auzind despre harul lui Dumnezeu descoperit samaritenilor prin Filip, am venit la ei și, după ce i-am ajutat mult cu cuvântul învățăturii și punându-ne mâinile peste toți cei botezați, le-am dat prin rugăciuni împărtășirea Duhului.

Văzând că prin punerea mâinilor noastre Duhul Sfânt este dăruit credincioșilor, Simon a luat banii și ni i-a adus și a zis: „Dați-mi această putere, ca oricine peste care Îmi pun mâinile să primească Duhul Sfânt”; diavolul voia să ne orbească primind banii și astfel să ne priveze de darul lui Dumnezeu, așa cum l-a lipsit pe Adam de nemurirea promisă prin mâncarea din pom, dacă am fi fost de acord să schimbăm darul neprețuit al Duhului lui Simon pe bani.

Când eram cu toții tulburați de aceasta, eu, Petru, văzând în Simon un șarpe viclean, i-am zis: „Piară banii tăi împreună cu tine, pentru că ai crezut că vei dobândi darul lui Dumnezeu pentru bani. Tu n-ai parte la cuvântul acesta, nici la credința aceasta, căci inima ta nu este curată înaintea lui Dumnezeu. Pocăiește-te, dar, de păcatul tău și roagă-te Domnului; poate că gândul inimii tale ți se va ierta; căci te văd plin de fiere amărăciunii și în lanțuri ale fărădelegii.” Atunci Simon, temându-se, a zis: „Vă rog să vă rugați Domnului pentru mine, ca să nu mi se întâmple nimic din cele ce ați spus.”

8. Dar când am ieșit să propovăduim cuvântul vieții printre neamuri, diavolul a ispitit printre oameni ca, după noi, să trimită apostoli falși ca să pângărească cuvântul. Mai întâi a fost trimis un anume Cleoviu, care s-a unit cu Simon; și amândoi erau ucenici ai unui anume Dositei, pe care l-au deposedat de porunca sa, fiindcă l-au întrecut în glorie. Apoi au venit și alții care au fost autorii altor doctrine absurde. Dintre aceștia, unii învață că există mulți dumnezei, alții că există trei dumnezei, complet diferiți, fără început, care există întotdeauna împreună; și alții că există o mulțime nenumărată de dumnezei, toți necunoscuți; iar unii resping căsătoria, presupunând că nu este lucrarea lui Dumnezeu; alții disprețuiesc anumite mâncăruri, iar alții comit adulter fără rușine.

Apoi Simon, după ce m-a întâlnit pe mine, Petru, mai întâi în Cezareea Stratonului, unde credinciosul Corneliu, un păgân, a crezut prin mine în Domnul Isus și a încercat să corupă Cuvântul lui Dumnezeu. Erau atunci cu mine sfinții copii: Zacheu, fost vameș, Barnaba, Nichita și Aquila, frații lui Clement, episcop și cetățean al Romei, învățați și de Pavel, tovarășul nostru de apostol și lucrător în Evanghelie. După ce am vorbit de trei ori cu Simon în prezența lor despre proroc și despre domnia unică a lui Dumnezeu, prin puterea Domnului l-am biruit pe Simon și, după ce l-am făcut să tacă, l-am silit să fugă în Italia.

9. El, fiind la Roma, a pustiit mult Biserica, ademenind și adăugând mulți la sine și uimind pe păgâni cu vrăjitorie și puteri demonice.

Astfel a fost introdusă în Roma prima erezie nelegiuită a simonienilor! Dar diavolul a acționat și prin alți apostoli falși.

10. Și scopul tuturor era același ateism - să-L blasfemieze pe Dumnezeul Atotputernic, afirmând că El este necunoscut și nu este Tatăl lui Hristos, nici Creatorul lumii, ci de nedescris, inefabil, fără nume, născut din sine, că legea și profeții nu trebuie folosite, că nu există providență, că învierea nu trebuie crezută, că nu va exista judecată și răsplată, că sufletul nu este nemuritor, că trebuie să ne bucurăm doar de plăcere și să ne abatem în orice slujbă fără discriminare.

Și unii spun că sunt mulți dumnezei, alții că sunt trei fără început, alții că sunt doi nenăscuți și încă alții că sunt nenumărați eoni. Și unii dintre ei propovăduiesc celibatul și abținerea de la carne și vin, spunând că atât căsătoria, cât și nașterea de copii și consumul de alimente sunt abominabile, pentru a atrage prin abținerea lor imaginară de partea învățăturii lor rele. Și unii dintre ei legiuiesc să nu mănânce carne, nu pentru că este carne de animale mute, ci pentru că este carne de animale care au un suflet rațional, astfel încât cei care îndrăznesc să le junghie vor fi supuși pedepsei crimei. Iar alții dintre ei, spunând că trebuie să se abțină doar de la carnea de porc, dar că ceea ce este recunoscut în Lege ca fiind curat trebuie mâncat, au spus că trebuie să fie circumcis conform Legii și să creadă în Isus ca om drept și profet. Alții învățau să se comită adulter fără rușine și să se abuzeze de carne și să se comită tot felul de fărădelege, pentru că numai așa va scăpa sufletul de conducătorii lumești. Dar toți sunt instrumente ale diavolului și fii ai mâniei.

11. Noi însă, copiii lui Dumnezeu și fiii păcii, care propovăduim doctrina sacră și dreaptă a evlaviei, proclamăm că există un singur Dumnezeu, Domnul Legii și al Profeților, Creatorul tuturor lucrurilor, Tatăl lui Hristos; că El nu S-a creat pe Sine însuși sau nu S-a născut pe Sine însuși, așa cum cred ei, ci este Veșnic și Fără de Început și locuiește într-o lumină de neapropiat; că El nu este al doilea sau al treilea sau unul dintre mulți, ci Unul veșnic; nu necunoscut sau inefabil, ci proclamat prin Lege și Profeți, Atotputernic, Atotputernic, Atotputernic; că El este Dumnezeu și Tatăl Unul-Născut și Întâiul Născut dintre toate făpturile, Unul Dumnezeu, Tatăl Unul Fiu, și nu al multora, Unul Mângâietor prin Hristos, Creatorul altor rânduri, Unul Autor al diferitelor creații prin Hristos, Purtătorul de Cuvânt și Legiuitor prin El, Autorul învierii, judecății și răsplătirii care au loc prin El; că același Fiu a binevoit să se facă om, a trăit fără păcat, a suferit, a înviat din morți și s-a înălțat la Cel ce L-a trimis.

De asemenea, spunem că fiecare creație a lui Dumnezeu este bună și nimic nu trebuie disprețuit; că tot ceea ce folosim cum se cuvine pentru propria noastră întreținere este frumos; căci, potrivit Scripturii, „toate lucrurile sunt foarte bune”.

Credem că mariajul legitim și nașterea de copii sunt onorabile și neîntinate; căci distincția de sex a fost făcută în Adam și Eva pentru propagarea rasei umane.

Mărturisim că sufletul nostru este incorporeal și nemuritor, ca fiind rațional și autoguvernat. Detestăm orice act sexual ilicit și ceea ce unii fac împotriva firii, ca fiind ilicit și impie.

De asemenea, mărturisim că va exista o înviere atât a celor drepți, cât și a celor nedrepți și că va exista pedeapsă.

Îl mărturisim pe Hristos nu ca pe un simplu om, ci ca pe Dumnezeu Cuvântul și omul, Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, Marele Preot al Tatălui.

Dar împreună cu evreii nu suntem circumcișii, știind că „Cel căruia i-a fost pusă deoparte" a venit și pentru care generațiile, speranța popoarelor, au fost păstrate - Iisus Hristos, care a strălucit din Iuda, Fiul din Vlăstar, floarea din Iese, a cărui autoritate este pe umerii Săi.

12. Întrucât erezia aceea părea atunci foarte înșelătoare și întreaga Biserică era în pericol, noi cei doisprezece (căci Matatia, care primise soarta lui Iuda, a fost numărat printre noi ca apostol în locul trădătorului, după cum este scris: „Altul să-i ia demnitatea lui"), fiind adunați la Ierusalim, am vegheat împreună cu Iacov, fratele Domnului, ce se va întâmpla. Și i-a plăcut lui și bătrânilor să spună norodului un cuvânt de învățătură. Căci unii care veniseră din Iudeea la Antiohia învățau pe frații de acolo, zicând: „Dacă nu sunteți tăiați împrejur după rit lui Moise și dacă nu faceți celelalte rânduieli pe care le-a poruncit El, nu puteți fi mântuiți." Fiind o neînțelegere și o controversă nu mică, frații din Antiohia, știind că ne-am adunat cu toții să discutăm despre acest lucru, au trimis la noi bărbați credincioși, iscusiți în Scripturi, ca să cerceteze această discuție. Și ei, la sosirea lor la Ierusalim, ne-au spus și despre controversa din biserica din Antiohia, adică despre faptul că unii spuneau că trebuie să se facă tăierea împrejur și alte purificări.

Pe când unii spuneau una, alții alta, eu, Petru, m-am sculat și le-am zis: „Fraților, știți că Dumnezeu m-a ales din cei dintâi dintre voi, ca neamurile să audă din gura mea cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, care cunoaște inimile, le-a mărturisit. Un înger al Domnului S-a arătat lui Corneliu, care era sutaș în imperiul roman, și i-a vorbit despre mine, zicându-i să mă cheme și să audă din gura mea cuvântul vieții. M-a chemat din Iope până în Cezareea lui Strato. Și pe când mă duceam la El, am vrut să mănânc. Pe când pregăteau mâncarea, mă rugam în sufragerie. Și am văzut cerul deschis și un vas ca o pânză strălucitoare, legat în cele patru colțuri, coborât până la pământ. În el erau tot felul de patrupede care se târăsc pe pământ și zboară prin aer. Și un glas mi-a venit din cer: „Scoală-te, Petre, taie și mănâncă!" Apoi s-a auzit a doua oară un glas care zicea: „Ce a curățit Dumnezeu, să nu numești spurcat." Lucrul acesta s-a întâmplat de trei ori. Apoi vasul a fost înălțat la cer. Și pe când eram

nedumerit ce ar putea însemna vedenia aceasta, Duhul mi-a zis: „Iată, te caută oameni; scoală-te și du-te cu ei și nu te îndoi deloc, căci Eu i-am trimis.” Aceștia erau mesagerii sutașului. Și, cugetând în mine, am înțeles cuvântul scris al Domnului: „Oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit.” Și iarăși: „Toate marginile pământului își vor aduce aminte de Domnul și se vor întoarce la El și toate familiile popoarelor se vor închina înaintea Lui, căci Domnul este o împărăție și El domnește peste popoare.” Și, pe măsură ce am luat aminte cum se vorbește peste tot despre chemarea popoarelor, m-am sculat și m-am dus cu mesagerii și am ajuns la casa omului aceluia. Și pe când vorbeam încă Cuvântul, Duhul Sfânt S-a pogorât peste el și peste cei ce erau cu el, ca și peste noi la început și nu a făcut nicio diferență între noi și ei, curățindu-le inimile prin credință. Și am înțeles că Dumnezeu nu este părtinitor, ci în orice neam omul care se teme de El și lucrează dreptatea este primit de El. Dar credincioșii tăiați împrejur au fost uimiți de aceasta. De ce dar ispitiți acum pe Dumnezeu, voind să puneți pe gâtul ucenicilor un jug greu, pe care nici noi, nici părinții noștri n-am putut să-l purtăm? Dar noi credem că, prin harul Domnului, vom fi mântuiți ca și ei; căci Domnul ne-a dezlegat din lanțuri și ne-a ușurat povara și a luat jugul greu de pe noi, în blândețe.

După ce am spus acestea, toată adunarea a tăcut. Apoi Iacov, fratele Domnului, a început să vorbească și a zis: „Fraților, ascultați-mă! Simon a explicat cum Dumnezeu a căutat mai întâi la neamuri ca să ia din ele un popor pentru Numele Lui. Și cuvintele proorocilor sunt în acord cu aceasta, după cum este scris: «Apoi Mă voi întoarce și voi zidi cortul lui David care a căzut, voi zidi din nou dărâmăturile lui și-l voi îndrepta, pentru ca restul omenirii să caute pe YHWH și toate neamurile în care este chemat Numele Meu, zice YHWH, Cel ce face acestea.» Toate lucrările Lui sunt cunoscute lui Dumnezeu din veșnicie. De aceea, am hotărât să nu le pun greutăți celor din neamuri care se întorc la Dumnezeu, ci să le scriu doar să se ferească de necurăția neamurilor, de lucrurile jertfite idolilor, de sânge, de lucrurile strangulate și de curvie, lucru care a fost prescris prin Lege și pentru cei din vechime care au trăit înainte de Lege prin fire: Enos, Enoh, Noe, Melhisedec, Iov și toți cei asemenea lor.”

Atunci noi, apostolii, episcopul Iacov și prezbiterii împreună cu toată biserica, am hotărât să alegem niște oameni dintre noi și să-i trimitem împreună cu Barnaba și Pavel, apostolul neamurilor, un om din Tars: pe Iuda, numit Barsaba, și pe Sila, bărbați care erau mai mari printre frați, scriindu-le și dându-le următoarele:

„Apostoli, bătrâni și frați, către frații din neamuri care sunt în Antiohia, Siria și Cilicia: Bucurați-vă!

Fiindcă am auzit că niște oameni, care au ieșit de la noi, v-au tulburat cu vorbele lor și v-au zdruncinat sufletele, fără să le dăm nicio însărcinare de făcut, ne-am

adunat și am hotărât cu un gând să alegem niște oameni și să-i trimitem la voi, împreună cu preaiubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au dat viața pentru Domnul nostru Isus Hristos, prin care mi-ați scris. De aceea, am trimis împreună cu ei pe Iuda și pe Sila, care vă vor explica și vouă prin viu grai aceleași lucruri. Căci a părut cu cale Duhului Sfânt și nouă să nu vă punem altă povară decât următoarele lucruri necesare: să vă feriți de lucrurile jertfite idolilor, de sânge, de animale strangulate și de curvie. Dacă vă veți feri de aceste lucruri, bine veți face. Rămâi!”

Am trimis o astfel de scrisoare și noi înșine am rămas în Ierusalim câteva zile, discutând împreună despre lucruri legate de binele comun și de corecție.

13. Și după mult timp, am vizitat pe frați și i-am întărit cu învățătura evlaviei și i-am convins să fugă de cei ce, în numele lui Hristos și al lui Moise, se războiesc împotriva lui Hristos și al lui Moise și ascund un lup în blană de oaie. Aceștia sunt Hristoși mincinoși, proroci mincinoși, apostoli mincinoși, înșelători, corupători, pradă vulpilor și distrugători de vii joase. Prin ei se va răci dragostea multora, dar cine răbd până la sfârșit va fi mântuit fără șovăială. Despre ei, ca o avertizare pentru noi împotriva lor, a declarat Domnul, zicând: „Oamenii vor veni la voi în blană de oi, dar pe dinăuntru sunt lupi răpitori. După roadele lor îi veți cunoaște. Păziți-vă de ei. Căci se vor scula Hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor înșela pe mulți.”

14. Din aceste motive, noi, Petru și Andrei, Ioan, fiul lui Zebedei, Filip și Bartolomeu, Toma și Matei, Iacov, fiul lui Alfeu, Lebbeus, zis și Tadeu, Simon Canaanitul și Matatia, care a fost numărat printre noi în locul lui Iuda, Iacov, fratele Domnului și episcop al Ierusalimului, și Pavel, învățător al neamurilor, un vas ales, adunându-ne cu toții laolaltă, am scris această învățătură universală pentru voi, cărora le-a fost încredințată episcopatul, spre întărirea voastră.

În ea vă declarăm că există un singur Dumnezeu Atotputernic și că în afară de El nu există altul; că El singur trebuie venerat și El singur trebuie adorat prin Iisus Hristos, Domnul nostru, în Duhul Atotsfânt; că Sfintele Scripturi, Legea și Profeții trebuie folosite; că părinții trebuie onorați; că orice faptă rușinoasă trebuie evitată; că învierea trebuie crezută; că judecata și răsplata trebuie așteptate; că toată creația trebuie folosită cu mulțumire, ca lucrări ale lui Dumnezeu și neavând nimic rău în sine; că trebuie să se încheie o căsătorie legitimă, căci o astfel de căsătorie este fără prihană, deoarece „de la YHWH este o femeie lipită de bărbat”, iar Domnul spune: „Cel ce a creat la început i-a creat bărbat și femeie” și a zis: „De aceea va lăsa omul tatăl său și mama sa și se va lipi de femeia sa și amândoi vor fi un singur trup”.

De aceea, după căsătorie, nu este îngăduit să izgonești pe cel fără prihană; căci „păzește”, spune El, „duhul tău și nu părăsi nevasta tinereții tale, căci ea este tovarășa vieții tale și rămășița duhului tău, căci Eu am creat-o pe ea și nu pe alta”. Căci Domnul spune: „Ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”. Căci soția este o tovarășă a vieții, unită de Dumnezeu într-un singur trup din două, iar oricine desparte din nou una în două este un dușman al lucrării lui Dumnezeu și un adversar al providenței Sale. De asemenea, oricine păstrează o femeie stricată, încalcă legea firii; căci „cine păstrează o femeie adulteră este nebun și rău”. De aceea, „tăiați-o”, spune El, „din trupul vostru”. Căci ea nu este un ajutor, ci o calomniatoare, care și-a înclinat mintea spre altul. Vă informăm, de asemenea, că tăierea împrejur a trupului nu este îngăduită, ci că tăierea împrejur a inimii în duh este suficientă pentru credincioși, căci „tăiați-vă împrejur”, spune El, „pentru Dumnezeul vostru și tăiați-vă împrejur inima netăiată împrejur”.

15. De asemenea, trebuie să ne mulțumim doar cu afundarea, dată în moartea Domnului - nu cea dată de ereticii lipsiți de glorie, ci cea dată de preoții imaculați în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Nu acceptați botezul dat de cei răi. Dar nu distrugeți botezul dat de credincioși printr-o a doua botezare. Căci, după cum este un singur Dumnezeu, un singur Hristos și un singur Mângâietor și, de asemenea, o singură moarte a Domnului după trup, tot așa să fie botezul dat în el una singură. Dar oricine primește întinare de la cei răi va deveni părtaș la osânda lor; căci ei nu sunt preoți, pentru că Dumnezeu le spune: „Întrucât ați lepădat cunoașterea lui Dumnezeu, și Eu vă voi lepăda pe voi, ca să nu mai fiți preotul Meu.” Și cei ce sunt botezați prin ei nu sunt sfințiți, ci sunt întinați, primind nu iertarea păcatelor, ci lanțurile nelegiuirii.

Cei care încearcă să-i boteze pe cei sfințiți a doua oară Îl răstignesc din nou pe Domnul, Îl ucid a doua oară, ridiculizează divinul, batjocoresc sacrul, insultă Duhul Sfânt, dezonorează acel sânge sfânt ca și cum ar fi obișnuit, blasfemiază pe Trimitetor, pe Cel care suferă, pe Cel care mărturisește.

Dar cel ce nu vrea să fie botezat din dispreț, va fi osândit ca necredincios și va fi batjocorit ca nerecunoscător și neînțelept; căci Domnul zice: „Dacă cineva nu este botezat cu apă și cu Duh, nu va intra în Împărăția cerurilor”; și iarăși: „Cine crede și se botează se va mântui, dar cine nu crede se va osândi”.

Dar cel care zice: „Când voi muri, mă voi cufunda în apă, ca să nu păcătuiesc și să pângăriesc cufundarea”, nu-L cunoaște pe Dumnezeu și a uitat firea Lui. Căci „nu întârzia”, zice el, „să te întorci la YHWH, căci nu știi ce-ți va aduce ziua viitoare”.

Și botezați-vă și copiii și creșteți-i în învățătura și îndemnul lui Dumnezeu; căci „lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți”.

16. V-am scris toate acestea ca să știți care este gândul nostru și să nu primiți cărți aprobate de cei nelegiuiți, cu numele noastre scrise pe ele. Căci nu ar trebui să acordați atenție numelor apostolilor, ci esenței faptelor și gândului nestricat. Căci știm că Simon și Cleovius și urmașii lor, compunând cărți otrăvite în numele lui Hristos și al ucenicilor Săi, le poartă pretutindeni spre amăgirea voastră, care L-ați iubit pe Hristos și pe noi, slujitorii Săi. Și printre antici unii au scris cărți apocrife, dăunătoare și dușmane adevărului. Chiar și acum oameni lipsiți de glorie au inventat astfel de cărți, calomniind creativitatea, căsătoria, providența, nașterea de copii, Legea, profeții, scriind pe ele nume barbare - nume, cum spun acei oameni, de îngeri, dar, ca să spunem adevărul, de demoni care le inspiră. Fugiți de învățătura lor, ca să nu deveniți părtași la pedeapsa celor care le-au scris spre amăgirea și distrugerea ucenicilor credincioși și fără prihană ai Domnului Isus.

17. Am spus că episcopii, prezbiterii și diaconii trebuie să fie hirotoniți în funcția de episcop, prezbiter și diacon, indiferent dacă soțiile lor sunt încă în viață sau au murit. Dar după hirotonire nu le este permis nici să se căsătorească dacă nu sunt căsătoriți, nici să se unească cu alții dacă sunt căsătoriți: trebuie să fie mulțumiți cu soția pe care au avut-o când au venit la hirotonire.

De asemenea, poruncim ca pastorii, cântăreții, cititorii și portarii să fie căsătoriți cu o singură soție; iar dacă au intrat în cler înainte de căsătorie, atunci li se permite să se căsătorească, dacă doresc să facă acest lucru, pentru ca, în caz de păcat, să nu fie supuși pedepsei.

Dar nu îngăduim nimănui dintre cei din cler să ia cu ea nici o desfrânată, nici o slugă, nici o văduvă, nici o proscrisă, așa cum spune și Legea.

Diaconița trebuie să fie fecioară fără cusur; iar dacă nu, măcar văduvă, măritată cu un singur soț, credincioasă și cu cinste.

18. Și primiți pe cei ce se pocăiesc, căci aceasta este voia lui Dumnezeu cu privire la Hristos.

Botează catehumenii, după ce au fost instruiți în elementele de bază ale credinței.

Desparte de credincioși pe ereticii fără de Dumnezeu care nu se pocăiesc și izgonește-i pe față din Biserica lui Dumnezeu și spune credincioșilor că trebuie să se abțină în orice fel de la ei și să nu aibă părtășie cu ei nici în conversație,

nici în rugăciune. Căci ei sunt dușmanii și făcătorii de rele ai Bisericii, corupătorii turmei, pângăritorii moștenirii, socotindu-se inteligenți, dar în toate privințele răi.

Despre aceștia a spus înțeleptul Solomon că, fiind nelegiuiți, se prefac a fi pioși. „Sunt”, spune el, „căi care unora li se par drepte, dar capătul lor privește în jos spre fundul iadului”. Aceștia sunt cei despre care Domnul a vorbit cu tristețe și severitate, spunând că sunt Hristoși falși și învățători falși. Sunt blasfemiatori ai Duhului harului și disprețuitori ai darului Său după har, care nu vor fi iertați nici în veacul acesta, nici în cel viitor, mai nelegiuitori decât evreii și mai nelegiuiți decât grecii. Îl blasfemiază pe YHVH, Dumnezeu peste toate, Îl calcă în picioare pe Fiul Său, disprețuiesc învățătura Duhului, resping cuvintele divine sau se dau ipocrit că le acceptă, spre ofensa lui Dumnezeu și înșelarea celor care vin la ei. Ei necinstesc sfintele scripturi, nu știu în ce constă îndreptățirea, pustiesc Biserica lui Dumnezeu, ca niște vulpi o vie.

Vă rugăm să fugiți de ei, ca să nu vă încurcați sufletele în mreje, căci „cine umblă cu cei înțelepți va fi înțelept, dar cine umblă cu nebunii va fi cunoscut”. Căci nu trebuie să te înțelegi cu un hoț, nici să ai legătură cu un adulter, așa cum spune dreptul David: „DOAMNE! I-am urât pe cei ce Te urăsc și sunt sătul de dușmanii Tăi; i-am urât cu o ură desăvârșită: au devenit dușmanii mei”. Și Dumnezeu îl mustră pe Iosafat pentru prietenia și alianța sa cu Ahab și Ahazia, spunând prin profetul Iehu: „Te împrietenești cu cei răi sau ajuți pe cel urât de DOAMNE? De aceea, mânia DOAMNE a venit peste tine pe neașteptate; și numai pentru că inima ta a fost găsită întreagă față de DOAMNE, DOAMNE te-a cruțat, dar ți-a zdrobit lucrările și corăbiile tale au fost sfărâmate”.

Fugiți, spunem noi, de tovărășia cu ereticii și fiți străini de pacea cu ei. Profetul a vorbit despre ei, zicând: „Cei răi nu au bucurie, zice Domnul”. Sunt lupi secreti, „câini muți, care nu pot lătra”. Acum sunt puțini, dar în decursul timpului și odată cu apropierea sfârșitului lumii, se vor înmulți și vor fi foarte nenorociți. Despre ei a zis Domnul: „Când va veni Fiul Omului, va găsi El credință pe pământ?”; și: „Pentru că fărădelegea se va înmulți, dragostea multora se va răci și vor veni Hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne în cer, ca să înșele, dacă este cu putință, chiar și pe cei aleși”. Dumnezeu ne va izbăvi de înșelăciunea lor prin Isus Hristos, nădejdea noastră!

Căci și noi, umblând prin neamuri și întărind Biserica, i-am însănătoșit pe unii care erau deja aproape de moarte din cauza amăgirii, făcându-i sănătoși prin multe îndemnuri și învățături medicale, iar pe alții care sufereau incurabil din turmă i-am alungat, ca să nu-și transmită boala râiei mieilor sănătoși, ci aceștia să fie păstrați pentru Domnul Dumnezeu curați, întregi, sănătoși și fără prihană.

Am făcut aceasta în orașele din întreaga lume și vouă, episcopilor și celorlalți preoți, v-am lăsat pe bună dreptate și vrednicie această învățătură sobornicească, pentru ca ea să slujească drept monument al întăririi celor ce au crezut în Dumnezeu și am trimis-o prin slujitorul nostru împreună Clement, cel mai credincios și unanim un copil al nostru în Domnul, împreună cu Barnaba și cu cel mai dorit fiu al nostru, Timotei, și cu adevăratul nostru fiu Marcu, împreună cu care vă facem cunoscuți și pe Tit, Luca, Iason, Luciu și Sosipater.

Prin ei vă rugăm și pe voi în Domnul să vă feriți de felul vechi de viață, de legăturile deșarte, de despărțiri, de slujbele, de hrana deosebită, de spălătoriile zilnice, pentru că cele vechi s-au dus și acum toate s-au făcut noi.

19. Căci voi cunoașteți pe Dumnezeu prin Iisus Hristos și toată dispensația Lui de la început, cum a dat El legea spre ajutorul celor firești, simplă, curată, mântuitoare, sfântă, peste care Și-a pus și Numele, desăvârșită, fără lipsă de nimic, completă în zece porunci, fără prihană, convertitoare de suflete, despre care, când iudeii au uitat-o, El ne amintește prin profetul Maleahi, zicând: „Aduceți-vă aminte de legea lui Moise, omul lui Dumnezeu, care v-a dat porunci și orânduiri.” Această lege este atât de sfântă și dreaptă încât odată Mântuitorul, după ce a vindecat un lepros și iarăși alți nouă, a zis celui dintâi: „Du-te, arată-te marelui preot și adu darul pe care l-a poruncit Moise, ca mărturie pentru ei”; și iarăși celor nouă: „Du-te, arată-te preoților”.

Căci El n-a călcat Legea, cum crede Simon, ci a împlinit-o, căci spune: „Nici o iotă, nici o frământătură nu va trece din Lege, până se vor împlini toate”; „Căci Eu”, spune El, „n-am venit să calc Legea, ci să o împlinesc”. Și Moise, dătătorul de legi și în același timp marele preot, profet și rege, și Ilie, zelotul profeților, martori ai întrupării și ai patimilor Domnului, au fost prezenți la schimbarea la față pe munte, ca prieteni și familie a lui Hristos, nu ca dușmani și străini. Din aceasta se descoperă că atât Legea, cât și profeții sunt buni și sfânți.

20. Legea este cea din urmă, cea din urmă, pe care Dumnezeu a pus-o pentru poporul lui Israel cu glas tare, înainte ca ei să facă vițelul Apis din Egipt. Această Lege este dreaptă, pentru că se numește Lege, pentru că execută judecăți după fire în mod drept. Simon și urmașii lui o hulesc, imaginându-și că nu vor fi condamnați de ea și vor scăpa de pedeapsă. Această Lege este bună, dreaptă. Nu obligă, căci spune: „Dacă-Mi vei face un altar, fă-Mi-l din pământ”. Nu a spus: „Fă-l”, ci „Dacă-l vei face” - nu a impus o necesitate, ci a lăsat voința ca fiind liberă.

Dumnezeu, care prin fire nu are nevoie de nimic, nu are nevoie de jertfe. Dar, întrucât El știa cum chiar înainte de Abel, Noe și Avraam, iubitorii de Dumnezeu, și urmașii lor, nu din ignoranță, ci prin stârnirea legii naturale, au adus de

bunăvoie lui Dumnezeu jertfă dintr-o minte recunoscătoare: atunci chiar și acum El le permite evreilor să o aducă, nu poruncind, ci - dacă vor, îngăduind și, dacă aduc dintr-o minte dreaptă, favorizând jertfele lor. De aceea El spune: „Dacă vreți să aduceți jertfe Mie, Care n-am nevoie de nimic, căci Eu nu am nevoie de nimic, pentru că lumea și tot ce o umple este a Mea, atunci aduceți-le”.

Dar oamenii au uitat apoi de acest lucru și, în loc de Dumnezeu, au numit un vițel zeu și i-au atribuit motivul exodului lor din Egipt, spunând: „Aceștia sunt dumnezeii tăi, Israel, care te-au scos din țara Egiptului!” După ce au zeificat chipul unui vițel care mănâncă fân, oamenii L-au lepădat pe Dumnezeu, Care prin Moise a îngrijit de ei cu întristare, a făcut semne pe mâna și toiagul său, i-a lovit pe egipteni cu zece plăgi, a împărțit marea Suf în ape, l-a condus prin mijlocul apelor, ca pe un cal pe o câmpie, i-a înecat pe dușmanii și pe răufăcătorii săi, a îndulcit izvorul amar de la Mara, a scos apă dintr-o stâncă solidă pentru băut, l-a umbrit cu un stâlp de nor din căldura excesivă și un stâlp de luminători de foc și i-a arătat calea, cel care nu știa încotro să meargă, i-a dat mană din cer pentru hrană și i-a dat prepelițe din mare, i-a dat Legea pe munte, l-a făcut vrednic să-I audă glasul. Pe acesta l-au respins poporul, zicându-i lui Aaron: „Fă-ne dumnezei care să meargă înaintea noastră!” Și au făcut un vițel din metal turnat și l-au jertfit idolului.

Atunci Dumnezeu, mânios pentru că oamenii veniseră la El nerecunoscători, i-a legat cu legături de neînlăturat, o povară grea și un lanț crud și nu a mai spus: „dacă o faceți”, ci: „faceți un altar” și aduceți jertfe încontinuu. „Sunteți uituci și nerecunoscători, de aceea aduceți arderi de tot încontinuu, ca să vă aduceți aminte de Mine. Întrucât v-ați folosit prost de libertatea voastră, de acum înainte vă impun necesitatea și vă interzic anumite alimente și vă declar diferențele dintre animale, curate și necurate, deși fiecare animal este complet bun, așa cum a fost creat de Mine, și vă prescriu cutare și cutare despărțiri, purificări, abluțiuni constante, stropiri, cutare și cutare purități, diverse sărbători, iar dacă nu ascultați în vreuna dintre acestea, hotărăsc pedeapsa, ca pentru un slujitor neascultător, astfel încât voi, asupriți și asupriți de lanț, să abandonați eroarea politeismului și, uitând: „aceștia sunt zeii voștri, Israele”, să vă amintiți: „Ascultă, Israele!” „IAHVE, Dumnezeul tău, IAHVE este unul”, și s-a îndreptat către legea pe care am pus-o în natura tuturor oamenilor, care inspiră că există un singur Dumnezeu în cer și pe pământ, că El singur trebuie iubit cu toată inima, cu toată puterea și cu tot gândul, că în afară de El nu trebuie să se teamă de altul și că numele altor dumnezei nu trebuie luat în minte, nici pronunțat cu buzele sau cu limba.” Pentru împietrirea inimii sale, El l-a legat, astfel încât prin aducerea de jertfe, prin sărbători, prin purități și astfel de observații să ajungă la cunoașterea lui Dumnezeu, care i-a prescris aceasta.

21. Voi însă, care ați crezut în Unicul Dumnezeu, nu de nevoie, ci ați ascultat de Cel ce v-a chemat cu dreptate întemeiată, aveți ochi fericiți, căci văd și urechi fericite, căci aud; căci ați fost dezlegați din lanțuri și izbăviți din robie. „Nu vă mai numesc robi”, spune El, „ci prieteni, căci v-am spus tot ce am auzit de la Tatăl Meu”, dar celui, care nu voia să vadă sau să audă, nu pentru că nu avea mădulare pentru aceasta, ci pentru că era peste măsură de rău, „i-am dat porunci și hotărâri rele, din care nu putea trăi”. Dar răul - după ideea sa, așa cum cauterizările, cuțitele și medicamentele par vrăjmașe celui nesănătos și imposibil de împlinit - din cauza neascultării sale, motiv pentru care îi pricinuiesc moartea atunci când nu sunt împlinite.

22. Fericiți sunteți voi, așadar, cei care sunteți eliberați de blestem. Căci Hristos, Fiul lui Dumnezeu, venind, a confirmat și a împlinit Legea și a desființat cele introduse, deși nu toate, ci doar cele mai grave, confirmând unele și desființând altele. Dar El a lăsat din nou liberă autocrația umană, nemaicondamnând oamenii la moarte trecătoare, ci într-o altă stare cerându-le socoteală, de aceea spune: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să vină”; și iarăși: „Vreți și voi să plecați?” Chiar înainte de venirea Sa, El s-a îndepărtat de jertfele poporului lui Israel, care adesea păcătuia împotriva Lui și se gândea să-L ispășească cu jertfe, și nu cu pocăință. Astfel spune: „De ce Îmi aduceți tămâie din Seba și scorțișoară dintr-o țară îndepărtată? Jertfele voastre arse nu-Mi sunt plăcute și jertfele voastre nu-Mi sunt plăcute”; și iarăși: „Adunați-vă jertfele voastre arse împreună cu jertfele voastre și mâncați carne, căci nu v-am poruncit, când v-am scos din țara Egiptului, cu privire la jertfele arse și jertfe.” Și prin Isaia El spune: „Ce înseamnă pentru Mine mulțimea jertfelor voastre?, zice Domnul. Sunt sătul de arderile de tot ale berbecilor și de grăsimea mieilor și sângele taurilor tineri și al țapilor nu-Mi este plăcut. Nu veniți să vă arătați Mie! Căci cine a cerut așa ceva de la voi? Nu mai intrați în curtea Mea; dacă-Mi aduceți făină fină, este degeaba; tămâia este o urâciune pentru Mine. Nu voi suporta lunile voastre noi, Sabatele voastre și zilele de mare înger. Sufletul Meu urăște posturile voastre, Sabatele voastre și sărbătorile voastre: acestea au devenit plinătatea Mea.” Și prin alta El spune: „Depărtați de la Mine glasul cântecelor voastre și nu voi mai auzi cântecul mădularelor voastre.” Și Samuel îi spune lui Saul, care crede că a adus o jertfă: „Ascultarea este bună și mai bună decât jertfa și a lua aminte decât grăsimea berbecului; căci iată, Domnul nu primește jertfe decât dacă Îl asculți.” Și prin David, El spune: „Nu voi primi tauri din casa ta, nici capre din turmele tale. Chiar dacă Mi-ar fi foame, nu-ți voi spune, căci lumea și plinătatea ei este a Mea. Mănânc eu carne de tauri tineri sau beau sânge de capre? Aduceți lui Dumnezeu o jertfă de laudă și îndreptați-vă rugăciunile către Celui Preaînalt.” În toate Scripturile, în general, El respinge, de asemenea, jertfele oamenilor, pentru că au păcătuit împotriva Lui; căci „jertfele celor răi sunt o urâciune pentru Domnul, căci le aduc pe nedrept”; și din nou: „Jertfele lor sunt ca pâinea necazului lor; toți cei ce le mănâncă vor fi spurcați.”

Dacă însă înainte de venirea Sa El căuta o inimă mai curată și un duh smerit decât jertfele, atunci cu atât mai mult le-a desființat pe acestea, adică pe cele sângeroase, după venirea Sa. Și le-a desființat pentru că le-a împlinit mai întâi; căci a fost circumcis și stropit, a adus jertfe și arderi de tot și a împlinit alte ritualuri și El Însuși a fost Dătătorul de Legi, plinătatea Legii, nu distrugătorul legii naturale, ci desființatorul a ceea ce a fost introdus în ea prin Deuteronom, deși nu totul.

23. Da, El nu a desființat legea naturală, ci a stabilit-o. Căci Cel ce a zis în Lege: „IAHVE Dumnezeul vostru, IAHVE este unul", spune în Evanghelie: „ca să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat". Cel ce a zis: „Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți", spune în Evanghelie, reînnoind-o: „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții". Cel ce atunci interzicea crima, acum interzice mânia nechibzuită. Cel ce atunci interzicea adulterul, acum interzice și lăcomia fără drept. Cel ce atunci interzicea furtul, îl numește acum preafericit pe cel care, din osteneala sa, îngrijește de cei nevoiași. Cel ce atunci poruncea ura față de dușmani, acum poruncește și iubirea față de ei. Cel ce atunci poruncea răzbunarea, acum poruncește blândețea, nu pentru că răzbunarea legitimă este nedreaptă, ci pentru că blândețea este mai bună.

Dar chiar și cu aceste legi, El a vrut să suprime nu slăbiciunile naturale, ci nemodestia lor. El, care a poruncit să se cinstească părinții, El Însuși le-a ascultat. El, care a făcut legea despre a nu face nimic în ziua de Sabat, pentru a studia Legea, acum a poruncit ca noi, meditând în fiecare zi la legea creației și a providenței, să-I mulțumim lui Dumnezeu. El a abolit circumcizia, împlinind-o asupra Sa; căci El Însuși a fost Cel „căruia i-a fost pusă deoparte așteptarea poporului". El, care a legalizat jurământul nu în minciună și a interzis încălcarea jurământului, El a declarat că nu ar trebui să jure deloc. El a transformat abluțiunea, jertfa, preoția și cultul local: în loc de abluțiunea zilnică, a dat doar imersiunea, în moartea Sa; în loc de o semințe, a poruncit să se aleagă cei mai buni din fiecare neam pentru preoție și să se ia în considerare nu defectele trupului, ci credința și viața; În loc de o jertfă sângeroasă, el a stabilit o jertfă rezonabilă, fără vărsare de sânge și misterioasă, săvârșită la moartea Sa de dragul imaginilor, jertfa trupului și sângelui Său, iar în loc de închinare locală, a poruncit și a recunoscut ca fiind justă glorificarea Lui „de la răsărit până la apus, în fiecare loc al stăpânirii Sale".

De aceea, El nu ne-a luat Legea, ci legăturile. Căci, referitor la Lege, Moise zice: „Când stai acasă, când te scoli și când umbli pe cale, ascultă de cuvântul pe care ți-l poruncesc." Iar David zice: „Își găsește plăcerea în legea Domnului și în legea Lui să cugete zi și noapte." Căci peste tot El vrea să ascultăm de Lege și să nu o călcăm. Căci El zice: „Fericiți cei fără prihană pe cale, care umblă în legea Domnului; fericiți cei ce încercă mărturiile Lui și-L caută din toată inima!" Și iarăși:

„Fericiți suntem noi, Israele, căci lucrurile care-I sunt plăcute lui Dumnezeu ne sunt cunoscute.” Și Domnul zice: „Dacă știți aceste lucruri, fericiți sunteți voi dacă le faceți.”

24. Domnul însă nu vrea să descopere legea îndreptățirii doar prin noi. Îi place ca El să fie vizibil și să strălucească și prin romani. Căci și ei, crezând în Domnul Isus, au părăsit politeismul și nedreptatea și îi primesc pe cei buni, dar îi pedepsesc pe cei răi, dar îi au pe evrei ca tributari și nu le permit să se bucure de drepturile lor;

25. Căci ei și-au adus de bunăvoie robia, zicând: «Nu avem alt rege decât pe Cezar; și: «Dacă nu-L omorâm pe Mesia», zice El, toți vor crede în El, iar romanii vor veni și ne vor lua în stăpânire pe noi, locul și neamul nostru. Au prorocit fără voie; căci neamurile au crezut în Hristos, dar sunt lipsite de romani de putere și slujbă conform legii și nici măcar nu au dreptul să ucidă pe cine vor și să aducă jertfe oricând vor; de aceea sunt blestemați, ca fiind incapabili să împlinească ceea ce a fost hotărât; Căci blestemat, zice El, este cel ce nu stăruie în toate cele scrise în cartea Legii ca să facă aceste lucruri; și le este imposibil să împlinească toate poruncile Legii, fiind împrăștiați printre neamuri, pentru că divinul Moise le interzice atât să ridice un altar afară din Ierusalim, cât și să citească Legea în afara granițelor Iudeii.

Așadar, noi, cei care Îl urmăm pe Hristos, moștenim binecuvântări; să ne alăturăm Legii și Profeților prin Evanghelie; să fugim atât de politeiști, cât și de ucigașii lui Hristos și de ucigașii profeților, precum și de ereticii lipsiți de glorie și fără de Dumnezeu; să ascultăm de Hristos ca de rege, ca având puterea de a schimba diverse decrete, și ca de legislator, având înțelepciunea de a decreta în mod diferit, păstrând ceea ce este natural pretutindeni neschimbat.

26. De aceea, episcopi și popor, abțineți-vă de toți ereticii care hulesc Legea și Profeții. Căci ei, fiind vrăjmași lui Dumnezeu Atotputernicul, nu cred și nu mărturisesc că Hristos este Fiul lui Dumnezeu; căci neagă nașterea Lui după trup, se rușinează de crucea Lui, necinstesc suferința și moartea Lui, nu recunosc învierea Lui și resping nașterea Lui veșnică. Și unii dintre ei săvârșesc alte impietăți, închipuindu-și că Domnul este un om simplu, crezând că El este alcătuit doar din suflet și trup. Și unii dintre ei, din nou, hulesc anumite mâncăruri, numind căsătoria și nașterea de copii rele și o născocire a diavolului, și în viclenia lor nu vor, pentru că sunt nelegiuiți, să învie din morți, motiv pentru care nu recunosc învierea, zicând: „Suntem curați și sfinți, nu vrem să mâncăm sau să bem”, și închipuindu-și că vor învia din morți ca niște duhuri fără trup. Toți vor fi condamnați pentru totdeauna la focul veșnic. Fugiți de ei, ca să nu pieriți împreună cu răutatea lor.

27. Dar dacă cineva respectă și îndeplinește ritualurile iudaice referitoare la emisia de spermă, la curgerea spermei în somn și la actul sexual legitim, să ne spună dacă, în acele ore și zile în care trec prin oricare dintre aceste lucruri, încetează să se roage, să atingă cărți sau să se împărtășească din Euharistie? Dacă spun că încetează, atunci este clar că nu au în ei înșiși Duhul Sfânt, care rămâne întotdeauna cu credincioșii; căci Solomon spune despre cei drepți că fiecare să se pregătească astfel încât, atunci când dorm, El să-i păzească și, când se trezesc, El să le vorbească.

Căci dacă tu, femeie, crezi că în cele șapte zile ale menstruației nu ai în tine Duhul Sfânt, rezultă că, dacă mori pe neașteptate, vei pleca fără să ai în tine Duhul Sfânt, fără îndrăzneală și nădejde în Dumnezeu. Dar Duhul Sfânt este prezent în tine fără sfârșit, pentru că nu este limitat de loc și ai nevoie de rugăciune, de Euharistie și de venirea Duhului Sfânt, ca și cum n-ai păcătuit deloc în aceasta. Căci nici actul sexual legitim, nici nașterea, nici scurgerea de sânge, nici scurgerea de spermă în somn nu pot pângări firea omului sau despărți Duhul Sfânt de el, ci numai impietatea și fapta fărădelegii.

Duhul Sfânt rămâne întotdeauna în cei ce L-au dobândit, atâta timp cât sunt vrednici de El; dar de la cine Se îndepărtează El, aceia rămân fără El și sunt dați duhului rău. Da, unii oameni sunt umpluți de Duhul Sfânt, iar alții de un duh necurat, și nu se poate să scape de unul sau de altul, dacă nu sunt supuși la ceva potrivnic; pentru că Mângâietorul urăște orice minciună, iar diavolul - orice adevăr. Dar oricine este cu adevărat botezat este îndepărtat de duhul diavolului și este în Duhul Sfânt, iar Duhul Sfânt rămâne în cel ce face binele, umplându-l de înțelepciune și pricepere și nu permite duhului rău să se apropie de el, urmărind intrările lui.

Așadar, dacă tu, soție, în zilele curățirii tale lunare nu ai în tine, cum spui, Duh Sfânt, atunci trebuie să fii umplută de duh necurat. Căci atunci când nu te rogi și nu citești cărți, atunci fără voie îl chemi la tine; pentru că iubește pe cei nerecunoscători, pe cei vicioși, pe cei neglijenți, pe cei somnoroși, întrucât el însuși, prin nerecunoștință, îmbolnăvindu-se de răutate, este lipsit de vrednicie de către Dumnezeu, hotărând să fie diavol în loc de arhanghel.

De aceea, femeie, abține-te de la vorbe deșarte și amintește-ți mereu de Cel ce te-a creat și roagă-te Lui, căci El este Domnul tău și al tuturor, și studiază legile Lui, fără să ții cont de nimic - nici de purificarea naturală, nici de actul sexual legitim, nici de nașterea sau avortul spontan, nici de viciile trupești. Căci nici îngroparea unui om, nici osul unui mort, nici sicriu, nici mâncarea cutare sau cutare, nici curgerea sămânței în somn nu pot întina sufletul unui om, ci numai impietatea împotriva lui Dumnezeu și fărădelegia și nedreptatea față de

aproapele, adică - jaful sau violența, sau orice este potrivnic adevărului Său, adulterul sau curvia.

De aceea, întorceți-vă, iubiților, și evitați observațiile lor, căci noi nu disprețuim pe cel mort, nădăjduind că va trăi din nou, și nici nu condamnăm actul sexual legal, ci ei sunt obișnuiți să interpreteze astfel de lucruri greșit. Căci actul sexual legal al unui bărbat cu o femeie este conform gândului lui Dumnezeu, deoarece Creatorul la început a creat sexul masculin și feminin și i-a binecuvântat și a spus: „Fiți roditori și înmulțiți-vă și umpleți pământul”. Așadar, dacă distincția sexelor a avut loc conform voinței lui Dumnezeu pentru nașterea urmașilor, atunci rezultă că actul sexual al unui bărbat cu o femeie este conform gândului Său.

28. Dar contactul nefiresc sau fapta fărădelegii este o abominație, căci este vrăjmășie lui Dumnezeu. Căci necurăția sodomitei și pângărirea cu fiare sunt împotriva firii, iar adulterul și curvia sunt împotriva Legii; dintre acestea, prima și a doua sunt impietate, a treia este nedreptatea, iar cea de-a doua este păcatul.

Însă niciunul dintre ei nu va rămâne nepedepsit prin însăși natura sa. Căci sodomiții și bestialitatea pregătesc distrugerea lumii, încercând să facă ceea ce este natural împotriva firii; adulterii acționează pe nedrept, pentru că strică căsătoriile altora, împart în două ceea ce Dumnezeu a făcut unul și fac copiii suspecți, iar soțul firesc este ușor de înșelat; curvia este corupția propriei firi, nu pentru a naște copii, ci numai pentru plăcere, ceea ce este un semn de necumpătare și nu un semn de virtute.

Dar toate acestea sunt interzise de legi. Cuvintele lui Dumnezeu spun exact așa: „Să nu te culci cu un bărbat în patul unei femei”; căci un astfel de om este blestemat: „Ucideți-i cu pietre, pentru că au săvârșit o urâciune. Pe oricine este cu vitele, să-l omorâți, căci a săvârșit nelegiuire printre popor.” Și: „Dacă un om își pângărește nevasta, să-i omori pe amândoi: amândoi au săvârșit nelegiuire, sunt vinovați, vor fi pedepsiți cu moartea.” Și din nou: „Nu va fi niciun desfrânat între copiii lui Israel și nu va fi niciun desfrânat între fiicele lui Israel; să nu aduci lui YHWH Dumnezeul tău pe altar plata unui desfrânat, nici prețul unui câine”; căci „jurămintele plata unui desfrânat sunt necurate”, spune El. Aceasta este ceea ce legile lui Dumnezeu au interzis.

Dar au onorat căsătoria, numind-o binecuvântată, pentru că Dumnezeu a binecuvântat-o, care a unit soția cu soțul. Și înțeleptul Solomon spune într-un loc: „de la YHWH soția este unită cu soțul”. Iar David spune: „Soția ta este ca o viță roditoare în laturile casei tale, fiii tăi sunt ca niște vlăstari de măslin în jurul mesei tale. Așa este binecuvântat omul care se teme de YHWH”.

De aceea, căsătoria este cinstită și de onoare, iar nașterea de copii este curată; căci în ceea ce este bine nu este nimic rău. Și curățirea naturală nu este o urâciune înaintea lui Dumnezeu, care a rânduit cu înțelepciune ca ea să se întâmple femeilor la fiecare treizeci de zile, pentru sănătatea și întărirea lor, deoarece sunt rareori în mișcare, pentru că stau mai mult acasă. Dar, după Evanghelie, când femeia cu o scurgere de sânge s-a atins de tivul mântuitor al hainei Domnului pentru a fi vindecată, Domnul nu a mustrat-o și nu a învinovățit-o deloc, dimpotrivă, a vindecat-o, zicând: „credința ta te-a mântuit”.

Totuși, când femeile au o scurgere naturală, bărbații să nu se împreuneze cu ele, ca să aibă grijă de sănătatea celor ce vor să se nască, căci acest lucru este oprit de Lege. „Să nu te apropii”, spune El, „de o femeie care este la menstruație.” Și să nu aibă legătură cu femeile însărcinate, căci nu se împreunează cu ele pentru a naște copii, ci pentru desfătare, și un iubitor de Dumnezeu să nu fie iubitor de desfătare.

29. Nevestelor, supuneți-vă bărbaților voștri și cinstiți-i și slujiți-le cu frică și cu dragoste, așa cum a cinstit sfânta Sara pe Avraam, care nici nu a îndrăznit să-l numească pe nume, ci l-a numit domn, zicând: „Domnul meu este bătrân”.

Tot așa și voi, soților, iubiți-vă soțiile ca pe propriile voastre mădulare, ca pe niște tovarășe în viață și partenere în nașterea copiilor. „Bucură-te”, spune El, „de soția care a fost cu tine din tinerețea ta, iepuroaica iubirii tale și iepuroaica binecuvântărilor tale. Ea să vorbească cu tine și soția ta să meargă înaintea ta și să fie cu tine în tot timpul; căci dacă rămâneți în prietenia ei, vă veți înmulți.” Iubiți-le, spunem noi, ca pe propriile voastre mădulare, ca pe propriile voastre trupuri. Căci așa este scris: „Domnul a mărturisit între tine și soția tinereții tale și ea este tovarășa ta. Nu te-a creat singur, ci rămășița duhului tău este în ea. Așadar, păzește-ți duhul și nu părăsi pe soția tinereții tale.”

Așadar, soțul și soția, dându-se cu ei după căsătoria legitimă și ridicându-se din patul comun, să se roage, fără să observe nimic: sunt curați, chiar dacă nu s-au spălat. Dar cine strică și pângărește soția altuia, sau se pângărește pe sine cu o adulteră, acela, ridicându-se de la ea, chiar dacă ar turna asupra sa o mare întreagă sau toate râurile, nu poate fi curat.

30. De aceea, nu păziți cele prescrise în Lege și în cele firești, crezând că prin ele vă întinați. Nu păziți separările iudaice, nici abluțiunile constante, nici curățirile de la atingerea morților. Ci adunați-vă fără observație în morminte, citind cărțile sfinte și cântând psalmi pentru mucenicii plecați și pentru toți sfinții din veacuri și pentru frații voștri care au adormit în Domnul. Și oferiți Împărtășania plăcută a trupului împărătesc al lui Hristos în bisericile voastre și în morminte; iar când duceți morții la cer, atunci însoțiți-i cu psalmodie, dacă sunt

credincioși în Domnul. Căci „prețuită este înaintea Domnului moartea credincioșilor Săi”; și iarăși: „Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, căci Domnul ți-a făcut bine”; și în alte locuri: „Pomenirea celor drepți cu laude”; și: „sufletele celor drepți sunt în mâna lui Dumnezeu”.

Căci cei ce au crezut în Dumnezeu, chiar dacă au adormit, nu sunt morți, după cum spune Mântuitorul saducheilor: „Iar cât despre învierea morților, n-ați citit ce este scris: «Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov. Dumnezeu nu este Dumnezeul morților, ci al celor vii, căci toți sunt vii pentru El».”

Prin urmare, rămășițele celor care sunt vii cu Dumnezeu nu sunt lipsite de onoare. Astfel, profetul Elisei, după moartea sa, l-a înviat pe mortul care fusese ucis de tâlharii sirieni; căci atunci când trupul său a atins oasele lui Elisei, a înviat și a prins viață, iar acest lucru nu s-ar fi întâmplat dacă trupul lui Elisei nu ar fi fost sfânt. Și castul Iosif l-a îmbrățișat pe Iacov, care zăcea în patul său după moarte. Și Moise și Iisus Navin au dus rămășițele lui Iosif, fără a considera aceasta o profanare. De aceea, voi, episcopii și ceilalți, atingeți morții fără să observați și nu credeți că sunteți pângăriți de aceasta și nu disprețuiți rămășițele lor. Lăsați aceste observații și împodobiți-vă cu sfințenie și castitate, ca să vă faceți părtași nemuririi și părtași împărăției lui Dumnezeu și să primiți făgăduința lui Dumnezeu, odihnindu-se prin Mântuitorul Iisus Hristos pentru totdeauna.

<…> Celui ce poate să vă deschidă urechile inimilor ca să primiți cuvintele lui Dumnezeu, date prin Evanghelie și prin învățătura lui Iisus Hristos din Nazaret, răstignit sub Pontius Pilat și Irod, care a adormit și a înviat din morți și vine din nou la sfârșitul veacului cu slavă și mare putere, care trebuie să învie morții și să aducă sfârșitul lumii și să răsplătească fiecăruia după vrednicia lui; și Celui ce ni s-a dat pe Sine însuși ca arvună a învierii; care S-a înălțat la cer prin puterea lui Dumnezeu și a Tatălui Său, în fața noastră, care a mâncat și a băut împreună cu El după învierea Sa din morți timp de patruzeci de zile; care a șezut la dreapta tronului maiestății Dumnezeului Atotputernic pe heruvimi; care a auzit: „Șezi la dreapta Mea, până când voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut al picioarelor Tale”; pe care preafericitul Ștefan L-a văzut stând la dreapta puterii și, exclamând, a zis: „Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând la dreapta lui Dumnezeu”, ca Mare Preot al tuturor rangurilor raționale. Prin El, cinste, măreție și slavă Dumnezeului Atotputernic, acum și în veci. Amin.

Cartea a șaptea

1. Moise, Legiuitorul, le-a zis israeliților: „Iată, v-am pus înainte calea vieții și calea morții” și a adăugat: „Alegeți viața, ca să trăiți”. Și profetul Ilie le-a zis oamenilor: „Până când veți șovăi de ambele părți? Dacă YHWH este Dumnezeu,

atunci urmați-L.” Și Domnul Isus a zis pe bună dreptate: „Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni; căci sau îl va urî pe unul și îl va iubi pe celălalt, sau se va devota unuia și îl va disprețui pe celălalt.” De aceea, noi, urmându-L pe Învățătorul Hristos, Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, dar cel mai credincios, spunem în mod necesar că există două căi: una este calea vieții, iar cealaltă este calea morții. Dar aceste căi nu seamănă deloc una cu cealaltă. Dimpotrivă, sunt foarte diferite sau, mai degrabă, există cu totul separat. Calea naturală este calea vieții, iar calea impusă este calea morții - nu cea care există după gândul lui Dumnezeu, ci cea care vine din defăimarea vrăjmașului.

2. Așadar, prima cale este calea vieții. Aceasta este calea despre care legea poruncește și ea: „Iubește-L pe YHWH Dumnezeu cu tot cugetul tău și cu tot sufletul tău, singurul și afară de El nu este altul, și aproapele tău ca pe tine însuți”; și: „Tot ce nu voiești să ți se întâmple ție, să nu faci altuia.”

Binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce vă asupresc, iubiți-vă vrăjmașii. Dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce har aveți? Căci și neamurile fac la fel. Dar iubiți pe cei ce vă urăsc și n-aveți vrăjmași. Feriți-vă de poftele firii pământești și lumești.

Dacă te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt, nu pentru că răzbunarea ar fi rea, ci pentru că lipsa de răutate este mai prețioasă, căci David zice: „Dacă voi răsplăti cu rău celor ce-mi răsplătesc mie”.

Dacă te silește cineva să mergi cu el o milă, mergi cu el două; iar dacă vrea cineva să te dea în judecată și să-ți ia cămașa, dă-i și haina și nu o cere înapoi de la cel ce ți-a luat-o.

Dă-i celui ce-ți cere, și nu te întoarce de la cel ce vrea să se împrumute de la tine, nu-i închide mâna, căci „omul drept are milă și dă cu împrumut”. Tatăl voiește să dea tuturor, care face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaia Sa peste cei drepți și peste cei nedrepți. De aceea este drept să dăm tuturor din osteneala noastră, după cum este scris: „Cinstește pe DOMNUL cu osteneala ta cea dreaptă”; cu toate acestea, sfinții sunt de preferat.

Nu ucide, adică nu distruge un om ca tine, căci distrugi ceea ce a fost bine făcut, nu pentru că orice crimă este rea, ci pentru că numai uciderea nevinovaților este rea, iar crima legală este rezervată doar superiorilor.

Să nu comiți adulter, căci desparți un trup în două; căci se spune: „Cei doi vor fi un trup”, pentru că soțul și soția sunt una prin fire, prin consimțământ, prin unire, prin dispoziție, prin viață, prin caracter; dar sunt separați prin sex și prin număr.

Nu-i corupeți pe tineri; căci răul care s-a născut în Sodoma, care a devenit hrana focului trimis de Dumnezeu, este împotriva firii, iar cel ce-l face este blestemat, și tot poporul va zice: Amin.

Să nu comiți desfrânare, căci este scris: „Să nu fie niciun desfrânat printre copiii lui Israel”.

Să nu furi; căci Ahar, care a furat în Israel la Ierihon, a plecat din această viață, fiind ucis cu pietre; iar Ghehazi, care a furat și a mințit, a moștenit lepra lui Naaman; iar Iuda, un hoț de săraci, L-a trădat pe Domnul slavei către evrei și, pocăindu-se, s-a spânzurat, iar pântecele i s-a spart și toate măruntaiele i-au țâșnit; iar Anania și soția sa, Safira, care au furat bunuri și au ispitit Duhul lui YHWH, au fost imediat, conform sentinței tovarășului nostru apostol Petru, omorâți.

3. Nu practicați vrăjitoria și nu fiți vrăjitori, căci este zis: „Nu lăsați pe vrăjitori să trăiască.”

Să nu-ți ucizi copilul în pântece, nici să nu ucizi ce s-a născut; căci orice lucru care este format și a primit un suflet de la Dumnezeu, dacă este ucis, va primi despăgubire ca și cum ar fi fost ucis pe nedrept.

Să nu poftești ce este al aproapelui tău: nevasta, robul, boul sau măgarul.

Nu-ți încălca jurământul, căci este zis: „Să nu juri deloc!” Dar dacă nu juri, atunci jură pe adevăr, pentru că oricine jură pe El se va lăuda.

Nu mărturisi strâmb; căci cine defăimează pe sărac îl provoacă pe cel ce l-a creat.

4. Nu vorbiți de rău; căci „Nu iubiți a vorbi de rău, ca să nu vă înălțați”.

Nu purta pică, căci „calea celui ce poartă pică este spre moarte”.

Nu fiți dubluri la gânduri și nici dubluri la vorbire, căci „gura lui este cursa puternică” și „omul vorbăreț nu va fi mustrat în țară”.

Cuvântul vostru să nu fie în zadar, căci pentru orice cuvânt deșert veți da socoteală.

Nu minți, căci este zis: „Vei nimici pe toți cei ce spun minciuni.”

Nu fi cămătar, nici jefuitor, căci „vai”, se spune, „de cei ce profită de aproapele lor, cămătăria este un lucru rău”.

Nu fi ipocrit, ca să nu pățiți aceeași soartă ca atare.

5. Nu fiți răutăcioși sau mândri, căci „Dumnezeu se împotrivește celor mândri”.

Când judecați, nu vă uitați la față, „căci judecata aparține lui Iahve”.

Nu urăști pe nimeni. „Mustrează-ți fratele cu mustrare și nu vei purta păcat din pricina lui” și: „Mustrează pe cel înțelept și te va iubi”.

Fugiți de orice rău și de tot ce este asemenea lui: „Fugiți”, se spune, „de nedreptate și frica nu se va apropia de voi”. Nu vă mâniați, nici invidiați, nici geloși, nici furioși, nici obraznici, ca să nu pățiți ce s-a întâmplat cu Cain, Saul și Iobab; căci primul l-a ucis pe fratele său Abel, pentru că a fost găsit mai bun decât el la Dumnezeu și jertfa lui a fost preferată; al doilea l-a persecutat pe cel drept David, care l-a învins pe Goliat filisteanul, gelos de laudele celor care se bucurau; iar ultimul l-a ucis pe doi conducători militari: pe Abner al lui Israel și pe Amasa al lui Iuda.

6. Nu practicați vrăjitoria, căci aceasta duce la idolatrie. „Vrăjitoria”, spune Samuel, „este un păcat”; și „Să nu fie ghicire în Iacov, nici vrăjitorie în Israel”. Nu șopti, nu-ți arde fiul în foc, nu ghici, nu practica vrăjitoria, nu prezice după zborul păsărilor, nu studia științe rele; căci toate aceste lucruri Legea le-a interzis.

Nu dori răul, căci vei ajunge la păcate nemăsurate.

Nu jurați, nu fiți lacomi de vină, nu vă îmbătați, căci din acestea ies curvia și adulterul.

Nu fi iubitor de argint, ca să nu slujești lui Mamona în loc de Dumnezeu.

Nu fi vanitos, nici arogant, nici trufaș, căci din toate acestea vine mândria. Aduceți-vă aminte de Cel ce a zis: „DOAMNE, inima mea nu s-a înălțat, nici ochii mei nu s-au înălțat; nu am intrat în lucruri mari, nici în lucruri minunate mai mari decât mine, dacă nu am fost smerit cu inima.”

7. Nu fi cârtitor, aducându-ți aminte de pedeapsa care a fost aplicată celor ce au cârtit împotriva lui Moise.

Nu fiți încăpățânați, nici răi, nici împietriți la inimă, nici iuți la mânie, nici slabi de inimă, căci toate acestea duc la hulă; ci fiți blânzi, ca Moise și David, căci cei blânzi vor moșteni pământul.

8. Fii răbdător, căci un astfel de om „este mare în pricepere, dar cel slab de inimă este foarte nebun”.

Fiți milostivi; căci „fericiți sunt cei milostivi, căci ei vor căpăta milă”.

Fiți blânzi, liniștiți, buni, tremurând de cuvintele lui Dumnezeu. Nu vă înălțați ca fariseii, pentru că „oricine se înalță pe sine va fi smerit”; și: „ceea ce este prețuit de oameni este o urâciune înaintea lui Dumnezeu”.

Nu te lăsa pradă insolenței sufletului tău, căci „un om insolent va cădea în rău”.

Nu te însoți cu nebunii, ci cu cei înțelepți și drepți; căci „cine se însoțește cu cei înțelepți se face înțelept, dar cine se însoțește cu nebunii va fi pierdut”.

Acceptă cu bunătate necazurile care ți se întâmplă și fără tristețe necazurile, știind că vei primi răsplată de la Dumnezeu, asemenea lui Iov și Lazăr.

9. Slăviți și aduceți-vă aminte de Cel ce vă vorbește cuvântul lui Dumnezeu zi și noapte și cinstiți-L nu ca pe autorul existenței voastre, ci ca pe un împreună-lucrător al binelui vostru; căci acolo unde este învățătură despre Dumnezeu, acolo este și Dumnezeu. Căutați să-i vedeți pe sfinți în fiecare zi, ca să fiți mângâiați de cuvintele lor.

10. Nu creați dezbinări împotriva sfinților, amintindu-vă de coreeni. Împăcați-i pe cei ce se ceartă, asemenea lui Moise, unindu-i în prietenie.

Judecați cu dreptate, căci judecata aparține lui YHWH.

Când mustri pe cineva pentru o cădere, nu te uita la față, așa cum Ilie și Mica l-au mustrat pe Ahab, Ebed-Melec etiopianul l-a mustrat pe Zedechia, Natan l-a mustrat pe David și Ioan l-a mustrat pe Irod.

11. Nu te îndoi în rugăciunea ta dacă se va împlini sau nu; căci Domnul mi-a zis mie, Petru, lângă mare: „Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?”

Nu-ți întinde mâna ca să primești, ci îndoaie-o ca să dai.

12. Dacă aveți, dați cu mâinile voastre, ca să lucrați pentru ispășirea păcatelor voastre; căci „prin milostenie și prin credință se curățesc păcatele”. Nu ezitați să dați săracilor și, când dați, nu murmurați; căci știți cine este răsplătitorul. „Cine are milă de săraci”, se spune, „împrumută lui Dumnezeu și, după cum dă, așa i se va da”. Nu vă îndepărtați de cel nevoiaș; căci „cine își astupă urechile”, se spune, „ca să n-asculte pe cel nevoiaș, va striga și nu va fi nimeni care să-l audă”.

Ai părtășie cu fratele tău în toate lucrurile și nu numești nimic al tău, căci Dumnezeu a pregătit o părtășie comună pentru toți oamenii.

Nu-ți lua mâna de la fiul tău sau de la fiica ta, ci învață-i frica de Dumnezeu din tinerețea lor; căci este zis: „Pedepsește-ți fiul, căci așa vei fi în siguranță.”

13. Nu porunci slugilor tale, fie slujitoarelor, fie slujitoarelor, care se încred în același Dumnezeu, cu amărăciune sufletească, ca să nu gemă împotriva ta și să nu vină mânia lui Dumnezeu peste tine. Iar voi, robilor, ascultați de stăpânii voștri ca pe niște icoane ale lui Dumnezeu, cu grijă și frică, ca de Domnul, nu de oameni.

14. Urăște orice ipocrizie și fă tot ce-I place lui Iehova.

Nu părăsi poruncile lui YHWH, ci păzește ce ai primit de la El, fără să adaugi, nici să scoți din ele; căci „nu adăuga la cuvintele Lui, ca să nu te mustre și să devii mincinos”.

Mărturisește-ți păcatele înaintea Domnului Dumnezeului tău și nu adăuga mai mult la ele, ca să-ți vină binele de la Domnul Dumnezeul tău, care nu voiește moartea păcătosului, ci pocăința.

15. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca pe cei care te-au făcut să trăiești mult în țara pe care ți-o va da Domnul, Dumnezeul tău. Nu disprețui pe frații tăi și pe rudele tale, căci „să nu-ți disprețuiești urmașii”.

16. Teme-te de împărat, știind că DOMNUL este alegerea. Cinstește pe conducătorii lui ca pe slujitorii lui Dumnezeu, căci ei sunt răzbunătorii oricărei nelegiuiri. Plătește-le bir, vamă și orice contribuție cu înțelepciune.

17. În ziua mâniei tale, nu te apropia de rugăciunea ta până nu te vei izbăvi de amărăciunea ta.

Aceasta este calea vieții! O, de te-ai putea găsi pe ea prin Isus Hristos, Domnul nostru!

18. Dar calea morții se vede în faptele celor răi. În ea este necunoașterea lui Dumnezeu și introducerea multor rele, îngrijorări și confuzii, și de aici vin crimele, adulterul, curvia, mărturia mincinoasă, poftele nelegiuite, furturile, idolatria, vrăjitoria, vrăjitoria, jafurile, mărturiile mincinoase, fățărnicia, îndoielile, înșelăciunea, aroganța, răutatea, încăpățânarea, lăcomia, necurăția, gelozia, insolența, aroganța, mândria, lipsa de frică de Dumnezeu, prigonirea celor buni, vrăjmășia adevărului, iubirea minciunii, necunoașterea dreptății. Căci cei ce lucrează aceste lucruri nu se lipesc nici de bine, nici de judecata dreaptă, vegheau nu spre bine, ci spre rău, departe de blândețe și răbdare, iubitori de deșertăciune, urmăritori de răsplătire, nemilostivi față de săraci, nu muncesc

pentru cei obosiți, nu cunosc pe Cel ce i-a făcut, ucigași de copii, stricători ai creației lui Dumnezeu, se leapădă de cei nevoiași, asupritori ai celor asupriți, apărători ai bogaților, disprețuitori ai săracilor, în toate privințele - păcătoși. Fiți liberi, copii, de toate aceste lucruri!

19. Ia seama ca nimeni să nu te abată de la evlavie. „Nu te abate”, se spune, „nici la dreapta, nici la stânga”, ca să poți pricepe în tot ce faci; căci dacă nu te abate de la calea cea dreaptă, nu vei fi rău.

20. Cât despre mâncare, vă zice Domnul: „Mâncați ce e bun în țară, mâncați orice făptură ca iarba verde, dar vărsați sângele pe pământ ca apa.” Căci nu ce intră în gură îl spurcă pe om, ci ce iese din gură, adică hule, clemeți și toate celelalte lucruri de acest fel. Dar voi mâncați ce e bun în țară cu dreptate, pentru că „tot ce e bun este al Lui și tot ce e bun este al Lui, grâul este pentru tineri și vinul parfumat este pentru fecioare.” „Căci cine mănâncă sau cine bea afară de El?” Și înțeleptul Ezra vă îndeamnă, zicând: „Duceți-vă și mâncați ce e gras și beți ce e dulce și nu vă întristați.”

21. Fugiți de lucrurile jertfite idolilor, ca să nu vă faceți părtași demonilor; căci ele sunt jertfite în cinstea demonilor, adică pentru a batjocori pe singurul Dumnezeu.

22. Cât despre scufundare, episcop sau prezbiter, deși am deja hotărât mai înainte, totuși spunem acum că voi botezați așa cum Domnul a hotărât pentru noi, zicând: „Duceți-vă și învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit”, care L-a trimis pe Tatăl, care a venit pe Hristos, care a mărturisit despre Mângâietor. Dar mai întâi ungeți cu untdelemn sfințit, apoi cufundați în apă și în sfârșit pecetluiți cu mir, pentru ca ungerea să fie împărtășirea Sfântului Duh, apa semnul morții și mirul pecetea legămintelor.

Dacă nu există nici ulei, nici smirnă, apa este suficientă pentru ungere, pentru pecetluire și pentru spovedania decedatului sau pentru o singură moarte.

Dar înainte de cufundare, cel ce trebuie să fie cufundat să postească; căci Domnul, care a fost botezat mai întâi de Ioan și apoi a locuit în pustie, a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și a fost botezat și a postit, nu pentru că El Însuși, fiind din fire curat și sfânt, ar fi avut nevoie de spălarea întinăciunilor, sau de post, sau de curățire, ci pentru a mărturisi adevărul înaintea lui Ioan și a ne da o pildă. Domnul nu a fost botezat în suferința, sau moartea, sau învierea Sa, căci niciuna dintre acestea nu avusese loc încă, ci pentru o altă instituție, motiv pentru care El postește după cufundare conform autorității, asemenea Domnului lui Ioan; dar cel ce este sfințit în moartea Sa trebuie mai întâi să postească și apoi să fie botezat, căci este nedrept ca cel ce este îngropat împreună cu El și învie

împreună cu El să se întristeze de învierea însăși, căci omul nu este stăpânul hotărârii Mântuitorului, deoarece El este Stăpânul și este supusul.

23. Dar postul vostru să nu fie ca cel ipocrit, care postesc a doua și a cincea zi după Sabat. Postiți fie cinci zile, fie miercurea și vinerea, pentru că miercurea a fost condamnat Domnul, când Iuda a făgăduit că-L va vinde pe bani; iar vinerea a pătimit Domnul pe cruce sub Pontius Pilat.

Dar să păzești Sabatul și ziua Domnului; căci unul este o aducere aminte a creației, iar celălalt a învierii. Să păzești un singur Sabat în tot anul, acela în care Domnul a fost îngropat. În acest Sabat este potrivit să postești și să nu sărbătorești. Căci atâta timp cât Creatorul a fost sub pământ, era mai potrivit să te plângi pentru El decât să te bucuri de creație, întrucât Creatorul este superior în natură și în demnitate creației Sale.

24. Când vă rugați, nu fiți ca ipocriții, ci rugați-vă așa cum ne-a poruncit Domnul în Evanghelie: „Tatăl nostru, DOAMNE, care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie Împărăția Ta. Fac-o voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Căci a Ta este Împărăția în veac. Amin.” Rugați-vă astfel de trei ori pe zi, pregătindu-vă să fiți vrednici de înfierea Tatălui, pentru ca, numindu-L în mod nedemn Tatăl nostru, să nu meritați ocară din partea Lui, așa cum a auzit odată Israel, fiul întâi născut: „Dacă Eu sunt Tatăl, unde este slava Mea? Și dacă Eu sunt Domnul, unde este frica de Mine?” Căci slava taților este dreptatea copiilor, iar cinstea stăpânilor este frica de slujitori, deoarece opusul acesteia este necinstea și lipsa de autoritate. „Căci din cauza voastră”, zice El, „Numele Meu este hulit printre neamuri.”

25. Fiți mereu recunoscători, ca niște slujitori credincioși și binevoitori. Și despre Euharistie spuneți aceasta:

Îți mulțumim Ție, Tatăl nostru, pentru viața pe care ne-ai revelat-o prin Isus, Slujitorul Tău, prin care ai creat toate lucrurile și te îngrijești de toate lucrurile, pe care L-ai trimis să fie Om pentru mântuirea noastră, pe care ai binevoit să pătești și să mori, pe care ai binevoit să-L slăvești și să-L așezi la dreapta Ta, prin care ne-ai făgăduit învierea morților. Tu, Doamne Atotputernic, Dumnezeule Veșnic: precum aceste lucruri care au fost risipite și adunate s-au făcut o singură pâine, așa adună Biserica Ta de la marginile pământului în Împărăția Ta. Din nou Îți mulțumim Ție, Tatăl nostru, pentru scumpul sânge al lui Isus Hristos, vărsat pentru noi, și pentru scumpul trup, cu care săvârșim această imitare a Lui, Care ne-a rânduit să vestim moartea Lui. Căci prin El fie slava Ție în veci. Amin.

Nimeni dintre cei nesfinţiţi să nu se împărtăşească din ele, ci numai cei ce sunt botezaţi în moartea Domnului. Iar dacă cineva nesfinţit se împărtăşeşte din ele, ascunzându-se, va mânca osânda veşnică, pentru că, nefiind de credinţa în Hristos, a primit ca pedeapsă pentru sine ceea ce nu este îngăduit. Dar dacă cineva se împărtăşeşte din ele în neştiinţă, îndrumaţi-l şi sfinţeşti-l curând, ca să nu iasă disprețuitor.

26. După ce aţi primit împărtăşania, mulţumiţi astfel:

Îţi mulţumim, Dumnezeule şi Tată al lui Isus, Mântuitorul nostru, pentru lucrul sfânt pe care l-ai locuit în noi şi pentru raţiunea, credinţa, dragostea şi nemurirea pe care ni le-ai dăruit prin Isus, Robul Tău. Tu, Doamne Atotputernic, Dumnezeul tuturor, Care ai creat lumea prin El şi tot ce este în ea şi ai sădit legea în sufletele noastre şi ai pregătit pentru oameni ceea ce trebuie primit, Dumnezeul sfinţilor şi fără prihană ai noştri părinţi, Avraam, Isaac şi Iacov, slujitorii Tăi credincioşi, Dumnezeule puternic, credincios şi adevărat şi nu mințind în făgăduinţe, Care L-ai trimis pe pământ pe Isus, Mesia Tău, ca să locuiască cu oamenii ca un om, Dumnezeu YHWH, Cuvântul şi Omul, şi să dezrădăcineze înşelăciunea din rădăcină. Adu-ţi aminte de această sfântă Biserică, pe care ai dobândit-o cu sângele preţios al lui Mesia Tău, şi eliberează-o de tot răul şi desăvârşeşte-o în dragostea şi adevărul Tău şi adună-ne pe toţi în împărăţia Ta, pe care ai pregătit-o. Maranatha; Osana Fiului lui David; Binecuvântat este Cel ce vine în numele lui YHWH, Dumnezeu YHWH, care ni S-a arătat în trup.

Cine este sfânt să se apropie, iar cine nu este sfânt să se sfinţească prin pocăinţă. Şi bătrânii voştri să vă mulţumească şi ei.

27. Şi mulţumiţi pentru lume astfel:

Îţi mulţumim, Dumnezeule, Creatorul tuturor lucrurilor, pentru mireasma păcii şi pentru veacul cel nemuritor pe care ni l-ai descoperit prin Isus, Slujitorul Tău. Căci a Ta este slava şi puterea în veci de veci. Amin.

Dacă vine cineva şi mulţumeşte în felul acesta, primiţi-l ca pe un ucenic al lui Hristos; dar dacă cineva propovăduieşte o altă învăţătură decât cea pe care v-a dat-o Hristos prin noi, să nu-l lăsaţi să mulţumească, căci un astfel de om mai degrabă îl batjocoreşte pe Dumnezeu decât Îl slăveşte.

28. Dar nu-i primiţi pe cei ce vin la voi decât dacă îi sunt ispitiţi; căci aveţi pricepere şi puteţi deosebi dreapta de stânga şi deosebi un învăţător mincinos de un învăţător mincinos. Când vine un învăţător, îngrijiţi-i din toată inima de nevoile lui; dar unui învăţător mincinos, daţi-i măcar ce-i trebuie; dar nu primiţi rătăcirea lui şi nu vă rugaţi împreună cu el, ca să nu vă întinaţi cu el. Orice prooroc sau

învățător adevărat care vine la voi este vrednic de hrană, ca un împlinitor al cuvântului dreptății.

29. Dați preoților orice pârgă a teascului și a ariei, a cirezilor și a oilor, ca să fie binecuvântate proviziile adunate în cămările voastre și roadele pământului vostru, ca să vă întăriți în grâu, must și untdelemn și să vă sporească turmele de boi și turmele de oi. Dați orice zeciuială orfanului și văduvei, săracului și străinului. Dați preoților orice pârgă a pâinii calde, a vinului din vas, a untdelemnului, a mierii, a fructelor, a strugurilor și a altor roade; dați preoților argintul, hainele și toate lucrurile voastre; dați orfanului și văduvei.

30. În ziua învierii Domnului, adică în ziua lui YHWH, adunați-vă neîncetat, mulțumind lui Dumnezeu și mărturisind cum v-a ajutat Dumnezeu prin Hristos, eliberându-vă de ignoranță, de eroare și de robie, pentru ca jertfa voastră să fie fără prihană și plăcută lui Dumnezeu, care a spus despre Biserica Sa universală: „În orice loc Mi se va aduce tămâie și o jertfă curată; căci Eu sunt un Împărat mare, zice YHWH Cel Atotputernic, și Numele Meu este minunat printre neamuri.”

31. Și alegeți episcopi, prezbiteri și diaconi, oameni vrednici de Domnul, oameni evlavioși, drepți, blânzi, fără lacomie, iubitori de adevăr, aprobați, credincioși, fără părtinire, în stare să învețe pe alții Cuvântul evlaviei, drepți învățăturii Domnului. Și cinstiți-i ca pe părinți, ca pe domni, ca pe binefăcători, ca pe cărturari ai voștri.

Mustrați-vă unii pe alții, nu cu mânie, ci cu răbdare, cu bunătate și cu pace. Păziți tot ce v-a poruncit Domnul. Vegheați asupra vieții voastre. Coapsele voastre să fie încinse și candelele voastre aprinse și fiți ca niște oameni care așteaptă venirea stăpânului lor, fie seara, fie dimineața, fie la cântatul cocoșilor, fie la miezul nopții. Căci Domnul va veni la un ceas în care nu-L așteaptă, și dacă îi deschid ușa, „fericiți sunt acei slujitori, căci au fost găsiți vegheând. El Se va încinge, îi va pune să șezut și va veni să le slujească”. Fiți treji și rugați-vă, ca să nu adormiți spre moarte, căci virtuțile voastre de dinainte nu vă vor ajuta dacă la moartea voastră v-ați abătut de la adevărata credință.

32. În zilele din urmă se vor înmulți prorocii mincinoși și cei ce strică Cuvântul, oile se vor preface în lupi și dragostea în ură. Căci, fărădelegia se va înmulți, iar dragostea multora se va răci, și oamenii se vor urî, se vor prigoni și se vor trăda unii pe alții. Și atunci se va arăta înșelătorul lumii, vrăjmașul adevărului, campionul minciunii, pe care Domnul Isus îl va ucide cu duhul gurii Sale, care cu gura Lui ucide pe cei răi. Și mulți se vor poticni din pricina Lui, dar cei ce vor răbda până la sfârșit vor fi mântuiți. Și atunci se va arăta semnul Fiului omului în cer, apoi sunetul trâmbiței prin arhanghel și învierea celor adormiți. Și atunci va

veni Domnul și toți sfinții împreună cu El, pe nori, cu îngerii puterii Sale pe scaunul Împărătesc, ca să osândească pe înșelătorul lumii, pe diavolul, și să dea fiecăruia după faptele lui. Atunci cei răi vor merge în pedeapsa veșnică, iar cei drepți vor intra în viața veșnică, moștenind lucruri pe care ochiul n-a văzut-o, urechea n-a auzit-o și la inima omului nu s-a suit, lucruri pe care Dumnezeu le-a pregătit pentru cei ce-L iubesc; și se vor bucura în Împărăția lui Dumnezeu, care este în Hristos Isus.

Fiindcă El ne-a înzestrat cu atâtea binecuvântări, să-L implorăm, invocându-L neîncetat în rugăciune și spunând:

33. Mântuitorul nostru veșnic, Împăratul zeilor, unicul YHWH Atotputernicul și Domn, Dumnezeul tuturor lucrurilor și Dumnezeul sfinților și fără prihană ai noștri părinți care au fost înaintea noastră, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov, milostiv și plin de compasiune, îndelung răbdător și bogat în îndurare, Căruia i se vede orice inimă goală și orice gând tainic se descoperă; către Tine strigă sufletele celor drepți, în Tine s-au pus nădejdile credincioșilor. Părinte al celor fără prihană, ascultător al celor ce Te cheamă cu dreptate, care cunoaște chiar și cererile tăcute, căci providența Ta ajunge până la adâncul oamenilor și testează voința fiecăruia cu conștiință, și pe tot pământul universului - că prin rugăciune și cuvinte se trimite tămâie la Tine. Care ai făcut din veacul acesta o priveliște a dreptății și ai deschis tuturor ușile milosteniei și ai arătat fiecărui om prin înțelepciunea insuflată și judecata firească ceea ce este îndemnul legii, căci dobândirea bogăției nu este veșnică, nici frumusețea frumuseții veșnică, nici tăria puterii ușor de frânt, nici aburul și deșertăciunea toate, ci numai conștiința credinței trece fără înșelăciune, suindu-se prin mijlocul cerului cu adevărul, primind dreapta hranei viitoare și împreună și înainte, pentru a sta înaintea făgăduinței unei noi vieți, însuși sufletul, bucurându-se de nădejde, se bucură. Căci de la început l-ai călăuzit pe strămoșul nostru Avraam, care a biruit pe calea adevărului, prin vederea lui, învățându-l ce este veacul acesta; și înaintea credinței lui a venit rațiunea, iar urmașul rațiunii a fost credința, iar urmașul credinței a fost legământul. Căci Tu ai zis: „Voi face sămânța ta ca stelele cerului și ca nisipul care este pe marginea mării”. Dar Tu, care i-ai dat pe Isaac și i-ai cunoscut caracterul ca el și te-ai numit Dumnezeul lui, zicând: „Eu voi fi Dumnezeu pentru tine și pentru semința ta după tine”. Și când L-ai descoperit pe Hristos tatălui nostru Iacov, care a mers în Padanaram, le-ai vorbit, zicând: „Iată, Eu sunt cu voi și vă voi face să creșteți și să vă înmulțiți foarte mult”. Și așa ai zis lui Moise, robului Tău credincios și sfânt, când a văzut rugul: „Eu sunt YHWH: acesta este Numele Meu veșnic și o aducere aminte din generație în generație. Apărătorul casei lui Avraam, binecuvântat ești Tu în veci.

34. Binecuvântat ești Tu, Doamne, Împăratul Veacurilor, care prin Hristos ai creat toate lucrurile și prin El la început ai împodobit cele neordonate, care ai despărțit

apele de ape prin firmament și ai aruncat în ele duh viu, care ai întemeiat pământul și ai întins cerurile și ai împodobit fiecare dintre făpturi cu o instituție dreaptă. Căci prin gândul Tău, Doamne, lumea s-a împodobit și cerurile s-au întins ca o boltă și au strălucit cu stele spre mângâiere în întuneric, și lumina și soarele s-au făcut pentru zile și pentru nașterea fructelor, și luna pentru inversarea vremurilor, creșterea și descreșterea, și noaptea a fost numită și ziua a fost numită, și firmamentul s-a arătat în mijlocul adâncurilor. Și ai spus apelor să se adune și să se arate pe uscat. Această mare, ca și cum cineva ar fi vorbit, când vine din adâncuri, s-a tulburat și iarăși curge din nisip, prin porunca Ta, s-a oprit, căci Tu ai spus în ea să-i frângi valurile, dar Tu ai creat-o ca să plutească pentru animale mici și mari și corăbii. Apoi pământul a crescut, împodobit cu tot felul de flori și cu podoabele feluriților copaci, iar luminatorii atotluminători sunt hrănitorii lor, păstrând cursul inaccesibil și necălcând în niciun fel porunca Ta, ci acolo unde ai poruncit Tu, acolo răsar și apun, în semnul timpurilor și al anilor, schimbând slujba oamenilor. Apoi, diferitele animale au fost aranjate în genuri, terestre, acvatice, aeriene, amfibii, iar înțelepciunea iscusită a providenței Tale dăruiește fiecăruia propria sa providență, căci, precum nu poți scoate la iveală diversele genuri, tot așa nu neglijezi să creezi o grijă diferită pentru fiecare. Și la sfârșitul creației, animalul rațional, cetățean al lumii, rânduindu-l prin înțelepciunea Ta, l-ai creat, zicând: Să facem om după chipul și asemănarea Noastră, arătându-i lumii lumea sa, formându-i trupul din cele patru elemente, creându-i un suflet din neființă și dându-i simț și minte cinciple, conducătorul sufletului, atribuindu-i simțurilor. Și mai presus de toate acestea, Adonai YHWH, care mărturisești cu vrednicie norii, revărsând ploaie, purtând, strălucirea fulgerului, zgomotul tunetului, în hrană fiecăruia a sa provizie și dizolvarea atotarmonioasă a văzduhurilor? Și pe omul care nu a ascultat, Tu l-ai lipsit de viața răsplătită, Nu l-ai nimicit complet, ci l-ai adormit temporar pentru o vreme, Ai chemat la o viață nouă cu un blestem, Ai distrus hotarul morții, Care dă viață morților prin Iisus Hristos, nădejdea noastră.

35. Mare ești Tu, Doamne Atotputernicul, și mare este puterea Ta și priceperea Ta este fără număr, Creator, Mântuitor, bogat în fapte bune, îndelung-răbdător și dătător de milă, care n-ai părăsit mântuirea făpturilor Tale; căci Tu ești bun din fire și îi cruți pe cei ce păcătuiesc, chemându-i la pocăință, căci învățătura milei este a Ta. Căci cum vom sta noi, chemați repede, înaintea judecății, când, îndelung-răbdători, abia suspinăm de slăbiciune? Cerurile vestesc puterea Ta, iar pământul se cutremură, suspendat pe nimic. Marea tulburată și turma nenumărată care hrănește fiarele, sunt obstrucționate de nisip, temându-se de voia Ta și fac pe toți să strige: Căci lucrările Tale sunt mărite, Doamne; cu înțelepciune ai făcut toate lucrurile; pământul este plin de făpturile Tale. Și oastea înflăcărată de îngeri și duhuri inteligente vorbesc, unul sfânt către altul, iar sfinții Serafimi împreună cu Heruvimii cu șase aripi, cântând un cântec de victorie Ție, strigă cu glasuri neîncetate: Sfânt, sfânt, sfânt, YHVH Savaot, cerul și

pământul sunt pline de slava Ta; și o mulțime de alte rânduri, îngeri, arhangheli, tronuri, domnii, principate, puteri, forțe, strigă, zicând: Binecuvântată este slava lui YHVH din locul Lui. Israel, Biserica Ta pe pământ, care dintre neamuri, concurând cu puterile din cer, noapte și zi într-o inimă plină și un suflet doritor cântă: Carele lui Dumnezeu sunt de zece mii de ori zece, de o mie de bucurie; YHVH este în ele pe Sinai, în sanctuar. El a cunoscut cerul, nu pe nimic, ca o boltă, întinzându-se ca o piatră în patru colțuri și unind pământul și apa însele și revărsând aerul dătător de viață și țesând foc în el pentru căldură și mângâiere în întuneric. După ce a numărat și a marcat fața de neînțeles a stelelor și le-a dat nume, le-a descoperit, a însuflețit animalele și a crescut copacii. Toate acestea, create prin Cuvântul Tău, reprezintă autoritatea puterii Tale. De aceea, fiecare om trebuie să mănânce din pieptul său, prin Hristos, despre orice, să-Ți înalțe un cântec, Cel ce susții totul prin Tine Însuți. Căci Tu ești milostiv în fapte bune și generos în compasiune, Doamne, singurul Atotputernic: căci atunci când vrei, ce este în stare vine înaintea Ta, căci puterea Ta veșnică răcorește flacăra și acoperă gurile leilor și îmblânzește monștrii și trezește pe bolnavi și schimbă forțele și lovește oștirea dușmanilor și neamurile numărate când sunt umflate. Tu, Doamne în ceruri, Doamne pe pământ, Doamne pe mare, Doamne printre cei care au un sfârșit care nu se termină în nimic; căci măria Ta nu are sfârșit. Căci aceasta, Doamne, nu este a noastră, cuvântul robului Tău, care zice: Și să știi în inima ta și să înțelegi că Domnul Dumnezeul tău este sus în ceruri și jos pe pământ și nu este altul. Căci nu este alt Dumnezeu afară de Tine singur: Nu este alt sfânt afară de Tine, Doamne, Dumnezeul priceperii, Dumnezeul sfinților, Sfânt mai presus de toți sfinții; căci cei sfințiți sunt sub mâinile Tale. Glorios și înălțat, nevăzut în fire, de nepătruns în destine, a cărui viață este fără nevoie, a cărui rămășiță este neclintită și atotdesăvârșită, a cărui acțiune este neobosită, a cărui măreție este de nedescris, a cărui frumusețe este mereu curgătoare, a cărui așezare este de neînvins, a cărui locuință este neclintită, a cărui rațiune este fără început, al cărui adevăr este neschimbat, a cărui lucrare este imediată, a cărui putere este fără preț, a cărui unică autoritate este neschimbătoare, a cărui împărăție este fără sfârșit, a cărui tărie este invincibilă, a cărui armată este numeroasă.Căci Tu ești Tatăl înțelepciunii, creatorul creației, Mijlocitorul, ca autor, dătătorul providenței, legiuitorul, executorul nevoilor, pedepsitorul celor răi și răsplătitorul celor drepți, Dumnezeul și Tatăl lui Hristos și Domnul celor ce I se închină, a cărui făgăduință este adevărată, a cărui judecată nu este respinsă, a cărui hotărâre este neschimbată, a cărui evlavie este neîncetată, a cărei mulțumire este veșnică. Lor li se cuvine o închinare vrednică din partea oricărei firi inteligente și sfânte.

36. DOAMNE Atotputernicul, care ai creat lumea prin Hristos și ai rânduit Sabatul în amintirea acestuia, pentru că în el Te-ai odihnit de fapte ca să înveți legile Tale și ai rânduit sărbători spre bucuria sufletelor noastre, ca să putem ajunge la amintirea Înțelepciunii pe care ai dobândit-o, cum pentru noi S-a născut din

femeie, s-a arătat în viață, arătându-Se prin scufundare; căci Cel ce S-a arătat este Dumnezeu și Om, a suferit pentru noi după voia Ta și a murit și a înviat prin puterea Ta; de aceea, celebrând sărbătoarea învierii în ziua lui DOAMNE, ne bucurăm de Cel ce a biruit moartea și care a strălucit viața și nestricăciunea, căci prin El ai adus neamurile la Tine ca un popor ales, adevăratul Israel, iubit de Dumnezeu, văzându-L pe Dumnezeu. Căci Tu, Doamne, ai scos pe părinții noștri din țara Egiptului și i-ai scos din cuptorul de fier și din smoală și din fabricarea cărămizilor, i-ai izbăvit din mâna lui Faraon și a celor de sub el și i-ai condus prin mare ca prin uscat și i-ai hrănit în pustie cu tot felul de lucruri bune: le-ai dat legea, sau cele zece porunci, rostite cu glasul Tău și scrise cu mâna Ta, le-ai poruncit să păzească Sabatul, nedând un motiv de lenevie, ci un motiv de evlavie, pentru înțelegerea puterii Tale și, ca într-o sfântă încintă, i-ai închis, spre interzicerea răului, spre învățătură, spre bucuria săptămânii; de aceea este o săptămână și șapte săptămâni și luna a șaptea și anul al șaptelea, și aceasta este inversarea reciprocă a jubileelor, care este în al cincizecilea an, pentru iertare; pentru ca oamenii să nu aibă nicio scuză pentru ignoranță, de aceea a poruncit să se sărbătorească fiecare Sabat, pentru ca nimeni să nu vrea să scoată un cuvânt de mânie din gura Lui în ziua de Sabat. Căci Sabatul este o odihnă de creație, sfârșitul păcii, căutarea legilor, mulțumire, laudă adusă lui Dumnezeu pentru ceea ce a dăruit oamenilor. Mai presus de toate acestea, ziua lui YHWH are întâietate, Mijlocitorul, Purtătorul de grijă, Legislatorul, învierea Cauzei, Întâiul Născut al întregii creații, Dumnezeu Cuvântul și Omul, născut din Maria singură, fără soț, care a trăit în dreptate, a fost răstignit sub Pontius Pilat și a murit și a înviat din morți, arătând că ziua lui YHWH ne invită să-Ți aducem Ție, Doamne, mulțumire pentru toate. Căci acesta este harul dat de Tine, cu măreția căruia ai acoperit orice faptă bună.

37. Tu, care ai împlinit făgăduințele prin proroci și ai avut milă de Sion și ai avut milă de Ierusalim, ca să înalți tronul lui David, robului Tău, în mijlocul lui, prin nașterea lui Hristos, născut din sămânța lui după trup din singura Fecioară. Și acum, Adonai YHWH, primește rugăciunile de pe buzele poporului Tău, care este dintre neamuri, care Te cheamă cu adevăr, așa cum ai primit darurile celor drepți în generațiile lor. Abel mai întâi, jertfa la care ai privit și ai acceptat, Noe când a ieșit din corabie, Avraam după ce a ieșit din țara haldeenilor, Isaac la Beer-Șiva, Iacov la Betel, Moise în pustie, Aaron între vii și morți, Isus Nun la Ghilgal, Ghedeon pe piatră și lână, Manoah și soția lui pe câmp, Samson în sete înainte de a păcătui, Iefta în război înainte de a făgădui nechibzuit, Barac și Debora împotriva lui Sisera, Samuel la Mițpa, David pe aria lui Aravna iebusitul, Solomon la Gabaon și la Ierusalim, Ilie pe Muntele Carmel, Elisei la fântâna care nu aduce rod, Iosafat în război, Ezechia în slăbiciunea sa și împotriva lui Sanherib, Manase în țara haldeenilor după ce a păcătuit, Iosia la Paște, Ezra la întoarcere, Daniel în groapa leilor, Iona în pântecele balenei, cei trei tineri în cuptorul aprins, Ana în cortul dinaintea corabiei, Neemia și Zorobabel la

construirea zidurilor, Matatia și fiii lui în râvna Ta, Iael în binecuvântări. Așadar, primește acum rugăciunile poporului Tău, aduse Ție cu înțelegere prin Hristos în Duh.

38. Îți mulțumim pentru toate, Doamne Atotputernicul, că nu ne-ai luat îndurarea și îndurările Tale, ci, în fiecare neam și neam, mântuiești, izbăvești, mijlocești și acoperi. Căci ai mijlocit în zilele lui Enos și Enoh, în zilele lui Moise și Iisus, în zilele judecătorilor, în zilele lui Samuel și Ilie și ale proorocilor, în zilele lui David și ale regilor, în zilele Esterei și Mardoheului, în zilele Iuditei, în zilele lui Iuda Macabeul și ale fraților lui. Și în zilele noastre ai mijlocit pentru noi prin marele Tău preot Iisus Hristos, Robul Tău. Căci ne-ai izbăvit de sabie și ne-ai smuls din foamete, hrănindu-ne, ne-ai vindecat de boală și ne-ai ocrotit de limba cea rea. Îți mulțumim pentru toate, prin Hristos. Pe Cel ce ai dat o voce articulată pentru mărturisire și o limbă armonioasă, ca un arcuș, ca o orgă, și un gust potrivit și o atingere potrivită și vederea unei priveliști și auzul unui glas și mirosul vaporilor și mâini pentru lucru și picioare pentru călătorie. Și toate acestea dintr-o picătură mică le formezi în pântece și le dai un suflet nemuritor prin formare și le scoți la lumină. Animalul rațional, omul, l-ai instruit cu legi, a strălucit cu îndreptățiri; aducând distrugere pentru puțin timp, ai făgăduit nemurirea. Așadar, cât de suficientă este viața și cât de suficientă este lungimea veacurilor pentru oameni pentru mulțumire? Dar ceea ce este cel mai imposibil, este sfânt în puterea sa. Căci Tu ai izbăvit de răutatea politeiștilor și de erezia ucigașilor de Hristos L-ai izbăvit, de lingușirea ignoranței L-ai eliberat; pe Hristos L-ai trimis oamenilor ca om, YHWH, Dumnezeul Unul Născut; Tu ai pus în noi Mângâietorul, Tu i-ai rânduit pe îngeri, Tu l-ai rușinat pe diavol, Tu ai creat cele nefiitoare, Tu ai ocrotit cele create, Tu ai măsurat viața, Tu ai dat hrană, Tu ai făgăduit pocăința. Întru toate lucrurile slavă și cinste Ție, prin Iisus Hristos, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Exersați-vă în aceasta, fraților, și Domnul să fie cu voi pe pământ și în Împărăția Tatălui, care L-a trimis și prin El ne-a eliberat din robia stricăciunii, ca să intrăm în libertatea slavei, și a făgăduit viața celor ce cred prin El în Dumnezeul tuturor.

Cum ar trebui să trăiască cei sfințiți în Hristos și ce mulțumiri ar trebui să aducă lui Dumnezeu prin Hristos a fost spus mai sus. Dar este drept să nu-i lăsăm neputincioși pe cei nesfințiți.

39. Așadar, cel care trebuie să fie instruit în cuvântul evlaviei, înainte de a fi scufundat în cer, să fie instruit în cunoașterea Celui Nenăscut, în cunoașterea Fiului Unul-Născut, în convingerea Duhului Sfânt. Să studieze ordinea diferitelor creații, căile Providenței, judecățile diferitelor acte. Să învețe de ce a fost creată lumea și de ce omul a fost făcut stăpân peste lume. Să-și studieze propria natură, ce este ea. Să învețe cum Dumnezeu i-a pedepsit pe cei răi cu apă și foc

și i-a glorificat pe sfinți în toate timpurile - mă refer la Set, Enos, Enoh, Noe, Avraam și urmașii săi, Melhisedec și Iov și Moise, precum și pe Isus și Caleb și Fineas preotul și pe credincioșii din toate timpurile. Să învețe, de asemenea, cum Dumnezeul providențial nu s-a îndepărtat de rasa umană, ci în diferite momente a chemat-o de la eroare și deșertăciune la cunoașterea adevărului, conducând-o de la sclavie și răutate la libertate și evlavie, de la nedreptate la dreptate, de la moarte veșnică la viața veșnică. Cel care vine să studieze acest lucru și ce este în concordanță cu acesta în timpul catehumenatului.

Cine își pune mâna peste el să se roage lui Dumnezeu, Domnul tuturor, mulțumind pentru creație, pentru că L-a trimis pe Fiul Său, Unul-Născut Hristos, ca să mântuiască pe om, nimicind fărădelegile, să ierte nelegiuirea și păcatele, să-l curețe de orice întinăciune a trupului și a duhului și să-l sfințească pe om după bunăvoința bunătății Sale, să-I descopere și să-I facă cunoscută voia, să-l lumineze ochii inimii spre cunoașterea minunilor Sale și să-l descopere judecățile dreptății, ca să urască orice cale a nedreptății și să umble pe calea adevărului, ca să fie socotit vrednic de baia unei noi existențe, în înfiere în Hristos, pentru ca, unit cu Hristos în asemănarea morții Sale, în nădejdea comuniunii glorioase, să moară față de păcat și să trăiască pentru Dumnezeu după minte, cuvânt și faptă și să fie trecut în cartea celor vii. După această mulțumire, să-i ofere învățătura despre întruparea Domnului și despre patimile, învierea din morți și înălțarea Lui.

40. Când se apropie vremea botezării catehumenului, acesta să fie învățat ce privește renunțarea la diavol și unirea cu Hristos. Căci trebuie mai întâi să se abțină de la contrariu și să se apropie de sacramente după ce și-a curățit mai întâi inima de orice obicei rău, impuritate și viciu: numai atunci să se apropie de lucrul sfânt. Așa cum un fermier excelent își curăță mai întâi câmpul de spinii care au crescut pe el și apoi seamănă grâu, așa trebuie mai întâi să îndepărtați din ei orice impietate și apoi să semănați evlavia în ei și să-i faceți vrednici de afundare. Așa ne-a poruncit Domnul nostru, zicând: „Învățați toate neamurile”, și apoi a adăugat: „Și botezați-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”.

Așadar, în timpul renunțării, cel care se botează să spună cu voce tare:

41. Mă lepăd de Satana, de lucrările lui, de mândria lui, de slujba lui, de îngerii lui, de născocirile lui și de tot ce se află sub el.

Și după renunțare, în timpul uniunii, să spună:

Și mă unesc cu Hristos și cred și sunt cufundat în Unicul Nenăscut, singurul Dumnezeu adevărat Atotputernic, Tatăl lui Hristos, Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor, din care sunt toate lucrurile; și în YHWH, Isus Hristos, singurul Său Fiu născut, Întâiul Născut al întregii creații, născut mai înainte de veci, prin bună

plăcerea Tatălui, prin care au fost făcute toate lucrurile, care sunt în cer și pe pământ, atât cele văzute, cât și cele nevăzute, care în zilele din urmă S-a pogorât din cer și a luat trup, și S-a născut din Sfânta Fecioară Maria, și a trăit în dreptate după legile lui Dumnezeu și ale Tatălui Său, și a fost răstignit sub Pontius Pilat, și a murit pentru noi, și a înviat din morți după suferința a treia zi, și S-a înălțat la cer și șade la dreapta Tatălui și va veni din nou la sfârșitul veacului cu slavă să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu are sfârșit; Sunt cufundat în Duhul Sfânt, adică Mângâietorul, care a lucrat în toți sfinții de la începutul timpurilor și a fost trimis mai târziu apostolilor de către Tatăl, după făgăduința Mântuitorului și Domnului nostru Iisus Hristos, iar după apostoli - tuturor credincioșilor în sfânta și apostolica Biserică; în învierea trupului, în iertarea păcatelor, în împărăția cerurilor și în viața veacului viitor.

După această promisiune, în ordine, el vine la ungerea cu untdelemn.

42. Și untdelemnul este binecuvântat de marele preot pentru iertarea păcatelor și ca pregătire pentru scufundare. Căci astfel, el Îl cheamă pe Dumnezeul nenăscut, Tatăl lui Hristos, Regele oricărei naturi senzoriale și intelectuale, să sfințească untdelemnul în numele Domnului Isus și să dea har spiritual și putere activă, precum și iertarea păcatelor și o pregătire pentru mărturisirea scufundării, astfel încât cel uns, fiind eliberat de orice nelegiuire, să devină vrednic de sfințire după porunca Unuia Născut.

43. Apoi vine la apă. Preotul binecuvântează și slăvește pe Domnul Dumnezeu Atotputernicul, Tatăl Dumnezeului Unul-Născut, mulțumind că L-a trimis pe Fiul Său să se facă om pentru noi, ca să ne mântuiască; că a suferit, pentru ca în întrupare să fie ascultător în toate, să propovăduiască Împărăția cerurilor, iertarea păcatelor, învierea morților. Mai mult, se roagă Însuși Dumnezeului Unul-Născut după El și, prin El, Îi mulțumește că a purtat moartea pentru toți pe cruce, ca o imagine a căreia a dat cufundarea într-o nouă existență; slăvește, de asemenea, că în numele lui Hristos Dumnezeu, Domnul tuturor, în Duhul Sfânt nu a respins neamul omenesc, ci în momente diferite a arătat o providență diferită pentru el, ca și pentru Adam însuși în rai, dându-i mai întâi raiul ca locuință pentru desfătare, apoi dându-i în mod providențial porunca; când a păcătuit, atunci în dreptate l-a alungat de acolo și în bunătate nu l-a respins complet, ci și i-a instruit succesiv pe urmașii săi în felurite moduri, de dragul lui la sfârșitul secolului L-a trimis pe Fiul său să se facă om pentru oameni și să ia asupra sa toate slăbiciunile omenești, afară de păcat.

Și acum să-l cheme preotul în timpul scufundării și să-i spună:

Privește din cer și sfințește apa aceasta; dăruiește har și putere, pentru ca cel ce se botează, după porunca Hristosului Tău, să fie răstignit împreună cu El și să

moară împreună cu El, să fie îngropat împreună cu El și să fie înviat întru înfierea fiilor în El, murind față de păcat și trăind pentru dreptate.

După aceea, botezându-l în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, să-l ungă cu mir și să zică în același timp:

44. Adonai YAHWEH, nenăscut și fără stăpân, care ești Domnul tuturor, care ai dat tuturor neamurilor mireasma cunoașterii Evangheliei ca o mireasmă bine mireasmă. Chiar și acum, dăruiește ca această smirnă să fie eficientă în cel care se botează, pentru ca mireasma Hristosului tău să rămână fermă și neclintită în el și ca Cel ce a murit împreună cu el să învie împreună cu el și să trăiască împreună cu el.

Să spună aceasta și ceea ce este în conformitate cu aceasta, pentru că așa este puterea punerii mâinilor peste fiecare. Căci dacă o astfel de exclamație ar fi rostită de un preot pios, nu peste fiecare, atunci cel care este scufundat s-ar coborî în apă doar, ca evreii, și ar lepăda doar necurăția trupului, dar nu și necurăția sufletului.

După aceasta, să se roage stând în picioare, cu rugăciunea pe care ne-a învățat-o Domnul. Este necesar ca cel înviat să se roage stând în picioare, pentru că cel ce stă în picioare este drept. Așadar, să stea în picioare, ca unul care a murit și a înviat împreună cu Hristos.

Și să se roage spre răsărit; căci în a doua carte a Cronicilor este scris că atunci când templul lui YHWH a fost terminat de regele Solomon, în timpul sfințirii lui, preoții, leviții și cântăreții cu chimvale și psalteriu au stat spre răsărit, lăudând, mărturisind și zicând: „Lăudați pe YHWH, căci El este bun, căci credincioșia Lui dăinuie pe vecie!”

45. Și să se roage, după prima rugăciune, așa:

Dumnezeule Atotputernicul, Tatăl Hristosului Tău, al singurului Tău Fiu! Dă-mi un trup neîntinat, o inimă curată, o minte ageră, o pricepere nefailibilă, pogorârea Duhului Sfânt, spre dobândirea și suficiența adevărului, prin Hristosul Tău, prin care Ție să fie slava în Duhul Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

Aceasta este ceea ce am considerat a fi corect să decretăm cu privire la catehumeni.

46. Cât despre episcopii pe care i-am hirotonit, vă facem cunoscut că sunt aceștia: din Ierusalim, Iacov, fratele Domnului; din Cezareea Palestinei, Zacheu, care a fost vameș, iar după el, Corneliu; din Antiohia, Eubode, care a fost

hirotonit de mine, Petru; din Efes, Timotei, care a fost hirotonit de Pavel; din Smirna, cel dintâi, Ariston, și după el, Strateu, fiul lui Loida; din Pergam, Gaius; din Pavel, Lucius; din Chencreea și din Creta, Tit; din Atena, Dionisie; din Tripoli, din Fenicia, Marthon; din Laodicea Frigiei, Arhipp; din Colose, Filimon; din Bereea Macedoniei, Onisim, fiul lui Filimon; din Bisericile Galatiei, Crescent; din ținuturile Asiei, Aquila și Niceta; și din Biserica Eghinei, Crispus.

Aceștia sunt cei cărora le-am încredințat domeniile Domnului. Amintindu-vă de învățăturile lor, păziți pururea cuvintele noastre și fie ca Domnul să fie cu voi acum și în vremuri fără sfârșit, așa cum El Însuși ne-a spus, intenționând să se înalțe la Dumnezeu și Tatăl Său. „Iată, Eu sunt cu voi”, zice El, „în toate zilele, până la sfârșitul veacului”.

47. Slavă lui Dumnezeu în locurile de sus și pe pământ pace, bunăvoinței față de oameni. Te lăudăm, Îți cântăm, Te binecuvântăm, Te slăvim, ne închinăm Ție ca Mare Preot, Ție, Dumnezeule Adevărat, Singurul Nenăscut, Singurul Neapropiat, pentru marea Ta slavă. YHWH, Împăratul cerurilor, Dumnezeule Atotputernic, Doamne, Tatăl lui Hristos, Mielul fără prihană, care ai ridicat păcatul lumii. Primește rugăciunea noastră, Tu, care ședzi pe Heruvimi. Căci numai Tu ești sfânt, numai Tu ești YHWH, Iisuse Hristoase, Dumnezeul a tot ce ai făcut, Împăratul nostru: Ție fie slava, cinstea și închinarea.

48. Lăudați-L pe YHWH, copii, lăudați numele lui YHWH. Te lăudăm, Îți cântăm, Te binecuvântăm pentru marea Ta slavă: YHWH, Regele, Tatăl lui Hristos, Mielul fără cusur, care ridică păcatul lumii. Laudă Ție, cântec Ție, slavă Ție, lui Dumnezeu și Tatăl prin Fiul, în Duhul Atotsfânt, în vecii vecilor. Amin.

Acum, Doamne, slobozește pe robul Tău să plece în pace, după cuvântul Tău, căci ochii mei au văzut mântuirea Ta, pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor și slava poporului Tău Israel.

49. Binecuvântat ești Tu, Doamne, care m-ai hrănit din tinerețea mea și ai dat hrană oricărei făpturi: umple-ne inimile de bucurie și veselie, pentru ca având totdeauna tot ce ne trebuie, să prisosim la orice faptă bună, prin Hristos Isus, Domnul nostru, în care a Ta fie slava, cinstea și puterea în veci de veci. Amin.

Cartea a opta

1. Dumnezeul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, comunicându-ne marea taină a evlaviei și chemând evrei și greci la cunoașterea singurului și adevăratului Dumnezeu, Tatăl Său, așa cum El Însuși spune într-un loc, mulțumind pentru mântuirea celor care au crezut: „Am arătat Numele Tău oamenilor, am săvârșit lucrarea pe care Mi-ai dat-o”; și spune despre noi Tatălui: „Sfinte Părinte, chiar

dacă lumea nu Te-a cunoscut, totuși Eu Te-am cunoscut și aceștia Te-au cunoscut”; pe bună dreptate ne vorbește nouă tuturor împreună, ca celor desăvârșiți, despre darurile date de El prin Duhul: „Și aceste semne vor urma pe cei ce cred: În Numele Meu vor scoate draci, vor vorbi în limbi noi, vor lua șerpi și, dacă vor bea ceva de moarte, nu le va fi rău; își vor pune mâinile peste bolnavi și se vor însănătoși.”

Aceste daruri ne-au fost date mai întâi nouă, apostolilor, care trebuiau să propovăduim Evanghelia la orice făptură, dar după aceea au fost date în mod necesar celor care au crezut prin noi, nu spre folosul celor care le săvârșesc, ci pentru a-i face pe cei necredincioși să se mulțumească, pentru ca cei care nu au fost convinși de cuvânt să fie convinși de puterea semnelor. Căci semnele nu sunt pentru noi, cei care credem, ci pentru cei necredincioși, atât iudei, cât și greci; căci nu este câștigul nostru să scoatem demoni, ci pentru cei care sunt curățiți prin puterea Domnului, așa cum arată Însuși Domnul, învățându-ne, zicând: „Nu vă bucurați de faptul că duhurile vă ascultă, ci bucurați-vă de faptul că numele voastre sunt scrise în ceruri”, deoarece primele se realizează prin puterea Lui, iar cele din urmă prin intențiile și sârguința noastră bune, evident cu ajutorul Lui.

Prin urmare, nu este necesar ca fiecare credincios să scoată demoni, să învie morții sau să vorbească în limbi, ci numai cel căruia i s-a acordat darul pentru un motiv util, pentru mântuirea necredincioșilor, care, fiind vrednici de mântuire, sunt adesea convinși nu de dovezile cuvintelor, ci de eficacitatea semnelor.

Într-adevăr, nu toți cei răi sunt convertiți prin minuni. Dumnezeu Însuși este martor la aceasta, care spune în Lege: „Cu alte limbi și cu alte buze voi vorbi acestui popor, dar nu vor crede”. Astfel, nici egiptenii nu L-au crezut pe Dumnezeu, deși Moise a făcut atâtea semne și minuni, nici mulți evrei nu L-au crezut pe Hristos, care era ca Moise, deși El a vindecat orice boală și orice infirmitate dintre ei: cei dintâi nu au fost convinși de toiagul transformat într-un șarpe viu, nici de mâna lovită de lepră, nici de Nilul transformat în sânge, iar aceștia nici de orbii care au văzut, nici de șchiopii care au umblat, nici de morții care au înviat; ceea ce acolo s-au opus Iane și Iambre, iar aici Ana și Caiafa. Astfel, semnele nu conving pe toată lumea, ci numai pe cei bine intenționați, pentru care Dumnezeu binevoiește să îndeplinească puterile, ca un administrator înțelept, nu prin putere omenească, ci prin propria Sa voință. Spunem aceasta pentru ca cei care au primit anumite daruri să nu se înalțe mai presus de cei care nu le-au primit.

Și numim prin daruri acelea care vin prin semne; pentru că dintre cei care au crezut în Dumnezeu prin Hristos nu există om care să nu fi primit un dar spiritual. Căci însăși eliberarea de impietatea politeistă și credința în Dumnezeu Tatăl prin

Hristos este deja un dar de la Dumnezeu, așa cum este și credința că, prin bunăvoința lui Dumnezeu YHWH înainte de veacuri, Unul-Născut s-a născut în ultima vreme din Fecioară fără participarea vreunui om, că a trăit ca om fără păcat, împlinind toată dreptatea legii, că, prin voia lui Dumnezeu, Dumnezeu Cuvântul, a îndurat crucea, disprețuind rușinea și că a murit și a fost îngropat și a înviat după trei zile, iar după înviere, rămânând cu apostolii patruzeci de zile și împlinind toate poruncile, s-a înălțat în ochii lor la Dumnezeu și Tatăl care L-au trimis. Cine a crezut aceasta nu simplu și fără raționament, ci după discuții și convingeri, a primit un dar de la Dumnezeu, precum și cel care s-a păzit de orice erezie.

Așadar, nimeni care face semne și minuni să nu condamne pe vreunul dintre credincioși cărora nu li s-a îngăduit darul de a le săvârși. Căci darurile lui Dumnezeu, pe care El le dă prin Hristos, sunt diferite: tu ai primit aceasta, iar el a primit altceva, fie cuvântul înțelepciunii, fie cunoștința, fie deosebirea duhurilor, fie prestiința lucrurilor viitoare, fie capacitatea de a învăța, fie blândețea, fie abținerea legiuită. Așadar, Moise, omul lui Dumnezeu, săvârșind semne în Egipt, nu s-a înălțat mai presus de semenii săi și, fiind numit zeu, nu s-a îngâmfat înaintea propriului său profet Aaron. Și Iosua Nun, care a condus poporul după Moise, deși a oprit soarele deasupra Gabaonului în timpul războiului cu iebusiții și luna deasupra văii Aialonului, când ziua nu era suficientă pentru victorie, totuși nu s-a înălțat mai presus de Fineas sau Caleb. Și Samuel, care făcuse atâtea lucruri minunate, nu l-a disprețuit pe iubitul lui Dumnezeu David, amândoi fiind profeți, și, în plus, unul era mare preot, iar celălalt rege. Au fost odată în Israel șapte mii de sfinți care nu și-au plecat genunchii înaintea lui Baal, dar printre ei a fost doar un făcător de minuni, Ilie, și ucenicul său Elisei. Totuși, nici Ilie nu l-a batjocorit pe administratorul Obadia, care, deși se temea de Dumnezeu, nu făcea semne, nici Elisei nu l-a disprețuit pe ucenicul său, care se temea de dușmanii săi. La fel, nici înțeleptul Daniel, smuls de două ori din fălcile leilor, nici cei trei tineri, eliberați din cuptorul aprins, nu i-au disprețuit pe ceilalți membri ai tribului lor, căci știau că scapă de pericole nu prin propria lor putere, ci prin puterea lui Dumnezeu și au făcut semne și au fost izbăviți din necazuri.

Așadar, nimeni dintre voi să nu se înalțe mai presus de fratele său, chiar dacă ar fi profet sau făcător de minuni; căci dacă Dumnezeu va da să nu mai fie necredincioși nicăieri, atunci în cele din urmă orice eficacitate a semnelor va fi de prisos. Căci a fi pios depinde de bunele intenții ale fiecăruia, iar a face minuni depinde de puterea Celui prin care sunt făcute: primele ne aparțin nouă, dar cele din urmă lui Dumnezeu, care lucrează din motivele menționate. Așadar, niciun rege să nu-i disprețuiască pe generalii de sub el, nici generalii pe cei de sub ei; căci dacă n-ar fi nimeni care să comande, atunci generalii ar fi de prisos, iar dacă n-ar fi generali, atunci împărăția nu ar dăinui.

Tot așa, episcopul să nu se înalțe înaintea diaconilor sau a prezbiterilor, nici prezbiterii înaintea poporului, pentru că adunarea este alcătuită din amândoi; căci episcopii și prezbiterii sunt preoți față de unii, iar poporul este popor față de unii; și a fi creștin depinde de noi, dar a fi apostol sau episcop sau orice altceva nu depinde de noi, ci de Dumnezeu, care dă darurile.

Cele spuse până acum au fost spuse de dragul celor cărora li s-au acordat daruri sau virtuți.

2. Să adăugăm la cuvânt: Nu orice proorocitor este credincios și nu orice scoate demoni este sfânt. Astfel, proorocul Balaam, fiul lui Beor, a proorocit, deși era rău; și Caiafa, marele preot fals, a proorocit. Atât diavolul, cât și demonii lui proorocesc multe lucruri, dar din acest motiv nu există în ei nici măcar o scânteie de evlavie; căci sunt copleșiți de ignoranță prin corupția voluntară. Prin urmare, este clar că nici cei răi, chiar dacă proorocesc, nu își acoperă răutatea cu proorocie, nici cei care scot demoni nu sunt făcuți credincioși prin faptul că demonii ies afară; căci se înșală unii pe alții, ca cei care fac glume de dragul râsului și îi distrug pe cei care le acordă atenție.

Însă un rege rău nu mai este rege, ci tiran; iar un episcop care este copleșit de ignoranță sau răutate nu mai este episcop, ci poartă în mod fals acest nume - nu a fost ales de Dumnezeu, ci de oameni, precum falșii profeți ai Ierusalimului, Anania și Șemaia, și babilonianii Zedechia și Ahab. Însă ghicitorul Balaam a suferit pedeapsa pentru corupția lui Israel în Baal-Peor, iar Caiafa a devenit ulterior un sinucigaș, iar regii nelegiui ai Israelului și Iudeii au suferit tot felul de pedepse. Este clar că episcopii și prezbiterii numiți în mod fals nu vor scăpa de pedeapsa lui Dumnezeu. Chiar și acum li se va spune: „Voi, preoții, care profanați numele Meu”: „Vă voi da să fiți uciși, ca pe Zedechia și Ahab”, pe care regele Babilonului, așa cum spune profetul Ieremia, i-a copt în foc.

Spunem aceasta nu ca și cum am disprețui profețiile adevărate, căci știm că ele se împlinesc în credincioși prin inspirația lui Dumnezeu, ci pentru a înfrâna insolența celor mândri, și adăugăm că de la aceștia Dumnezeu ia harul; căci „Dumnezeu stă împotriva celor mândri, dar dă har celor smeriți”. Și femeile au prorocit, precum Miriam cea de demult, sora lui Moise și a lui Aaron, și după ea Debora, și după ele Hulda și Iudita, prima sub Osea, iar cealaltă sub Darius; și Maica Domnului a prorocit, și ruda ei Elisabeta, și Ana, și în vremea noastră fiicele lui Filip. Cu toate acestea, ele nu s-au înălțat mai presus de oameni, ci și-au păstrat limitele. Așadar, dacă vreunul dintre voi, bărbat sau femeie, se împărtășește cu un astfel de har, să fie smerit, ca Dumnezeu să fie mulțumit de el. Căci „la cine”, zice El, „mă voi uita? Numai la cel blând și tăcut și la cel care tremură de cuvintele Mele”.

3. La începutul discursului nostru am vorbit despre darurile pe care Dumnezeu le dă oamenilor de bunăvoie și despre cum a mustrat conduita celor care au încercat să vorbească mincinos sau au fost mișcați de păcatul altora și despre cum Dumnezeu a folosit adesea chiar și pe cei răi pentru profeții și facere de minuni. Acum discursul ne aduce la cel mai important subiect al rânduielii bisericești, astfel încât voi, care ați fost hirotoniți de noi episcopi prin îndemnul lui Hristos, după ce ați învățat de la noi și această poruncă, să faceți totul după poruncile care v-au fost date de noi, știind că cine ne ascultă pe noi ascultă pe Hristos, iar cine ascultă pe Hristos ascultă pe Dumnezeu și pe Tatăl Său, Căruia fie slava în veci. Amin.

4. Fiind împreună, noi, cei doisprezece apostoli ai Domnului, în prezența cu noi a vasului ales Pavel, tovarășul nostru apostol, și a episcopului Iacob și a celorlalți prezbiteri și a șapte diaconi, vă poruncim următoarele decrete divine cu privire la întreaga rânduială a Bisericii.

Eu, Petru, vorbesc primul: să hirotonesc episcop, așa cum am hotărât cu toții împreună în cele precedente, pe cel care este fără prihană în toate, ales de tot poporul ca fiind cel mai bun. După ce va fi numit și aprobat, atunci poporul, adunat în ziua lui YHWH, cu prezenți prezbiteriul și episcopii, să-și dea consimțământul. Și cel mai în vârstă dintre ceilalți să întrebe prezbiteriul și poporul dacă acesta este cel pe care îl cer să fie conducătorul lor, iar când răspund afirmativ, să întrebe din nou dacă toți mărturisesc că este vrednic de această mare și nobilă conducere, dacă a corectat ceea ce privește evlavia după Dumnezeu, dacă a respectat drepturile față de popor, dacă a condus bine treburile casei, dacă este fără prihană în viața sa. Când toți împreună, în adevăr, și nu prin prejudecată, ca înaintea Judecătorului Dumnezeu și a lui Hristos, în prezența, desigur, a Duhului Sfânt și a tuturor duhurilor sfinte și slujitoare, mărturisesc că este astfel; apoi, a treia oară, pentru ca fiecare cuvânt să fie confirmat prin gura a doi sau trei martori, să fie întrebați dacă este cu adevărat vrednic de preoție; și când pentru a treia oară confirmă că este vrednic, atunci să ceară un semn de consimțământ de la toți și, de îndată ce îl dau, să tacă.

Când se lasă tăcerea, unul dintre primii episcopi, împreună cu ceilalți doi, stând lângă altar, în timp ce ceilalți episcopi și prezbiteri se roagă în taină, iar diaconii țin divinul Evanghelie deschis deasupra capului celui hirotonit, să spună lui Dumnezeu:

5. YAHWEH, Domnul Suveran, Dumnezeu Atotputernicul, singurul Nenăscut și fără rege, pururea dăinuind și existând înainte de veacuri, neavând nevoie de nimic și fiind mai bun decât orice cauză și ființă, singurul Adevărat, singurul Atotînțelept, singurul YAHWEH Preaînalt, invizibil prin fire, a cărui minte este fără început, singurul Bun și incomparabil, cunoscând toate lucrurile înainte de

existența lor, cunoscând cele ascunse, inaccesibile, neavând stăpân, Dumnezeu și Tată al singurului Tău Fiu născut, Dumnezeul și Mântuitorul nostru, creând totul prin El, Purtător de grijă, Păzitor, Tată al îndurărilor și Dumnezeu al oricărei mângâieri, trăind în cele de sus și disprețuind pe cei smeriți. Tu, care ai dat hotarele Bisericii prin venirea lui Hristosul Tău în trup sub mărturia Mângâietorului prin apostolii Tăi și prin noi, prin harul Tău episcopii care stau înaintea Ta, care de la început ai ales preoți pentru grija poporului Tău, pe Abel mai întâi, pe Set și Enos, și Enoh, și Noe, și Melhisedec, și Iov, care l-ai descoperit pe Avraam și pe ceilalți patriarhi împreună cu slujitorii Tăi credincioși, Moise și Aaron, și Eleazar și Fineas, care ai numit dintre ei conducători și preoți în cortul mărturiei, care l-ai ales pe Samuel ca preot și prooroc, care nu a părăsit sanctuarul Tău fără slujbă, care ai binevoit să fii proslăvit în cei în care ai voit. Chiar și acum, prin mijlocirea Hristosului Tău, revarsă prin noi puterea Duhului Tău suveran, Care slujește iubitului Tău Slujitor Iisus Hristos, pe care L-a dat prin gândul Tău sfinților apostoli ai Tăi, Dumnezeului Veșnic. Dă-i, în numele Tău, Dumnezeule, Care cunoști inimile, acestui rob al Tău, pe care L-ai ales episcop, să păstoreze turma Ta cea sfântă și să fie marele Tău preot, slujind fără prihană ziua și noaptea și, ispășind fața Ta, să adune numărul celor ce se mântuiesc și să-Ți aducă darurile sfintei Biserici Tale. Dă-i, Doamne Atotputernice, prin Hristosul Tău, împărtășirea Sfântului Duh, ca să aibă puterea să ierte păcatele după porunca Ta, să dea cler după porunca Ta, să dezlege orice unire după autoritatea pe care ai dat-o apostolilor și să-Ți fie plăcut în blândețe și inimă curată, neîndemânatic, fără prihană, fără rușine, aducând Ție jertfa cea curată și fără sânge pe care a rânduit-o Hristos, taina Noului Testament, în mireasmă de bună mireasmă, prin sfântul Tău Rob Iisus Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul nostru, Căruia I se cuvine slava, cinstea și cinstirea în Duhul Sfânt acum și pururea și în vecii vecilor.

La sfârșitul acestei rugăciuni, ceilalți preoți să spună: Amin, și împreună cu ei tot poporul.

După rugăciune, unul dintre episcopi ar trebui să înmâneze jertfa în mâinile persoanei hirotonisite.

Iar dimineața ceilalți episcopi să-l așeze pe tronul care i se cuvine și toți să-l salute cu o sărutare în Domnul. Iar după citirea Legii și a Profeților, precum și a Evangheliei, cel hirotonit să salute biserica, zicând: Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu și Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi toți.

Și fiecare să răspundă: și cu duhul tău.

Și după salut, să spună poporului cuvinte de învățătură.

După ce va termina învățătura sa, eu, Andrei, fratele lui Petru, zic: toată lumea să se ridice în picioare, iar diaconul, suindu-se la estradă, să proclame: nimeni dintre cei ce ascultă, niciun dintre cei necredincioși să nu fie.

Când se lasă liniștea, să spună:

6. Rugați-vă, catehumeni.

Și toți credincioșii să se roage pentru ei cu atenție, zicând: Doamne, miluiește-te.

Diaconul să predice despre ei, zicând:

Pentru catehumeni, să ne rugăm cu toții lui Dumnezeu, ca El, Bunul și Iubitorul de Omenire, să le audă cu bunăvoință rugăciunile și invocațiile și, primind cererea lor, să mijlocească pentru ei și să le îndeplinească cererile inimilor lor spre cele de folos, să le descopere Evanghelia Hristosului Său, să-i lumineze și să-i învețe, să-i instruiască în cunoașterea lui Dumnezeu, să-i învețe poruncile și îndreptățile Sale, să sădească în ei frica Sa fără prihană și mântuitoare, să le deschidă urechile inimilor lor, ca să rămână în legea Sa zi și noapte, să-i întărească în evlavie, să-i unească și să-i numere cu turma Sa sfântă, să le dăruiască baia unei noi existențe, haina nestricăciunii, viața adevărată, să-i elibereze de orice răutate și să nu dea loc străinului peste ei, să-i curețe de orice întinăciune a trupului și a duhului, să locuiască în ei și să fie asemenea lui Hristosul Său, să binecuvânteze intrarea și ieșirea lor și să le îndrepte lucrările spre folosul lor.

Să ne rugăm din nou cu stăruință pentru ei, ca, primind iertarea păcatelor prin dăruire, să fie învredniciți de sfintele taine și de locuirea cu sfinții.

Ridicați-vă, catehumeni.

Cere pacea lui Dumnezeu prin Hristos, o zi de pace și fără de păcat și tot timpul vieții tale, morți creștine pentru tine, un Dumnezeu milostiv și credincios și iertarea păcatelor.

Încredințați-vă Unicului Dumnezeu Nenăscut prin Hristosul Său.

Închină-te și binecuvântează-te.

La fiecare dintre aceste exclamații ale diaconului, poporul, așa cum am spus deja, să spună: Doamne, miluiește-Te, și - mai întâi tinerii.

Când catehumenii își plecă capetele, episcopul hirotonit să-i binecuvânteze cu următoarea binecuvântare:

Dumnezeule Atotputernic, nenăscut și neapropiat, singurul Dumnezeu adevărat, Dumnezeu și Tată al lui Hristos, Fiul Tău unul-născut, Dumnezeule Mângâietorul și Domnul tuturor, Care prin Hristos i-a pus pe ucenici învățători pentru învățătura evlaviei. Chiar și acum privește spre slujitorii Tăi, catehumenii din Evanghelia lui Hristos al Tău, și dăruiește-le o inimă nouă și înnoiește-le un duh drept, ca să cunoască și să facă voia Ta cu inimă deplină și cu suflet binevoitor; învrednicește-le o sfântă dăruire și unește-i cu sfânta Ta Biserică și fă-i părtași dumnezeieștilor taine, prin Hristos, nădejdea noastră, care a murit pentru ei, Căruia I se cuvine slava și cinstea în Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin.

După aceasta, diaconul să zică: Ieșiți, catehumeni, în pace.

Și când vor ieși afară, să spună:

Rugați-vă, voi care sunteți posedați de duhuri.

Să ne rugăm cu toții cu sârguință pentru ei, pentru ca Dumnezeul cel milostiv, prin Hristos, să oprească duhurile necurate și rele și să-i elibereze pe slujitorii Săi de chinurile străine.

El, care a interzis legiunea demonilor și pe conducătorul malefic, diavolul, fie ca El Însuși să interzică acum pe cei care s-au îndepărtat de evlavie și să elibereze creațiile Sale de efectele ei și să-i curețe pe cei pe care i-a creat cu multă înțelepciune.

Să ne rugăm din nou cu sârguință pentru ei.

Mântuiește-i și ridică-i, Dumnezeule, în puterea Ta.

Închină-te, tu cel posedat, și fii binecuvântat.

Episcopul să se roage, zicând:

7. Care ai legat pe cel puternic și i-ai stricat toate vasele, Care ne-ai dat putere să călcăm peste șerpi și scorpioni și peste toată puterea vrăjmașului, Care ne-ai dat șarpele ucigaș legat ca o vrabie copiilor, Tu, de care toți se tem și tremură înaintea puterii Tale, Care l-ai aruncat ca fulgerul din cer pe pământ, nu dând jos din locul lui, ci din cinste în rușine, din cauza răutății lui de bunăvoie, A cărui privire usucă adâncurile și a cărei amenințare topește munții și adevărul dăinuie în veci, Pe care pruncii îl laudă și cei ce sug îl binecuvântează, Pe care îngerii îl cântă și se închină, Care privești pământul și îl faci să tremure, atingând munții și fumegând, mustrând marea și uscând-o și pustiind toate râurile ei, Ai cărui nori sunt praful picioarelor Tale, Care umblă pe mare ca pe uscat, Dumnezeu

singurul născut, Fiul Marelui Tată! Mustrează duhurile rele și eliberează lucrările mâinilor Tale de lucrarea duhului străin; căci Ție se cuvine slava, cinstea și închinarea și prin Tine Tatălui Tău în Duhul Sfânt în veci. Amin.

Și diaconul să zică: Pleacă, posedați.

Și când vor ieși, să proclame: Rugați-vă, voi cei luminați.

Să ne rugăm cu ardoare pentru ei toți credincioșii, ca Domnul să le dea, închinați morții lui Hristos, să învie împreună cu El și să fie părtași la Împărăția Sa și la misterele Sale și să-i unească și să-i numere printre cei mântuiți în sfânta Sa Biserică.

Mântuiește-i și înalță-i în harul Tău.

Cei pecetluiți lui Dumnezeu prin Hristosul Său, închinându-se la pământ, să fie binecuvântați de episcop cu această binecuvântare:

8. Tu, care prin sfinții Tăi proroci ai spus celor inițiați: „Spălați-vă și veți fi curați” și prin Hristos ai dat legea renașterii spirituale, Tu Însuși privești chiar acum la cei care sunt botezați și îi binecuvântezi, îi sfințești și îi pregătești să fie vrednici de darul Tău spiritual și de înfierea adevărată, de tainele Tale spirituale, să fie numărați printre cei mântuiți, prin Hristos, Mântuitorul nostru, Căruia I se cuvine slava, cinstea și venerația în Duhul Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

Și diaconul să spună: Ieșiți, voi care sunteți luminați.

După aceasta, să proclame: Rugați-vă, voi care vă pocăiți.

Să ne rugăm cu toții cu ardoare pentru frații noștri pocăiți, ca Dumnezeu cel milostiv să le arate calea pocăinței, să le primească lepădarea și mărturisirea și să-l zdrobească repede pe Satana sub picioarele lor și să-i izbăvească din cursa diavolului și din atacul demonilor și să-i îndepărteze de orice cuvânt nelegiuit și de orice faptă nepotrivită și de gând rău și să le ierte toate păcatele lor, atât cele de bunăvoie, cât și cele nede bunăvoie, să rupă scrisul de mână împotriva lor și să-i scrie în cartea vieții și să-i curețe de orice întinăciune a trupului și a duhului și să-i unească, ridicându-i în turma Sa sfântă, căci El Însuși cunoaște firea noastră. Căci cine se va lăuda că are o inimă curată sau cine va îndrăzni să se numească curat de păcat? Căci toți suntem sub pedepse.

Să ne rugăm din nou mai fierbinte pentru ei, căci este bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăiește, pentru ca, lepădându-se de orice faptă neîngăduită, să se unească la orice faptă bună, pentru ca Dumnezeul cel

milostiv, primind grabnic cu milă cele mai calde rugăciuni ale lor, să-i restabilească la demnitatea lor de odinioară și să le dea bucuria mântuirii și să-i întărească cu Duhul cel stăpânitor, pentru ca pașii lor să nu se mai clatine, ci să fie socotiți vrednici să se împărtășească cu sfintele Sale altare și cu dumnezeiești taine, pentru ca, dovedindu-se din nou vrednici de înfiere, să primească viața veșnică.

Din nou, să spunem cu sârguință despre ei: Doamne, miluiește-te.

Mântuiește-i, Dumnezeule, și înalță-i prin mila Ta.

Ridicați-vă, închinați-vă lui Dumnezeu prin Hristosul Său și binecuvântați-vă pe voi înșivă.

Episcopul să se roage astfel:

9. Dumnezeule Atotputernic, Veșnic, Domn al tuturor, Creator și Conducător al tuturor, care l-ai arătat pe om ca podoabă a lumii în Hristos și i-ai dat o lege, înnăscută și scrisă, pentru ca el să trăiască după lege, ca verbală, și i-ai dat bunătatea ta celui ce a păcătuit ca îndemn la pocăință. Privește la cei ce și-au plecat gâtul înaintea Ta cu sufletul și trupul, căci nu vrei moartea păcătosului, ci pocăința, ca să se întoarcă de la calea lui cea rea și să trăiască. Tu, care ai primit pocăința ninivitenilor, dorind ca toți oamenii să fie mântuiți și să ajungă la cunoașterea adevărului și care l-ai primit în sânul părinților săi, pentru pocăință. Chiar și acum, primește pocăința robilor Tăi, căci nu este nimeni care să nu păcătuiască împotriva Ta, căci dacă priveghiești spre nelegiuire, Doamne Adonai, cine va sta? Căci cu Tine este curățire și înalță-i la sfânta Ta Biserică și la moștenirea și cinstea lor de odinioară, prin Hristos Dumnezeul și Mântuitorul nostru, Căruia i se cuvine slava și închinarea în Duhul Sfânt în veci. Amin.

Diaconul să spună: Plecați, voi care vă pocăiți.

Și adaugă:

Să nu intre nimeni dintre cei care nu pot.

Doar cei credincioși, să îngenunchem.

Să ne rugăm lui Dumnezeu prin Hristosul Său, să ne rugăm cu toții lui Dumnezeu prin Hristosul Său.

10. Să ne rugăm pentru pacea și bunăstarea lumii și a sfintelor Biserici, ca Dumnezeul tuturor să ne dăruiască pacea Sa neîncetată și nedespărțită, ca să

ne păzească în deplinătatea evlaviei și a virtuții pe măsură ce mergem mai departe.

Pentru sfânta, sobornica și apostolica Biserică, din ce în ce mai sfârșit, să ne rugăm ca Domnul să o păzească neclintită și netulburată și să o țină întemeiată pe stâncă până la sfârșitul veacurilor.

Și să ne rugăm pentru sfânta parohie aflată aici, ca Domnul tuturor să ne dea să tindem neobosit spre nădejdea Lui cerească și să-I îndeplinim neîncetat datoria rugăciunii.

Să ne rugăm pentru fiecare episcopie de sub cer care cârmuiește cu dreptate cuvântul adevărului Tău și să ne rugăm pentru episcopul nostru Iacob și parohia sa, să ne rugăm pentru episcopul nostru Evoda și parohia sa, ca Dumnezeul darnicului să-i dăruiască sfintelor Sale Biserici sănătoși, cinstiți, longevivi și să le dăruiască o bătrânețe cinstită în evlavie și adevăr.

Și să ne rugăm pentru prezbiterii noștri, ca Domnul să-i izbăvească de orice faptă nepotrivită și rea și să le dăruiască prezbiteria sănătoasă și cinstită.

Să ne rugăm pentru toți diaconii și slujitorii în Hristos, ca Domnul să le dăruiască o slujire fără prihană.

Să ne rugăm pentru cititori, cântăreți, fecioare, văduve și orfani, iar pentru cei căsătoriți și cu copii, să ne rugăm ca Domnul să aibă milă de ei toți.

Să ne rugăm pentru eunucii care umblă în neprihănire.

Să ne rugăm pentru cei care sunt abstinenți și evlavioși.

Să ne rugăm pentru cei care aduc roade Sfintei Biserici și dau milostenie săracilor și să ne rugăm pentru cei care aduc jertfe și pârghii lui YHWH, Dumnezeul nostru, ca Dumnezeu cel atotbun să-i răsplătească cu darurile Sale cerești și să le dea însutit în prezent și în viitor - viața veșnică și să le dăruiască cea veșnică în loc de cea trecătoare, cea cerească în loc de cea pământească.

Să ne rugăm pentru frații noștri recent iluminați, ca Domnul să-i întărească și să-i confirme.

Pentru cei aflați în slăbiciune, frații noștri suferinzi, să ne rugăm ca Domnul să-i izbăvească de orice boală și de orice urgie și să-i ridice sănătoși pentru sfânta Sa Biserică.

Să ne rugăm pentru cei care navighează și călătoresc.

Să ne rugăm pentru cei ce sunt în temnițe, temnițe și lanțuri, pentru Numele lui YHWH.

Să ne rugăm pentru cei care trudesc în grea robie.

Să ne rugăm pentru vrăjmașii noștri și pentru cei ce ne urăsc, să ne rugăm pentru cei ce ne prigonesc din cauza Numelui lui YHWH, ca Domnul, după ce le-a potolit furia, să le risipească mânia împotriva noastră.

Să ne rugăm pentru cei de afară și pentru cei care s-au rătăcit, ca Domnul să-i întoarcă.

Să ne aducem aminte de pruncii Bisericii, pentru ca Domnul, desăvârșindu-i în frica Sa, să-i aducă la măsura vârstei lor.

Să ne rugăm unii pentru alții, ca Domnul să ne păzească și să ne păzească cu harul Său până la sfârșit și să ne izbăvească de cel rău și de toate ispitele celor ce săvârșesc fărădelegi și să ne mântuiască în Împărăția Sa cerească.

Să ne rugăm pentru fiecare suflet creștin.

Mântuiește-ne și înalță-ne pe noi, Dumnezeule, prin mila Ta.

Să ne ridicăm.

După ce ne-am rugat cu sârguință, să ne încredințăm pe noi înșine și unii pe alții Dumnezeului Celui Viu prin Hristosul Său.

Și marele preot să se roage și să zică:

11. YHWH, Cel Atotputernic, Cel Preaînalt, care locuiești în cele de sus, Cel Sfânt, odihnindu-te în sfinți, fără de început, singurul începător, care prin Hristos ne-a dat propovăduirea minții spre cunoașterea slavei Tale și a numelui Tău, pe care ni l-a descoperit spre înțelegerea noastră. Chiar și acum, privește spre aceste oi ale Tale și eliberează-le de toată ignoranța și faptele rele și dă-le să se teamă de Tine cu frică și să Te iubească cu dragoste și să tremure de prezența slavei Tale, fii milostiv față de ele și credincios și atent la rugăciunile lor și păzește-le neschimbate, fără prihană, fără rușine, ca să fie sfinți cu trupul și sufletul, fără întinăciune sau cusur sau vreunul dintre acestea, ci fie fără prihană și niciunul dintre ei să nu fie corupt în dragoste, imperfect în dragoste. Apărător, Puternic, Nepărtinitor, fii apărătorul acestui popor al Tău, pe care L-ai răscumpărat cu scump sângele Hristosului Tău, Apărător, Ajutor, Campion, Păzitor, Zid Tare, Gard Sigur, căci nimeni nu-l poate smulge din mâna Ta, căci

nu este alt Dumnezeu afară de Tine, căci nădejdea noastră este în Tine. Sfințește-i în adevărul Tău, căci cuvântul Tău este adevăr. Tu, care nu faci nimic în zadar, care nu ești amăgit: izbăvește-i de orice boală și de orice urgie, de orice cădere în păcat, de orice clemență și amăgire, de frica vrăjmașului, de săgeata care zboară ziua, de urgia care se află în întuneric și învrednicește-i de viața veșnică în Hristos, Fiul Tău unul-născut, Dumnezeul și Mântuitorul nostru, prin Care Ție se cuvine slava și cinstea în Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După aceasta, diaconul să spună: Să ascultăm.

Episcopul să salute biserica și să spună: Pacea lui Dumnezeu să fie cu voi toți.

Și poporul să răspundă: și cu duhul tău.

Diaconul să spună tuturor: Sărutați-vă unii pe alții cu sărutare sfântă.

Și clerul să-l sărute pe episcop, pe popor - bărbați, femei, iar copiii să stea la amvon, iar un alt diacon să stea cu ei, ca să nu facă dezordine, iar alți diaconi să meargă în jur și să supravegheze bărbații și femeile, ca să nu fie zgomot și ca nimeni să nu facă semn, să șoptească sau să moțăie. Diaconii să stea la ușile bărbaților, iar ipodiaconii la ușile femeilor, ca nimeni să nu iasă în timpul ridicării și ca ușa să nu se deschidă, chiar dacă cineva crede. Și un ipodiacon să le dea preoților spălarea mâinilor - semn al curăției sufletelor dedicate lui Dumnezeu.

12. Și eu, Iacov, fratele lui Ioan Zebedei, spun ca diaconul să spună îndată:

Niciunul dintre catehumeni, niciunul dintre ascultători, niciunul dintre necredincioși, niciunul dintre necredincioși. Voi, cei care ați făcut prima rugăciune, ieșiți; luați-vă copiii, mame; nimeni să nu fie împotriva nimănui, nimeni să nu fie în ipocrizie; să stăm drept înaintea Domnului cu frică și cutremur și să aducem.

După ce se face aceasta, diaconii să aducă darurile episcopului la altar, iar prezbiterii să stea de-a dreapta și de-a stânga lui, ca ucenicii care stau înaintea unui învățător: doi diaconi de o parte și de altar să țină ripida făcută din piei subțiri sau pene de păun sau in și să alunge în liniște animalele mici care zboară, ca să nu cadă în cupe.

Așadar, marele preot, rugându-se în tăcere împreună cu preoții, îmbrăcat în haine strălucitoare și stând în picioare înaintea altarului, făcându-și cu mâna semnul crucii pe frunte, să zică: Harul Dumnezeului Atotputernic și dragostea Domnului nostru Iisus Hristos și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi toți.

Și toți să zică într-un gând: și cu duhul vostru.

Marele Preot: Să ne ridicăm mintea.

Toți: trebuie să-i dăruim Domnului.

Marele Preot: Să-I mulțumim Domnului.

Totul: demn și drept.

Și marele preot să spună:

Este cu adevărat vrednic și drept să Te lăudăm, YHWH, Dumnezeul adevărat, care ai existat înainte de creație, de la care își ia numele orice patrie în ceruri și pe pământ, Cel Unic Nenăscut, Fără început, fără rege și conducător, străin de necesitate, dătătorul oricărui bine, a oricărei cauze și a oricărei ființe cele mai bune, în niciun fel schimbător în nimic, de la care totul, ca dintr-o anumită comoară, a luat ființă. Căci Tu ești Rațiunea fără început, Vedenia veșnică, Auzul nenăscut, Înțelepciunea neînvățată, Cel unic în natură și singurul YHWH și Cel mai înalt dintre toate. Toate lucrurile din neant, ca să fie, aduse prin Fiul Tău unul-născut, pe care înainte de toate veacurile L-ai zămislit direct prin dorință, putere și bunătate, Fiul Unul-născut, Cuvântul lui Dumnezeu, Înțelepciunea vie, Cel întâi născut al întregii creații, Îngerul marelui Tău sfat, Marele Tău Preot, Regele și Domnul oricărei naturi inteligente și senzoriale, Care ești înaintea tuturor, prin Care sunt toate lucrurile. Căci Tu, Dumnezeule veșnic, ai creat toate lucrurile prin El și le-ai făcut toate vrednice de providența Lor cuvenită, căci precum le-ai dat ființa în mod gratuit, le-ai dăruit și bunătatea ființei. Dumnezeule și Tată al Fiului Tău unul-născut, prin El mai întâi ai creat heruvimii și serafimii, veacurile și oștirile, puterile și stăpânirile, principatele și tronurile, arhanghelii și îngerii, și după toate acestea ai creat prin El această lume văzută și tot ce este în ea. Căci Tu ești Cel ce ai întemeiat cerurile ca o boltă și le-ai întins ca o piele și ai întemeiat pământul pe nimic printr-un singur gând, care ai întemeiat întinderea și ai pregătit noaptea și ziua; care ai scos lumina din cămări și prin contracția ei ai adus întunericul, ca să dai odihnă în pace fiarelor care se mișcă; care ai pus soarele la începutul zilei în ceruri și luna la începutul nopții și ai înscris fața stelelor în cer spre lauda măreției Tale; Care ai creat apa pentru băut și curățire și aerul dătător de viață pentru respirație și pentru a da glas cu o limbă care bate aerul și pentru a auzi, ajutând din ea, astfel încât vorbirea care intră și se revarsă în ea să poată fi auzită; Care ai creat focul pentru a potoli întunericul, pentru a împlini nevoia și pentru ca noi să putem fi încălziți și luminați de el; Care ai separat marea cea mare de pământ și ai făcut-o navigabilă și l-ai făcut pe acesta din urmă traversabil pe jos și ai umplut-o cu animale mici și mari și ai umplut-o cu cei blânzi și sălbatici și ai încoronat-o cu felurite plante și ai împodobit-o cu flori și

ai îmbogățit-o cu semințe; Care ai format abisul și l-ai înconjurat cu o mare fortăreață, mări adunate din ape sărate și l-ai împrejmuit cu porți din cel mai fin nisip; Care uneori îl arunci cu vânturi până în înălțimea munților și alteori îl întinde ca o câmpie și alteori îl aprinde cu o furtună și alteori îl calmează cu calm, astfel încât să fie convenabil pentru marinarii care navighează pe corăbii să navigheze; Care din Tine Te-ai făcut Hristos, ai înconjurat lumea cu râuri și ai inundat-o cu pâraie și ai umplut-o cu izvoare pururea curgătoare și ai legat-o cu munți pentru a întemeia pământul, nemișcat și indestructibil. Căci Tu ai umplut lumea Ta și ai împodobit-o cu ierburi parfumate și tămăduitoare, cu multe și felurite animale, comestibile și muncitoare, blânde și sălbatice, cu șuieratul reptilelor, cu strigătele diferitelor păsări, cu cercurile anilor,luni și zile după numere, vremuri după rânduri, nori care aduc ploaie, raiduri pentru nașterea fructelor și hrana animalelor, vânturi care bat când poruncești Tu, echilibru, plante și ierburi pentru propagare. Și nu numai că ai creat lumea, ci ai creat în ea și un cetățean al lumii, omul, arătându-l a fi podoaba lumii. Căci ai spus Înțelepciunii Tale: „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră și să stăpânească peste peștii mării și păsările cerului.” De aceea l-ai creat dintr-un suflet nemuritor și un trup pieritor, pe primul din nimic, pe cel de-al doilea din cele patru elemente și i-ai dat, conform sufletului, rațiunea verbală, distincția dintre evlavie și impietate, observarea celor drepți și a celor nedrepți și, conform trupului, i-ai acordat simțul celor cinci trăsături și mișcarea pentru mișcare. Căci Tu, Dumnezeule Atotputernicul, ai sădit un rai în răsărit prin Hristos, l-ai împodobit cu tot felul de plante comestibile și l-ai adus în el ca într-o locuință de preț, iar când ai creat, i-ai dat o lege înnăscută, pentru ca în tine și prin tine să aibă semințele înțelegerii divine. Totuși, adusându-l în raiul plăcerii, i-ai descoperit puterea de a se împărtăși din toate, dar i-ai interzis o singură gustare de dragul nădejdii la cele mai bune, astfel încât, dacă va păzi porunca, va primi nemurirea ca răsplată pentru aceasta. Dar când a nesocotit porunca și a gustat din fructul oprit, prin înșelăciunea șarpelui și sfatul femeii, l-ai alungat pe bună dreptate din rai, dar în bunătatea Ta nu l-ai disprețuit pe cel ce piere la urmă, căci el era creația Ta, ci, supunându-i creația, i-ai dat cu sudoarea și osteneala lui să-și câștige hrană, și Tu Însuți ai născut toate și te-ai înmulțit și ai copt. După ce l-ai adormit pentru scurt timp, l-ai chemat cu jurământ la o nouă existență, distrugând definiția morții, ai făgăduit viață din înviere. Și nu numai aceasta, ci și de la el la o mulțime nenumărată de revărsări, i-ai glorificat pe cei ce locuiau în Tine, dar i-ai pedepsit pe cei ce s-au îndepărtat de Tine: ai primit jertfa lui Abel ca pe un om drept, dar l-ai îndepărtat pe fratricidul Cain de la dar ca pe un nelegiuit; și i-ai primit și pe Set și pe Enos, și l-ai schimbat pe Enoh. Căci Tu ești creatorul oamenilor și dătătorul de viață, și împlinitorul nevoilor, și dătătorul de legi, și răsplătitorul celor ce le păzesc și răzbunătorul celor ce le calcă, Tu, care ai adus marele potop asupra lumii din cauza mulțimii celor răi și ai izbăvit pe dreptul Noe de potop în corabie cu opt suflete, sfârșitul lucrurilor trecute, dar începutul lucrurilor viitoare; Care ai aprins un foc cumplit peste pentacitatea Sodomei și ai

prefăcut pământul fertil în sare din cauza răutății celor ce locuiau în el și ai izbăvit pe dreptul Lot de a fi ars; Tu, care l-ai izbăvit pe Avraam de răutatea moștenitoare a neamului său și l-ai numit moștenitor al lumii și i-ai descoperit lui Hristosul Tău; care l-ai ales pe Melhisedec să fie mare preot pentru slujire; care l-ai arătat pe îndelung-răbdătorul Tău slujitor Iov ca fiind biruitor al căpeteniei răului, șarpele; care l-ai făcut pe Isaac fiul făgăduinței; care l-ai dat pe Iacov tatăl a doisprezece fii și a revărsat din el o mulțime și a adus șaptezeci și cinci de suflete în Egipt. Tu, DOAMNE, nu l-ai disprețuit pe Iosif, ci ca răsplată pentru castitatea lui, de dragul Tău, i-ai dat stăpânire peste egipteni. Tu, DOAMNE, nu i-ai disprețuit pe evreii asupriți de egipteni,de dragul făgăduințelor făcute părinților lor, ci i-ai eliberat, pedepsindu-i pe egipteni. Și când oamenii au corupt legea naturală și au început uneori să cinstească creația ca pe ceva separat de ei înșiși, iar alteori, mai mult decât se cuvine, să o cinstească și să o compare cu Tine, Dumnezeul tuturor, - nu le-ai îngăduit să greșească, ci, descoperindu-L pe sfântul Tău slujitor Moise, prin el ai dat Legea scrisă spre ajutorul firului și ai arătat creația prin lucrarea Ta, dar ai alungat lingușirea politeistă. Aaron și din el ai glorificat cu cinste preoțească, i-ai pedepsit pe evreii păcătoși, i-ai primit pe cei care s-au întors, i-ai pedepsit pe egipteni cu zece plăgi; despărțind marea, i-ai condus pe israeliți; pe egiptenii care au urmărit sub apă i-ai nimicit; ai îndulcit apa amară cu un copac, ai turnat apă dintr-o piatră ascuțită, ai făcut plouă mană din cer, hrană pentru prepelițe din aer, un stâlp de foc noaptea pentru lumină și un stâlp de nor ziua pentru răcoare în căldura pe care ai dat-o; După ce L-ai descoperit pe Isus ca lider, Tu ai nimicit pentru ei cele șapte neamuri ale Canaanului, Ai despărțit Iordanul, Ai secat râurile repezi, Ai dărâmat ziduri fără unelte și mâini omenești. Pentru toate acestea, slavă Ție, Doamne Atotputernic. Nenumăratele oștiri de îngeri, arhangheli, tronuri, domnii, căpetenii, stăpâniri, puteri, oștiri, veacuri, heruvimi și serafimi cu șase aripi se închină Ție, acoperindu-și picioarele cu două, capetele cu două și zburând cu două și vorbind împreună cu mii de mii de arhangheli și miriade de miriade de îngeri, strigând neîncetat și neîncetat, zicând:

Și tot poporul să zică împreună: „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot; cerul și pământul sunt pline de slava Lui!”; binecuvântat fie El în veci. Amin.

Și marele preot să spună și el:

Căci Tu ești cu adevărat Sfânt și Preasfânt, Preaînalt și Înălțat în veci. Sfânt este singurul tău Fiu, Domnul și Dumnezeul nostru, Iisus Hristos, care, slujindu-Ți Ție, Dumnezeului și Tatălui Său, în toate lucrurile, în feluritele creații și providențe proprii Lui, nu a disprețuit neamul uman care piere, ci după legea naturală, după îndemnul legal, după mustrările profetice și mijlocirile îngerilor, când aceștia au corupt legea naturală așa cum se cuvenea și au alungat din memorie potopul, arderea Sodomei, urgiile egiptenilor, măcelul filistenilor și toate ar fi putut

aproape să piară cu totul, el însuși, prin gândul tău, a binevoit, creatorul omului, să fie om, legiuitorul - supus legii, marele preot - jertfa, păstorul - oile și te-a ispășit pe tine, Dumnezeul și Tatăl Său, și l-a împăcat cu lumea și i-a eliberat pe toți de mânia care avea să vină, fiind din Fecioară, fiind în trup Dumnezeu Cuvântul, Fiul iubit, întâiul născut din toată creația, după profețiile pe care le prezisese despre Sine, din sămânța lui David și Avraam, seminția lui Iuda și a fost în pântecele Fecioarei, formând pe toți cei ce se nasc, și cel netrupesc s-a întrupat, cel născut mai înainte de vreme s-a născut în vreme; După ce a trăit cu dreptate și a învățat legea, după ce a alungat orice boală și orice neputință din oameni și după ce a făcut semne și minuni printre oameni, după ce a mâncat, a băut și a dormit, după ce a hrănit pe toți cei ce au nevoie de hrană și după ce a împlinit bunăvoința oricărui animal, El a descoperit numele Tău celor ce nu-l cunosc, a alungat ignoranța, a aprins evlavia, a împlinit voia Ta, a săvârșit lucrarea pe care I-ai dat-o și, după ce a îndreptat toate acestea, a fost prins de mâinile celor fără de lege, de preoții și marii preoți cu nume false și de cei care călcă legea, îmbolnăvindu-se prin trădare cu răutate și suferind mult din cauza lor și ridicând orice necinste, după voia Ta, a fost dat lui Pilat ighemonul și judecat de Judecător, iar Mântuitorul a fost condamnat, fiind pironit pe cruce, Cel fără de patimi, și a murit după fire Nemuritor, iar Cel de viață dătător a fost îngropat, ca să izbăvească de patimi și să izbăvească de moarte pe cei pentru care a venit și a rupt legăturile diavolului și a eliberat oamenii de înșelăciunea lui, și a înviat din morți a treia zi, și după ce a petrecut patruzeci de ani. zile cu ucenicii, S-a înălțat la cer și a șezut la dreapta Ta, Dumnezeului și Tatălui Său. De aceea, aducându-ne aminte de ce a pătimit pentru noi, Îți mulțumim, Dumnezeule Atotputernic, nu cât datorăm, ci cât putem și împlinim rânduiala Lui. Căci în noaptea aceea, când a fost vândut, a luat pâine cu mâinile Sale sfinte și neprihănite și, privind spre Tine, Dumnezeul și Tatăl Său, a frânt-o și a dat-o ucenicilor, zicând: „Acesta este legământul cel nou; luați și mâncați. Acesta este trupul Meu, care se frânge pentru mulți, spre iertarea păcatelor.” Și a amestecat paharul cu vin și apă, l-a sfințit și li l-a dat, zicând: „Beți din el toți; acesta este sângele Meu, care se varsă pentru mulți, spre iertarea păcatelor. Faceți aceasta spre pomenirea Mea. Căci ori de câte ori mâncați pâinea aceasta și beți paharul acesta, vestiți moartea Mea până voi veni.” Astfel, amintindu-ne de suferințele și moartea Lui, de învierea Lui din morți, de înălțarea Lui la cer și de a doua Sa venire, în care va veni cu slavă și putere să judece pe cei vii și pe cei morți și să răsplătească fiecărui om după faptele sale, Îți oferim,Împăratului și lui Dumnezeu, după rangul Său, această pâine și acest pahar, mulțumindu-Ți împreună cu ele pentru faptul că ne-ai făcut vrednici să stăm înaintea Ta și să-Ți slujim ca preoți.

Și ne rugăm Ție, Dumnezeule Atotîmplinit, ca Tu să privești cu milă la aceste daruri puse înaintea Ta și să Te bucuri de ele în cinstea Hristosului Tău și să trimiți peste această jertfă Duhul Tău Sfânt, martorul suferințelor Domnului Iisus,

ca să facă din această pâine trupul Hristosului Tău și din acest pahar sângele Hristosului Tău, pentru ca cei ce se împărtășesc cu aceasta să se întărească în evlavie, să primească iertarea păcatelor, să fie izbăviți de diavol și de înșelăciunea lui, să fie umpluți de Duhul Sfânt, să fie vrednici de Hristosul Tău, să primească viața veșnică, după împăcarea lor cu Tine, Doamne Atotputernic.

Ne rugăm și Ție, DOAMNE, și pentru sfânta Ta Biserică, de la un capăt la altul, pe care ai dobândit-o cu scump sângele Hristosului Tău, ca s-o păzești neclintită și neclintită până la sfârșitul veacului, și pentru fiecare episcopie care cârmuiește drept cuvântul adevărului.

Ne rugăm Ție și pentru neînsemnătatea mea, pe care Ți-o ofer, și pentru toată preoția, pentru diaconi și pentru tot clerul, ca să-i înțelepești pe toți și să-i umpli cu Duhul Sfânt.

Ne rugăm și Ție, DOAMNE, pentru rege și pentru cei ce sunt în ascensiune și pentru toată oștirea, ca să fie în pace cu noi, ca în tăcere și în unanimitate, petrecând tot timpul vieții noastre, să Te slăvim prin Iisus Hristos, nădejdea noastră.

De asemenea, Ție oferim pentru toți cei care Ți-au plăcut de la începutul timpurilor: sfinții, patriarhii, prorocii, drepții, apostolii, martirii, mărturisitorii, episcopii, preoții, diaconii, ipodiaconii, cititorii, cântăreții, fecioarele, văduvele, poporul și toți ale căror nume le știi Tu Însuți.

Ție oferim și pentru acest popor, ca să-i arăți, spre lauda Hristosului Tău, o preoție împărătească, un neam sfânt, pentru cei ce sunt în feciorie și curăție, pentru văduvele bisericii, pentru cei ce sunt în căsătorii cinstite și nasc copii, pentru pruncii poporului Tău, ca să nu faci pe niciunul dintre noi un proscris.

Ne rugăm Ție și pentru acest oraș și pentru cei care locuiesc în el, pentru cei bolnavi, pentru cei care sunt în grea robie, pentru cei care sunt în captivitate, pentru cei care sunt în exil, pentru cei care navighează și călătoresc, ca să fii ocrotitor, ajutor și mijlocitor pentru toți.

Ne rugăm Ție și pentru cei ce ne urăsc și ne prigonesc pentru numele Tău, pentru cei ce sunt afară și înșelați, ca să-i întorci la bine și să le potolești mânia.

Ne rugăm Ție și pentru catehumenii Bisericii și pentru cei necați de alții și pentru cei care sunt frații noștri în pocăință, ca să-i desăvârșești în credință și să-i cureți de faptele celui rău și să le primești pocăința și să le iarți lor și nouă păcatele noastre.

Ție aducem jertfă și pentru bunătatea aerului și belșugul roadelor, ca, împărtășindu-ne cu prisosință din bunătățile care vin de la Tine, să Te lăudăm neîncetat, Cel ce dăruiești hrană oricărei făpturi.

Ne rugăm Ție și pentru cei care lipsesc din cauza unei greșeli binecuvântate, ca să ne păzești pe toți în evlavie și să ne aduni în împărăția Hristosului Tău, Dumnezeul oricărei firi simțuitoare și intelectuale, Împăratul nostru, neschimbător, fără prihană și fără rușine.

Căci Ție se cuvine toată slava, cinstea și mulțumirea, cinstea și închinarea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor neîncetaților și fără sfârșit.

Și tot poporul să zică: Amin.

Și episcopul să spună: Pacea lui Dumnezeu să fie cu voi toți.

Și tot poporul să zică: și cu duhul tău.

Și diaconul să proclame din nou:

13. Să ne rugăm iar și iar lui Dumnezeu prin Hristosul Său.

Să ne rugăm pentru darul adus Domnului Dumnezeu, ca bunul Dumnezeu să-l primească, prin mijlocirea Hristosului Său, în altarul Său ceresc, ca pe o mireasmă plăcută.

Să ne rugăm pentru această biserică și pentru oameni.

Pentru fiecare episcopie, pentru fiecare presbiteriu, pentru fiecare diaconie și slujire în Hristos, pentru întreaga plenitudine a Bisericii, să ne rugăm ca Domnul să păzească și să păzească pe toți.

Să ne rugăm pentru regi și pentru cei ce sunt într-o poziție superioară, ca să fie pașnici față de noi, pentru ca, având o viață liniștită și tăcută, să începem să trăim în toată evlavia și curăția.

Să ne pomenim de sfinții mucenici, ca să fim vrednici să ne facem părtași la isprava lor.

Să ne rugăm pentru cei care au adormit în credință.

Să ne rugăm pentru aerul favorabil și coacerea fructelor.

Să ne rugăm pentru cei nou luminați, ca să fie întăriți în credință.

Să ne rugăm cu toții unii pentru alții.

Înalță-ne pe noi, Doamne, în harul Tău.

Să ne ridicăm și să ne îndeamnăm pe noi înșine lui Dumnezeu, prin Hristosul Său.

Și să spună episcopul:

Dumnezeule Mare și cu nume măreț în scop și puternic în fapte, Dumnezeu și Tată al Sfântului Tău Copil Isus, Mântuitorul nostru. Privește spre noi și spre această turmă a Ta, pe care ai ales-o de El pentru a slăvi numele Tău și, după ce ne-ai sfințit trupul și sufletul, fă ca, după ce am fost curățiți de orice întinăciune a trupului și a duhului, să primim binecuvântările care stau înaintea noastră și să nu condamnăm pe nimeni dintre noi ca nevrednic, ci să fii ajutorul, mijlocitorul și apărătorul nostru, Hristosul Tău, cu Care se cuvine slava, cinstea, lauda, doxologia și mulțumirea Ție și Sfântului Duh în veci. Amin.

Și după ce toți au spus: Amin, diaconul să spună: Să ascultăm.

Și episcopul să proclame poporului astfel: Lucruri sfinte pentru cei sfinți.

Și oamenii să răspundă: Unul este sfânt, unul este YHWH, unul este Isus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl, binecuvântat în veci. Amin. Slavă lui Dumnezeu în locurile de sus și pe pământ pace, față de oameni, bunăvoință. Osana Fiului lui David! Binecuvântat este Cel ce vine în Numele lui YHWH! Dumnezeu YHWH ni S-a arătat; Osana în locurile de sus.

După aceasta, să se împărtășească episcopul, apoi prezbiterii, diaconii, subdiaconii, citeții, cântăreții, asceții, iar dintre femei - diaconițele, fecioarele, văduvele, apoi copiii și apoi tot poporul în rânduială, cu modestie și evlavie, fără zgomot.

Episcopul să împartă ofranda, zicând: Trupul lui Hristos; iar cel ce o primește să zică: Amin.

Diaconul să țină paharul și, când îl dă, să zică: Sângele lui Hristos, paharul vieții; iar cel ce bea să zică: Amin.

În timpul împărtășaniei tuturor celorlalți, să se spună psalmul treizeci și trei, iar după ce toți bărbații și femeile au luat împărtășania, diaconii, luându-i pe ceilalți, să-i ducă în pronaos.

La sfârșitul psalmodiei, diaconul să spună:

14. După ce am primit trupul cel cinstit și sângele cel cinstit al lui Hristos, să mulțumim Celui ce ne-a învrednicit să primim sfintele Sale taine și să ne rugăm nu pentru judecată, ci pentru mântuirea noastră, pentru folosul sufletului și al trupului, pentru păstrarea evlaviei, pentru iertarea păcatelor, pentru viața veacului viitor.

Să ne ridicăm.

În harul lui Hristos, să ne încredințăm Dumnezeului Celui Nenăscut, prin Hristosul Său.

Și episcopul să mulțumească:

15. Stăpâne, Dumnezeule Atotputernic, Părinte al Hristosului Tău, Pruncule binecuvântat, care auzi cu dreptate pe cei ce Te cheamă, care cunoști chiar și cererile celor tăcuți, Îți mulțumim că ne-ai învrednicit să ne împărtășim cu sfintele taine, pe care ni le-ai dăruit spre împlinirea bunei cunoașteri, spre păstrarea evlaviei, spre iertarea păcatelor, întrucât numele Hristosului Tău este chemat asupra noastră și suntem uniți cu Tine. Desparte-ne de comuniunea cu cei răi, unește-ne cu cei dedicați Ție, întărește-ne în adevărul invaziei Duhului Sfânt, descoperă necunoscutul, umple ce lipsește, întărește ce se știe, păstrează preoții fără prihană în slujba Ta, păstrează împărații în pace, conducătorii în dreptate, aerul în bunătate, roadele în abundență, lumea în providență atotputernică, îmblânzește neamurile războinice, convertește-i pe cei înșelați, sfințește poporul Tău, păstrează-i pe cei în feciorie, păstrează-i pe cei în căsătorie în credință, întărește-i pe cei în castitate, lasă pruncii să crească, întărește pe cei nou desăvârșiți, instruiește-i pe cei în catehumeni și arată-i vrednici de sfințire și adună-ne pe toți în împărăția cerurilor, în Hristos Iisus, Domnul nostru, împreună cu Care fie slava, cinstea și închinarea Ție și Sfântului Duh în vecii vecilor. Amin.

Și diaconul să spună: Închinați-vă lui Dumnezeu prin Hristosul Său și fiți binecuvântați.

Și episcopul să se roage, zicând:

Dumnezeule Atotputernic, adevărat și incomparabil, pretutindeni prezent și prezent în toate și umplund totul, de nedescris în loc, uneori neîmbătrânind, de secole fără sfârșit, neînșelat de cuvinte, nesupus nașterii, neavând nevoie de protecție, cel mai înalt nivel de corupție, neacceptând schimbarea, neschimbător prin fire, trăind într-o lumină inaccesibilă, invizibil prin fire, cunoscut de toți cei ce

Te caută cu intenții bune prin fire verbală, de cei ce Te caută cu intenții bune, perceput, Dumnezeul lui Israel, văzând cu adevărat, crezând în poporul Tău în Hristos. Fiind milostiv, ascultă-mă pentru numele Tău și binecuvântează pe cei ce își pleacă gâtul Ție și dă-le ceea ce este folositor după cererea inimilor lor și nu izgoni pe niciunul dintre ei din Împărăția Ta, ci sfințește-i, ocrotește-i, acoperă-i, apără-i, eliberează-i de străini și de orice dușman, păzește-le casele, ocrotește-le intrările și ieșirile, căci a Ție se cuvine slava, lauda, splendoarea, cinstea, închinarea și Slujitorului Tău Isus, Hristosul Tău, Domnul și Dumnezeul și Împăratul nostru, și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și diaconul să zică: Plecați în pace.

Iată ce am hotărât noi, apostolii, cu privire la slujba sacramentală pentru voi, episcopi, prezbiteri și diaconi.

16. Cât despre hirotonirea prezbiterilor, eu, preaiubitul Domnului, vă dau vouă, episcopilor, un ordin.

Când hirotonești un preot, tu, episcopul, îți pui mâna pe capul lui, cu preoția și diaconii stând în fața ta și, rugându-te, spui:

YHWH, Cel Atotputernic, Dumnezeul nostru, care ai creat toate lucrurile prin Hristos și care porține de grijă pentru toate lucrurile în consecință. Căci El are puterea să creeze în felurite moduri și are puterea să poarte de grijă în felurite moduri. Căci de aceea pornești de grijă, Dumnezeule, pentru cei nemuritori printr-o singură pază, pentru cei muritori prin succesiune, pentru suflet prin grija legilor, pentru trup prin împlinirea nevoilor. Așadar, chiar și acum, privește spre sfânta Ta Biserică și sporește-o și umple-i pe cei ce stau în ea și dă-le putere să lucreze cu cuvântul și fapta pentru zidirea poporului Tău. Privește acum spre acest slujitor al Tău, care a fost dat preoției prin glasul și judecata întregului cler și umple-l cu harul Duhului și al sfatului, ca să mijlocească și să cârmuiască poporul Tău cu inimă curată, în același mod în care Te-ai uitat la poporul Tău ales și i-ai poruncit lui Moise să aleagă bătrâni, pe care i-ai umplut cu Duh. Și acum, DOAMNE, dăruiește-ne, păstrând în noi fără greș, Duhul harului Tău, ca, fiind plin de fapte vindecătoare și cuvinte ziditoare, să-Ți învețe poporul în blândețe și să-Ți slujească sincer cu gând și dorință sufletească curată și să săvârșească pentru popor ritualuri sacre fără prihană, prin Hristosul Tău, cu Care fie slava, cinstea și venerația Ție și Sfântului Duh în veci. Amin.

17. Cât despre hirotonirea diaconilor, eu, Filip, hotărăsc:

Hirotonește pe diacon, Episcope, punându-ți mâinile peste el, stând înaintea Ta cu toată preoția și diaconii și rugându-te, zicând:

18. Dumnezeule Atotputernic, adevărat și sincer, bogat printre toți cei ce Te cheamă cu adevăr, cumplit în planuri, înțelept în gânduri, puternic și mare. Ascultă rugăciunea noastră, DOAMNE, și ascultă rugămintea noastră și descoperă fața Ta acestui rob al Tău, ales de Tine pentru diaconat și umple-l cu Duhul Sfânt și cu putere, așa cum L-ai umplut pe Ștefan, mucenicul și imitatorul patimilor Hristosului Tău, și fă-l vrednic să slujească slujba încredințată lui fără greșeală, fără prihană, fără rușine, ca să fie vrednic de o treaptă mai mare, prin mijlocirea Unul-Născut Fiului Tău, cu Care fie slava, cinstea și închinarea Ție și Sfântului Duh în veci. Amin.

19. Și eu, Bartolomeu, hotărăsc despre diaconiță.

Tu, episcope, pune-ți mâinile peste ea, în prezența prezbiteriului, a diaconilor și a diaconeselor, și spune:

20. Dumnezeule Veșnic, Tată al Domnului nostru Iisus Hristos, Creatorul bărbatului și al femeii, care ai umplut cu Duh pe Miriam și Debora, și pe Ana și Oldana, care n-ai refuzat pe singurul Tău Fiu să se nască din femeie și în cortul mărturiei și în templu ai ales femei să fie păzitoare ale sfintelor Tale porți: chiar și acum privește spre această roabă a Ta, aleasă pentru slujire, și dă-i Duhul Sfânt și curăț-o de orice întinăciune a trupului și a duhului, ca să poată săvârși cu vrednicie lucrarea încredințată ei, spre slava Ta și lauda Hristosului Tău, împreună cu Care fie slava și închinăciunea Ție și a Sfântului Duh în veci. Amin.

21. Iar în ceea ce privește subdiaconii, eu, Toma, vă dau vouă, episcopilor, un ordin.

Când hirotonești un subdiacon, tu, episcopule, îți pui mâinile peste el și spui:

Stăpâne, Dumnezeul cerului și al pământului și al tuturor câte sunt în ele, Creatorule, care ai descoperit în cort mărturia păzitorilor, păzitorilor sfintelor Tale vase. Chiar și acum privește spre acest slujitor ales al Tău, ipodiaconul, și dă-i Duhul Sfânt, ca să se atingă cu vrednicie de vasele Tale cele slujitoare și să facă voia Ta pururea, prin Hristosul Tău, cu Care fie slava, cinstea și cinstirea Ție și Sfântului Duh în veci. Amin.

22. Eu însă, Matei, dau o poruncă cu privire la cititori: eu și Levi, care am fost vameș.

Poartă cititorul, pune-ți mâna peste el și, rugându-te lui Dumnezeu, spune:

O, Dumnezeule Veșnic, bogat în milă și în compasiune, care ai făcut structura lumii prin ceea ce s-a făcut și care ai păstrat numărul aleșilor Tăi, privește chiar

acum la slujitorul Tău, căruia i s-a încredințat să citească Sfintele Tale Scripturi poporului Tău și dăruiește-i Duhul Sfânt, Duhul profeției. Care l-ai înțelept pe slujitorul Tău Ezra să citească legile Tale poporului Tău și acum, pe care Îl chemăm, înțelepește-l pe slujitorul Tău și dăruiește-i, prin îndeplinirea lucrării încredințate lui fără condamnare, să se arate vrednic de o treaptă mai mare, Hristoase, împreună cu Care fie slava și cinstea Ție și Duhului Sfânt în veci. Amin.

23. Eu, Iacov, fiul lui Alfeu, hotărăsc cu privire la mărturisitori.

Un duhovnic nu este hirotonit, căci spovedania este o chestiune de voință și răbdare; dar este vrednic de marea onoare a prezbiteriului, ca fiind mărturisit numele lui Dumnezeu și al lui Hristos înaintea popoarelor și a regilor. Dar dacă este necesar să fie episcop, atunci este hirotonit. Dar dacă vreun duhovnic, nehirotonit, își fură o astfel de demnitate ca și cum ar fi pentru spovedanie, atunci să fie detronat și respins, căci nu este duhovnic, pentru că a respins rânduiala lui Hristos și este mai rău decât un necredincios.

24. Decret cu privire la fecioare.

O fecioară nu este hirotonită, pentru că nu avem nicio poruncă de la Domnul; căci această ispravă glorioasă este o chestiune de voință, nu pentru înjosirea căsătoriei, ci pentru exercitarea evlaviei.

25. Eu, Levi, numit Tadeu, poruncesc aceasta cu privire la văduve:

O văduvă nu este hirotonită, dar dacă și-a pierdut de mult soțul și a trăit cast și fără prihană și s-a purtat excelent acasă, precum preacinstitele Iudita și Ana, atunci să fie primită în ceata văduvelor. Dar dacă și-a pierdut recent soțul, atunci să nu aibă încredere în ea, ci să o considere tânără pentru moment; căci patimile adesea îmbătrânesc la oameni, dacă nu le înfrânăm cu mare osteneală.

26. Decret despre exorcist.

Exorcistul nu este hirotonit; căci isprava glorioasă a exorcizării este o lucrare de bunăvoință voluntară și de harul lui Dumnezeu prin Hristos, prin venirea Duhului Sfânt; pentru că cel ce a primit darul vindecării este arătat prin revelație de la Dumnezeu, iar harul care este în el este evident tuturor. Dar dacă este necesar ca el să fie episcop, prezbiter sau diacon, atunci este hirotonit.

27. Și eu, Simon Zelotul, hotărăsc câți episcopi trebuie hirotoniți.

Un episcop va fi hirotonit de trei sau doi episcopi. Dar dacă cineva este hirotonit de un singur episcop, atunci atât el, cât și cel care l-a hirotonit să fie destituiți. Dar dacă necesitatea îl obligă să fie hirotonit de un singur episcop, pentru că este imposibil să fie prezenți mai mulți episcopi, în timpul unei persecuții sau din alt motiv similar, atunci să prezinte consimțământul unui număr mai mare de episcopi.

28. Eu decid regulile.

Episcopul binecuvântează, nu este binecuvântat, își pune mâna, hirotonește, oferă, primește binecuvântare de la episcopi, dar nu de la prezbiteri. Episcopul detronează orice cleric vrednic de detronare, cu excepția episcopului; căci nu-l poate detrona singur pe acesta.

Prezbiterul binecuvântează, nu este binecuvântat, primește binecuvântări de la episcop și co-presbiter, le dă și co-presbiterului, își pune mâna, nu hirotonește, nu destituie, ci excomunică pe inferior, dacă se face vinovat de o astfel de pedeapsă.

Diaconul nu binecuvântează, nu dă binecuvântare, ci o primește de la episcop și prezbiter, nu botează, nu aduce, dar când episcopul sau prezbiterul aduce, dă oamenilor, nu ca preot, ci ca unul care slujește preoților. Dintre ceilalți clerici, nimănui nu i se permite să facă slujba de diacon.

Diaconița nu binecuvântează, dar nici nu face nimic din ceea ce fac prezbiterii sau diaconii: păzește ușile și slujește prezbiterilor în timpul scufundării femeilor, de dragul cuviinței.

Diaconul excomunică subdiaconul, citețul, cântărețul, diaconesa, dacă acest lucru este necesar în absența prezbiterului. Însă subdiaconului nu i se permite să excomunică nici un citeț, nici un cântăreț, nici o diaconesă, nici un cleric, nici un credincios, căci ei sunt slujitorii diaconilor.

29. Și în ceea ce privește apa și untdelemnul, poruncesc, Matatia.

Apa și uleiul vor fi binecuvântate de episcop, iar dacă acesta lipsește, preotul va binecuvânta alături de diacon. Când este prezent episcopul, vor fi prezenți și preotul și diaconul.

Și lasă-l să spună așa:

YHWH Sabaot, Dumnezeul oștirilor, Creatorul apelor și Dătătorul de untdelemn, generos și filantrop, care ai dat apă pentru băut și purificare și untdelemn pentru

a înveseli fața de bucurie și veselie. Chiar și acum, prin Hristos, sfințește această apă și acest untdelemn în numele celui care le-a adus (sau le-a adus) și dă puterea care aduce sănătate, alungă bolile, alungă demonii, alungă orice defăimare, prin Hristos, nădejdea noastră, cu care este slava, cinstea și cinstea Ție și a Sfântului Duh în veci. Amin.

30. De asemenea, poruncesc cu privire la pârgă și zeciuială.

Fiecare pârgă se va aduce episcopului, prezbiterilor și diaconilor pentru hrana lor, iar fiecare zeciuială se va aduce pentru hrana celorlalți clerici, a fecioarelor, a văduvelor și a celor asupriți de sărăcie; căci pârgile sunt ale preoților și ale diaconilor care îi slujesc.

31. Eu decid cu privire la restul.

Binecuvântările care constituie abundența în mistere, diaconii, după părerea episcopului sau a prezbiterilor, să le împartă clericilor: patru părți episcopului, trei părți prezbiterului, două părți diaconului și o parte celorlalți, subdiaconi sau cititori sau cântăreți sau diaconițe. Căci a cinsti pe fiecare după vrednicia sa este un lucru frumos și plăcut înaintea lui Dumnezeu, deoarece Biserica este o școală nu a dezordinii, ci a bunei cuviințe.

32. Și eu, Pavel, cel mai mic dintre apostoli, vă dau vouă, episcopilor și prezbiterilor, această regulă:

Pe cei care vin pentru prima dată la taina evlaviei, diaconii să-i aducă la episcop sau la prezbiteri, iar aceștia să examineze motivele pentru care au venit la cuvântul Domnului, iar cei care i-au adus să mărturisească despre ei, după ce au examinat cu atenție ceea ce îi privește. Să-și examineze și ei comportamentul și viața, și dacă sunt robi sau liberi.

Și dacă cineva este sclavul unui credincios, să-l întrebe pe stăpânul lui dacă mărturisește despre el; iar dacă nu mărturisește, să fie respins până când se arată vrednic stăpânului său; iar dacă mărturisește despre el, să fie primit.

Dacă este slujitorul unui păgân, să învețe să fie plăcut stăpânului său, pentru ca să nu fie hulit cuvântul lui Dumnezeu.

Iar dacă are soție sau soția are soț, să învețe să fie mulțumiți cu ei înșiși; iar dacă nu sunt căsătoriți, să învețe să nu preacurvească, ci să se căsătorească după lege.

Și dacă stăpânul său, fiind credincios și știind că a comis adulter, nu-i dă soție sau soției soț, atunci să fie excomunicat.

Dacă cineva are un demon, să studieze evlavia, dar să nu fie primit în părtășie până nu este curățit; iar dacă moartea este iminentă, să fie primit.

Cine are prostituate trebuie fie să înceteze să mai fie proxenet, fie să fie dat afară.

Dacă vine o prostituată, fie să înceteze curvia, fie să fie respinsă.

Dacă vine un făcător de idoli, fie să înceteze să-i mai facă, fie să fie respins.

Dacă vine vreun actor, bărbat sau femeie, sau conducător de car, sau spadasin, sau alergător, sau maestru de jocuri, sau participant la jocurile olimpice, sau flautist, sau cântăreț la harpă, sau violonist, sau dansator, sau hangi; atunci fie să înceteze să o facă, fie să fie respins.

Dacă vine un războinic, să învețe să nu jignească, să nu calomnieze, ci să se mulțumească cu salariul dat; dacă ascultă, să fie acceptat, iar dacă contrazice, să fie respins.

Un carnivor josnic, o persoană desfrânată, un desfrânat, un vrăjitor, o ghicitoare, un ghicitor după stele, un ghicitor, un mâncător de mâncăruri magice, un cerșetor vagabond, un șarlatan, un făcător de pandantive, un stropitor de oameni cu apă fermecată, un profet după zborul păsărilor, un interpret de semne, un interpret al bătăilor inimii, un observator al privirilor sau al mersului la o întâlnire, o ghicitoare după găini sau rândunele sau voci sau tras cu urechea, ei să fie încercați timp de un an, căci este imposibil să abandonezi repede răutatea; cei care încetează să practice aceasta, să fie acceptați, iar cei care nu ascultă, să fie respinși.

O sclavă, concubină a oricărui necredincios, care are relații sexuale doar cu el, să fie acceptată, dar dacă comite curvie cu alții, să fie respinsă.

Dacă un credincios are o concubină de la sclavă, să nu o mai aibă ca concubină și să se căsătorească cu ea după lege; iar dacă este o femeie liberă, să se căsătorească cu ea după lege; iar dacă nu, să fie respins.

Oricine urmează obiceiurile eline sau fabulele iudaice, fie să le abandoneze, fie să fie respins.

Oricine este îndrăgostit de frenezia care se manifestă la spectacole, sau la vânătoare, sau la curse de cai, sau la lupte la jocuri, fie să le părăsească, fie să fie respins.

Cine dorește să fie primit, să fie primit pentru trei ani; dar dacă cineva este sârguincios și are o bună dispoziție pentru lucrare, să fie primit; căci nu timpul contează, ci purtarea.

Un învățător, chiar și unul din popor, dacă este priceput în cuvântul lui Dumnezeu și curat în conduită, să învețe; căci „toți vor fi învățați de Dumnezeu”.

Fiecare credincios, fie bărbat, fie femeie, trezindu-se dimineața din somn, înainte de a începe să lucreze, să se spele și să se roage; iar dacă există vreun cuvânt de învățătură, să prefere cuvântul evlaviei lucrării.

Credinciosul, așa cum am decretat în mesajele anterioare și am învățat în mesaje, ar trebui să se comporte cu milă față de slujitorii săi.

33. Eu, Petru, și eu, Pavel, hotărăsc:

Robii să lucreze cinci zile, iar în Sabat și în ziua Domnului să rămână în biserică pentru învățătura evlaviei; căci Sabatul, am spus, are chipul creației, iar ziua Domnului are chipul învierii.

În timpul întregii Săptămâni Mari și în săptămâna următoare, niciun sclav să nu lucreze; pentru că acea săptămână este săptămâna suferinței, iar această săptămână este săptămâna învierii și trebuie să aflăm cine a suferit și a înviat și cine L-a lăsat să sufere și L-a înviat.

Să nu lucreze în timpul Înălțării, căci este sfârșitul dispensației lui Hristos.

La Rusalii nu vor lucra, pentru că atunci va veni Duhul Sfânt, dat celor care cred în Hristos.

De sărbătoarea Nașterii lui Hristos, să nu lucreze, căci în ziua aceea oamenii au primit un har neașteptat - nașterea Cuvântului lui Dumnezeu Iisus Hristos din Fecioara Maria pentru mântuirea lumii.

La sărbătoarea Bobotează să nu lucreze, căci în ea a urmat arătarea Dumnezeirii lui Hristos, când la scufundare Tatăl a mărturisit despre El, iar Mângâietorul în chip de porumbel L-a arătat pe Cel Mărturisit stând înaintea lor.

În ziua lui Ștefan, primul mucenic, și a altor sfinți mucenici care L-au preferat pe Hristos vieții lor, să nu muncească.

34. Rugați-vă dimineața, la ceasul al treilea, la ceasul al șaselea, la ceasul al nouălea, seara și la cântatul cocoșului: dimineața, mulțumind că Domnul v-a luminat, trecând peste noapte și aducând ziua; la ceasul al treilea, pentru că atunci Domnul a primit osânda de la Pilat; la ceasul al șaselea, pentru că atunci a fost răstignit; la ceasul al nouălea, pentru că atunci când L-au răstignit pe Învățător, totul s-a cutremurat, tremurând de îndrăzneala iudeilor nelegiuiți, nesuportând batjocura Domnului; seara, mulțumind că ne-a dat noaptea spre odihnă de ostenelile zilei; și la cântatul cocoșului, pentru că acest timp vestește venirea zilei pentru săvârșirea lucrărilor luminii.

Dacă este imposibil să mergi la biserică din cauza necredincioșilor, atunci tu, episcope, fă o adunare în casă, ca cel cuvios să nu intre în biserica celor răi, căci nu locul sfințește omul, ci omul locul.

Dar dacă locul este ocupat de cei răi, atunci trebuie să fugi de el, pentru că este pângărit de ei; căci, așa cum sfințesc preoții credincioși, așa pângărind cei răi.

Dacă este imposibil să se adune fie într-o casă, fie într-o biserică, atunci fiecare să cânte psalmi, să citească, să se roage singur, sau în doi sau în trei grupuri: „Căci unde sunt adunați doi sau trei în Numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”, zice Domnul.

Niciun credincios să nu se roage împreună cu catehumenii, nici măcar acasă; căci este nedrept ca cei sfințiți să fie pângăriți împreună cu cei nesfințiți.

Un om pios să nu se roage cu un eretic nici măcar acasă, căci ce părtășie are lumina cu întunericul?

Credinciosul, bărbat sau femeie, care are relații sexuale cu sclavi, va fi fie separat, fie respins.

35. Și eu, Iacov, fratele lui Hristos după trup și slujitorul Său, ca Dumnezeu Unul Născut, hirotonit Episcop al Ierusalimului de Însuși Domnul și de Apostoli, spun următoarele:

Când se va însera, tu, Episcope, adună biserica și, după ce s-a rostit psalmul iluminator, diaconul să propovăduiască despre catehumeni, despre cei necăjiți, despre cei luminați și despre cei pocăiți, așa cum am spus mai înainte.

Și după eliberarea lor, diaconul să zică: Numai credincioșii, Domnului să ne rugăm.

Și după ce a rostit cele conținute în prima rugăciune, să spună:

Mântuiește-ne și înalță-ne pe noi, Dumnezeule, prin Hristosul Tău.

36. Să ne ridicăm și să cerem îndurarea Domnului și compasiunea Lui.

Cerem un înger pentru pace, bine și folos, morți creștine, seri și nopți liniștite și fără păcat și pentru ca tot timpul vieții noastre să fie neosândit.

Să ne încredințăm pe noi înșine și unii pe alții Dumnezeului Celui Viu prin Hristosul Său.

Și episcopul, rugându-se, să spună:

37. Dumnezeule fără început și fără sfârșit, Creatorul tuturor prin Hristos și stăpânitorul, mai presus de toate Dumnezeul și Tatăl Său, Domn al Duhului și Împăratul minții și al simțurilor, Care ai creat ziua pentru lucrările luminii și noaptea pentru odihna neputinței noastre, pentru ziua și noaptea Ta, Tu ai făcut zorii și soarele. Chiar și acum, Stăpâne, Iubitorule de oameni și Atotbun, primește cu bunăvoință mulțumirea noastră în această seară. Care ne-ai adus prin lungimea zilei și ne-ai introdus în începutul nopții, păzește-ne prin Hristosul Tău, dăruiește o seară liniștită și o noapte fără păcat și învrednicește-ne de viața veșnică prin Hristosul Tău, prin care să fie Ție slava, cinstea și cinstirea în Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin.

Și diaconul să spună: închinați-vă pentru punerea mâinilor.

Și să spună episcopul:

Dumnezeul părinților și Doamne al milei, care prin înțelepciunea Ta ai creat omul, animal rațional, iubit de Dumnezeu pentru ei pe pământ și i-ai dat stăpânire peste cele de pe pământ și ai rânduit prin gândul Tău conducători și preoți, cei pentru întemeierea vieții și aceștia pentru slujba după lege. Închină-Te acum, DOAMNE Atotputernice, și arată-Ți fața peste poporul Tău, care și-a plecat gâtul inimii și binecuvântează-i cu Hristos, prin Care ne-ai luminat cu lumina rațiunii și Te-ai descoperit nouă, cu Care Ți se cuvine să fii închinat de orice fire rațională și sfântă și Duhul Mângâietor în veci. Amin.

Și diaconul să zică: Plecați în pace.

Tot așa, dimineața, după ce s-a rostit psalmul de dimineață și i-a dat afară pe catehumeni și pe cei ce sunt ispitiți și pe cei ce se botează și pe cei ce se pocăiesc, și a făcut proclamația potrivită, ca să nu ne mai spună același lucru, după: mântuiește-i, Dumnezeule, și înviază-i în harul Tău, să adauge:

Îi cerem Domnului îndurarea și bunătatea Sa, ca această dimineață și această zi să fie liniștite și fără păcat, iar pentru tot timpul rătăcirii noastre, un înger pentru lume, morți creștine, un Dumnezeu milostiv și credincios.

Să ne încredințăm pe noi înșine și unii pe alții Dumnezeului Celui Viu, Singurul Său Fiu Născut.

Și episcopul, rugându-se, să spună:

38. Dumnezeul duhurilor și al oricărui trup, neasemuit și atotsatisfăcut, care ai dat soarele să stăpânească ziua și luna și stelele să stăpânească noaptea. Chiar și acum privește spre noi cu ochi milostivi și primește mulțumirile noastre de dimineață și ai milă de noi; căci nu ne-am întins mâinile către un Dumnezeu străin, căci nu este un dumnezeu nou între noi, ci Tu ești veșnic și nemărginit. Dându-ne existență prin Hristos și dăruindu-I Lui bunătate, fă-ne și pe noi vrednici de viața veșnică prin El, împreună cu Care fie slava, cinstea și închinarea Ție și Sfântului Duh în veci. Amin.

Și diaconul să spună: închinați-vă pentru punerea mâinilor.

Și episcopul să se roage, zicând:

39. Dumnezeu credincios și adevărat, care arăți milă la mii și zeci de mii celor ce Te iubesc, prieten al celor smeriți și săraci, apărător de care toți au nevoie, căci toți sunt robii Ție. Privește la acest popor al Tău care și-a plecat capetele înaintea Ta și binecuvântează-l cu binecuvântare duhovnicească, păzește-l ca lumina ochilor Tăi, păzește-l în evlavie și adevăr și învrednicește-l de viața veșnică în Hristos Isus, iubitul Tău Slujitor, împreună cu Care este slava, cinstea și închinăciunea Ție și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și diaconul să zică: Plecați în pace.

Și pentru cele dintâi roade aduse, episcopul să mulțumească astfel:

40. Îți mulțumim Ție, DOAMNE Atotputernic, Creatorule a tuturor lucrurilor și Purtătorul de grijă, prin singurul Tău Prunc Iisus Hristos, Domnul nostru, pentru cele dintâi roade aduse Ție, nu cât datorăm, ci cât putem. Căci cine dintre oameni Îți poate mulțumi cu vrednicie pentru ceea ce le-ai dat spre împărtășanie? Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov și al tuturor sfinților, Care faci ca toate lucrurile să crească prin Cuvântul Tău și poruncește pământului să aducă tot felul de roade spre bucuria și hrana noastră, Care ai dat umezeală celor ce nu au pricepere și care behăie, iarbă celor ce mănâncă iarbă și carne unora și semințe altora, iar nouă pâine spre hrană folositoare și potrivită și alte

lucruri de felurite feluri, unele spre folos, altele spre sănătate și altele spre bucurie. Pentru toate acestea ești slăvit, pentru bunătatea Ta față de toți, prin Hristos, prin Care Ție fie slava, cinstea și venerația în Duhul Sfânt în veci. Amin.

Despre cei care au adormit în Hristos, diaconul, după exclamația din prima rugăciune, ca să nu ne mai spună același lucru, să adauge următoarele:

41. Să ne rugăm pentru frații noștri care au adormit în Hristos, ca Dumnezeul cel iubitor de oameni, care i-a primit sufletul, să-i ierte orice păcat, de bunăvoie și de nevoie, și, fiind milostiv și credincios, să-l aducă în țara celor cucernici, care se odihnesc în sânul lui Avraam, Isaac și Iacov, împreună cu toți cei ce I-au plăcut de la început și au împlinit voia Lui, de unde au fugit boala, întristarea și suspinul.

Să ne ridicăm.

Să ne încredințăm pe noi înșine și unii pe alții Dumnezeului Veșnic, Cuvântului, Care există din timpuri imemoriale.

Și să spună episcopul:

Prin fire nemuritor și infinit, din Care tot ce este nemuritor și muritor a venit, animalul rațional al omului, cetățean al lumii, care prin providență a creat muritorul și a făgăduit nemurirea, care nu le-ai permis lui Enoh și Ilie să accepte proba morții, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov, căci Tu nu ești Dumnezeul morților, ci al celor vii, pentru că sufletele tuturor trăiesc cu Tine și duhurile drepților sunt în mâna Ta, pe care chinul nu-L va atinge, căci toți cei sfințiți sunt sub mâinile Tale. Privește acum la acest slujitor al Tău, pe care L-ai ales și l-ai primit într-o altă moștenire, și iartă-l dacă a păcătuit în vreun fel, cu voie sau fără voie, și prezintă-l cu îngeri milostivi și pune-l în sânul patriarhilor și al proorocilor și al apostolilor și al tuturor celor care Ți-au plăcut din veacuri, unde nu este întristare, boală sau suspin, ci locul celor pioși este liniștit și pământul drepților este închinat Ție și celor ce văd pe el slava Hristosului Tău, Căruia i se cuvine slava, cinstea și evlavia, mulțumirea și închinarea în Duhul Sfânt în veci. Amin.

Și diaconul să spună: închină-te și binecuvântează-te.

Și episcopul să mulțumească pentru ei, zicând așa:

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta, pe care ai dobândit-o cu sângele scump al Hristosului Tău, pașteșe-i sub dreapta Ta și acoperă-i sub aripile Tale și dă-le să lupte lupta cea bună, să-și sfârșească drumul, să păzească credința neclintită, fără prihană, fără rușine, prin Domnul

nostru Iisus Hristos, iubitul Tău Slujitor, cu Care Ție se cuvine slava, cinstea și venerația, și Sfântului Duh în veci. Amin.

42. Sărbătoriți treimile morților cu psalmi, lecturi și rugăciuni, pentru Cel ce a înviat a treia zi, și zeciuiala, în pomenirea celor morți aici, și patruzecimea - după modelul antic - căci așa l-a jelit poporul lui Israel pe Moise - și aniversările, în pomenirea morților. Și să împartă din averea lui săracilor, în pomenirea lui.

43. Noi vorbim însă despre cei pioși; dar cât despre cei răi, chiar dacă ați da toate bunurile lumii săracilor pentru ei, nu le-ați aduce niciun folos celor răi; căci cel care a fost dușman al lui Dumnezeu în viață este în mod clar dușman al lui Dumnezeu chiar și după moartea sa, pentru că nu există nedreptate la Dumnezeu, căci „YHWH este drept și iubește dreptatea”; și: „Iată omul și faptele lui”.

44. Și când vă vor chema în amintirea lor, mâncați cu bunătate și cu frică de Dumnezeu, ca unii care pot mijloci pentru cei rămași în pace.

Fiind prezbiteri și diaconi ai lui Hristos, trebuie să fiți întotdeauna treji, atât pentru voi înșivă, cât și pentru alții, ca să puteți mustra pe cei neastâmpărați. Căci Scriptura spune: „Cei puternici sunt repede la mânie; să nu bea vin, ca nu cumva, când sunt beți, să uite înțelepciunea și să nu poată judeca drept.” Dar prezbiterii și diaconii, după Dumnezeu Atotputernicul și Fiul Său iubit, sunt cu adevărat cei puternici ai Bisericii. Spunem aceasta nu ca să nu bea (căci a nu bea înseamnă a insulta ceea ce Dumnezeu a creat spre bucurie), ci ca să nu se îmbete. Căci Scriptura n-a zis: „Să nu bei vin”, ci ce spune: „Să nu bei vin până te îmbeți”; și iarăși: „Spinii cresc în mâna bețivului”. Spunem aceasta nu numai despre cei care sunt în cler, ci și despre fiecare creștin credincios, peste care este chemat numele Domnului nostru Iisus Hristos. Căci s-a spus și oamenilor: „A cui jale? Cine înjură? Cine are durere și ceartă? Cine are ochii albaștri? Cine are răni fără rost? Nu sunt oare cei ce beau vin și care spionează unde se țin ospățurile?”

45. Cei ce sunt prigoniți pentru credința lor și fug din cetate în cetate, aducându-și aminte de cuvintele Domnului, îi primesc cu brațele deschise. Căci, știind că duhul este binevoitor, dar trupul este slab, fug și se lasă să li se jefuiască averile, ca să păzească în ei Numele lui Hristos fără să se lepede de ele. Dați-le ce le trebuie, împlinind porunca Domnului.

46. Aceasta poruncim cu toții împreună:

Fiecare trebuie să rămână în rangul dat lui și să nu treacă peste granițe, căci acestea nu sunt ale noastre, ci ale lui Dumnezeu. „Cine vă ascultă pe voi, zice

Domnul, Mă ascultă pe Mine, și cine Mă ascultă pe Mine ascultă pe Cel ce M-a trimis; și cine vă leapădă pe voi Mă leapădă pe Mine, și cine Mă leapădă pe Mine îl leapădă pe Cel ce M-a trimis.” Dacă niște făpturi fără suflet, precum noaptea, ziua, soarele, luna, stelele, elementele, vremurile, lunile, săptămânile, zilele, orele, păstrează ordinea și își împlinesc destinul, așa cum se spune: „Ai pus un hotar pe care nu-l vor trece”; și iarăși, despre mare: „Și i-am pus hotare, înconjurând-o cu zăvoare și porți și zicându-i: Până aici vei veni și nu vei trece”; atunci cu cât mai mult nu ar trebui să îndrăzniți să schimbați ceea ce am hotărât pentru voi după gândul lui Dumnezeu?

Însă, întrucât mulți au considerat acest lucru inutil și îndrăznesc să unească rândurile și să zdruncine hirotonirea efectuată asupra fiecăruia, furând pentru ei înșiși demnitatea care nu le-a fost dată și acordându-și în mod arbitrar ceea ce nu au puterea să dea, și astfel mâniindu-L pe Dumnezeu, asemenea coreenilor și regelui Ozia, care nevrednici și fără Dumnezeu s-au numit singuri marea preoție, pentru care primii au fost arși cu foc, iar cel de-al doilea a fost lovit de lepră pe frunte, ei îl irită pe Iisus Hristos, care a decretat acest lucru, și îl întristează și pe Duhul Sfânt, anulând mărturia Lui; apoi, prevăzând pericolul care îi așteaptă pe cei care fac astfel de lucruri și neglijența în jertfe și mulțumiri, deoarece sunt oferite în mod rău de către cei care nu ar trebui și care consideră onoarea marelui preot, care include imitarea Marelui Preot Iisus Hristos, Regele nostru, ca fiind o glumă, pe bună dreptate insuflăm următoarele din necesitate (căci unii au fost deja corupți de vanitatea lor).

Spunem: Moise, slujitorul lui Dumnezeu, cu care Dumnezeu a vorbit față în față, ca și cum un om ar vorbi cu prietenul său, căruia i-a spus: „Te cunosc mai mult decât toți”, cu care a vorbit personal, și nu prin necunoscut sau vise sau îngeri sau în ghicitori - Moise, când a stabilit legea divină, a distins ce trebuia făcut de marii preoți, ce de preoți, ce de leviți, atribuind fiecăruia propria sa slujbă și potrivită slujbei sale, astfel încât ceea ce era poruncit să fie făcut de marii preoți, nu era permis preoților să se apropie, iar ceea ce era hotărât pentru preoți, leviții să nu se apropie, ci fiecare ținea slujbele prescrise pe care le primise, iar dacă cineva încerca să depășească limitele a ceea ce se îndeplinea, era pedepsit cu moartea. Acest lucru a fost dovedit în special de experiența lui Saul, care, hotărând să aducă o jertfă fără profet, și-a atras asupra sa atât păcatul, cât și blestemul inevitabil al marelui preot Samuel și nu l-a convins pe profet să-l ungă rege. Dumnezeu a dovedit aceasta prin cea mai evidentă acțiune care i s-a întâmplat lui Ozia, când l-a pedepsit imediat pentru nelegiuirea sa, iar cel care se înfuriase împotriva marelui preot a devenit străin de împărăție.

Dar cu siguranță nu sunteți în ignoranță cu privire la ceea ce s-a întâmplat cu noi. Știți foarte bine că am numit episcopi, preoți și diaconi prin rugăciune și prin punerea mâinilor, care prin diferența numelor arată și diferența faptelor; căci la

noi nu era „cine a vrut și-a umplut mâna”, ca în preoția falsă și mincinoasă de sub juninci în timpul domniei lui Ieroboam, ci cel chemat de Dumnezeu. Căci dacă n-ar fi fost lege și nicio diferență de ranguri, ar fi fost de ajuns ca totul să se facă într-un singur nume. Ci, după ce am învățat de la Domnul rânduiala faptelor, am rânduit episcopilor ceea ce este propriu marelui preot, prezbiterilor ceea ce este propriu preoției și diaconilor ceea ce este propriu slujbei amândurora, pentru ca ceea ce privește plăcerea lui Dumnezeu să se facă cu curățenie.

Căci nu este îngăduit diaconului să aducă jertfă, să boteze, sau să facă o binecuvântare, fie mică, fie mare, nici prezbiterului să facă hirotonii; căci este nedrept să schimbi rânduiala, fiindcă Dumnezeu nu este Dumnezeul dezordinii, ca cei inferiori să uzurpe prin propria lor putere ceea ce este al superiorului, născocind o lege nouă spre propria lor pagubă, neștiind că le este greu să dea cu piciorul în țepe. Astfel de oameni nu se luptă împotriva noastră sau a episcopilor, ci împotriva Episcopului tuturor și Marelui Preot al Tatălui, Hristos Iisus, Domnul nostru. Căci prin Moise, cel preaiubit de Dumnezeu, am fost numiți mari preoți, preoți și leviți, și prin Mântuitorul nostru noi, cei treisprezece apostoli, și eu, Iacov, și eu, Clement, și alții cu noi, ca să nu-i enumăr din nou pe toți, ci împreună cu noi, prezbiteri, diaconi, subdiaconi și citeți.

Așadar, cel dintâi după fire Mare Preot, Unul-Născut Hristos, nu Și-a furat cinstea pentru Sine, ci a fost numit de Tatăl. El, de dragul nostru, făcându-se om și aducând lui Dumnezeu și Tatălui Său o jertfă duhovnicească, a hotărât ca noi să facem aceasta numai înainte de patimile Sale, deși erau și alții printre noi care credeau în El, și nu ca și cum, de îndată ce cineva a crezut, s-ar face preot sau ar primi demnitatea de mare preot. Dar când S-a înălțat la cer, noi, aducând după hotărârea Lui o jertfă curată și fără sânge, am ales episcopi și prezbiteri și șapte diaconi. Dintre aceștia, unul a fost Ștefan, fericitul mucenic, care nu a rămas în urma noastră în bunăvoința față de Dumnezeu. El a arătat o asemenea evlavie în credință și dragoste față de Domnul nostru Iisus Hristos, încât și-a dat sufletul pentru El, fiind ucis cu pietre de ucigașii Domnului, iudeii. Totuși, el, un om atât de mare, aprins în duh, care L-a văzut pe Hristos la dreapta lui Dumnezeu și porțile cerești deschise, nu a fost niciodată văzut folosind ceva ce nu aparținea diaconatului, sau aducând jertfă, sau punând mâinile peste cineva, ci și-a păstrat rangul de diaconat până la sfârșit, căci se cuvenea unui mucenic al lui Hristos să păstreze cuviința.

Dacă însă unii se referă la diaconul nostru Filip și la fratele credincios Anania, dintre care primul l-a botezat pe eunuc, iar cel de-al doilea pe mine, Pavel, ei nu înțeleg ce spunem. Am spus că nimeni nu trebuie să fure demnitatea preoțească pentru sine, ci să o primească fie de la Dumnezeu, precum Melhisedec și Iov, fie de la marele preot, precum Aaron de la Moise; dar Filip și Anania nu s-au ales singuri, ci au fost aleși de Marele Preot Hristos, Dumnezeul cel neasemuit.

Iată ce am hotărât pentru voi, episcopilor, cu privire la rânduieli! Dacă veți respecta acestea, veți fi mântuiți și veți avea pace, dar dacă nu vă veți supune acestora, veți fi pedepsiți și veți avea război neîncetat între voi, purtând o pedeapsă cuvenită pentru neascultare.

Dumnezeu, Unicul Nenăscut și Creatorul a toate, vă va uni pe toți în pace în Duhul Sfânt, pregătindu-vă pentru orice faptă bună, neprihăniți, fără prihană, fără rușine, și vă va dărui viața veșnică împreună cu noi, prin mijlocirea iubitului Său Slujitor Iisus Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul nostru, prin care slavă Lui, YHWH, Dumnezeu peste toate și Tatăl, în Duhul Sfânt Mângâietorul, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.